

EnviMap

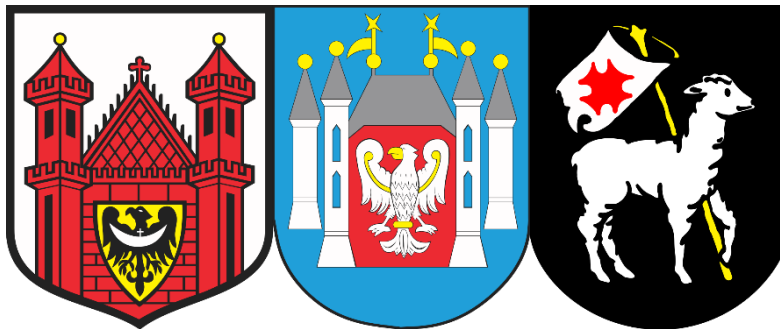
ochrona środowiska, planowanie przestrzenne, GIS

EnviMap Krzysztof Pyszny
ul. Piątkowska 118/30, 60-639 Poznań
tel. 504 27 80 80
e-mail: biuro@envimap.pl
www.envimap.pl

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

PROJEKTU

STRATEGII ROZWOJU PONADLOKALNEGO ŚWIEBODZIŃSKO-MIĘDZYRZECKIEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO DO ROKU 2030

Kierownik opracowania:

dr Krzysztof Pyszny

Autorzy:

dr Krzysztof Pyszny

Bartosz Bartkowiak

dr inż. Rafał Wróżyński

Maciej Binder

Marta Kurosińska

29 października 2024 r.

Spis treści:

1. WPROWADZENIE	3
1.1. Cel opracowania	3
1.2. Zakres prognozy	3
1.3. Wykorzystane akty prawne i opracowania	5
1.4. Położenie obszaru objętego prognozą i dotychczasowe użytkowanie	7
1.5. Główne cele projektu Strategii rozwoju ponadlokalnego Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	8
1.6. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania projektu „Strategii rozwoju ponadlokalnego Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030”	10
1.7. Procedura i metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy	18
2. ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARZE OBJĘTYM PROJEKTEM STRATEGII ROZWOJU PONADLOKALNEGO ŚWIEBODZIŃSKO-MIĘDZYRZECKIEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO DO ROKU 2030	20
2.1. Położenie fizyczno-geograficzne	20
2.2. Ukształtowanie terenu, krajobraz	22
2.3. Budowa geologiczna	23
2.4. Gleby	24
2.5. Wody podziemne	25
2.6. Wody powierzchniowe	28
2.7. Klimat	32
2.8. Jakość powietrza atmosferycznego	33
2.9. Zagrożenie hałasem	37
2.10. Ochrona przyrody	40
2.10.1. Szata roślinna, świat zwierzęcy	40
2.10.2. Formy ochrony przyrody	41
2.10.3. Analiza zgodności zapisów projektu Strategii z zakazami, zapisami obowiązującymi w granicach form ochrony przyrody na obszarze opracowania	52
3. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	87
4. OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA PRZY BRAKU REALIZACJI PROJEKTÓW OKREŚLONYCH W PROJEKCIE DOKUMENTU	89
5. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO (W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO, A W SZCZEGÓLNOŚCI NA: RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA, LUDZI, ZWIERZĘTA, ROŚLINY, WODĘ, POWIETRZE, POWIERZCHNIĘ ZIEMI, KRAJOBRAZ, KLIMAT, ZASOBY NATURALNE, ZABYTKI, DOBRA MATERIALNE) SKUTKÓW REALIZACJI DZIAŁAŃ OKREŚLONYCH W PROJEKCIE STRATEGII ROZWOJU PONADLOKALNEGO ŚWIEBODZIŃSKO-MIĘDZYRZECKIEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO DO ROKU 2030	91
6. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE	142
7. NAPOTKANE TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCE Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	144
8. PROPONOWANE ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000	144
9. ODDZIAŁYWANIE TRANSGRANICZNE	147
10. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU STRATEGII ROZWOJU PONADLOKALNEGO ŚWIEBODZIŃSKO-MIĘDZYRZECKIEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO DO ROKU 2030	148
11. PODSUMOWANIE I WNIOSKI	149
12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	151

1. Wprowadzenie

1.1. Cel opracowania

Niniejsza prognoza została sporządzona w oparciu o wymogi wynikające z przepisu art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112). Prognoza dotyczy projektu „Strategii rozwoju ponadlokalnego Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030”. Podstawowym celem prognozy jest wskazanie jak realizacja celów i projektów zintegrowanych określonych w „Strategii rozwoju ponadlokalnego Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030” może oddziaływać na środowisko oraz mieć wpływ na jego stan.

Prognoza wraz z projektem Strategii będzie poddana konsultacjom społecznym oraz będzie przedmiotem opiniowania przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim oraz Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

1.2. Zakres prognozy

Zakres prognozy oraz stopień jej szczegółowości został uzgodniony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim pismem z dnia 21 sierpnia 2024 r. nr WZŚ.411.102.2024.DT, Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego pismem z dnia 16 sierpnia 2024 r. nr NZ.0922.373.2024.JZ, a także wynika z artykułu 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.). W związku z powyższym prognoza oddziaływania na środowisko:

1) zawiera:

- a. informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b. informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c. propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d. informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e. streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- f. oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,
- g. datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów;

2) określa, analizuje i ocenia:

- a. istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b. stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c. istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d. cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e. przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

3) przedstawia:

- a. rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b. biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Prognoza obejmuje obszar objęty projektem „Strategii rozwoju ponadlokalnego Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030” wraz z obszarami pozostającymi w zasięgu oddziaływania wynikającego z realizacji działań założonych w ocenianym dokumencie. Prognoza sporządzona została w formie opisowej i kartograficznej. Informacje zawarte w niniejszej prognozie oddziaływania na środowisko są opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu.

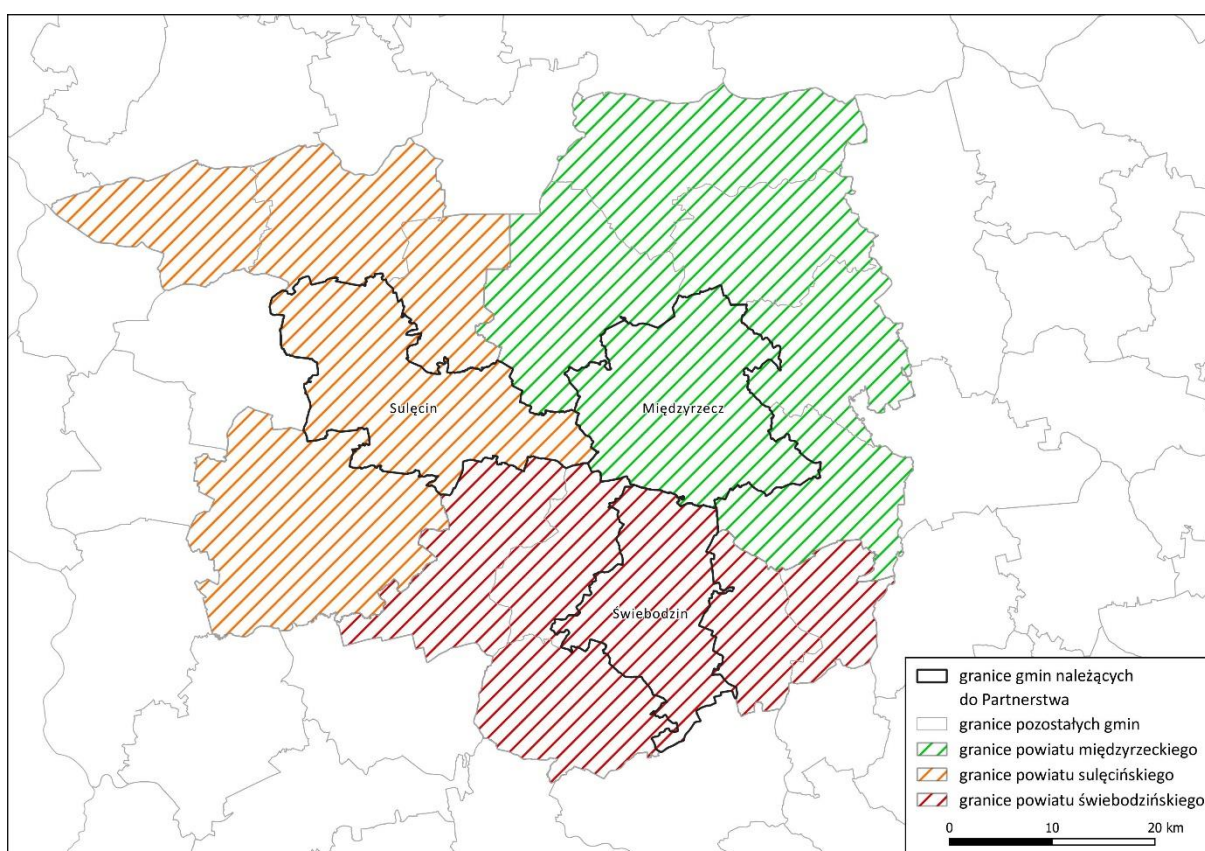
1.3. Wykorzystane akty prawne i opracowania

1. Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju.
2. Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju (aPWŚK).
3. Aleksandrova K. 2016. Green, grey or green-grey? Decoding infrastructure integration and implementation for residential street retrofits. Lincoln University Digital Thesis.
4. Atlas klimatu Polski 1991-2020, red. Arkadiusz M. Tomczyk, Ewa Bednorz, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań, 2022.
5. COM 2013. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Zielona infrastruktura - zwiększanie kapitału naturalnego Europy”, COM (2013) 249 Final, Komisja Europejska, Bruksela.
6. Europejski Zielony Ład.
7. Kistowski, Pchałek, 2009, Natura 2000 w planowaniu przestrzennym – rola korytarzy ekologicznych. Warszawa.
8. Kondracki J., 1998: Geografia regionalna Polski, Wydaw. Naukowe PWN, Warszawa.
9. Kowalczak P., 2011: Wodne Dylematy Urbanizacji. Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.
10. Krajowa Polityka Miejska 2030.
11. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.
12. Mapa geologiczna polski w skali 1:500 000.
13. Mapy hydrograficzne w skali 1:50 000 wraz z komentarzami.
14. Mapy sozologiczne w skali 1:50 000 wraz z komentarzami.
15. Mapy topograficzne w skali 1:50 000.
16. Matuszkiewicz J.M., 2008: Regionalizacja geobotaniczna Polski. IGI PAN, Warszawa.
17. Nowy Europejski Bauhaus.
18. Paczyński B., Sadurski A. (red.): Hydrogeologia regionalna Polski. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2007.
19. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry – Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. Dz. U. z 23.02.2023 r., poz. 335).
20. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego
21. Program ochrony środowiska dla województwa lubuskiego (do roku 2027), Zielona Góra 2022.
22. Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubuskiego, Zielona Góra 2024.
23. Raport o stanie środowiska w województwie lubuskim w latach 2016-2017. GIOŚ w Zielonej Górze, Zielona Góra 2018.
24. Regionalna geografia fizyczna Polski, Rychling, Solon i inni, Poznań 2021.
25. Richling A., Solon J., 1996: Ekologia krajobrazu. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
26. Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim za rok 2023, GIOŚ w Zielonej Górze, Zielona Góra 2024.
27. Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2279).
28. Rozporządzenie Ministra Klimatu i środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2020 r. poz. 2279).
29. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112).
30. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839 ze zm.).
31. Rozporządzeniu Ministra Środowiska 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2021 r., poz. 845).
32. Standardowe Formularze Danych dla obszarów Natura 2000.
33. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030.
34. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030.
35. Strategiczna Mapa Hałasu dla głównych dróg wojewódzkich na terenie województwa lubuskiego, BAASA Acoustics sp. j., Świdnica 2021.
36. Strategiczna Mapa Hałasu dla odcinka II autostrady A2 Świecko – Nowy Tomyśl km 1+995 – 107+900, AkustiX sp. z o. o., Przeźmierowo, 2022.

37. Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030. Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2013.
38. Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.
39. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Międzyrzecz, 2020.
40. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sulęcín, 2022.
41. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Świebodzin, 2018.
42. Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2023 r. poz. 399 ze zm.).
43. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 ze zm.).
44. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336 ze zm.).
45. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku – Prawo wodne (Dz.U. z 2023 r. poz. 1087 ze zm.).
46. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54).
47. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2023 r. poz. 1130 ze zm.).
48. Ustawa z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 82).
49. Ustawa z dnia 3 października 2008 o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, o udziale społeczeństwa w ochronie środowiska i ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112).
50. Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2023 r. poz. 757 ze zm.)
51. www.bdl.lasy.gov.pl
52. www.crfop.gdos.gov.pl
53. www.gios.gov.pl
54. www.gov.pl/web/rdos-gorzow-wielkopolski
55. www.lasy.gov.pl
56. www.stat.gov.pl
57. www.zgora.wios.gov.pl
58. www.zpkwl.gorzow.pl

1.4. Położenie obszaru objętego prognozą i dotychczasowe użytkowanie

Obszar objęty prognozą obejmuje gminy Międzyrzecz, Sulęcín i Świebodziń (Ryc. 1). Wszystkie ww. jednostki samorządu terytorialnego tworzą od 2021 r. Partnerstwo Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego (ŚMMOF), które funkcjonuje w formie porozumienia międzygminnego. Na obszarze gminy Sulęcín znajduje się Ośrodek Szkolenia Poligonowego Wojsk Lądowych w Wędrzynie. Jest to teren zamknięty, który zajmuje około 27,8% powierzchni gminy Sulęcín i około 10,3% powierzchni terenu ŚMMOF. Obszar działania Partnerstwa, zgodnie z zawartym Porozumieniem Międzygminnym nr 1/2023 z dnia 9 lutego 2023 r., został określony jako obszar realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Świebodzińsko-Międzyrzeckim Miejskim Obszarze Funkcjonalnym.

Ryc. 1. Lokalizacja obszaru objętego prognozą
Opracowanie własne

Całkowita powierzchnia wyznaczonego Świebodzińsko-Międzyrzeckiego MOF wynosi wg danych GUS 86 191 ha, co stanowi 6% powierzchni województwa lubuskiego.

Zgodnie z danymi GUS w 2023 r. (stan na dzień 31.12.2023 r.) w Świebodzińsko-Międzyrzeckim Miejskim Obszarze Funkcjonalnym zamieszkiwało 67 635 osób, co stanowi 6,94% populacji województwa lubuskiego. Gęstość zaludnienia wówczas wynosiła 78 os./km².

Tabela 1. Powierzchnia i ludność gmin wchodzących w skład Świebodzińsko-Międzyrzeckiego MOF

Jednostka terytorialna	Liczba ludności	Powierzchnia w ha
Międzyrzecz	23 698	31 536
Sulęcín	15 028	32 008
Świebodziń	28 909	22 647
Świebodzińsko-Międzyrzecki MOF	67 635	86 191

Źródło: GUS, dane za rok 2023

Analiza form wykorzystania terenu w Świebodzińsko-Międzyrzeckim Miejskim Obszarze Funkcjonalnym wskazuje na rozproszenie terenów zurbanizowanych, które obejmują niemal wyłącznie centralne części gmin wchodzących w skład Partnerstwa. Obszary leśne i zadrzewione stanowią największy udział, zajmując ponad 51% powierzchni MOF i wraz z terenami wód zajmują ponad 53% powierzchni MOF, co decyduje o jego walorach krajobrazowych. Znaczący odsetek obszarów leśnych jest elementem wyróżniającym gminy województwa lubuskiego na tle pozostałych gmin Polski. W strukturze użytkowania terenu Świebodzińsko-Międzyrzeckiego MOF użytki rolne stanowią 39,29% jego powierzchni. Obszar MOF w około 5% to grunty zabudowane i zurbanizowane.

Tabela 2. Powierzchnia i użytkowanie gruntów w gminach Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego

Jednostka terytorialna	użytki rolne	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	grunty pod wodami	grunty zabudowane i zurbanizowane	użytki ekologiczne	nieużytki	tereny różne
Międzyrzecz	36,11%	52,70%	2,53%	5,35%	0,60%	1,80%	0,91%
Sulęcín	27,07%	66,28%	1,13%	3,34%	0,19%	1,44%	0,54%
Świebodziń	60,98%	28,52%	2,44%	7,15%	0,00%	0,90%	0,02%
Ś-M MOF	39,29%	51,39%	1,99%	5,07%	0,29%	1,43%	0,54%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za rok 2014

1.5. Główne cele projektu Strategii rozwoju ponadlokalnego Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030

Świebodzińsko-Międzyrzecki Miejski Obszar Funkcjonalny powinien być obszarem aktywności gospodarczej i społecznej, którego rozwój jest coraz bardziej zrównoważony, a kwestie przyrodnicze i ochrona klimatu stanowią priorytet ze względu na jakość życia mieszkańców oraz atrakcyjność turystyczną obszaru.

Misją strategiczną, a zarazem celem Strategii jest **zrównoważony i trwały rozwój lokalny Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego**. Powołany Związek Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Świebodzińsko-Międzyrzeckiego MOF pełni funkcję Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Jest to forma współpracy samorządów współfinansowana ze środków

Funduszy Europejskich. Działania podejmowane w ramach ZIT ukierunkowane są na zrównoważony rozwój obszarów miejskich.

Stąd to właśnie w Strategii ŚMMOF do roku 2030 wyznaczono 7 celów strategicznych, takich jak:

1. Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu;
2. Wzrost atrakcyjności turystycznej i uczestnictwa w kulturze;
3. Podniesienie poziomu edukacji;
4. Wzmocnienie spójności społecznej i dostosowanie do zmian demograficznych;
5. Poprawa ładu przestrzennego, w tym zrównoważona mobilność;
6. Poprawa standardu usług publicznych, w tym cyfryzacja;
7. Wspieranie rozwoju gospodarczego.

W ramach celów strategicznych określono 15 celów operacyjnych.

1. Transformacja energetyczna;
2. Dostosowanie do skutków zmian klimatu;
3. Wzrost atrakcyjności turystycznej;
4. Wzmocnienie uczestnictwa w kulturze;
5. Poprawa warunków lokalowych edukacji;
6. Wzrost kompetencji kluczowych i cyfrowych;
7. Edukacja włączająca;
8. Wzmocnienie spójności społecznej;
9. Dostosowanie do zmian demograficznych;
10. Poprawa ładu przestrzennego;
11. Wspieranie zrównoważonej mobilności;
12. Cyfryzacja usług publicznych, w tym rozwiązania Smart-City;
13. Inne działania na rzecz podniesienia jakości usług publicznych;
14. Przedsięwzięcia na rzecz wsparcia przedsiębiorców;
15. Przygotowanie i zbrojenie terenów inwestycyjnych.

Przedmiotowe cele i działania zostały wyznaczone w oparciu o priorytety programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego oraz cele strategiczne ujęte w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030, tj.:

- **Priorytet I:** Fundusze Europejskie dla lubuskiej gospodarki;
- **Priorytet II:** Fundusze Europejskie na zielony rozwój Lubuskiego;
- **Priorytet III:** Fundusze Europejskie na rozwój mobilności miejskiej;
- **Priorytet IV:** Fundusze Europejskie na dostępność komunikacyjną;
- **Priorytet V:** Fundusze Europejskie na rzecz infrastruktury społecznej;

- **Priorytet VI:** Fundusze Europejskie na Wsparcie obywateli;
- **Priorytet VII:** Fundusze Europejskie na rozwój lokalny;
- **Priorytet VIII:** Fundusze Europejskie dla lokalnego lubuskiego;

oraz

- **Cel strategiczny 1.** Inteligentna, zielona gospodarka regionalna;
- **Cel strategiczny 2.** Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi;
- **Cel strategiczny 3.** Integracja przestrzenna regionu;
- **Cel strategiczny 4.** Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę.

Cele Strategii mają na celu dostosowanie się do europejskich trendów środowiskowych, poprawę aspektów przestrzennych, wzmocnienie spójności Partnerstwa, stymulowanie wzrostu gospodarczego, podniesienie jakości edukacji oraz, co za tym idzie, poprawę jakości życia mieszkańców całego Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego MOF.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne mają za zadanie wspierać rozwój terytorialny i promować partnerski model współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego w analizowanym obszarze, poprzez:

- budowanie partnerstwa i współpracy w ramach obszaru funkcjonalnego oraz wspieranie współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy Związkami ZIT zarówno w poszczególnych województwach, jak i na szczeblu krajowym i międzynarodowym;
- wspieranie rozwoju kompetencji samorządu terytorialnego, niezbędnych do przygotowania i wdrażania strategii, w tym strategii ZIT lub strategii rozwoju ponadlokalnego;
- wspieranie realizacji projektów i zdolności do pozyskania środków z różnych źródeł.

1.6. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania projektu „Strategii rozwoju ponadlokalnego Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030”

Sformułowane w analizowanym dokumencie cele oraz zadania powinny wpisywać się i być spójne z założeniami dokumentów wyższego rzędu: europejskimi, krajowymi czy regionalnymi. Komplementarność z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji Strategii. Poniżej przedstawiono zestawienie tych dokumentów wraz z nawiązaniem do ich założeń.

DOKUMENTY WSPÓLNOTOWE I MIĘDZYNARODOWE:

Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju

Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju, przyjęta w 2015 r. przez 193 państwa Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ), to program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych. Analiza spójności dokumentów strategicznych z Agendą ONZ 2030 stanowi swego rodzaju novum w polskiej polityce rozwoju. Zobowiązanie do realizacji Agendy jest dobrowolne i nie umocowane w instrumentach finansowych, z których mogłaby korzystać Polska lub polskie regiony. Niemniej układ celów Agendy wyznacza uniwersalny, globalny model zrównoważonego rozwoju, a sygnatariusze Agendy, w tym Polska, solidarnie zobowiązali się do aktywnej realizacji i monitorowania jej postępu. Cele Agendy, w które bezpośrednio wpisują się założenia projektu Strategii, to:

Cel 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt;

Cel 4. Zapewnić wszystkim wysokiej jakości edukację oraz promować uczenie się przez całe życie;

Cel 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi;

Cel 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi;

Cel 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu;

Cel 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom;

Cel 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej.

Główny cel analizowanego projektu dokumentu, tj. podnoszenie jakości życia mieszkańców, rozwój przyjaznych usług i nowoczesnej gospodarki, budowanie efektywnej i niskoemisyjnej sfery transportu, a także zwiększenie adaptacyjności do zmian klimatu oraz kształtowania ładu przestrzennego jest ściśle powiązany ze wszystkim ww. celami Agendy.

Europejski Zielony Ład

Jest to pakiet inicjatyw politycznych, wskazujący plan działań mających na celu umożliwienie efektywnego wykorzystania zasobów dzięki wdrażaniu koncepcji czystej gospodarki o obiegu zamkniętym oraz wzmocnieniu i ochronie bioróżnorodności oraz ograniczeniu ilości zanieczyszczeń.

W analizowanym projekcie dokumentu cel strategiczny *Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu*, w tym w szczególności cel operacyjny 1.2 *Dostosowanie do skutków zmian klimatu* są spójne z założeniami dokumentu Europejski Zielony Ład.

Nowy Europejski Bauhaus

Celem wprowadzenia nowego europejskiego Bauhausu jest zapewnienie społeczeństwu dostępu do towarów, które pochodzą z obiegu zamkniętego, są mniej emisyjne oraz takich, które wspierają regenerację przyrody i chronią bioróżnorodność.

W analizowanym projekcie dokumentu cel strategiczny *Wzmocnienie spójności społecznej i dostosowanie do zmian demograficznych* jest spójny z osiami tematycznymi przedmiotowego dokumentu, w szczególności osią „Odzyskanie poczucia przynależności” i „nadanie priorytetu miejscom i ludziom, którzy tego najbardziej potrzebują”.

Europejska Konwencja Krajobrazowa

Realizacja działań opisanych w projekcie Strategii uwzględnia ochronę krajobrazu rozumianą przez Europejską Konwencję Krajobrazową sporządzoną we Florencji dnia 20 października 2000 r. (Dz. U. z 2006 r. Nr 14, poz. 98) jako działania na rzecz zachowania i utrzymywania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu tak, aby ukierunkować i harmonizować zmiany, które wynikają z procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych. Określone w projekcie Strategii działania pozwalają stwierdzić, że ich realizacja nie wpłynie w sposób istotny na fizjonomię krajobrazu i doprowadzi do poprawy estetyki przestrzeni.

Dodać jednak należy, że ocena zmian w krajobrazie wynikająca z wprowadzenia nowych elementów zawsze ma charakter subiektywny, w związku z tym społeczeństwo będzie się dzieliło na część, dla której planowany obiekt wzbogaca krajobraz i stanowi estetyczną całość i część, dla której planowane działania szczególnie inwestycyjne będą wprowadzać dyskomfort w postrzeganiu krajobrazu.

DOKUMENTY KRAJOWE:

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 stanowi podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej Polski do roku 2030. W przyjętej perspektywie kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, w szczególności zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wsparcie rozwoju obszarów, które tracą funkcje społeczno-gospodarcze lub nie są w stanie wykorzystać i rozwinąć posiadanego potencjału rozwojowego. Poniżej zestawiono cele Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 z celami zidentyfikowanymi w niniejszej Strategii:

Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.

Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Ww. cele nawiązują do głównego celu analizowanego projektu dokumentu, tj. podnoszenie jakości życia mieszkańców, rozwój przyjaznych usług i nowoczesnej gospodarki, budowanie efektywnej i niskoemisyjnej sfery transportu.

Krajowa Polityka Miejska 2030

Krajowa Polityka Miejska 2030 jest dokumentem, który skupia się na zrównoważonym rozwoju miast i miejskich obszarów funkcjonalnych oraz wskazuje działania, narzędzia i instrumenty, będące odpowiedzią na aktualne zjawiska i procesy identyfikowane w miastach. W dokumencie wskazano sześć celów, które wpisują się w wizję rozwoju miast oraz ich obszarów funkcjonalnych w perspektywie długofalowej, mianowicie:

- miasto kompaktowe – skupia się na zrównoważonym rozwoju obszarów miejskich oraz racjonalnym wykorzystaniu przestrzeni i dostępnych zasobów,
- miasto zielone – dotyczy realizacji działań mających na celu przeciwdziałanie i zapobieganie negatywnym skutkom kryzysu klimatycznego oraz poprawie jakości powietrza,
- miasto produktywne – oznacza rozwój zdywersyfikowanej gospodarki oraz zwiększenie atrakcyjności rynku pracy na obszarach miejskich,
- miasto cyfrowe – zakłada zwiększenie efektywności zarządzania rozwojem miejskim poprzez procesy transformacji cyfrowej,
- miasto dostępne – ma zapewnić równe szanse wszystkim mieszkańcom w dostępie do usług oraz umożliwić pełne uczestnictwo w życiu społecznym,
- miasto sprawne – oznacza zdolność skutecznego wykorzystania posiadanych zasobów, zwiększenie efektywności zarządzania oraz stopnia współpracy między interesariuszami procesu rozwoju miejskich obszarów funkcjonalnych.

Analizowany projekt dokumentu jest spójny z powyższymi celami, w szczególności w zakresie miasta cyfrowego (*cel operacyjny 6.1 - Cyfryzacja usług publicznych, w tym rozwiązania Smart-City*), miasta sprawnego (*cel Poprawa ładu przestrzennego oraz cel Wspieranie zrównoważonej mobilności*).

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030

Cel główny Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 stanowi wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków, który odnosi się do zagadnień jednego z obszarów wpływających na osią-

gnięcie celów SOR: Kapitał ludzki i społeczny. Jest on również powiązany z realizacją działań wskazanych w poszczególnych obszarach dla wszystkich trzech celów szczegółowych Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Cel główny SRKS2030 doprecyzowują trzy cele szczegółowe:

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne;

Cel szczegółowy 2: Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich;

Cel szczegółowy 3: Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

W analizowanym projekcie dokumentu cel strategiczny *Poprawa standardu usług publicznych, w tym cyfryzacja* są spójne z celami SOR2030.

Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju (aPWŚK)

Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju (aPWŚK) jest jednym z dokumentów planistycznych opracowanych w celu programowania i koordynowania działań zmierzających do realizacji celów środowiskowych, tj.:

- niepogarszanie stanu części wód;
- osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla naturalnych części wód powierzchniowych, dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny dla sztucznych i silnie zmienionych części wód oraz dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych;
- spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawodawstwie, w odniesieniu do obszarów chronionych (w tym m.in. narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie);
- zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.

Program wodno-środowiskowy kraju określa działania podstawowe i uzupełniające zmierzające do poprawy lub utrzymania dobrego stanu wód w poszczególnych obszarach dorzeczy. Celem aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju jest weryfikacja działań zaplanowanych w zatwierdzonym w 2010 r. PWŚK, pod kątem stopnia ich realizacji i skuteczności oraz wskazanie zaktualizowanych w wyniku tej analizy działań dla jednolitych części wód powierzchniowych, podziemnych oraz obszarów chronionych, których realizacja zapewni osiągnięcie założonych celów środowiskowych.

W analizowanym projekcie dokumentu cel operacyjny *Dostosowanie do skutków zmian klimatu* jest ściśle powiązany z ww. celami aPWŚK.

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020)

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 został opracowany w 2013 roku przez Ministerstwo Środowiska. Pierwsza część dokumentu przedstawia scenariusze zmian klimatu do 2030 roku oraz prawdopodobny wpływ zmian klimatu na sektory i obszary wrażliwe na te zmiany. W drugiej części dokumentu określono cele i kierunki działań w procesie adaptacji do zmian klimatu do 2030 roku.

SPA 2020 wskazuje cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach w okresie do roku 2020: gospodarce wodnej, rolnictwie, leśnictwie, różnorodności biologicznej i obszarach prawnie chronionych, zdrowiu, energetyce, budownictwie, transporcie, obszarach górskich, strefie wybrzeża, gospodarce przestrzennej i obszarach zurbanizowanych.

Oceniany dokument uwzględnia następujące cele określone w SPA2020:

- Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich,
- Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu,
- Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu.

DOKUMENTY WOJEWÓDZKIE:

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030

Strategia rozwoju województwa jest podstawowym narzędziem prowadzonej przez samorząd województwa polityki regionalnej. Realizacja celów w niej zawartych ma doprowadzić do osiągnięcia zamierzonej wizji rozwoju województwa. W Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 wyznaczono 4 cele strategiczne:

- Inteligentna, zielona gospodarka regionalna;
- Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi;
- Integracja przestrzenna regionu;
- Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę.

Wszystkie cele strategiczne ocenianego projektu dokumentu Strategii ściśle nawiązują do ww. celów.

Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027

Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 jest programem należącym do Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS+). Wsparcie finansowe otrzymywane na rzecz programu kierowane jest na poprawę jakości życia mieszkańców. W ramach Funduszy Europejskich dla Lubuskiego wyznaczono 8 priorytetów:

- **Priorytet I:** Fundusze Europejskie dla lubuskiej gospodarki;
- **Priorytet II:** Fundusze Europejskie na zielony rozwój Lubuskiego;

- **Priorytet III:** Fundusze Europejskie na rozwój mobilności miejskiej;
- **Priorytet IV:** Fundusze Europejskie na dostępność komunikacyjną;
- **Priorytet V:** Fundusze Europejskie na rzecz infrastruktury społecznej;
- **Priorytet VI:** Fundusze Europejskie na Wsparcie obywateli;
- **Priorytet VII:** Fundusze Europejskie na rozwój lokalny;
- **Priorytet VIII:** Fundusze Europejskie dla lokalnego lubuskiego.

Program ochrony środowiska dla województwa lubuskiego do roku 2027

Program ochrony środowiska dla województwa lubuskiego do roku 2027 został przyjęty uchwałą Nr XLIX/703/22 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 grudnia 2022 r. Cele i kierunki działań ww. dokumentu wynikają m.in. ze zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych zagadnień.

Cele zawarte w projekcie analizowanego dokumentu są spójne z celami opisanymi w POŚ dla województwa lubuskiego do roku 2027. Projekt ocenianego dokumentu odnosi się przede wszystkim do następujących kierunków działań:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza
  - Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu
- Zagrożenia hałasem
  - Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców województwa ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu drogowego
- Pola elektromagnetyczne
  - Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym
- Gospodarowanie wodami
  - Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przy zapewnieniu ochrony przed niedoborami wody i powodzią
- Gospodarka wodno-ściekowa
  - Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej
- Gleby
  - Ochrona gleb przed negatywnym działaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
  - Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa
- Zasoby geologiczne
  - Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi

- Zasoby przyrodnicze
  - Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu
- Zagrożenia poważnymi awariami
  - Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków
- Edukacja ekologiczna
  - Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego ustanowiony został Uchwałą Nr XLIV/667/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 2 maja 2018 r. W ramach dokumentu określono 3 następujące cele strategiczne rozwoju przestrzennego, dla których określono cele operacyjne:

1. Spójność terytorialna:
  - a. Zrównoważony rozwój struktury osadniczej regionu w tym rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich oraz rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich zgodnie z ich potencjałem i w oparciu o ich wzajemne powiązania funkcjonalne.
  - b. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.
  - c. Poprawa dostępności komunikacyjnej do ośrodków administracyjnych.
  - d. Rozwój infrastruktury technicznej, wzmacniającej ład ekologiczny.
  - e. Rozwój infrastruktury i systemów zapobiegania zagrożeniom.
2. Zrównoważony rozwój społeczny:
  - a. Wzrost dostępności do usług medycznych i wspieranie profilaktyki zdrowotnej.
  - b. Rozwój szkolnictwa w oparciu o potrzeby regionalnego rynku pracy.
  - c. Wzrost dostępności do atrakcyjnej oferty kulturalnej i sportowej.
  - d. Wspieranie włączenia zawodowego i społecznego.
  - e. Dostosowanie usług społecznych do zmian trendów demograficznych.
  - f. Rozwój i usprawnienie systemu transportu publicznego.
  - g. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz dziedzictwa kulturowego oraz budowanie na nich tożsamości regionalnej.
  - h. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych.
3. Rozwój konkurencyjnej gospodarki:
  - a. Wzmocnienie potencjału innowacyjnego sektora gospodarczego.
  - b. Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej
  - c. Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej.
  - d. Rozwój i promocja specjalnych stref ekonomicznych.
  - e. Wzmocnienie kapitału ludzkiego poprzez inwestycje służące edukacji.

- f. Rozwój gospodarki niskoemisyjnej.
- g. Rozwój sieci transportowej.
- h. Racjonalna gospodarka zasobami złóż kopalin.
- i. Rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska.
- j. Poprawa jakości rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.
- k. Kreowanie wizerunku i promocja marki Lubuskie.
- l. Rozwój potencjału turystycznego województwa.
- m. Efektywne zarządzanie regionem.

Wyznaczone w analizowanym projekcie dokumentu cele strategiczne są spójne z ww. celami.

Program ochrony powietrza dla strefy lubuskiej

Program ochrony powietrza dla strefy lubuskiej ustanowiony został Uchwałą Nr XXII/323/20 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 7 września 2020 r. W ramach dokumentu określono 4 następujące działania naprawcze w strefie lubuskiej:

- zastąpienie niskosprawnych urządzeń grzewczych podłączeniem do sieci ciepłowniczej lub urządzeniami zasilanymi gazem,
- zastąpienie niskosprawnych urządzeń grzewczych ogrzewaniem elektrycznym, urządzeniami opalonymi olejem opałowym, OZE lub urządzeniami spełniającymi minimum wymogi jakościowe dla urządzeń na paliwa stałe, które zostały określone w normie PN-EN 303-5:2012,
- stosowanie w nowopowstałych budynkach hierarchii źródeł ogrzewania: OZE (pompy ciepła), podłączenie do sieci ciepłowniczej lub sieci gazowej, urządzenia opalane olejem, ogrzewanie elektryczne, lub montaż urządzeń spełniających minimum wymogi jakościowe dla urządzeń na paliwa stałe, które zostały określone w normie PN-EN 303-5:2012,
- podniesienie efektywności energetycznej budynków poprzez termomodernizację obiektów ogrzewanych w sposób indywidualny.

Cele zawarte w projekcie analizowanego dokumentu są spójne z działaniami opisanymi w POP dla strefy lubuskiej.

1.7. Procedura i metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

W celu sporządzenia Prognozy przeprowadzono następujące prace:

- zaznajomiono się z projektem Strategii rozwoju ponadlokalnego Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030,
- przeanalizowano cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym i wojewódzkim, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu;

- zaznajomiono się z danymi ekofizjograficznymi oraz innymi dostępnymi opracowaniami sozologicznymi obejmującymi obszar objęty Prognozą,
- zapoznano się z literaturą przedmiotu,
- poddano analizie i ocenie istniejący stan środowiska oraz określono potencjalne jego zmiany w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- wykonano macierze oddziaływań kierunków działań zaproponowanych w projekcie Strategii na elementy środowiska oraz na środowisko przyrodnicze jako całość,
- określono potencjalne oddziaływania na środowisko, które mogą wynikać z realizacji działań opisanych w projekcie Strategii.

W celu dokonania oceny przewidywanych oddziaływań na środowisko zastosowano przede wszystkim metodę opisową, kartograficzną oraz macierzy interakcji.

Ocena przebiegała dwuetapowo. W pierwszym etapie zapoznano się z listą projektów Strategii ZIT w Świebodzińsko-Międzyrzeckim MOF do roku 2030 i na podstawie ich opisów (i odniesienia przestrzennego w przypadkach, w których było to możliwe) zidentyfikowano te, których realizacja może potencjalnie oddziaływać na środowisko (tabela 20).

Następnie dla projektów, których realizacja może oddziaływać na środowisko sporządzono macierz oddziaływań. Projekty pogrupowano na działania o podobnym charakterze potencjalnych oddziaływań na środowisko i w tabeli 21. przedstawiono grupy projektów, które mogą potencjalnie oddziaływać na środowisko (pozytywnie, negatywnie) wraz z opisem najważniejszych zidentyfikowanych oddziaływań i interakcji, które mogą potencjalnie wystąpić pomiędzy planowanymi projektami, a poszczególnymi elementami środowiska i środowiskiem jako całością.

Oceny dokonano osobno dla każdej grupy projektów, identyfikowanych jako mogące oddziaływać na środowisko, które zostały wymienione w projekcie Strategii rozwoju ponadlokalnego Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030, które zostały ocenione w niniejszej prognozie.

Prognoza obejmuje obszar objęty projektem Strategii rozwoju ponadlokalnego Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 wraz z obszarami pozostającymi w zasięgu oddziaływania wynikającego z realizacji działań założonych w ocenianym dokumencie. Prognoza sporządzona została w formie opisowej i kartograficznej. Informacje zawarte w niniejszej prognozie oddziaływania na środowisko zgodnie z artykułem 52 ust.1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, o udziale społeczeństwa w ochronie środowiska i ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112) są opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu.

2. Analiza i ocena stanu środowiska na obszarze objętym projektem STRATEGII ROZWOJU PONADLOKALNEGO ŚWIEBODZIŃSKO-MIĘDZYRZECKIEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO DO ROKU 2030

2.1. Położenie fizyczno-geograficzne

Zgodnie z regionalizacją geograficzną Polski (Rychling, Solon i inni, 2021) obszar Świebodzińsko-Międzyrzeckiego MOF położony jest w Prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, Podprowincji Pojezierza Południowobałtyckiego, w granicach dwóch makroregionów i czterech mezoregionów:

- Pojezierze Lubuskie (Brandenbursko-Lubuskie)
  - Pojezierze Łagowskie (315.42)
  - Równina Torzymska (315.43)
  - Bruzda Zbąszyńska (315.44)
- Pojezierze Wielkopolskie
  - Pojezierze Poznańskie (315.51)

Większość Świebodzińsko-Międzyrzeckiego MOF znajduje się w ramach dwóch mezoregionów fizycznogeograficznych: Bruzdy Zbąszyńskiej oraz Pojezierza Łagowskiego. Są to wysoczyzny morenowe faliste oraz równiny. Od południa i zachodu Partnerstwo ograniczone jest przez pradolinę Warciańsko-Odrzańską, od północy przez pradolinę Toruńsko-Eberswaldzką oraz od wschodu przez Pojezierze Poznańskie.

Pojezierze Łagowskie w przeważającej części jest wysoczyzną morenową falistą z równinami sandrowymi i wodnolodowcowymi, którym towarzyszą wzgórza morenowe przekształcone oraz moreny czołowe akumulacyjne i spiętrzone. Na obszarze pojezierza przechodzącego przez teren Partnerstwa pojawiają się liczne jeziora. Gleby Pojezierza Łagowskiego stanowią m.in. gleby rdzawe i bielicowe wytworzone z piasków. Przez obszar przechodzą liczne rzeki, m.in.: Ilanka, Obrzyca, Rącza Struga i Postomia. Obszar Pojezierza Łagowskiego jest krajobrazem nizinnym.

Równina Torzymska charakteryzuje się młodoglacjalną rzeźbą terenu: równiny sandrowe i wodnolodowcowe, wysoczyzna morenowa falista, a miejscami moreny, ozy i kemy. Zbudowana jest ona z piasków i żwirów pochodzenia wodnolodowcowego i lodowcowego oraz glin zwałowych.

Bruzda Zbąszyńska w przeważającej części zalicza się do dna dolin z terasą zalewową, równiną sandrową i wysoczyzną morenową. Przeważającym typem utworów powierzchniowych są piaski, mułki i żwiry wodnolodowcowe oraz gliny zwałowe. Na obszarze bruzdy przechodzącej przez teren Partnerstwa zlokalizowane są liczne ciekły wodne, np. Obra, oraz jeziora. W znacznej części mezoregionu występują gleby rdzawe i bielicowe, a także brunatne i płowe. Lokalnie pojawiają się gleby torfowe i czarne ziemie. Obszar Bruzdy Zbąszyńskiej należy od krajobrazów nizin oraz dolin i obniżeń.

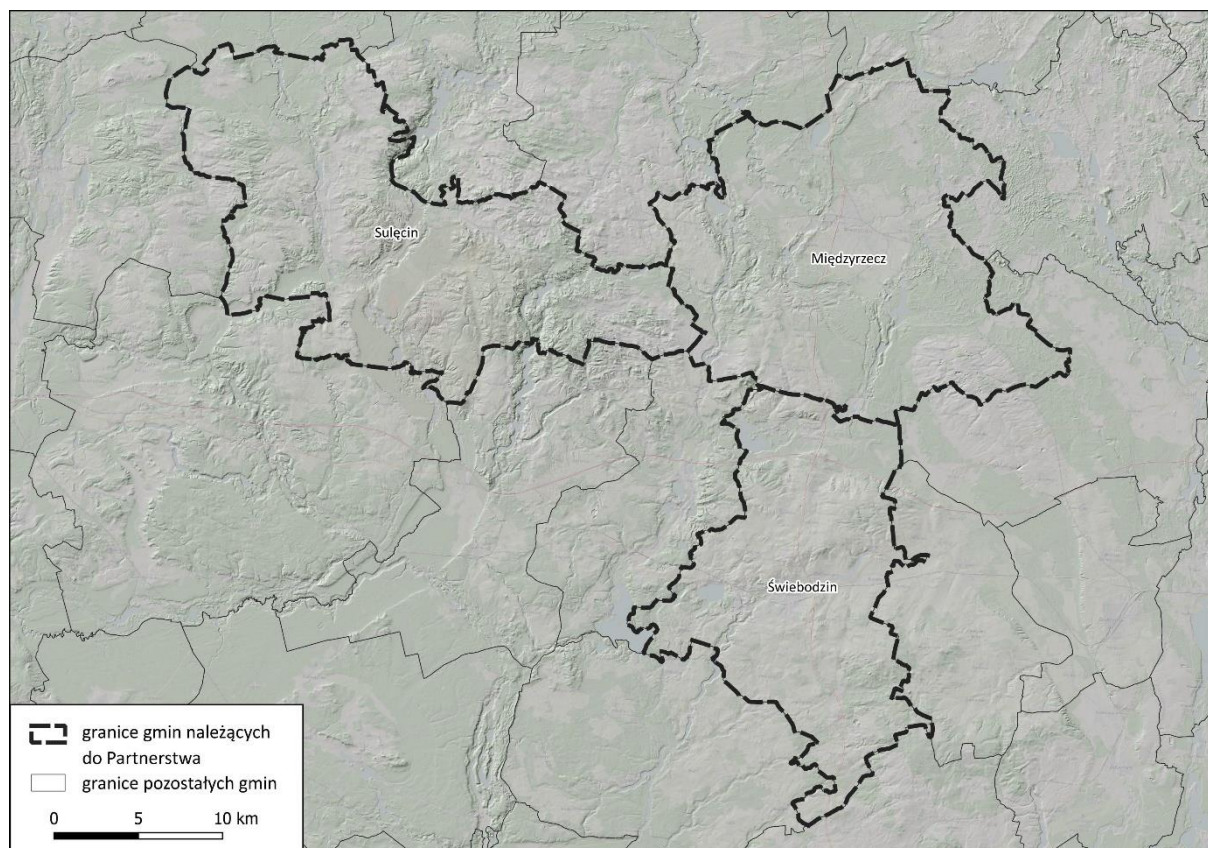
Pojezierze Poznańskie charakteryzuje się zróżnicowanym typem genetycznym rzeźby terenu, lecz obszar przebiegający przez teren Partnerstwa zaliczany jest do wysoczyzny morenowej falistej zbudowanej z piasków i żwirów lodowcowych. Przeważającym typem gleb na Pojezierzu Łagowskim są gleby płowe wytworzone z piasków naglinowych i glin zwałowych lekkich.

Ryc. 2. Lokalizacja Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego na tle granic mezoregionów
Opracowanie własne

2.2. Ukształtowanie terenu, krajobraz

Teren Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego jest zróżnicowany pod względem ukształtowania terenu (ryc. 3.).

Ryc. 3. Rzeźba terenu
Opracowanie własne

Teren objęty opracowaniem podzielony jest pomiędzy dwoma morenami czołowymi, pośród których znajduje się rozległa rynna subglacjalna, która znajduje się we wschodniej części gminy Sulęcín. Gminy należące do Partnerstwa są silnie wyrzeźbione. Krajobraz obszaru Partnerstwa obfituje w liczne moreny czołowe, porozcinane rynnami glacialnymi i dolinami sandrowymi, w których powstały jeziora rynnowe. Poszczególne strefy – pasy równin, wzniesień i pradoliny – różnią się rzeźbą, litologią i szatą roślinną. Gmina Sulęcín, wchodząca w skład partnerstwa, posiada jeden z najbardziej urozmaiconych krajobrazów w województwie. Wspomniana rynna przebiega w kierunkach północ-południe, a w jej zagłębieniach znajdują się jeziora Buszno i Buszenko. Tereny o najniższych wartościach wysokości bezwzględnej, osiągając około 40 m n.p.m. lokalizują się przy jeziorze Głębokim w gminie Międzyrzecz. Z kolei obszary najwyższe osiągają wartości około 227 m n.p.m. Jest to wzgórze Bukowiec zlokalizowane na 0,4 km na wschód od rezerwatu Buczyna Łągowska.

Cechą charakterystyczną obszaru Partnerstwa jest jego równinno-pagórkowata rzeźba terenu, która na obszarze gminy Sulęcín mocno się fałduje, tworząc rynny wypełnione wodami. W najbliższym sąsiedztwie rynien znajdują się najwyższe wzniesienia obszaru ŚMMOF.

Pierwotny charakter rzeźby na terenach silnie zurbanizowanych obszaru Partnerstwa został w wyniku gospodarczej działalności człowieka silnie przekształcony. Złożyły się na to następujące procesy: budowa nasypów na cele inwestycji drogowych (m.in.: autostrada A2) i kolejowych, zmniejszanie deniwelacji na krawędziach obniżeń i zmniejszanie spadków zboczy. Przeważającymi krajobrazami na obszarze Partnerstwa są krajobrazy nizin równinne i faliste z obecnością pagórków oraz krajobrazy dolin i obniżeń (Rychling, 2021).

2.3. Budowa geologiczna

Obszar MOF znajduje się na styku dwóch regionalnych jednostek geologicznych: synklinorium szczecińsko-miechowskim oraz monokliny przedsudeckiej. Monoklina przedsudecka, obejmująca południową część Świebodzińsko-Międzyrzeckiego MOF zbudowana jest ze skał permsko-mezozoicznych, leżących niezgodnie na sfałdowanym podłożu paleozoicznym. Najstarsze skały permskie reprezentowane są przez zlepieńce, piaskowce i łupki czerwonego spągowca. Strop mezozoiku budują margle górnej kredy. W miocenie monoklina była poddawana deformacjom tektonicznym, w wyniku czego powstał szereg rowów i kotlin. W pliocenie zasadniczej zmianie uległy warunki klimatyczne. Pojawiły się liczne, okresowo wysychające bagniska, zasilane wodami rzek płynących z północy i południa. W zbiornikach tych nastąpiła akumulacja piaszczysto-mułkowo-ilasta. Powstały pstry ły poznańskie. Strop trzeciorzędu budują ły plioceńskie. Powierzchnia trzeciorzędowa jest bardzo urozmaicona i podnosi się z zachodu na wschód (komentarz do mapy sozologicznej – arkusz Zbąszyń).

Północno-centralna część analizowanego obszaru znajduje się w segmencie szczecińsko-gorzowskim synklinorium szczecińsko-miechowskiego, a dokładniej między obniżeniem ośnińskim po rynnę lubniewicko - wędrzyńską, w którym występuje strefa moren czołowych. Jądro badanej strefy budują wysoko wyniesione i silnie zaburzone glacitektonicznie utwory trzeciorzędu i starszego plejstocenu. Na nich zalega dyskordantnie warstwa gliny zwałowej o niewielkiej miąższości. Gлина ta w wielu miejscach została zniszczona, a na powierzchnię wychodzą utwory trzeciorzędowe i starszego plejstocenu. W strefie moren czołowych trzeciorzęd zalega głębiej, a moreny czołowe zbudowane są przeważnie z zaburzonych fluwioglacjałów, przykrytych warstwą gliny zwałowej bałtyckiej, która dość często występuje jedynie na północnych zboczach wzgórz. Niektóre ze wzgórz i pagórków zbudowane są tylko z gliny zwałowej, ze śladami zaburzeń glacitektonicznych. Odcinek między rynną lubniewicko - wędrzyńską, a początkowym fragmentem sandru Pliszki po dolinę sandru pieskowskiego, zlokalizowany na południu, posiada w swym jądrze wysoko wypiętrzone i silnie zaburzone glacitektonicznie, do głębokości 200 m, materiały trzeciorzędowe. Północne zbocza wzgórz często pokryte są gliną morenową oraz piaskami i żwirami zwałowymi, o miąższości od 1 do 3 m. Od strony południowej materiałów zwałowych nie zaobserwowane, a powierzchnie zboczy budują zaburzone glacitektonicznie utwory fluwioglacjalne (komentarz do mapy sozologicznej – arkusz Sulęcín).

2.4. Gleby

Gleby obszaru Partnerstwa zostały opisane na podstawie rozdziałów zawartych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin Świebodzin i Sulęcín oraz opracowania ekofizjograficznego podstawowego gminy Międzyrzecz. Jakość gruntów ornych na obszarze Partnerstwa jest przestrzennie zróżnicowana. Największy odsetek stanowią gleby klas IV, przy czym gleby klasy I nie występują wcale. Gleby klasy II stanowią niewielki odsetek, natomiast gleby klasy III obejmują znaczną część obszaru Partnerstwa. Grunty orne najlepszych klas gleb związane są z obszarami morenowymi utworzonymi z glin, natomiast grunty najłabsze najczęściej mieszczą się na glebach utworzonych na piaskach. Należy przyjąć, iż w ogólnym ujęciu obszar Partnerstwa jakość gleb jest średnia.

Największą część Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego MOF stanowią gleby brunatne wylugowane i kwaśne oraz gleby bielicowe właściwe i pseudobielicowe o średniej i niskiej żyzności. W mozaice z glebami brunatnymi i bielicowymi występują czarne ziemie, których szczególne skupisko występuje w pierścieniu wokół miasta Międzyrzecz, jednakże w ogólnym ujęciu stanowią one niewielki odsetek. Gleby deluwialne występują przede wszystkim na terenach z utrudnionym odpływem wód. W lasach obszaru Partnerstwa przeważają gleby bielicowe wytworzone z piasków i żwirów polodowcowych. Gleby pochodzenia organicznego: torfowe i murszowo-torfowe lokalizują się w dolinach rzek i cieków wodnych.

Na analizowanym obszarze przeważa kompleks żytni dobry (4) przy dużym udziale kompleksu żytniego słabego (5). Obserwuje się również duży udział kompleksów 6 (żytni słaby) i 7 (żytni bardzo słaby), wykształconych na piaskach oraz niewielki udział kompleksu 2 (pszenny dobry), który przypisuje się glebom najlepszym, które na obszarze Partnerstwa znajdują się wokół miasta Międzyrzecz, lecz w kolejnych pierścieniach wokół miasta występują już wyłącznie gleby piaskowe o różnych typach genetycznych, stanowiące kompleksy 4-7. Pomimo ogólnej średniej jakości gleb na obszarze ŚMMOF, wysoka kultura rolna pozwala na osiągnięcie relatywnie wysokich plonów. Użytki zielone występujące przeważnie na czarnych ziemiach i torfach niskich podścielonych pyłami zaliczają się najczęściej do kompleksu 3z.

Zmiany ilościowe w zasobach glebowych, polegają na ubytku powierzchni gruntów użytkowanych rolniczo. Podstawową przyczyną tego zjawiska jest presja inwestycyjna i związane z tym zapotrzebowanie na tereny budowlane, co sprzyja przeznaczaniu gruntów rolnych (również tych wysokiej jakości) na cele nierolnicze i nieleśne.

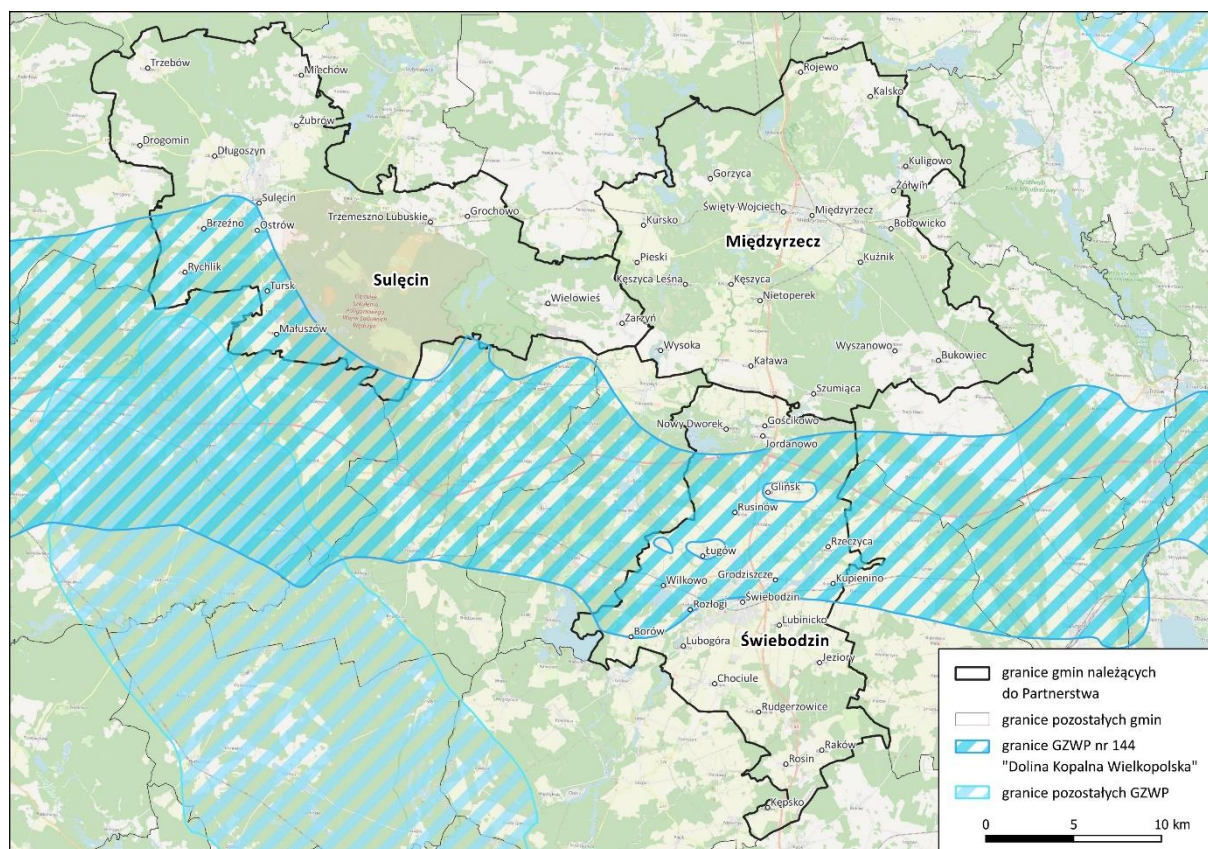
Rozmieszczenie typów i rodzajów gleb nawiązuje do litologii warstw przypowierzchniowych. Na glinach zwałowych wykształciły się gleby płowe właściwe i miejscami czarne ziemie, a na piaskach sandrowych i wyższych poziomach terasowych gleby brunatne wylugowane i bielicowe. Obszary podmokłe, zalewowe i doliny rzek cechują się występowaniem gleb organicznych: torfowych i torfowo-murszowych. Obszary zurbanizowane charakteryzują się bardzo wysokim stopniem przeobrażenia gleb, związanego z działalnością gospodarczą człowieka. Cechują się one bardzo zróżnicowaną przepuszczalnością, w zależności od tworzącego je materiału i stopnia przeobrażenia.

2.5. Wody podziemne

Według podziału regionalnego zwykłych wód podziemnych (Paczyński i Sadurski, 2007) przedmiotowy obszar znajduje się w prowincji niżowej, regionie wielkopolskim (IV). Jest to region dość rozległy o powierzchni około 35 tys. km², o naturalnych granicach hydrodynamicznych – od północy pradolina Noteci i Warty (notecko-warciańska), od zachodu dolina Odry, a od południa kulminacja wału trzebnicko-ostrzeszowskiego. Na znacznym obszarze region dysponuje poziomami użytkowymi wyłącznie w obrębie piętra mioceńskiego. Dlatego też cechuje go największe regionalne zróżnicowanie wodonośności. Wskaźnik zasobności wynosi od 10 do 30 m³/d·km², gdzie dominują poziomy mioceńskie, do ponad 100 m³/d·km² w obrębie równoleżnikowych struktur czwartorzędowych. W granicach Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego MOF znajduje się GZWP nr 144 Dolina Kopalna Wielkopolska, należąca do najlepiej rozpoznanych dużych struktur tego typu w kraju. Poziom wodonośny o miąższości do 20 m, dobrze wykształcony (żwiry), przykryty 40–75 m kompleksem glin zwałowych, pozwala na uzyskanie wydajności studni do 100–120 m³/h.

GZWP nr 144 jest ważnym źródłem zaopatrzenia Wielkopolski w wodę (Paczyński, Sadurski, 2007). – ryc. 4. Ze względu na znaczny obszar zajmowany przez GZWP Dolina Kopalna Wielkopolska, specyfika GZWP jest zróżnicowana w zależności od miejsca. W obszarze GZWP nr 144 przebiegającego przez teren Partnerstwa wody słodkie występują w osadach kenozoiku. Wy różnia się w utworach czwartorzędu dwa poziomy: wód gruntowych i międzyglinowy. Granicę górną zbiornika stanowią gliny morenowe, muły i ility zastoiskowe lub piaski i żwiry. Utworami wodonośnymi zbiornika są piaski średnioziarniste, gruboziarniste i drobnoziarniste, lokalnie mułkowate, piaski ze żwirami oraz żwiry. Ich miąższość jest zmienna zarówno w przekroju poprzecznym doliny, jak i na jej równoleżnikowym przebiegu i wynosi od kilku do 60 m, najczęściej 10–25 m. Swobodne zwierciadło wody tego poziomu w zależności od morfologii terenu, położenia baz drenażu i zasilania, zalega na głębokości 0–9 m, najczęściej 2–5 m. Zasoby dyspozycyjne GZWP nr 144 oszacowano na 394 298,4 m³/d, co stanowi 62% zasobów odnawialnych i kształtują się w wielkościach podawanych dla podsystemów od 71,28 do 113,76 m³/d·km², średnio 95,76 m³/d·km². Eksploatacja wód podziemnych z poziomu zbiornika wynosi według pozwoleń wodnoprawnych 183 316,8 m³/d. Wód podziemnych zbiornika do tej pory nie zanieczyszczono. W części obszaru GZWP czasy potencjalnej migracji zanieczyszczeń są mniejsze od 25 lat. Podatność zbiornika na antropopresję ocenia się jako bardzo mało podatny.

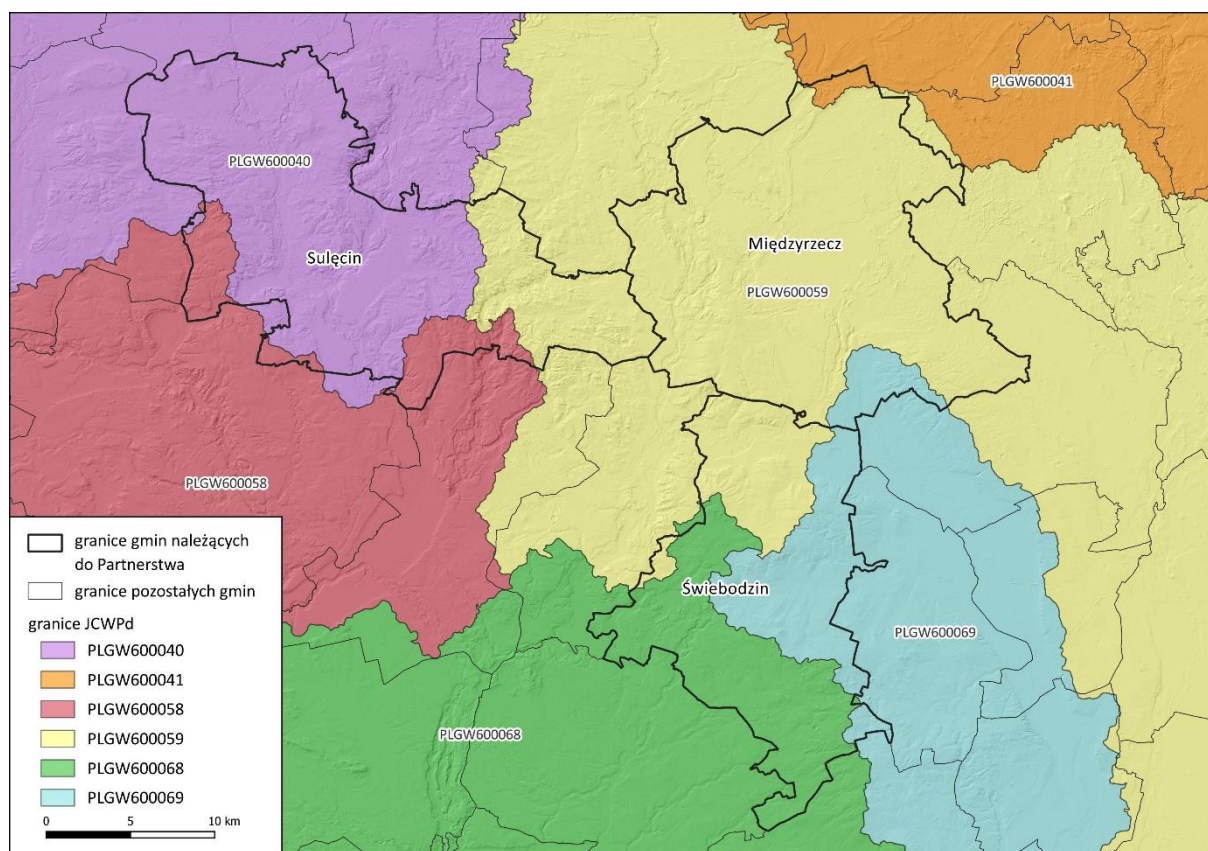

Ryc. 4. Świebodzińsko-Międzyrzecki Miejski Obszar Funkcjonalny na tle Głównych Zbiorników Wód Podziemnych
Opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego - Państwowego Instytutu Badawczego

Wody z użytkowych poziomów wodonośnych w obrębie ŚMMOF eksploatowane w stopniu umiarkowanym. Woda do sieci wodociągowej trafia z ujęć wód podziemnych. Zgodnie z danymi pochodzącymi ze studiów uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gmin wchodzących w skład Partnerstwa, na terenie Świebodzińsko-Międzyrzeckiego MOF zlokalizowane są 34 ujęcia wód podziemnych. Największymi ujęciami na analizowanym terenie są ujęcia w Międzyrzeczu ($556 \text{ m}^3/\text{h}$) oraz w Świebodzińsku ($450 \text{ m}^3/\text{h}$). Dostarczają one wodę dla miast powiatowych oraz miejscowości do nich przyległych. Niezwykle istotnym elementem ochrony jakości wody pitnej dla MOF jest konieczność zabezpieczenia istniejących zasobów wody m.in. poprzez stosowanie restrykcyjnych przepisów dotyczących zagospodarowania stref ochrony pośredniej ujęć wód.

Zgodnie z podziałem na Jednolite Części Wód Podziemnych z 2022 roku, obszar Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego znajduje się w granicach sześciu Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd) – ryc. 5., tj JCWPd o numerach: 40, 41, 58, 59, 68 i 69. Największą część obszaru Partnerstwa zajmuje JCWPd nr 59, która (zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry – Dz.U. z 2023 r., poz. 335) charakteryzuje się dobrym stanem ilościowym i jakościowym wód i nie jest zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego.

Celem dla wód JCWPd 40 jest utrzymanie dobrego stanu ilościowego i chemicznego. JCWPd nr 41, 58, 68 i 69 charakteryzują się dobrym stanem ilościowym i jakościowym wód, celem środowiskowym jest utrzymanie ww. stanów. Nie są one zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Ryc. 5. Świebodzińsko-Międzyrzecki Miejski Obszar Funkcjonalny na tle JCWPd

Opracowanie własne na podstawie danych PGW Wody Polskie

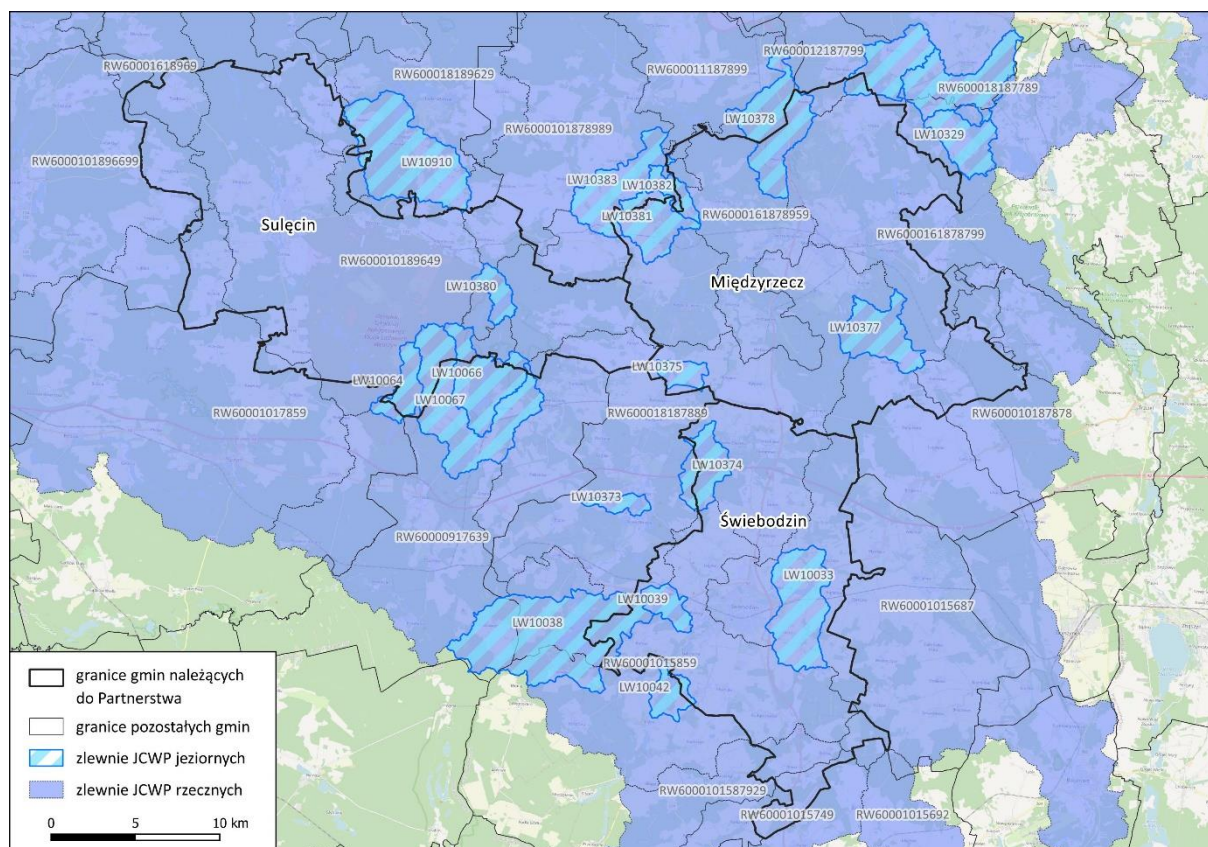
2.6. Wody powierzchniowe

Obszar objęty analizą charakteryzuje się dobrze rozwiniętą i równomiernie rozmieszczoną siecią rzeczną, należącą do dorzecza Odry. Dwoma najważniejszymi rzekami są przepływająca przez gminę Międzyrzecz rzeka Obra oraz rzeka Postomia, która przepływa przez gminę Sulęcín. Są to rzeki silnie meandrujące w odcinkach przechodzących przez obszar Partnerstwa. Łącznie przez teren ŚMMOF przepływa około 20 rzek, cieków wodnych i strumieni.

Na terenie objętym niniejszą prognozą występują liczne zbiorniki wodne, które stanowią istotny element zasobów wód powierzchniowych Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego MOF. Największymi zbiornikami wodnymi są jeziora: Paklicko Wielkie, Wilkowskie, Głębokie, Bukowieckie oraz Kursko. Lokalizują się one w rynnach polodowcowych reprezentując jeziora rynnowe i przyozowe. W każdej z gmin wchodzących w skład Partnerstwa występuje znaczna ilość jezior. Na analizowanym obszarze występują również sztuczne zbiorniki wodne, pełniące rozmaite funkcje, np. stawów hodowlanych.

Celem ochrony wód jest utrzymywanie lub poprawa jakości wód, biologicznych stosunków w środowisku wodnym i na terenach podmokłych tak, aby dla jednolitych części wód powierzchniowych uniknąć niekorzystnych zmian w ich stanie ekologicznym i chemicznym oraz osiągnąć lub zachować dobry stan ekologiczny i chemiczny oraz dla silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych, uniknąć niekorzystnych zmian w ich potencjale ekologicznym i stanie chemicznym oraz dążyć do osiągnięcia lub zachowania dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego.

Poniższa tabela (tabela 3.) przedstawia Jednolite Części Wód Powierzchniowych, w granicach których znajduje się analizowany obszar wraz z określeniem ich statusu, stanu/potencjału ekologicznego, stanu chemicznego, celu środowiskowego dla danej JCWP, oceną ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych i statusem. Dodatkowo w tabeli wskazano granice gmin (wchodzących w skład Świebodzińskiego—Międzyrzeckiego MOF), w których położona jest dana JCWP, a na rycinie 6 przedstawiono przebieg granic zlewni JCWP na tle granic podziału administracyjnego.

Ryc. 6. Świebodzińsko-Międzyrzecki Miejski Obszar Funkcjonalny na tle JCWP

Opracowanie własne na podstawie danych PGW Wody Polskie

Tabela 3. Charakterystyka Jednolitych Części Wód Powierzchniowych, w granicach których znajduje się obszar Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Nazwa	Kod	Gmina	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Cel środowiskowy	Status	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
Lubniewka	RW600018189629	Sulęcín	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	umiarkowany stan ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona
Kanał Postomski od Lubniewki do ujścia	RW60001618969	Sulęcín	dobry	poniżej dobrego	zły	dobry stan ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona
Pliszka od źródła do Konotopa wraz z Konotopem	RW60000917639	Sulęcín	dobry	poniżej dobrego	zły	dobry stan ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona
Ołobok do Świebodzi z jez. Niesłysz i Wilkowskim	RW60001015859	Świebódzin	dobry	brak danych	brak danych	dobry stan ekologiczny/dobry stan chemiczny	silnie zmieniona część wód	zagrożona
Niesłysz	LW10038	Świebódzin	brak danych	poniżej dobrego	zły	dobry stan ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	niezagrożona
Męcinka	RW600018187789	Międzyrzecz	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	umiarkowany stan ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona

Nazwa	Kod	Gmina	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Cel środowiskowy	Status	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
Warta od Kamionki do Obry	RW600012187799	Międzyrzecz	słaby	poniżej dobrego	zły	dobry potencjał ekologiczny/dobry stan chemiczny	silnie zmieniona część wód	zagrożona
Kursko	LW10381	Międzyrzecz	zły	poniżej dobrego	zły	dobry stan ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona
Obra od zb. Bledzew do ujścia	RW600011187899	Międzyrzecz	zły	poniżej dobrego	zły	umiarkowany potencjał ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona
Bukowieckie	LW10377	Międzyrzecz	umiarkowany	dobry	zły	dobry stan ekologiczny/dobry stan chemiczny	silnie zmieniona część wód	zagrożona
Rokitno	LW10333	Międzyrzecz	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	dobry stan ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona
Długie	LW10382	Międzyrzecz	zły	poniżej dobrego	zły	dobry potencjał ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona
Chycina	LW10383	Międzyrzecz	zły	poniżej dobrego	zły	dobry stan ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona
Obra od jez. Rybojadło do Paklicy	RW6000161878799	Międzyrzecz	słaby	poniżej dobrego	zły	dobry stan ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona
Obra od Paklicy do zb. Bledzew	RW6000161878959	Międzyrzecz	słaby	brak danych	zły	dobry potencjał ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona
Głębokie	LW10378	Międzyrzecz	dobry	poniżej dobrego	zły	dobry potencjał ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona
Gniła Obra do jez. Wojnowskiego Zach. z jez. Wojnowskim Wsch. i jez. Różańskim	RW60001015687	Międzyrzecz, Świebodzin	słaby	poniżej dobrego	zły	dobry potencjał ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona
Jordanka	RW6000101878989	Sulęcín	umiarkowany	brak danych	zły	umiarkowany potencjał ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona
Jeziorna	RW600019187895299	Międzyrzecz, Sulęcín	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	dobry stan ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	niezagrożona
Paklica	RW600018187889	Międzyrzecz, Sulęcín, Świebodzin	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	dobry stan ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona
Popówka	RW600010187878	Międzyrzecz	brak danych	dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona
Paklicko Małe	LW10375	Międzyrzecz	dobry	dobry	dobry	dobry stan ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	niezagrożona
Lubniewsko	LW10910	Sulęcín	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	umiarkowany potencjał ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona

Nazwa	Kod	Gmina	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Cel środowiskowy	Status	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
Rudzianka	RW60001018 96349	Sulęcín	umiarkowany	brak danych	zły	umiarkowany potencjał ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	niezagrożona
Postomia	RW60001018 9649	Sulęcín	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	dobry stan ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona
Buszno	LW10380	Sulęcín	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	dobry stan ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona
Ilanka od źródła do Rzepi	RW60001017 859	Sulęcín	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	dobry stan ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona
Łęcza	RW60001018 96699	Sulęcín	dobry	poniżej dobrego	zły	dobry potencjał ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona
Łagowskie	LW10067	Sulęcín	dobry	dobry	dobry	dobry stan ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	niezagrożona
Ciecz	LW10066	Sulęcín	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	dobry stan ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona
Malcz Pn.	LW10064	Sulęcín	zły	dobry	zły	dobry potencjał ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	niezagrożona
Jabłonna	RW60001015 749	Świebódzin	dobry	brak danych	brak danych	dobry stan ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	niezagrożona
Dopływ z Łęgowa	RW60001015 692	Świebódzin	dobry	brak danych	brak danych	dobry potencjał ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona
Słomka	RW60001015 87929	Świebódzin	dobry	brak danych	brak danych	dobry stan ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona
Lubinieckie	LW10033	Świebódzin	zły	dobry	zły	dobry stan ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona
Wilkowskie	LW10039	Świebódzin	brak danych	dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	niezagrożona
Paklicko Wielkie	LW10374	Świebódzin	zły	poniżej dobrego	zły	umiarkowany potencjał ekologiczny/dobry stan chemiczny	naturalna	zagrożona
Niedźwiedno	LW10042	Świebódzin	umiarkowany	dobry	zły	umiarkowany potencjał ekologiczny/dobry stan chemiczny	silnie zmieniona część wód	zagrożona

Źródło: Plan gospodarowania wodami w obszarze dorzecza Odry 2022.

W granicach ŚMMOF wyróżniono 38 zlewni jednolitych części wód powierzchniowych, z których 34 posiada status naturalnych JCWP, 4 zaliczonych zastało do silnie zmienionych w wyniku działalności człowieka. Do silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych zaliczono zarówno zlewnie rzeczne jak i jeziorne. Status „silnie zmienionych JCWP” posiadają zlewnie: Ołobok do Świe-

bodki z jez. Niestysz i Wilkowskim, Warty od Kamionki do Obry, Bukowieckie i Niedźwiadno, w granicach których znajdują się gminy Międzyrzecz i Świebodzin. Na stan ekologiczny omawianych JCWP wpływają również działania wodno-gospodarcze podejmowane przez gminy znajdujące się poza granicami MOF. Obszar Partnerstwa obejmuje zatem tereny JCWP, które wymagają wysokiego poziomu interwencji i zarządzania oraz które są narażone na znaczną presję ze strony działalności człowieka (silnie zmienione JCWP). Zagrożenie nieosiągnięciem wyznaczonych celów środowiskowych jest aż 30 JCWP. Oznacza to, że zdecydowana większość Świebodzińsko-Międzyrzeckiego MOF znajduje się w obszarze zagrożonych jednolitych części wód powierzchniowych, co stanowi efekt zagospodarowania i zainwestowania terenu, stanu gospodarki ściekowej oraz oddziaływania przemysłu i rolnictwa na terenach newralgicznych z punktu widzenia zapewnienia odpowiedniej ilości i jakości wody dla potrzeb mieszkańców, gospodarki i ekosystemów zależnych od wód. Najwięcej JCWP znajduje się w gminie Międzyrzecz (14), następnie Sulęcín (13) i Świebodzin (11). **Niemniej już w tym miejscu należy wskazać, że realizacja ustaleń projektu Strategii nie przyczyni się do możliwości nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w aktualizacji Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Odry (2022).**

2.7. Klimat

Obszar objęty niniejszą prognozą zlokalizowany jest w województwie lubuskim, które leży w strefie klimatu umiarkowanego, w obszarze wzajemnego przenikania się wpływów morskich i kontynentalnych, co za tym idzie analizowany teren charakteryzuje się pewnym zróżnicowaniem klimatycznym. Za czynniki, które kształtują klimat Świebodzińsko-Międzyrzeckiego MOF uznaje się: rzeźbę terenu i związaną z tym wysokość nad poziomem morza, odległość od sieci wód powierzchniowych, rodzaj podłoża (decydujący o ilości absorbowanej energii słonecznej), rodzaj zabudowy i użytkowania terenu. Elementy te mają znaczący wpływ na zróżnicowanie w strefie miejskiej i podmiejskiej takich parametrów jak: wilgotność powietrza, temperatura powietrza, ciśnienie atmosferyczne i prędkość wiatru, które z kolei determinują temperaturę odczuwalną i decydują o komforcie cieplnym człowieka.

Średnia roczna temperatura powietrza w centralnej części województwa lubuskiego jest wyższa od średniej rocznej temperatury Polski (8,4°C) i przekracza 9°C (średnia z lat 1991-2020). Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, natomiast najzimniejszym styczeń. Nieprzerwanie uwidacznia się tendencja wzrostu temperatury średniej rocznej, która regularnie przekracza wartości średniej wieloletniej.

Średnie usłonecznienie rzeczywiste na obszarze ŚMMOF przekracza 1700 godzin. Z dużym prawdopodobieństwem można założyć, iż wartość ta jest większa na obszarach wiejskich niż w miastach należących do MOF, gdzie znaczna część promieniowania słonecznego (stanowiąca w dużych miastach do ok. 10%) jest pochłaniana lub zatrzymywana przez tzw. aerozol miejski. Zjawisko to nasila się przede wszystkim w okresie zimowym i zmniejsza intensywność w miesiącach letnich. Statystyczna liczba dni pogodnych (zachmurzenie 2 oktantów) na obszarze MOF wynosi nieco 30 dni. Średnio 150

dni w roku jest pochmurnych. Średniorocznie liczba dni z mgłą wynosi od 76 do 100. Średnia roczne suma opadów atmosferycznych na obszarze ŚMMOF wynosi 550 mm, co jest wartością niższą od średniej dla Polski wynoszącej 678,6 mm w okresie odniesienia 1991-2020. Średnia roczna wilgotność powietrza na terenie Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego MOF wynosi 75% i jest niższa od średniej rocznej wilgotności powietrza dla kraju (77%). Większość notowanych opadów przypada wiosną i latem. Średnia długość okresu wegetacyjnego wynosi 270 dni (Atlas Klimatu Polski (1991-2020), 2022).

2.8. Jakość powietrza atmosferycznego

W 2023 roku GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Zielonej Górze przeprowadził roczną ocenę jakości powietrza z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin. Wyniki opublikowane zostały w raporcie wojewódzkim za rok 2023.

Ocenę taką wykonuje się w odniesieniu do stref i poziomów substancji w oparciu o następujące przepisy:

- Prawo ochrony środowiska (Dz. U z 2024 r., poz. 54);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2021 r., poz. 845);
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2020 r. poz. 2279 ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012 r. poz. 914);
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 listopada 2022 r. w sprawie sposobu obliczania wskaźników średniego narażenia oraz sposobu oceny dotrzymania pułapu stężenia ekspozycji (Dz. U. z 2022 r. poz. 2430);
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 lutego 2023 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. z 2023 r. poz. 350);
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie systemu informatycznego Inspekcji Ochrony Środowiska „Ekoinfonet” (Dz.U. z 2020 r. poz. 2386);
- Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 425).

Ocena i wynikające z niej działania odnoszone są do obszarów nazywanych strefami. Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska i rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012 r. poz. 914) wyznaczono trzy strefy: „miasto Gorzów Wielkopolski”, „miasto Zielona Góra” i „strefa lubuska”, gdzie powyższe strefy stanowią:

- miasto o liczbie mieszkańców powyżej lub zbliżonej do 100 tysięcy,

– pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców. Obszar objęty prognozą znajduje się w strefie lubuskiej.

Celem corocznej oceny jakości powietrza wykonywanej przez GIOŚ jest uzyskanie informacji o stężeniach zanieczyszczeń w zakresie umożliwiającym:

1. Dokonanie klasyfikacji stref, w celu uzyskania danych niezbędnych do podjęcia decyzji o potrzebie działań na rzecz poprawy jakości powietrza w strefie (opracowanie programów ochrony powietrza);
2. Uzyskanie informacji o przestrzennych rozkładach stężeń zanieczyszczeń na obszarze strefy, w zakresie umożliwiającym wskazanie obszarów przekroczeń wartości kryterialnych oraz określenie poziomów stężeń występujących na tych obszarach;
3. Wskazanie prawdopodobnych przyczyn występowania ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń w określonych rejonach (w zakresie możliwym do uzyskania na podstawie posiadanych informacji).

Oceny dokonuje się pod kątem ochrony zdrowia i roślin, z tym że ocenę ze względu na ochronę roślin dokonano tylko dla strefy lubuskiej.

Tabela 5. Poziomy dopuszczalne zanieczyszczeń powietrza pod kątem ochrony zdrowia

Substancja	Okres uśredniania wyników pomiarów	Dopuszczalny poziom substancji w powietrzu [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Dopuszczalna częstość przekroczenia dopuszczalnego poziomu w roku kalendarzowym
benzen	rok kalendarzowy	5	nie dotyczy
dwutlenek azotu	jedna godzina	200	18 razy
	rok kalendarzowy	40	nie dotyczy
dwutlenek siarki	jedna godzina	350	24 razy
	24 godziny	125	3 razy
ołów	rok kalendarzowy	0,5	nie dotyczy
pył zawieszony PM 2,5	rok kalendarzowy	25	nie dotyczy
pył zawieszony PM 10	24 godziny	50	35 razy
	rok kalendarzowy	40	nie dotyczy
tlenek węgla	8 godzin	10000	nie dotyczy

Tabela 6. Poziomy docelowe zanieczyszczeń powietrza pod kątem ochrony zdrowia

Substancja	Okres uśredniania wyników pomiarów	Poziom docelowy substancji w powietrzu	Dopuszczalna częstość przekroczenia docelowego poziomu w roku kalendarzowym
arsen	rok kalendarzowy	6 ng/m^3	nie dotyczy
benzo(a)piren	rok kalendarzowy	1 ng/m^3	nie dotyczy
kadm	rok kalendarzowy	5 ng/m^3	nie dotyczy
nikiel	rok kalendarzowy	20 ng/m^3	nie dotyczy
ozon	8 godzin*	120 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	25 dni**
pył zawieszony PM 2,5	rok kalendarzowy	25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	nie dotyczy

* stężenie 8-godz. kroczące liczone ze stężeń jednogodzinnych

** liczba dni z przekroczeniami poziomu docelowego w roku kalendarzowym, uśredniona w ciągu ostatnich trzech lat. Jeżeli brak wyników pomiarów z trzech lat, podstawę klasyfikacji mogą stanowić wyniki z dwóch lub jednego roku.

Ocena pod kątem ochrony zdrowia obejmuje: dwutlenek azotu NO₂, dwutlenek siarki SO₂, benzen C₆H₆, ołów Pb, arsen As, nikiel Ni, kadm Cd, benzo(a)piren B(a)P, pył PM₁₀, pył PM_{2,5}, ozon O₃, tlenek węgla CO. Ocena dokonywana pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin obejmuje: dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x i ozon O₃. Klasyfikacji stref dokonuje się dla każdego zanieczyszczenia oddzielnie, na podstawie najwyższych stężeń (tzn. występujących w najbardziej zanieczyszczonych rejonach) na obszarze aglomeracji lub innej strefy.

Tabela 7. Cel długoterminowy dla poziomu zanieczyszczeń powietrza pod kątem ochrony zdrowia

Substancja	Okres uśredniania wyników pomiarów	Poziom celu długoterminowego
Ozon	8 godzin*	120 µg/m ³

*stężenie 8-godz. kroczące liczone ze stężeń jednogodzinnych

Tabela 8. Poziomy dopuszczalne zanieczyszczeń powietrza pod kątem ochrony roślin

Substancja	Okres uśredniania wyników pomiarów	Dopuszczalny poziom substancji w powietrzu [µg/m ³]
Tlenki azotu*	rok kalendarzowy	30
Dwutlenek siarki	rok kalendarzowy	20
	pora zimowa (okres od 1 X do 31 III)	

* - suma dwutlenku azotu i tlenku azotu w przeliczeniu na dwutlenek azotu

Tabela 9. Poziom docelowy zanieczyszczeń powietrza pod kątem ochrony roślin

Substancja	Okres uśredniania wyników pomiarów	Poziom docelowy substancji w powietrzu
Ozon	okres wegetacyjny (1.V-31.VII)	18 000 µg/m ³ x h*

* wyrażony jako AOT40

Tabela 10. Cel długoterminowy pod kątem ochrony roślin

Substancja	Okres uśredniania wyników pomiarów	Poziom celu długoterminowego
Ozon	okres wegetacyjny (1.V-31.VII)	6 000 µg/m ³ x h*

*stężenie 8-godz. kroczące liczone ze stężeń jednogodzinnych

Podstawę klasyfikacji stref w oparciu o wyniki rocznej oceny jakości powietrza stanowią:

- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu (z uwzględnieniem dozwolonej liczby przypadków przekroczeń poziomu dopuszczalnego, określonej dla niektórych zanieczyszczeń),
- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu powiększony o margines tolerancji (dozwolone przypadki przekroczeń poziomu dopuszczalnego odnoszą się także do jego wartości powiększonej o margines tolerancji),
- poziom docelowy substancji w powietrzu (z uwzględnieniem dozwolonej liczby przypadków przekroczeń, określonej w odniesieniu do ozonu),
- poziom celu długoterminowego (dla ozonu).

Wynikiem oceny jest zaliczenie strefy do jednej z poniższych klas:

- **klasy A** – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, albo poziomów docelowych,
- **klasy C** – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, albo poziomy docelowe,
- **klasa C1** - oznaczenie strefy pod kątem pyłu zawieszonego PM2,5 w przypadku braku osiągnięcia poziomu określonego dla fazy II tj. 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$;

W przypadku poziomu celu długoterminowego dla ozonu przyjęto następujące oznaczenie klas:

- **klasa D1** – jeżeli stężenia ozonu na terenie strefy nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
- **klasa D2** – jeżeli stężenia ozonu na terenie strefy przekraczają poziom celu długoterminowego.

Zaliczenie strefy do określonej klasy zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i wiąże się z wymaganiami dotyczącymi działań na rzecz poprawy jakości powietrza lub na rzecz utrzymania tej jakości.

W wyniku przeprowadzenia powyższej analizy jakości powietrza w 2023 roku obszar objęty prognozą, zakwalifikowano pod kątem ochrony zdrowia i roślin do klas przedstawionych w poniższych tabelach.

Tabela 11. Klasyfikacja strefy lubuskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia w 2023 roku

Nazwa strefy	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	SO2	NO2	C6H6	CO	O ₃ ¹	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
strefa lubuska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A1

¹⁾ Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2.

²⁾ Dla pyłu zawieszonego PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, strefa lubuska uzyskała klasę A.

Tabela 12. Klasyfikacja strefy lubuskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin w 2023 roku

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy			
	kryterium – poziom dopuszczalny			
	SO ₂	NO _x	O ₃ (dc)	O ₃ (dt)
strefa lubuska	A	A	A	D2

W 2023 roku nie wystąpiło przekroczenie obowiązujących standardów jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi w strefie lubuskiej. Dla każdej z badanych substancji ww. strefa otrzymała klasy A, za wyjątkiem przekroczenia celu długoterminowego dla ozonu. Ze względu na ochronę roślin strefa lubuska została sklasyfikowana w klasie A dla wszystkich tych trzech zanieczyszczeń. Jednak w strefie tej zostało przekroczone obowiązujące dla ozonu kryterium poziomu celu długoterminowego ze względu na ochronę roślin (klasa D2).

2.9. Zagrożenie hałasem

Pogorszenie klimatu akustycznego staje się, ze względu na swoją powszechność, jednym z najbardziej istotnych problemów, dotyczących zarówno mieszkańców wielkich aglomeracji, jak i mniejszych ośrodków miejskich.

Klimat akustyczny Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego MOF jest kształtowany przede wszystkim przez hałas komunikacyjny, w tym drogowy i kolejowy. Ze względu na powszechność występowania źródeł hałasu i wielkość analizowanego terenu, duża liczba mieszkańców pozostaje w zasięgu oddziaływania ponadnormatywnego hałasu, emitowanego przede wszystkim przez samochody. Problem uciążliwości akustycznej transportu kolejowego jest istotny – zwłaszcza w porze nocnej – ze względu na znaczny zasięg oddziaływania tego rodzaju hałasu.

Klimat akustyczny kształtują także obiekty przemysłowe i komunalne, których wpływ dostrzegany jest głównie w postaci problemów lokalnych, a także jako podwyższenie ogólnego tła akustycznego.

Na terenie objętym prognozą, zagadnienie zagrożenia hałasem w największym stopniu rozpoznano na terenie powiatu międzyrzeckiego, sulcińskiego i świebodzińskiego na etapie wykonywania Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubuskiego (2024 r.), Strategicznej mapy hałasu dla głównych dróg wojewódzkich na terenie województwa lubuskiego (2023 r.) oraz Strategicznej Mapy Hałasu (SMH) (2022 r.). We wspomnianych opracowaniach określono zakres osób, budynków i terenów zagrożonych hałasem pochodzącym z różnych źródeł, a także skutki zdrowotne. W poniższych tabelach zestawiono wielkość narażenia na oddziaływanie ponadnormatywnego hałasu, rozumianego jako przekroczenie wartości zawartych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. nr 120 poz. 826 ze zmianami). Tabele zawierają wartości dla dwóch wskaźników:

L_{DWN} – rozumiany jako długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w dB, wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu pomiędzy godz. 6⁰⁰ a godz. 18⁰⁰), pory wieczoru (godz. 18⁰⁰ a godz. 22⁰⁰) oraz pory nocy (godz. 22⁰⁰ a godz. 6⁰⁰) - średni roczny dobowy wskaźnik hałasu.

L_N – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w dB, wyznaczony w ciągu wszystkich nocy w roku (od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰) - średni roczny wskaźnik hałasu dla pory nocnej.

Tabela 13. Szacunkowa liczba osób zamieszkująca na terenach dla których występują wartości przekroczenia wskaźnika L_{DWN}

Lp.	Powiat	Przedziały przekroczeń [dB]			
		1,0 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 15,0	Powyżej 15
1	międzyrzecki	0	0	0	0
2	świebodziński	100	0	0	0

Źródło: Strategiczna Mapa Hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie 2022, BAASA Acoustics, Świdnica 2022.

Tabela 14. Szacunkowa liczba osób zamieszkująca na terenach dla których występują wartości przekroczenia wskaźnika L_N

Lp.	Powiat	Przedziały przekroczeń [dB]			
		1,0 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 15,0	Powyżej 15
1	międzyrzecki	0	0	0	0
2	świebodziński	100	100	0	0

Źródło: Strategiczna Mapa Hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie 2022, BAASA Acoustics, Świdnica 2022.

Tabela 15. Szacunkowa liczba osób zamieszkująca na terenach dla których występują wartości przekroczenia wskaźników L_{DWN} i L_N w obszarze autostrady A2

Lp.	Powiat	Przedziały przekroczeń [dB]							
		1,0 – 5,0		5,1 – 10,0		10,1 – 15,0		Powyżej 15	
		L_{DWN}	L_N	L_{DWN}	L_N	L_{DWN}	L_N	L_{DWN}	L_N
1	międzyrzecki	0	0	0	0	0	0	0	0
2	sulęciński	0	0	0	0	0	0	0	0
3	świebodziński	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Strategiczna mapa hałasu dla odcinka II autostrady A2 Świecko – Nowy Tomyśl km 1+995 107+900.

W 2023 roku na zlecenie Zarządu Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze opracowano strategiczną mapę hałasu dla głównych dróg wojewódzkich na terenie województwa lubuskiego. W granicach Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego MOF znalazła się jedna droga, na której wystąpiły przekroczenia – droga wojewódzka (DW) nr 137, która przebiega przez gminę Międzyrzecz (tabela 16.).

Tabela 16. Szacunkowa liczba osób zamieszkująca na terenach dla których występują wartości przekroczenia wskaźników L_{DWN} i L_N na odcinkach dróg wojewódzkich województwa lubuskiego

Lp.	Powiat	Przedziały przekroczeń [dB]							
		1,0 – 5,0		5,1 – 10,0		10,1 – 15,0		Powyżej 15	
		L_{DWN}	L_N	L_{DWN}	L_N	L_{DWN}	L_N	L_{DWN}	L_N
1	międzyrzecki	1200	600	0	0	0	0	0	0

Źródło: Strategiczna mapa hałasu dla głównych dróg wojewódzkich na terenie województwa lubuskiego, 2023.

Przekroczenia wskaźników L_{DWN} i L_N w obrębie obszaru Partnerstwa w kontekście hałasu drogowego mieszczą się wyłącznie w najniższym przedziale (1,0 – 5,0 dB) obejmując przy tym stosunkowo niewielką liczbę ludności. Analiza obszarów narażonych na ponadnormatywne oddziaływanie hałasu drogowego na obszarze ŚMMOF wykazała, iż przekroczenia hałasu objęły małą liczbę obiektów.

W przypadku oddziaływania hałasu kolejowego stwierdza się, że jest ono lokalne. W powiecie sulęcińskim nie występują przekroczenia. W powiecie świebodzińskim wystąpiły przekroczenia L_{DWN} i L_N w przedziale 1,0 – 5,0 dB, a w przypadku przedziału 5,1 – 10,0 dB wystąpiło przekroczenie wskaźnika L_{DWN} . Wspomniane przekroczenia objęły zasięgiem około 100 osób.

Tabela 17. Szacunkowa liczba osób zamieszkująca na terenach dla których występują wartości przekroczenia wskaźników L_{DWN} i L_N na odcinkach linii kolejowych

Lp.	Powiat	Przedziały przekroczeń [dB]							
		1,0 – 5,0		5,1 – 10,0		10,1 – 15,0		Powyżej 15	
		L_{DWN}	L_N	L_{DWN}	L_N	L_{DWN}	L_N	L_{DWN}	L_N
1	sulęciński	0	0	0	0	0	0	0	0
2	świebodziński	100	100	100	0	0	0	0	0

Źródło: Strategiczna mapa hałasu dla odcinków linii kolejowych, po których przejeżdża ponad 30 000 pociągów rocznie. Województwo lubuskie.

Kolejną kwestią jest hałas przemysłowy. Poziom hałasu przemysłowego zależy od cech danego obiektu i od rodzaju maszyn i urządzeń wytwarzających hałas, izolacyjności obudowy hal przemysłowych, prowadzonych procesów technologicznych oraz od funkcji urbanistycznej sąsiadujących z nimi terenów. Na uciążliwość hałasu pochodzenia przemysłowego wpływa w znaczny stopniu jego długotrwałość występowania (zmianowy charakter pracy), a także czasowe krótkotrwałe duże natężenia. Presja hałasu przemysłowego staje się w ostatnich latach mniejsza. Oddawane do użytkowania zakłady są prawidłowo projektowane pod kątem minimalizacji emisji hałasu do środowiska, co zapewniają (wymuszają) obowiązujące przepisy. Zakłady istniejące podejmują w większości niezbędne działania organizacyjne i techniczne ograniczające emisję hałasu do wartości zapewniających właściwy standard jakościowy środowiska. Pomimo zmniejszenia emisji do poziomu bliskiego wartości dopuszczalnych, nadal część zakładów jest uciążliwa dla okolicznych mieszkańców. Do uciążliwości akustycznych zalicza się również hałas emitowany z niewielkich zakładów rzemieślniczych, wytwórczych, a także pochodzących z działalności rozrywkowej. Największe narażenie na hałas przemysłowy na terenie ŚMMOF występuje na terenie obszarów przemysłowych zlokalizowanych na obrzeżach miast wchodzących w skład Partnerstwa.

Stwierdza się, że narażenie na hałas drogowy i kolejowy nie jest znaczące w skali całego Świebodzińsko-Międzyrzeckiego MOF i posiada przede wszystkim charakter lokalny. Powyższe pomiary wskazują na przekroczenia poziomów hałasu szczególnie w pierwszym przedziale (1,0 – 5,0 dB). Najwięcej terenów zagrożonych hałasem oraz mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas odnotowano w powiecie międzyrzeckim i świebodzińskim, które nie mieszczą się w całości w granicach ŚMMOF, niemniej tereny zagrożone hałasem najczęściej zawierały się w granicach gmin Międzyrzecz i Świebodzin.

Kluczowe dla polepszenia klimatu akustycznego wokół dróg jest wykonywanie ich remontów (wymiana nawierzchni drogowej), budowanie zabezpieczeń akustycznych, budowa nowych odcinków dróg (w tym obwodnic), a także ograniczenie prędkości ruchu samochodów w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej. Dla polepszenia klimatu akustycznego wokół linii kolejowych zaleca się modernizację taboru kolejowego, wykonywanie remontów, budowanie zabezpieczeń akustycznych.

2.10. Ochrona przyrody

2.10.1. Szata roślinna, świat zwierzęcy

Powierzchnia gmin wchodzących w skład Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego wynosi około 862 km². Lasy i zagajniki o powierzchni 449,19 km² oraz pozostałe tereny zadrzewień (rozumianych jako tereny zadrzewione, kosodrzewina, tereny krzewiaste) o powierzchni 0,14 km² stanowią łącznie 449,33 km², czyli 52,14% analizowanego obszaru. Strukturę obszarów leśnych i zadrzewionych w poszczególnych gminach wchodzących w skład Partnerstwa przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 18. Tereny leśne i zadrzewienia Świebodzińsko-Międzyrzeckiego MOF wg gmin

Gmina	Pow. gminy [km ²]	Lasy i zagajniki		Pozostałe tereny zadrzewień*	
		Pow. [km ²]	Udział [%]	Pow. [km ²]	Udział [%]
Międzyrzecz	315,36	177,03	56,14%	0,05	0,02%
Sulęcín	320,08	204,57	63,91%	0,03	0,01%
Świebodziń	226,47	67,59	29,85%	0,06	0,03%
Razem	861,91	449,19	52,12%	0,14	0,02%

* Powierzchnie zadrzewione, zakrzewione Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k

Według podziału Polski Matuszkiewicza na regiony geobotaniczne obszar Partnerstwa wchodzi w skład następujących jednostek:

Prowincja Środkowoeuropejska

Podprowincja Środkowoeuropejska Właściwa

Dział Brandenbursko-Wielkopolski (B)

Kraina Notecko-Lubuska (B.1.)

Okręg Borów Noteckich (B.1.2.)

Podokręg B.1.2.b – Sońsko-Krzeszycki

Okręg Międzyrzecko-Nowotomyski (B.1.7.)

Podokręg B.1.7.a – Skwierzyński

Okręg Pojezierza Łagowskiego (B.1.8.)

Podokręg B.1.8.b – Torzyski

Podokręg B.1.8.c – Łagowsko-Templewski

Podokręg B.1.8.d – Sulechowski

Kraina Południowowielkopolsko-Łużycka (B.4.)

Okręg Puszczy Rzepińskiej (B.4a.1.)

Podokręg B.4a.1.c – Węgrzyniecki

Zgodnie z Mapą Potencjalnej Roślinności Naturalnej Polski Matuszkiewicza (1995), na analizowanym obszarze występują mozaika siedliskowa. Znajdują się na nim siedliska grądu środkowoeuropejskiego (*Galio - Carpinetum*), swój udział mają także kontynentalne bory mieszane (*Pino - Quercetum auct. polon. = Quercu - Pinetum i Serratulo - Pinetum*), lecz nieznaczną dominację wykazują siedliska borów sosnowych (*Leucobryo - Pinetum*), które cechują obszary z dużym udziałem piasków w wierzchniej warstwie geologicznej. W dolinach cieków potencjalną roślinność stanowi niżowy łęg jesionowo olszowy (*Fraxino - Alnetum = Circae - Alnetum*). Poza wymienionymi siedliskami, na obszarze partnerstwa znajdują się także siedliska acydofilnego pomorskiego lasu bukowo-dębowego (*Fago - Quercetum petraeae*) oraz żyzne buczyny niżowe (*Galio odorati - Fagetum = Melico - Fagetum*).

Gminy północne ŚMMOF charakteryzują się większą lesistością niż gmina Świebodzin. Największe zwarte kompleksy leśne na analizowanym obszarze związane są z obszarami chronionymi, glebami niskich klas przydatności rolniczej oraz poligonem w Wędrzynie. Dominującymi gatunkami drzew są sosna, dąb, buk, brzoza i olcha. Wśród siedlisk leśnych przeważają bór mieszany świeży, las mieszany świeży, bór świeży, las świeży, ols i las wilgotny (BDOT i Bank danych o lasach).

Fauna obszaru Partnerstwa nie posiada indywidualnego charakteru w stosunku do pozostałej części województwa lubuskiego. Występują tu zarówno gatunki pospolite, jak i chronione na podstawie przepisów polskiego prawa. Najcenniejsze gatunki wymieniono w kolejnym rozdziale, gdzie syntetycznie scharakteryzowano najważniejsze z obszarowych form ochrony przyrody w obrębie ŚMMOF.

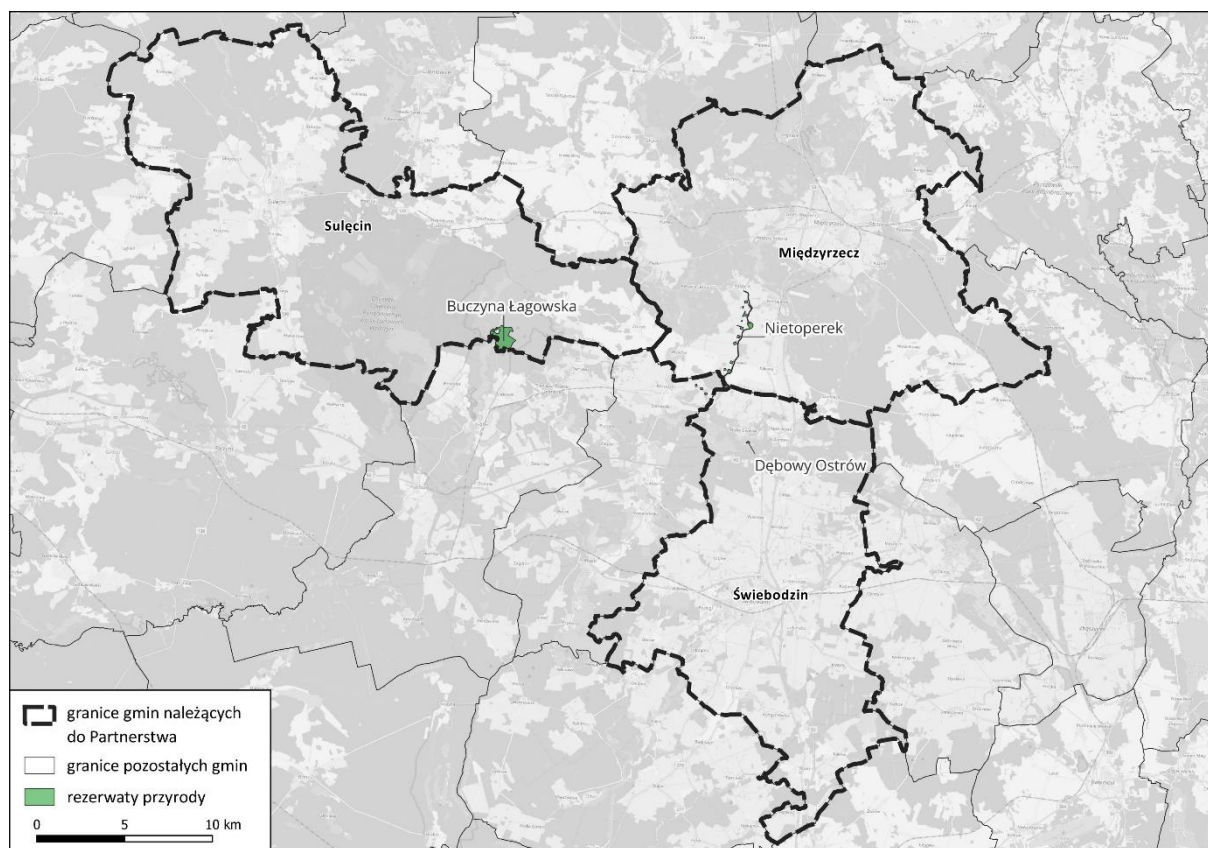
2.10.2. Formy ochrony przyrody

W granicach analizowanego obszaru, z uwagi na jego znaczącą powierzchnię znajduje się wiele obszarowych form ochrony przyrody. Ich zestawienie zaprezentowano poniżej. Dla każdej z powierzchniowych form ochrony przyrody przygotowano rycinę, na której przedstawiono ich lokalizację na tle granic Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego. Projekt audytu krajobrazowego województwa lubuskiego zakłada zmniejszenie powierzchni Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Jeziornej Strugi o 642,8 ha z uwagi na nakładanie się go na obszar Łagowsko-Sulęcińskiego Parku Krajobrazowego. Projekt audytu zawiera także proponowane formy ochrony przyrody. W granicach Partnerstwa zakłada on powiększenie Obszarów Chronionego Krajobrazu: Dolina Jeziornej Strugi – z uwagi na zapewnienie jego łączności za Łagowsko-Sulęcińskim Parkiem Krajobrazowym; Rynna Paklicy i Ołoboku – dołączenie parku pełniącego rolę biocenotyczną oraz dołączenie obszaru, który zapewniłby ciągłość korytarza ekologicznego w granicach obszaru Natura 2000 Nietoperek. Łącznie w granicach Partnerstwa powierzchnia Obszarów Chronionego Krajobrazu zwiększyłaby się o około 405 ha. Dodatkowo w projekcie audytu zaproponowano utworzenie zespołów przyrodniczo-krajobra-

zowych: Bobrówko, który swoim zasięgiem obejmowałby około 1900 ha obszaru Partnerstwa (na południowy zachód od miasta Sulęcina) oraz Brójeckie Lasy, które objęłyby około 645 ha lasów położonych w zachodniej części ŚMMOF (na wschód od miasta Międzyrzecz).

Rezerваты przyrody:

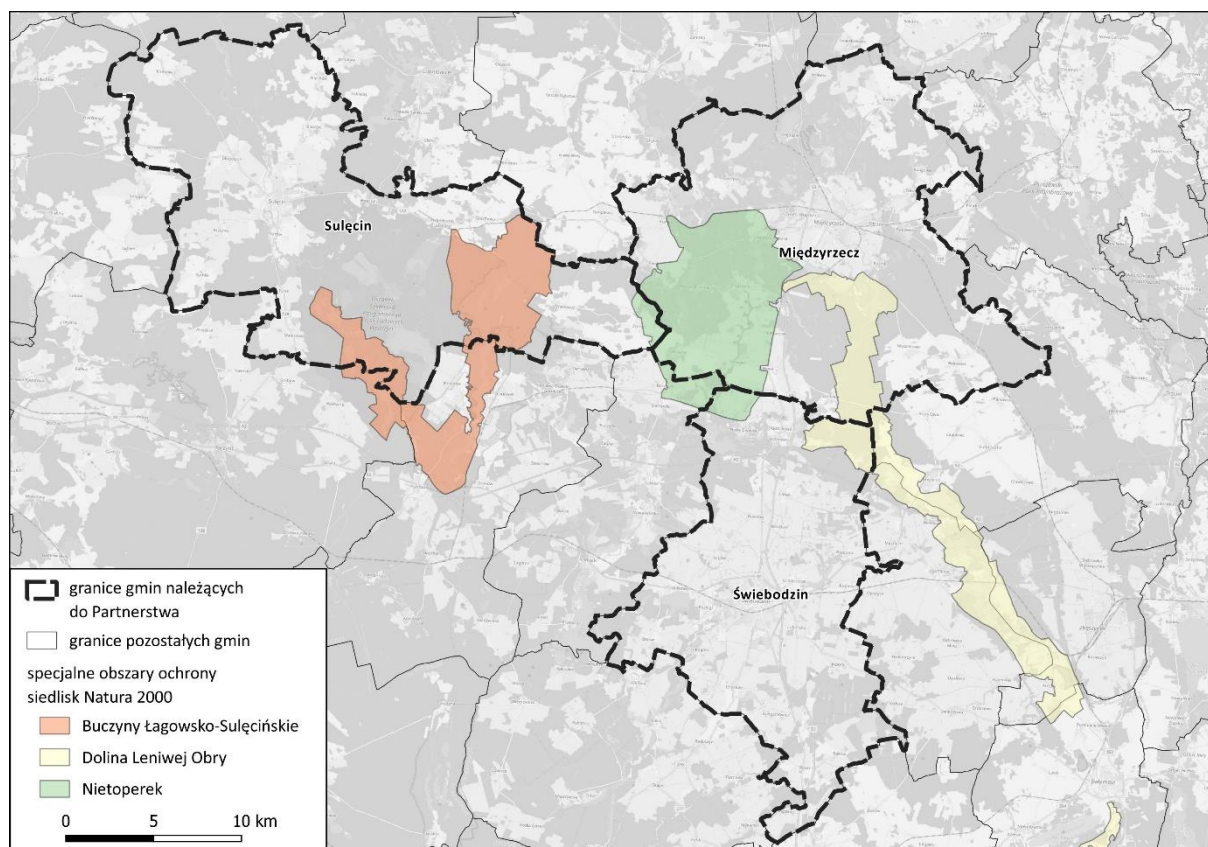
1. Buczyna Łagowska
2. Dębowy Ostrów
3. Nietoperek

Ryc. 7. Rezerваты przyrody w Świebodzińsko-Międzyrzeckim MOF
Opracowanie własne na podstawie danych CRFOP

Specjalne obszary ochrony siedlisk Natura 2000:

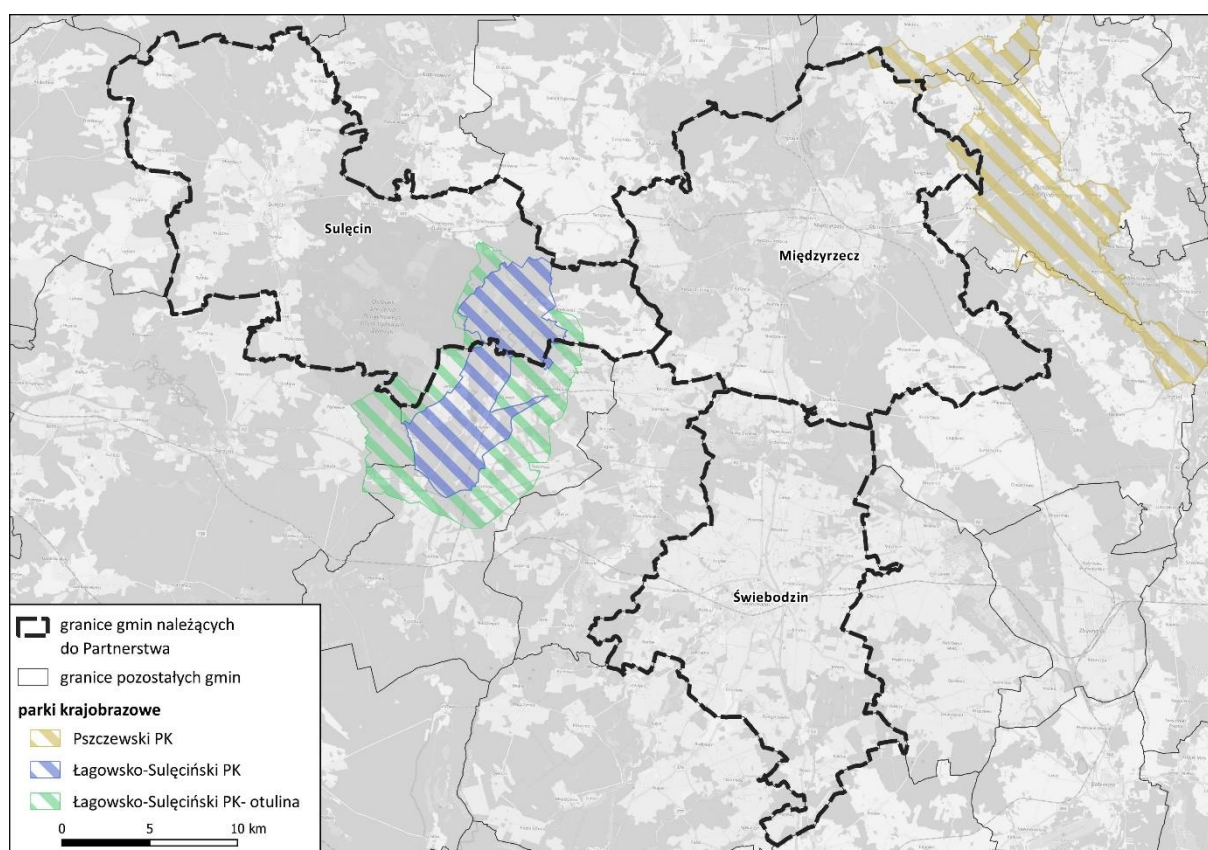
1. Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008
2. Dolina Leniwej Obry PLH080001
3. Nietoperek PLH080003

Ryc. 8. Specjalne obszary ochrony siedlisk Natura 2000 w Świebodzińsko-Międzyrzeckim MOF
Opracowanie własne na podstawie danych CRFOP

Parki Krajobrazowe:

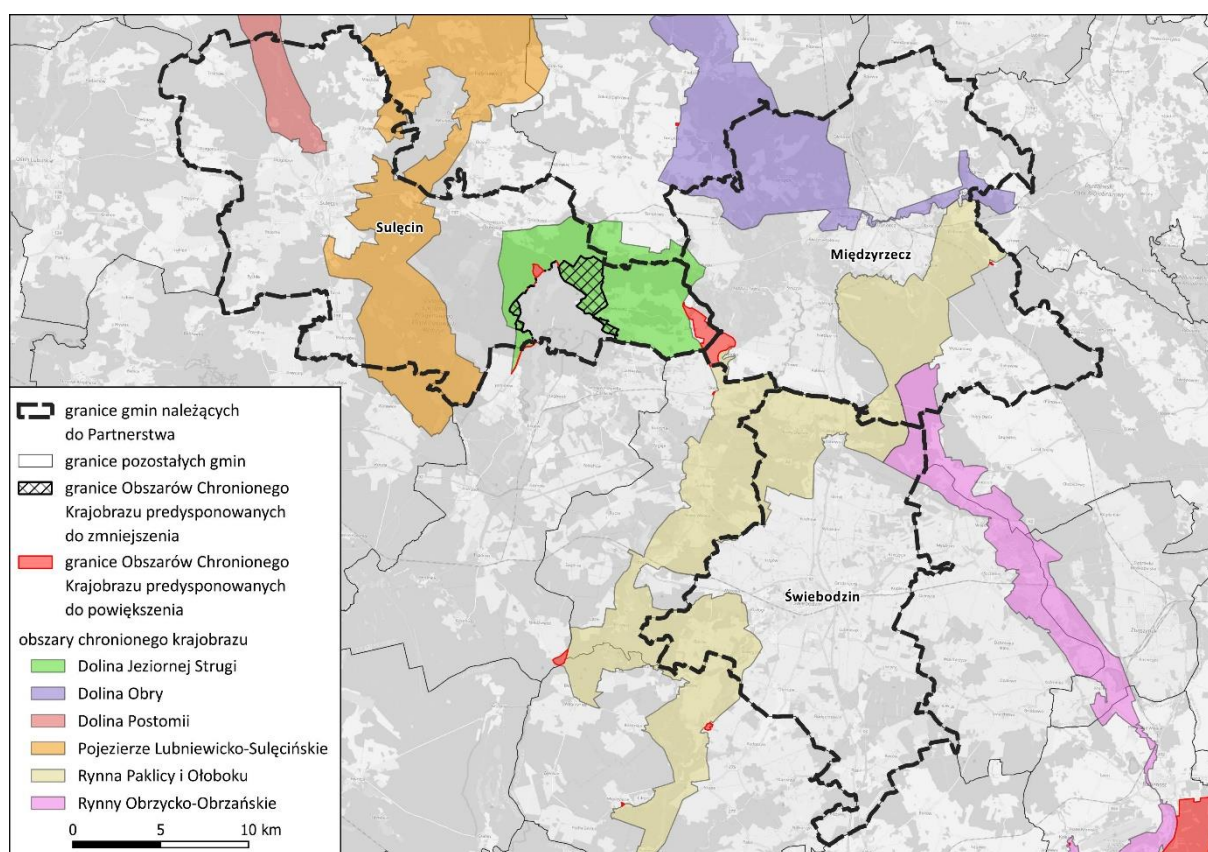
- Łągowско-Sulęciński Park Krajobrazowy wraz z jego otuliną
- Pszczewski Park Krajobrazowy

Ryc. 9. Parki krajobrazowe w Świebodzińsko-Międzyrzeckim MOF
Opracowanie własne na podstawie danych CRFOP

Obszary Chronionego Krajobrazu:

1. Dolina Jeziornej Strugi
2. Dolina Obry
3. Dolina Postonii
4. Pojezierze Lubniewicko-Sulecińskie
5. Rynna Paklicy i Ołoboku
6. Rynny Obrzycko-Obrzańskie

Ryc. 10. Obszary chronionego krajobrazu w Świebodzińsko-Międzyrzeckim MOF
Opracowanie własne na podstawie danych CRFOP

Zespoły Przyrodniczo Krajobrazowe:

- Uroczyska Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego
- Uroczysko Lubniewsko

Użytki ekologiczne:

1. Bagna Nad Jeziorem Głębokie
2. Bagno Kumaków
3. Bagno Kumaków I
4. Bagno Zwyczajne
5. Bagno Zwyczajne I
6. Biały Domek
7. Buszenko
8. Długie
9. Duże Bagno
10. Głębokie
11. Jezioro Księżno
12. Kalsko
13. Klipa
14. Kwiecie
15. Łąka Storczykowa w Wielowsi
16. Łąki Kęszyckie
17. Łąki Rojewskie

18. Miedzianka
19. Mokradełka
20. Mokradła na Jeziornej Strudze
21. Mszar Wełniakowy
22. Nad Jeziorem Nietoperek
23. Nad Kanałem
24. Nad Paklicą
25. Pasek
26. Pastwiska
27. Poligon
28. Skoki
29. Sosnówka
30. Torfowisko Kopaniec
31. Zalesione Kalsko
32. Żurawina
33. Żurawina I

Ponadto na terenie Świebodzińsko-Międzyrzeckiego MOF, zgodnie z danymi zawartymi w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody, prowadzonym przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska, zlokalizowanych jest 138 pomników przyrody. Najwięcej zlokalizowanych jest w gminie Międzyrzecz – 79 szt. Najmniej pomników przyrody znajduje się w gminie Świebodzin (4). Poniżej zamieszczono tabelę przedstawiającą liczbę pomników we wszystkich gminach należących do Partnerstwa (tabela 19).

Tabela 19. Pomniki przyrody w gminach Świebodzińsko-Międzyrzeckiego MOF

Jednostka	Liczba pomników przyrody [szt.]
Gmina Międzyrzecz	79
Gmina Sulęcín	55
Gmina Świebodzin	4
Świebodzińsko-Międzyrzecki MOF	138

Poniżej w sposób syntetyczny scharakteryzowano najważniejsze z ww. obszarów chronionych.

2.10.2.1. Obszary Natura 2000

Specjalny obszar ochrony siedlisk Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008

Obszar obejmuje najlepiej zachowany fragment krajobrazu morenowego Pojezierza Lubuskiego, zajmując łączną powierzchnię 6771 ha. Charakteryzuje się dużymi deniwelacjami terenu i stromymi zboczami. W obniżeniach znajdują się liczne jeziora z otaczającymi je torfowiskami. Występuje tu wiele źródeł. Około 90% powierzchni zajmują lasy, zdominowane przez bory sosnowe. Wśród nich znajdują

się rozległe fragmenty lasów bukowych i dąbrów. Jest to obszar ważny w szczególności dla ochrony siedlisk lasów bukowych i kwaśnych dąbrów, torfowisk wysokich, przejściowych i trzęsawisk, a także bardzo cennych siedlisk hydrogenicznych o charakterze twarowodnych i mezotroficznych zbiorników wodnych z podwodnymi łąkami ramienic.

Na opisywanym obszarze Natura 2000 występuje co najmniej 14 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 1 gatunek z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK) i gatunki prawnie chronione w Polsce. Gniazduje powyżej 1% populacji krajowej puchacza; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występują także: gąsiorek, zimorodek i lerka. W obszarze występują charakterystyczne dla regionu różne odmiany lasów bukowych, jeziora mezotroficzne oraz torfowiska wysokie i przejściowe, a także stabilne populacje gatunków związanych z tymi siedliskami. Występuje tu łącznie 10 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, zajmujących ok. 52% powierzchni ostoi oraz 9 gatunków z Załącznika II tej Dyrektywy (w tym 7 gatunków związanych z wodami). Zagrożeniami dla przyrody ww. obszaru są: usuwanie martwych i obumierających drzew, zanieczyszczanie wód, melioracje odwadniające, kłusownictwo, silna presja turystyczna oraz kopalnie odkrywkowe węgla brunatnego zlokalizowane w okolicach obszaru.

Specjalny obszar ochrony siedlisk Dolina Leniwej Obry PLH080001

Dolina Leniwej Obry zajmuje powierzchnię 7137 ha i obejmuje rozległe obniżenie Leniwej Obry między miejscowościami Babimost i Międzyrzecz, przechodzące w północnej części w dolinę rzeki Paklicy. Teren ten ma charakter rozległej, zatorfionej doliny wolno płynącej rzeki. Została ona zmeliorowana w XIX w, a następnie zagospodarowana rolniczo. Obecnie podlega spontanicznej renaturyzacji i stanowi mozaikę ekstensywnie użytkowanych, zarastających łąk, lasów (w wieku 20-100 lat) oraz zarośli łągowych. W północnej części ostoi zlokalizowane są eutroficzne, przepływowe jeziora. Sośniny zajmują większą część powierzchni. Ukształtowanie terenu jest bardzo zróżnicowane, charakterystyczne dla krajobrazu polodowcowego. Obszar odznacza się bardzo słabym zaludnieniem i niskim poziomem antropopresji.

Występuje tu co najmniej 14 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG. W okresie łągowym świerszczak występuje w zagęszczeniu około 1% populacji krajowej (C3). W stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje dzięcioł średni (30-40p). Rozległe obszary szybko renaturyzujących się terenów podmokłych i lasów, z najcenniejszymi starodrzewami liściastymi, w tym kilkuset drzewami o wymiarach pomnikowych. Znajduje się tu jedyne w Polsce stanowisko kaldesii dziewięciornikowatej, na którym była obserwowana od 1986 r. (kilkanaście niekwitających osobników). Ponadto występuje tu ponad 20 gatunków roślin zagrożonych i chronionych w Polsce. Do najpoważniejszych zagrożeń ostoi zalicza się zmiany stosunków wodnych w wyniku odnowienia lub kontynuacji melioracji.

Specjalny obszar ochrony siedlisk Nietoperek PLH080003

Obszar ma powierzchnię 7377,37 ha, obejmując fragment fortyfikacji Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego. Są to stare, podziemne żelbetowe fortyfikacje o długości około 30 km, znajdujące się od 30 do 50 m pod powierzchnią ziemi. W skład ostoi wchodzi również naziemne tereny żerowiskowe nietoperzy. Obszar obejmuje najważniejsze zimowisko nietoperzy Europy Środkowej i ich tereny żerowiskowe. Zimuje tu nawet 37 693 osobniki (2008 r.; w 2011 r. 27 285 osobników), należących do co najmniej 12 gatunków (w tym 4 gat. z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG). Najliczniej występują: nocek rudy, nocek duży, gacek wielkouch i nocek Natterera. Największym zagrożeniem tego obszaru jest niepokojenie nietoperzy przez ludzi.

2.10.2.2. Rezerwaty przyrody

Rezerwat Buczyna Łagowska

Rezerwat został założony w 1968 roku ze względów dydaktyczno-naukowych fragmentu lasu bukowego na krańcu jego naturalnego zasięgu z domieszką innych gatunków drzew. Położony jest w gminie Sulęcín i zajmuje powierzchnię 115,86 ha. Obszar rezerwatu znajduje się w regionie Wysoczyzny Lubuskiej, wśród pagórków sulęcínsko – świebodzińskich. Dominuje tu zespół buczyny pomorskiej. Odnotowano również pomorski bór mieszany i olszynę. Buczyna pomorska reprezentuje las świeży i las mieszany. Główny gatunek to buk, a w domieszce świerk, sosna, dąb, modrzew. Drzewostany bukowe odznaczają się dużą zdrowotnością i wymiarami, osiągają wysokość do 30 m. Są zwarte i cieniste, dlatego podszyt prawie w ogóle nie występuje. W runie spotkamy: perlówkę jednokwiatową, turzycę leśną, barwinka pospolitego, zawilca gajowego. Ols zajmuje niewielką powierzchnię rezerwatu, około 0,5 ha, na terenie okresowo zalewanym wodą.

Rezerwat Dębowy Ostrów

Rezerwat utworzono w 1970 r., posiada powierzchnię 1,84 ha i zlokalizowany jest w gminie Świebodzin. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie fragmentu lasu dębowego o charakterze naturalnym ze względu na jego wartości dydaktyczne i naukowe. Rezerwat ochrania fragment naturalnego lasu o charakterze kwaśnej dąbrowy z wielogatunkowym runem. W skład 100-letniego drzewostanu wchodzi m.in.: dąb szypułkowy, sosna, osika i brzoza. Na łąkach otaczających rezerwat można spotkać: łabędzia, perkoza dwuczubego, czaplę siwą, zimorodka, orła bielika oraz bobra. Ze względu na małą powierzchnię i brak otuliny obszar jest mocno narażony na degradację.

Rezerwat przyrody Nietoperek

Rezerwat w obecnej formie powstał w 2002 roku poprzez połączenie rezerwatów Nietoperek (utworzonego w 1980 roku) i Nietoperek II (utworzonego w 1998 roku). Powierzchnia rezerwatu wynosi 50,77 ha, z czego 5,77 ha objęte jest ochroną ścisłą, a 45,00 ha ochroną czynną. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc zimowania i rozrodu wielogatunkowej

kolonii nietoperzy. Rezerwat obejmuje fragment pozostałości podziemnych fortyfikacji byłego Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego, w skład których wchodzi labirynt podziemnych korytarzy o żelbetowej konstrukcji, znajdujący się na głębokości 35–50 m pod powierzchnią ziem. Każdej zimy hibernuje tu ponad 30 tys. osobników należących do 12 gatunków. Jest to największe zimowisko nietoperzy w Środkowej Europie i największe w Polsce zimowisko nocka dużego, nocka łydkowłosego i nocka Bechsteina. Obiekty fortyfikacyjne mają największe znaczenie jako schronienie zimowe, jednak nietoperze wykorzystują je w ciągu całego roku. Rezerwat stanowi fragment obszaru siedliskowego Natura 2000 – Nietoperek PLH080003. Najważniejszym czynnikiem zagrażającym populacji nietoperzy jest niszczenie bazy pokarmowej, czyli wycinanie lasów liściastych i zastępowanie ich monokulturami sosnowymi lub świerkowymi, gdzie bogactwo gatunkowe owadów jest najmniejsze; groźne jest również osuszanie i likwidacja małych zbiorników wodnych, co prowadzi do zmniejszenia się ilości pokarmu dla nietoperzy odżywiających się owadami nadwodnymi. Kolejnym zagrożeniem jest wycinanie starych, dziuplastych drzew, oznaczające utratę miejsc, w których ssaki te mogą zakładać kolonie i wychowywać młode. Niebezpieczne jest także stosowanie chemicznych środków owadobójczych chroniących pola uprawne i lasy przed szkodnikami, które są pokarmem dla nietoperzy.

2.10.2.3. Parki Krajobrazowe

Pszczewski Park Krajobrazowy

Park Krajobrazowy został utworzony w 1986 r. i ma powierzchnię 9724,01 ha. Obecnie obowiązującą podstawą prawną jest uchwała Nr V/75/19 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 15 kwietnia 2019 r. w sprawie Pszczewskiego Parku Krajobrazowego. Obecnie całość Parku zlokalizowana jest w województwie lubuskim, na terenie gmin Międzyrzecz, Przytoczna, Pszczew i Trzciel. Park nie posiada otulin. Obejmuje on liczne jeziora w dolinie rzeki Obry, m.in. Lubikowskie, Wielkie, Konin, Piecniewo, Rybojadło, Chłop, Szarcz i Stobno, Przydrożne.

Do szczególnych celów ochrony na terenie Parku należy zachowanie i popularyzacja jego wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych oraz walorów krajobrazowych w warunkach zrównoważonego rozwoju poprzez m.in.:

1. zachowanie charakterystycznych struktur geomorfologicznych krajobrazu pojeziernego, charakterystycznego dla Pojezierza Lubuskiego i Pojezierza Wielkopolskiego, w tym zwłaszcza doliny rzeki Obry,
2. zachowanie aktualnego systemu hydrologicznego zlewni rzeki Obry,
3. zachowanie różnorodności zbiorowisk roślinnych właściwych dla regionu,
4. zachowanie różnorodności gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów właściwej dla regionu,
5. zachowanie tradycyjnego krajobrazu rolniczego o wysokiej różnorodności i szerokich strefach ekotonowych,

6. zachowanie elementów kultury ludowej.

Większość powierzchni parku zajmują lasy, jednak w większości są to lasy młode, o charakterze gospodarczym. Wśród nich przeważają bory sosnowe z ubogim runem, rosnące na piaszczystych terenach sandrowych. Wody stanowią ok. 10% powierzchni. Jeziora w dolinie Obry są płytkie i silnie zeutrofizowane, jednak te leżące na północ od nich są zdecydowanie głębsze (średnie głębokości od 5–10 m). Brzegi jezior porośnięte są szerokim pasem roślinności: trzcinowisk, oczeretów, szuwarów. Najważniejsze ciek wodne to: Obra, Struga Lubikowska i Kamionka, będące dopływami Warty. Najwidoczniejszym elementem fauny Parku jest ptactwo wodne, które znajduje tutaj dogodny warunki lęgowe jak i podczas wędrówek. Występują m.in.: łyska, perkoz dwuczuby, kaczka krzyżówka, łabędź niemy, trzciniczek, trzciniaak, potrzos. W lasach liściastych gniazdują: bocian czarny, bielik, siniak, dzięcioł średni i inne. Stwierdzono występowanie co najmniej 27 gatunków ryb, w tym: siei i sielawy, 11 gatunków płazów. Ssakami związanymi ze zbiornikami wodnymi są: bobry i wydry. (Rejestr parków krajobrazowych województwa lubuskiego, 2021)

Łagowsko-Sulęciński Park Krajobrazowy wraz z jego otuliną

Łagowsko-Sulęciński Park Krajobrazowy został utworzony w 1985 r. Jego powierzchnia wynosi 5438,5 ha. Otulina Parku ma powierzchnię 6554,8 ha. Obowiązującą podstawą prawną jest Uchwała Nr XLIV/677/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 23 kwietnia 2018 r. w sprawie Łagowsko-Sulęcińskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Województwa Lubuskiego 2018 r. poz. 1096). Do szczególnych celów ochrony na terenie Parku należy m.in.:

1. zachowanie kompleksów leśnych, w tym w szczególności starych lasów bukowych,
2. zachowanie obiektów zabytkowych i miejsc o istotnym znaczeniu historycznym i zabytkowym,
3. zachowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej Parku, zapewniającej rozmieszczenie funkcji obszaru w sposób nie powodujący obniżenia lub utraty wartości przyrodniczych i krajobrazowych oraz nie kolidujący wzajemnie ze sobą,
4. zachowanie zróżnicowanej rzeźby terenu atrakcyjnej dla ekspozycji krajobrazu: jeziorno-leśnego.

Łagowsko-Sulęciński Park Krajobrazowy chroni pełne ryb jeziora, strome wzgórza porośnięte charakterystycznymi bukowymi lasami, pofalowaną powierzchnię pól i łąk z bogatą roślinnością i licznymi gatunkami zwierząt. Wody powierzchniowe są jednym z charakterystycznych elementów przyrody Łagowsko-Sulęcińskiego Parku Krajobrazowego. Znajdują się tam czyste, przezroczyste jeziora, z wąskim pasem szuwaru trzcinowego i stromo opadającymi w głąbinę brzegami, wzdłuż których prowadzi taras ścieżki spacerowej. Główne jeziora parku odznaczają się bardzo dużą czystością na pograniczu I i II klasy, co na Pojezierzu Lubuskim nie jest częstym zjawiskiem. Zasilane są wodami podziemnymi oraz opadowymi, spływającymi po zalesionych zboczach, dlatego zawierają nieduże ilości biogenów, czyli organicznych substancji odżywczych. Park jest miejscem występowania ponad 550 gatunków roślin, w tym

wielu rzadkich i chronionych. Należą do nich – storczyki: leśny, szerokolistny i listera jajowata, rosiczka okrągłolistna, orlik pospolity, śnieżyczka przebiśnieg, widłaki: widłak jałowcowaty i widłak goździsty i inne. Szczególną cechą tego obszaru stanowi spotkanie się tu różnych gatunków geograficznych: atlantyckich, subarktycznych i kserotermicznych. Na terenach bagiennych parku żyje wiele roślin chronionych, jak: rosiczka okrągłolistna, żurawina błotna, bagno zwyczajne, modrzewnica zwyczajna, bobrek trójlistkowy. Lasy stanowią 65% powierzchni parku. W parku znajduje schronienie wiele gatunków rzadkich i chronionych zwierząt: bielik, bocian czarny, gągoł, puchacz, wydra i żuraw. Łagowsko-Sulęciński PK charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu. Do najciekawszych fragmentów parku należy łagowska rynna polodowcowa o długości 15 km i szerokości 100–750 m, głębokości 20–90 m i nachyleniu stoków 18–53 st., w niej położone są piękne jeziora. Wysokie i strome krawędzie rynny pocięte są licznymi dolinkami, parowami i wąwozami, porośniętymi lasem bukowo-sosnowym. (Rejestr parków krajobrazowych województwa lubuskiego, 2021).

2.10.3. Analiza zgodności zapisów projektu Strategii z zakazami, zapisami obowiązującymi w granicach form ochrony przyrody na obszarze opracowania

2.10.3.1. Rezerваты

Nazwa rezerwatu przyrody												Zgodność projektu Strategii z zapisami planów ochrony	
Buczyna Łagowska				Dębowy Ostrów				Nietoperek					
Zagrożenia wewnętrzne		Zagrożenia zewnętrzne		Zagrożenia wewnętrzne		Zagrożenia zewnętrzne		Zagrożenia wewnętrzne		Zagrożenia zewnętrzne			
Istniejące	Potencjalne	Istniejące	Potencjalne	Istniejące	Potencjalne	Istniejące	Potencjalne	Istniejące	Potencjalne	Istniejące	Potencjalne		
	ekspansja gatunków inwazyjnych				ekspansja gatunków inwazyjnych			uniemożliwienie wlotu nietoperzy do miejsc ich hibernacji w wyniku zarastania otworów wlotowych					planowane projekty realizowane będą poza granicami rezerwatów z wyłączeniem rezerwatu Nietoperek, w granicach którego zaplanowane działania mają na celu utrzymanie właściwej liczebności populacji chronionych gatunków nietoperzy będą polegać na rozbudowie instalacji monitoringu CCTV w podziemiach Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego Działania i ustalenia projektu Strategii nie będą w żadnym stopniu negatywnie oddziaływały na tereny rezerwatów oraz na pogłębienie zidentyfikowanych w planach ochrony zagrożeń
								niekorzystne warunki oraz utrudnienie w dostępie do wody w okresie rozrodu nietoperzy					
								penetracja terenu rezerwatu przez ludzi					

2.10.3.2. Parki Krajobrazowe

Pszczewski Park Krajobrazowy				
Lp.	Nazwa zagrożenia	Ocena zagrożenia, sposoby eliminacji lub ograniczenia skutków zagrożenia	Rodzaj zagrożenia (W – wewnętrzne, Z – zewnętrzne, I – istniejące, P – potencjalne)	Zgodność projektu Strategii z zapisami planów ochrony
GOSPODAROWANIE PRZESTRZENIA, W TYM OSADNICTWO I ZABUDOWA				planowane projekty realizowane będą poza granicami PK, ustalenia projektu Strategii nie będą w żadnym stopniu oddziaływały na tereny PK oraz na pogłębienie zidentyfikowanych w planach ochrony zagrożeń
1.	Zabudowa i zaorywanie łądowych ekosystemów nieleśnych, szczególnie w bezpośrednim sąsiedztwie miejscowości leżących na terenie Parku	Wyłączenie z zabudowy cennych łądowych ekosystemów nieleśnych, wyznaczenie w mpzp gmin szczególnie cennych obszarów łąkowych i odstąpienie od ich zaorywania oraz od intensyfikacji gospodarki łąkarskiej.	W, I	
2.	Nieodpowiednie zagospodarowanie otoczenia drobnych form sakralnych – krzyży, kapliczek	Dostosowanie zagospodarowania do potrzeb ekspozycji obiektów, w tym eliminacja lub zastąpienie elementów dysharmonijnych.	W, I	
3.	Niszczanie i brak troski o historyczne cmentarze	Zwiększenie nadzoru przez służby Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz przez Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego, a także Społecznych Opiekunów Zabytków. Podnoszenie świadomości ludzkiej w dziedzinie ochrony zabytków poprzez m.in. działania popularyzatorskie czy też edukację szkolną.	W, I	
4.	Wprowadzanie obcego architektonicznie, bezstylowego, szepcącego krajobraz budownictwa mieszkaniowego, rekreacyjnego i usługowego	Zastosowanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego standardów architektoniczno-urbanistycznych określonych w planie ochrony. Odstąpienie od wydawania indywidualnych decyzji o warunkach zabudowy na rzecz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego opracowywanych dla całych sołectw. Zwiększenie nadzoru przez służby Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz przez Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego, a także Społecznych Opiekunów Zabytków. Podnoszenie świadomości lokalnej społeczności w dziedzinie ochrony zabytków poprzez m.in. działania popularyzatorskie czy też edukację szkolną.	W, I, P	

Pszczewski Park Krajobrazowy				
Lp.	Nazwa zagrożenia	Ocena zagrożenia, sposoby eliminacji lub ograniczenia skutków zagrożenia	Rodzaj zagrożenia (W – wewnętrzne, Z – zewnętrzne, I – istniejące, P – potencjalne)	Zgodność projektu Strategii z zapisami planów ochrony
5.	Rozbudowa zabudowy letniskowej w pobliżu zbiorników wodnych, w tym w pasie 100m	Wyznaczenie terenów dopuszczalnej zabudowy, opracowanie dla nich miejscowych planów zagospodarowania terenu, uzbrojenie w sieć wodociągową i kanalizacyjną oraz podłączenie do nich wszystkich obiektów. Konsekwentne egzekwowanie przepisów prawa, w tym także w zakresie rozbiórki obiektów nielegalnych.	W, Z, I, P	
STAN JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH, POBÓR WÓD PODZIEMNYCH, GOSPODARKA WODNA, W TYM OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA I MELIORACJA				
6.	Zanieczyszczenie ściekami komunalnymi wód powierzchniowych oraz podziemnych z nieszczelnych szamb oraz w wyniku niewłaściwego składowania obornika	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Parku . Kontrola szczelności szamb oraz wywozu ścieków z gospodarstw domowych, a także szczelności płyt gnojowych.	W, Z, I, P	
7.	Zanieczyszczenie wód powierzchniowych oraz podziemnych nawozami sztucznymi i naturalnymi stosowanymi w rolnictwie oraz środkami ochrony roślin stosowanymi w rolnictwie i leśnictwie	Ograniczenia do niezbędnego minimum stosowania nawozów sztucznych, gnojowicy i pestycydów. Promocja rolnictwa ekologicznego i pakietów rolnośrodowiskowych. Tworzenie stref buforowych wzdłuż brzegów cieków poprzez odstąpienie od ich użytkowania i wprowadzenie pasów ochronnych roślinności, z wyłączeniem cennych siedlisk łąkowych wymagających ekstensywnego użytkowania.	W, Z, I, P	
8.	Eutrofizacja wód w wyniku prowadzenia gospodarki stawowej	Regularne kontrole stanu czystości wód poniżej stawów, w tym zwłaszcza wód spuszcanych ze stawów w okresie jesiennym. Wprowadzenie, w miarę możliwości, rozwiązań technicznych – np. zbiorników podczyszczających, umożliwiających ograniczenie dopływu związków eutrofizujących do cieków.	W, I	
9.	Zmiany klimatyczne charakteryzujące się wzrostem średniej temperatury rocznej przy	Racjonalna gospodarka melioracyjna z uwzględnieniem działań na rzecz ograniczenia odpływu wód i małej retencji.	Z, I, P	

Pszczewski Park Krajobrazowy				
Lp.	Nazwa zagrożenia	Ocena zagrożenia, sposoby eliminacji lub ograniczenia skutków zagrożenia	Rodzaj zagrożenia (W – wewnętrzne, Z – zewnętrzne, I – istniejące, P – potencjalne)	Zgodność projektu Strategii z zapisami planów ochrony
	jednoczesnym pozostaniu na stałym poziomie sumy opadów rocznych, a w konsekwencji prowadzące do wzrostu parowania wód kosztem ich infiltracji do poziomów wodonośnych i wód powierzchniowych, obniżania się poziomu wód gruntowych i przesuszenia siedlisk			
10.	Regulacja cieków bez uwzględniania ich charakterystyki ekologicznej, połączona z kanalizowaniem biegu, likwidacją meandrów i skarp brzeżnych	Rezygnacja z regulacji cieków o charakterze naturalnym tam gdzie nie jest to konieczne ze względu na gospodarkę leśną oraz ochronę przeciwpowodziową. Wykonywanie ocen dla planowanych regulacji z obowiązkowym udziałem przyrodników.	W, P	
11.	Odmulanie cieków i rowów o charakterze sztucznym, szczególnie ze stanowiskami rzadkich i chronionych gatunków roślin oraz takich, na których żerują chronione gatunki owadów	Zachowanie stanowisk gatunków chronionych, takich jak: włosieniczniki <i>Batrachium</i> , grzybienie białe <i>Nymphaea alba</i> , grązele żółte <i>Nuphar lutea</i> .	W, I, P	
12.	Zanieczyszczenie ściekami komunalnymi wód powierzchniowych oraz podziemnych w zlewni Obry powyżej Parku	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w obrębie zlewni zasilającej obszar Parku. Kontrola szczelności szamb oraz wywozu ścieków z gospodarstw domowych.	Z, I, P	

Pszczewski Park Krajobrazowy				
Lp.	Nazwa zagrożenia	Ocena zagrożenia, sposoby eliminacji lub ograniczenia skutków zagrożenia	Rodzaj zagrożenia (W – wewnętrzne, Z – zewnętrzne, I – istniejące, P – potencjalne)	Zgodność projektu Strategii z zapisami planów ochrony
13.	Zanieczyszczenie wód powierzchniowych oraz podziemnych nawozami sztucznymi i naturalnymi stosowanymi w rolnictwie oraz środkami ochrony roślin stosowanymi w rolnictwie i leśnictwie, w zlewni Obry powyżej Parku	Ograniczenia do niezbędnego minimum stosowania nawozów sztucznych, gnojowicy i pestycydów. Promocja rolnictwa ekologicznego i pakietów rolnośrodowiskowych. Tworzenie stref buforowych wzdłuż brzegów cieków poprzez odstąpienie od ich użytkowania i wprowadzenie pasów ochronnych roślinności.	Z, I	
14.	Eutrofizacja wód powierzchniowych poniżej gospodarstw stawowych, w zlewni Obry powyżej Parku	Regularne kontrole zanieczyszczenia wód poniżej stawów, w tym zwłaszcza wód spuszcanych ze stawów w okresie jesiennym. Wprowadzenie, w miarę możliwości, rozwiązań technicznych umożliwiających ograniczenie dopływu związków eutrofizujących na obszar Parku.	Z, I	
GOSPODARKA ODPADAMI				
	Składowanie odpadów w miejscach wyrobisk piasków i żwirów	Likwidacja istniejących nielegalnych wysypisk śmieci. Kontrola i egzekwowanie przepisów prawa.	W, I, P	
GOSPODARKA ROLNA				
15.	Niewłaściwe z przyrodniczego punktu widzenia użytkowanie lub zarzucenie użytkowania łąk na terenie Parku prowadzące do uruchomienia procesów degeneracyjnych lub naturalnej sukcesji, a w konsekwencji do utraty typowej dla łąki struktury i różnorodności gatunkowej, w tym cennych łąk świeżych,	Sposób przeciwdziałania: koszenie i karczowanie, a następnie poddanie trwałemu użytkowaniu ekstensywnemu.	W, I, P	

Pszczewski Park Krajobrazowy				
Lp.	Nazwa zagrożenia	Ocena zagrożenia, sposoby eliminacji lub ograniczenia skutków zagrożenia	Rodzaj zagrożenia (W – wewnętrzne, Z – zewnętrzne, I – istniejące, P – potencjalne)	Zgodność projektu Strategii z zapisami planów ochrony
	łąk zmiennowilgotnych i młak			
16.	Nieprawidłowy dobór zabiegów gospodarczych w zakresie gospodarki łąkarskiej, takich jak wprowadzanie mieszanek traw pastewnych i zbyt wczesne koszenie.	Rezygnacja z wprowadzania na łąki świeże i wilgotne mieszanek traw pastewnych. Maksymalne możliwe opóźnienie terminu koszenia łąk wilgotnych i turzycowisk, dla umożliwienia zakończenia cyklu rozwojowego storczykowatych oraz ptaków lęgnących się na łąkach.	W, I, P	
17.	Zmiana użytkowania łąk i pastwisk, w tym ich zaorywanie	Utrzymanie łąk i pastwisk jako trwałych użytków zielonych, między innymi w wyniku wdrażania stosownych pakietów programów rolnośrodowiskowych.	W, P	
18.	Zanikanie wokół Parku łąk i pastwisk, ważnych jako siedliska gatunków zwierząt występujących w granicach Parku, w wyniku ich zaorywania, zalesiania lub zaniechania użytkowania	Utrzymanie łąk i pastwisk jako trwałych użytków zielonych między innymi w wyniku wdrażania stosownych pakietów programów rolnośrodowiskowych. Wyłączenie z zalesień cennych siedlisk nieleśnych.	Z, I, P	
GOSPODARKA LEŚNA				
19.	Wycinka zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, w tym stanowiących siedlisko chronionych gatunków owadów, w celu zwiększenia powierzchni gruntów lub ich komasacji. Wycinka drzew i krzewów wzdłuż dróg i cieków, w tym stanowiących siedlisko chronionych	Wprowadzenie programu ochrony i odtwarzania zadrzewień śródpolnych oraz przydrożnych. Wyznaczenie i rozbudowa sieci korytarzy ekologicznych. Obejmowanie najcenniejszych drzew i alej ochroną prawną jako pomników przyrody.	W, I, P	

Pszczewski Park Krajobrazowy				
Lp.	Nazwa zagrożenia	Ocena zagrożenia, sposoby eliminacji lub ograniczenia skutków zagrożenia	Rodzaj zagrożenia (W – wewnętrzne, Z – zewnętrzne, I – istniejące, P – potencjalne)	Zgodność projektu Strategii z zapisami planów ochrony
	gatunków owadów, w trakcie prac związanych z ich konserwacją lub modernizacją.			
20.	Zalesianie łąk i nieużytków będących jednocześnie cennymi siedliskami przyrodniczymi	Wyłączenie z zalesień cennych siedlisk nieleśnych.	W, P	
21.	Zbyt jednolita struktura wiekowa i gatunkowa drzewostanów.	Sukcesywna przebudowa drzewostanów uwzględniająca warunki siedliskowe. Wprowadzanie gatunków domieszkowych i biocenotycznych.	W, I	
GOSPODARKA RYBACKA				
22.	Zarybianie naturalnych, niewielkich zbiorników wodnych stanowiące zagrożenie dla larw płazów oraz bezkręgowców wodnych.	Niezarybianie drobnych, naturalnych zbiorników wodnych.	Z, I, P	
23.	Wzmoczona penetracja brzegów cieków i zbiorników wodnych, skutkująca płoszeniem ptaków, zwłaszcza w sezonie lęgowym	Tworzenie stref buforowych wzdłuż brzegów cieków i zbiorników wodnych, poprzez odstąpienie od ich użytkowania i wprowadzenie pasów roślinności o szerokości co najmniej 5 m.	W, I, P	
INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA				
24.	Ruch kołowy prowadzący do śmiertelności zwierząt na drogach	Ustawienie ogrodzeń dla płazów, w miejscach o nasilonej śmiertelności. Ustawienie znaków drogowych informujących o szlakach migracji zwierząt. Rozważenie możliwości wykonania przejść dla płazów na szlakach ich regularnej migracji wiosennej i jesiennej.	W, P	
EKSPLOATACJA SUROWCÓW MINERALNYCH				

Pszczewski Park Krajobrazowy				
Lp.	Nazwa zagrożenia	Ocena zagrożenia, sposoby eliminacji lub ograniczenia skutków zagrożenia	Rodzaj zagrożenia (W – wewnętrzne, Z – zewnętrzne, I – istniejące, P – potencjalne)	Zgodność projektu Strategii z zapisami planów ochrony
25.	Eksploatacja kruszyw powodująca degradację krajobrazu, niszczenie siedlisk oraz zaburzenie stosunków wodnych	Eliminacja miejsc nielegalnej eksploatacji kruszyw, poprzez konsekwentne egzekwowanie przepisów prawa.	I, P, W	
ZAGOSPODAROWANIE TURYSTYCZNE				
26.	Penetracja terenów leśnych Parku przez quady i motocykle crossowe	Konsekwentne egzekwowanie zakazu wjazdu pojazdów do lasu przez straż leśną i policję, ustawianie szlabanów na drogach leśnych.	P, W	
27.	Zaśmiecanie terenu Parku, m.in. w obszarach koncentracji ruchu turystycznego i rekreacji	Zwiększenie efektywności gospodarki odpadami, np. poprzez większą liczbę kontenerów i pojemników na odpady. Skuteczne egzekwowanie prawa. Rozwijanie programów edukacji ekologicznej.	W, I, P	
POZOSTAŁE ZAGROŻENIA				
28.	Procesy erozji wodnej i wietrznej powodujące niszczenie pokrywy glebowej, zmiany ukształtowania terenu oraz przyczyniające się do wzrostu degradacji obszaru	Dostosowywanie sposobów użytkowania gruntów rolnych do warunków środowiskowych, w tym: - zalesianie lub utrzymywanie roślinności łąkowej na terenach najbardziej narażonych na erozję, - stosowanie, tam gdzie jest to możliwe orki w poprzek stoku na terenach użytkowanych rolniczo.	I, Z	
29.	Ekspansja obcych geograficznie, synantropijnych gatunków roślin drzewiastych, szczególnie dębu czerwonego Quercus rubra i robinii akacjowej Robinia pseudoacacia	Stopniowa eliminacja obcych gatunków inwazyjnych.	W, I	

Pszczewski Park Krajobrazowy				
Lp.	Nazwa zagrożenia	Ocena zagrożenia, sposoby eliminacji lub ograniczenia skutków zagrożenia	Rodzaj zagrożenia (W – wewnętrzne, Z – zewnętrzne, I – istniejące, P – potencjalne)	Zgodność projektu Strategii z zapisami planów ochrony
30.	Zmiany klimatyczne charakteryzujące się długookresową tendencją zmniejszania się ilości opadów atmosferycznych, a w konsekwencji przesuszeniem siedlisk i obniżaniem się poziomu wód gruntowych	Zachowanie przepływów nienaruszalnych w ciekach należących do zasilającej obszar Parku zlewni rzeki Obry. Ograniczenie odpływu wód cieków przepływających przez Park.	Z, I, P	

Łagowsko-Sulęciński Park Krajobrazowy				
Lp.	Nazwa zagrożenia	Ocena zagrożenia, sposoby eliminacji lub ograniczenia skutków zagrożenia	Rodzaj zagrożenia (W – wewnętrzne, Z – zewnętrzne, I – istniejące, P – potencjalne)	Zgodność projektu Strategii z zapisami planów ochrony
GOSPODAROWANIE PRZESTRZENIĄ, W TYM OSADNICTWO I ZABUDOWA				
1.	Rozbudowa istniejących wsi, rozwój nowych skupisk osadniczych, budowa domostw architektonicznych i obiektów nie nawiązujących do miejscowej stylistyki skutkujące degradacją krajobrazu oraz niszczeniem cennych siedlisk.	Zagrożenie istotne, prowadzące do chaosu przestrzennego oraz zaburzenia układu kompozycyjno-funkcjonalnego pierwotnych struktur osadniczych utraty walorów krajobrazowych. Przeciwdziałanie: Ograniczenie zabudowy w parku do obszarów wyznaczonych w aktualnych dokumentach planistycznych, zwłaszcza w sąsiedztwie jezior, cieków czy obszarów mokradłowych, a także enklaw śródleśnych, nie wprowadzanie zabudowy poza obszarami zwartej zabudowy. Ograniczenie możliwości podziałów działek. Aktualizacja opracowań ekofizjograficznych dla Gmin.	W, I	planowane projekty realizowane będą poza granicami PK, ustalenia projektu Strategii nie będą w żadnym stopniu oddziaływały na tereny PK oraz na pogłębienie zidentyfikowanych w planach ochrony zagrożeń
2.	Niska aktualność SUIKZP	Zagrożenie istotne, skutkujące brakiem dostatecznej kontroli nad planowanymi inwestycjami i zabudową. Przeciwdziałanie: Podjęcie prac nad	W, I	

Łagowsko-Sulęciński Park Krajobrazowy				
Lp.	Nazwa zagrożenia	Ocena zagrożenia, sposoby eliminacji lub ograniczenia skutków zagrożenia	Rodzaj zagrożenia (W – wewnętrzne, Z – zewnętrzne, I – istniejące, P – potencjalne)	Zgodność projektu Strategii z zapisami planów ochrony
		aktualizacją studiów w oparciu o uaktualnione i dostosowane do wymogów ochrony Parku opracowania ekofizjograficzne.		
3.	Brak mpzp (dotyczy to szczególnie mniejszych miejscowości).	Zagrożenie istotne, mogące skutkować powstawaniem niekontrolowanej zabudowy. Przeciwdziałanie: Opracowanie i wdrożenie odpowiednich dokumentów planistycznych.	W, I	
4.	Lokalizowanie na terenie parku i otuliny zespołów elektrowni wiatrowych skutkujące pogorszeniem walorów krajobrazowych parku i wpływających negatywnie na populację ptaków (kolizje, płoszenie).	Przeciwdziałanie: Nielokalizowanie elektrowni wiatrowych w granicach parku. Dążenie do nielokalizowania elektrowni wiatrowych w otulinie.	W, P	
5.	Zabudowa rekreacyjna i mieszkaniowa w bezpośrednim sąsiedztwie jezior (dotyczy zwłaszcza jezior Łagowskiego i Trześniowskiego).	Zabudowa bezpośredniego otoczenia jezior ma negatywny wpływ na trofię jezior, przyczynia się do niszczenia roślinności nadbrzeżnej i litoralnej. Przeciwdziałanie: Przestrzeganie obowiązującego na obszarze parku zakazu wznoszenia nowych obiektów budowlanych w pasie o szerokości 100 m od linii brzegowej cieków i zbiorników wodnych. Utrzymanie starych i w razie potrzeby tworzenie nowych pasów zadrzewień i zakrzewień wzdłuż brzegów jezior.	W, I, P	
6.	Zanieczyszczenie przestrzeni „reklamami”.	Problem istotny w miejscowościach i okolicach dróg. Przeciwdziałanie – edukacja społeczeństwa ukierunkowana na ochronę walorów krajobrazowych, gminne uchwały krajobrazowe.		
7.	Konflikty z użytkownikami i właścicielami gruntów wynikające z kolizji potrzeb gospodarczych i potrzeb ochrony przyrody	Przeciwdziałanie: Edukacja ekologiczna mieszkańców obszaru parku. Promowanie rolnictwa ekologicznego i programów rolno-środowiskowych.		
ISTNIEJĄCE I PROJEKTOWANE LOKALIZACJE PRZEDSIĘWZIĘĆ MOGĄCYCH ZNACZĄCO ODDZIAŁYWAĆ NA ŚRODOWISKO				

Łagowsko-Sulęciński Park Krajobrazowy				
Lp.	Nazwa zagrożenia	Ocena zagrożenia, sposoby eliminacji lub ograniczenia skutków zagrożenia	Rodzaj zagrożenia (W – wewnętrzne, Z – zewnętrzne, I – istniejące, P – potencjalne)	Zgodność projektu Strategii z zapisami planów ochrony
8.	Lokalizowanie na terenie otuliny wielkotowarowych farm zwierząt stwarzających zagrożenie dla wód i gleb w zlewniach cieków i jezior znajdujących się w granicach parku.	Przeciwdziałanie: Nielokalizowanie ferm wielkotowarowych w otulinie parku.	Z, P	
ŹRÓDŁA, RODZAJE I STĘŻENIA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO, ZANIECZYSZCZENIA GLEB, NATĘŻENIE HAŁASU				
9.	Hałas powodowany przez jednoślady w pobliżu rezerwatu przyrody Pawski Ług na drodze powiatowej	Wprowadzenie ograniczenia prędkości do 50 km/h na odcinku od skrzyżowania z ulicą Lipową w Łagowie do skrzyżowania z drogą gruntową prowadzącą do Kolonii Barcikowo.	W, I	
STAN JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH, POBÓR WÓD PODZIEMNYCH, GOSPODARKA WODNA, W TYM OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA I MELIORACJA				
10.	Utrata ciągłości hydromorfologicznej i biologicznej cieków -zlewnia JCWP RW60002317649 Pliszka od źródeł do Konotopu.	Przeciwdziałanie: analiza możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych. Wskazane działanie inwestycyjne aPGW II na terenie otuliny Parku: zastawka betonowa na rzece Łagowa w km 0+040 niewyposażona w przepławkę.	W, Z, I	
11.	Zmiany warunków hydromorfologicznych cieków - zlewnia JCWP RW60002317649 Pliszka od źródeł do Konotopu.	1. Zakres prac utrzymaniowych (modyfikacja, zaniechanie, prowadzenie prac zgodnie z katalogiem dobrych praktyk prac utrzymaniowych itp.), wprowadzenie modyfikacji renaturyzujących w ramach prac utrzymaniowych według katalogu KPRWP, poprawę warunków siedliskowych w korycie, odtwarzanie siedlisk w korycie i strefie brzegowej w ramach prac renaturyzacyjnych. 2. Wprowadzenie naturalnych elementów hydromorfologicznych w sposób tworzący oazy potencjalnego rozwoju roślinności wodnej poprawiające zróżnicowanie koryta, zwiększające opory przepływu, inicjujące erozję boczną w miejscach, w których nie stanowi ona zagrożenia. Uzupełnianie	W, Z, I	

Łagowsko-Sulęciński Park Krajobrazowy				
Lp.	Nazwa zagrożenia	Ocena zagrożenia, sposoby eliminacji lub ograniczenia skutków zagrożenia	Rodzaj zagrożenia (W – wewnętrzne, Z – zewnętrzne, I – istniejące, P – potencjalne)	Zgodność projektu Strategii z zapisami planów ochrony
		rumowiska rzeczne lub odtwarzanie bystrzy. Modyfikacja i weryfikacja zakresu prac utrzymaniowych na ciekach w granicach parku i wykonywanie ich tylko w miejscach koniecznych, zagrożonych brakiem zachowania ciągłości morfologicznej lub zbyt intensywnego zahamowania przepływu, co może stanowić problem dla osiągnięcia celu środowiskowego, zgodnie z dobrymi praktykami utrzymania rzek. Tam, gdzie to możliwe zaniechanie prac utrzymaniowych, co w dłuższej perspektywie czasu doprowadzi do samoczynnej renaturyzacji tych cieków. 3. Akcja sprzątnięcia rzeki. Usuwania rozproszonych odpadów z całej działki właściciela wody, przez ich zbieranie i wywóz na składowiska odpadów. Ogranicza to ryzyko powstawania na ciekach zatorów ze śmieci i potrzebę interwencyjnego ich usuwania.		
12.	Niewystarczająco uporządkowana gospodarka wodno-ściekowa - zlewnia JCWP RW60002317649 Pliszka od źródeł do Konotopu.	Przebudowa systemu wodno-kanalizacyjnego na obszarze aglomeracji Łagów w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Kontrola gospodarstw domowych pod kątem szczelności zbiorników asenizacyjnych i składowisk stałych i płynnych odchodów zwierzęcych, likwidacja wiejskich wysypisk śmieci. Niedopuszczenie do wprowadzania nieoczyszczonych ścieków do środowiska przez podmioty prowadzące działalność rolniczą.	W, Z, I	
13.	Zanieczyszczenia pestycydami z rolnictwa - Zlewnia JCWP LW10066 Jezioro Trześniowskie.	Ochrona istniejących i tam gdzie to możliwe odtwarzanie stref buforowych (w tym w szczególności bagiennych stref buforowych) pełniących funkcję barier ochronnych przed dostawaniem się zanieczyszczeń pochodzących z rolnictwa ze zlewni do zbiorników i cieków. Prawidłowe stosowanie środków ochrony roślin dla zapewnienia ochrony zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem.	W, I	
14.	Wysoka emisja i wrzut substancji priorytetowych - zlewnia JCWP LW10380 jezioro Buszno	Kontrola przestrzegania warunków ustalonych w decyzjach z korzystania z wód, kontrola gospodarowania wodami wykonanie przeglądów pozwoleń wodnoprawnych - w zakresie wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, lub do urządzeń kanalizacyjnych.	W, Z, I	

Łagowsko-Sulęciński Park Krajobrazowy				
Lp.	Nazwa zagrożenia	Ocena zagrożenia, sposoby eliminacji lub ograniczenia skutków zagrożenia	Rodzaj zagrożenia (W – wewnętrzne, Z – zewnętrzne, I – istniejące, P – potencjalne)	Zgodność projektu Strategii z zapisami planów ochrony
15.	Spyły biogenów i zawiesin pochodzące z rolnictwa, powodujące przyspieszoną eutrofizację wód. Problem istoty dla małych zbiorników wodnych i cieków w zlewni bezpośredniej Pliszki, Dopływu z Wielowisi i Odpływu z jeziora Cichego. Zbyt intensywne nawożenie - zlewnia JCWP RW60002317649 Pliszka od źródeł do Konotopu, RW60002518789529 Jeziorna	1. Ochrona istniejących i tam gdzie to możliwe odtwarzanie stref buforowych (w tym w szczególności bagiennych stref buforowych) pełniących funkcję barier ochronnych przed dostawaniem się zanieczyszczeń pochodzących z rolnictwa ze zlewni do zbiorników i cieków. 2. Kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, stosowania nawozów zgodnie z planem nawożenia azotem. Kontrola przestrzegania warunków stosowania środków ochrony roślin. Promocja działań proekologicznych wśród rolników.	W, I, P	
16.	Niewystarczający potencjał retencyjny, ograniczone odtwarzanie naturalnej retencji, zmniejszające się zasoby wodne zlewni, zagrożenie suszą - zlewnia JCWP RW60002317649 Pliszka od źródeł do Konotopu, RW60002518789529 Jeziorna.	Utrzymanie i odtwarzanie naturalnych możliwości retencyjnych ekosystemów wodnych i ekosystemów zależnych od wód. Retencja mokradeł, mikroretencja leśna w postaci drobnych oczek przechwytyjących spływ, retencja korytowa na małych ciekach leśnych z wykorzystaniem istniejących obiektów piętrzących, po uprzedniej modernizacji i doposażeniu w przepławki. Niedopuszczanie do wznoszenia na rzekach w granicach parku konstrukcji hydrotechnicznych niewyposażonych w rozwiązania umożliwiające migrację organizmów wodnych. Działania techniczne opóźniające odpływ ze zlewni w postaci tworzenia bystrzy i progów z naturalnych materiałów. Tolerancja dla działalności bobra, inwentaryzacja miejsc opuszczonych przez bobry i zdegradowanych, analiza wykorzystania pod kątem zaplanowania retencji korytowej. W każdym przypadku do indywidualnej, eksperckiej oceny.	W, Z, I	
17.	Nieosiągnięcie celu środowiskowego dla	Niedopuszczenie do wprowadzania nieoczyszczonych ścieków do środowiska. Kontrole szczelności bezodpływowych zbiorników	W, P	

Łagowsko-Sulęciński Park Krajobrazowy				
Lp.	Nazwa zagrożenia	Ocena zagrożenia, sposoby eliminacji lub ograniczenia skutków zagrożenia	Rodzaj zagrożenia (W – wewnętrzne, Z – zewnętrzne, I – istniejące, P – potencjalne)	Zgodność projektu Strategii z zapisami planów ochrony
	stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego przez nadmierną ilość ścieków bytowych i komunalnych, licznych biogenów i ścieków przemysłowych.	asenizacyjnych, zbiorników na odchody zwierzęce stałe i płynne. Wspieranie realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.		
19.	Depozycja atmosferyczna i transport (WWA, metale ciężkie, a także związki azotu i siarki, będące źródłem biogenów dostających się do wód).	Działania w skali regionalnej, np. kontrole zakładów przemysłowych, kampanie dotyczące ograniczania korzystania z własnych samochodów na rzecz komunikacji zbiorowej lub wyboru roweru.	W, P	
20.	Wpływ nadmiernego poboru wód powierzchniowych do nawodnień w okresie niżówek na przepływy nienaruszalne w związku z narażeniem Parku na suszę hydrologiczną i hydrogeologiczną i możliwość znaczącego obniżenia przepływów. Narażenie na skutki suszy sektora środowiska przyrodniczego i bioróżnorodność. Problem istotny – zlewnia Obry (↓Jeziorna). W wyniku presji skumulowanych, związanych	Kontrola przestrzegania warunków ustalonych w decyzjach, pozwoleniach wodnoprawnych i korzystania z wód. Działania edukacyjne dotyczące skutków nadmiernych, samowolnych poborów wód. Czasowe ograniczenie korzystania z wód.	W, Z, P	

Łągowo-Sulęciński Park Krajobrazowy				
Lp.	Nazwa zagrożenia	Ocena zagrożenia, sposoby eliminacji lub ograniczenia skutków zagrożenia	Rodzaj zagrożenia (W – wewnętrzne, Z – zewnętrzne, I – istniejące, P – potencjalne)	Zgodność projektu Strategii z zapisami planów ochrony
	z poborem bezzwrotnym wód rośnie wrażliwość JCWP oraz terenów chronionych na skutki suszy, które pogłębiają negatywne oddziaływania.			
GOSPODARKA ODPADAMI				
21.	Zaśmiecenie strefy brzegowej jezior i rzek, zaśmiecenie terenów wokół plaż i miejsc biwakowania.	Przeciwdziałanie: Sprzątanie brzegów jezior, edukacja ekologiczna. Egzekwowanie obowiązku zachowania porządku na stanowiskach wędkarskich.	W, I	
GOSPODARKA ROLNA				
22.	Intensyfikacja gospodarki rolnej objawiająca się upraszczaniem struktury krajobrazu rolniczego (likwidacja miedz, nieużytków z roślinnością zielną, krzewiastą, zadrzewień, oczek wodnych itp.), pogorszeniem warunków żerowania i rozrodu dla populacji ptaków związanych z krajobrazem rolniczym, oraz zwiększonym użyciem nawozów i środków ochrony roślin; uproszczenie płodozmianu, wprowadzenie rozległych monokultur np. kukurydzy czy rzepaku;	Przeciwdziałanie: Promowanie rolnictwa ekologicznego. Edukacja ekologiczna rolników, również w zakresie obowiązującego na terenie parku zakazu niszczenia łąk i zadrzewień oraz osuszania oczek wodnych. Edukacja w zakresie stosowania kodeksu dobrej praktyki rolniczej.	W, I	

Łągowo-Sulęciński Park Krajobrazowy				
Lp.	Nazwa zagrożenia	Ocena zagrożenia, sposoby eliminacji lub ograniczenia skutków zagrożenia	Rodzaj zagrożenia (W – wewnętrzne, Z – zewnętrzne, I – istniejące, P – potencjalne)	Zgodność projektu Strategii z zapisami planów ochrony
	likwidacja użytków zielonych na rzecz upraw polowych.			
23.	Zaprzestanie użytkowania kośnego łąk powodujące ich zarastanie lub zaorywanie łąk co powoduje utratę cennych siedlisk i gatunków. Problem dotyczy łąk w dolinie Pliszki.	Przeciwdziałanie: Przywrócenie lub utrzymanie użytkowania łąkowego, łąkowopastwiskowego lub pastwiskowego. Wdrażanie pakietów: „Działanie rolnośrodowiskowe-klimatyczne”, „Rolnictwo ekologiczne” i innych promujących ekstensywną gospodarkę łąkarską.	W, I	
24.	Nadmierne usuwanie drzew i krzewów w okolicy zbiorników zasiedlonych przez płazy, wylesianie, szczególnie niebezpieczne dla gatunków, które żerują w takim środowisku, a także szukają tutaj schronienia, zwłaszcza na czas zimowania.	Przeciwdziałanie: Edukacja ekologiczna rolników, zarządców wód i dróg, również w zakresie obowiązującego na terenie parku zakazu niszczenia śródpolnych zadrzewień i zakrzewień oraz zakazu niszczenia i uszkodzenia wszystkich gatunków flory.	W, I	
25.	Niewłaściwie użytkowanie ekosystemów łąkowych z płatami siedliska przyrodniczego 6510 lub zaprzestanie ich użytkowania.	Przeciwdziałanie: Edukacja w zakresie prawidłowego użytkowania łąk świeżych stanowiących siedlisko przyrodnicze 6510.	W, I	
GOSPODARKA LEŚNA				
26.	Niezgodność składu gatunkowego części drzewostanów z siedliskiem w stosunku do stanu naturalnego ekosystemów, pinetyzacja. Oddziaływanie	Przeciwdziałanie: Kontynuowanie prowadzonej przez nadleśnictwa stopniowej przebudowy drzewostanów niezgodnych z typem siedliskowym lasu.	W, I	

Łagowsko-Sulęciński Park Krajobrazowy				
Lp.	Nazwa zagrożenia	Ocena zagrożenia, sposoby eliminacji lub ograniczenia skutków zagrożenia	Rodzaj zagrożenia (W – wewnętrzne, Z – zewnętrzne, I – istniejące, P – potencjalne)	Zgodność projektu Strategii z zapisami planów ochrony
	dotyczy w szczególności drzewostanów sosnowych na siedliskach lasów i lasów mieszanych z roślinnością potencjalną buczyn i kwaśnych dąbrów. Zagrożenie wynikające z przyczyn historycznych - starsze drzewostany parku odnawiane były w pierwszej połowie XX w, w czasach, gdy często na siedliskach lasów liściastych preferowanym gatunkiem była sosna zwyczajna			
27.	Niewystarczające zasoby martwych drzew.	Przeciwdziałanie: Wyłączenie wybranych drzewostanów z użytkowania.	W, I	
28.	Zalesianie terenów łąk, pastwisk i torfowisk oraz punktów widokowych.	Przeciwdziałanie: Nieplanowanie zalesień w płatach siedlisk przyrodniczych i punktach widokowych.	W, P	
29.	Rębnie zupełne w zlewni bezpośredniej torfowisk powodujące zaburzenia trofii i bilansu wodnego torfowisk. Zagrożenie dla siedlisk przyrodniczych 7110, 7120, 7140 oraz stanowisk licznych gatunków chronionych związanych z tego typu ekosystemami.	Przeciwdziałanie: Zachowanie strefy buforowej wyłączonej z cięć rębnych w lasach wokół torfowisk, naturalnych zbiorników wodnych i rzek, z wyłączeniem sytuacji kłęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia.	W, P	

Łagowsko-Sulęciński Park Krajobrazowy				
Lp.	Nazwa zagrożenia	Ocena zagrożenia, sposoby eliminacji lub ograniczenia skutków zagrożenia	Rodzaj zagrożenia (W – wewnętrzne, Z – zewnętrzne, I – istniejące, P – potencjalne)	Zgodność projektu Strategii z zapisami planów ochrony
30.	. Niszczenie stanowisk rzadkich i chronionych gatunków roślin podczas zabiegów gospodarczych w lasach.	Przeciwdziałanie: Ochrona stanowisk roślin chronionych podczas zabiegów gospodarczych.	W, P	
31.	Wycinka lasu powodująca spadek dostępności siedlisk łągowych i żerowisk ptaków	W trakcie realizacji zabiegów gospodarczych pozostawianie w drzewostanach drzew biocenotycznych (w tym dziuplastych), z wyłączeniem sytuacji kłęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia.	W, P	
GOSPODARKA RYBACKA				
32.	Obecność obcych gatunków ryb w jeziorach parku: amura białego, tołpygi, karasia srebrzystego, karpia. Potencjalna możliwość wprowadzania gatunków obcych (karp, amur, tołpyga).	Przeciwdziałanie: Kontynuowanie niezarybiania gatunkami obcymi na etapie tworzenia nowych operatów rybackich. Utrzymanie zarybienia gatunkami drapieżnymi jako głównego kierunku gospodarki rybackiej. Wspieranie działań zmierzających do odtworzenia licznych i stabilnych populacji siei i sielawy w jeziorach sielawowych.	W, I, P	
33.	Eutrofizacja wód spowodowana kształtowaniem niewłaściwego składu ichtiofauny (np. zbyt duży udział karpinowatych).	Przeciwdziałanie: Realizacja gospodarki rybackiej zgodnie z obowiązującymi operatami rybackimi. Ograniczanie liczebności ryb karpinowatych.	W, P	
34.	Wprowadzanie gatunków obcych inwazyjnych (czebaczek amurski, trawianka)	Przeciwdziałanie: Egzekwowanie zakazu wprowadzania do środowiska inwazyjnych gatunków obcych (w tym, kontrola zakazu stosowania czebaczka amurskiego jako przynęty wędkarskiej, kontrola jakości materiału zarybieniowego). Eliminacja gatunków obcych z wód.	W, P	
35.	Stosowanie jako przynęty żywej ryb pozyskanych z innych akwenów lub	Przeciwdziałanie: Egzekwowanie zakazu wprowadzania gatunków inwazyjnych do środowiska oraz zakazu stosowania jako przynęty ryb pochodzących z innego łowiska.	W, P	

Łagowsko-Sulęciński Park Krajobrazowy				
Lp.	Nazwa zagrożenia	Ocena zagrożenia, sposoby eliminacji lub ograniczenia skutków zagrożenia	Rodzaj zagrożenia (W – wewnętrzne, Z – zewnętrzne, I – istniejące, P – potencjalne)	Zgodność projektu Strategii z zapisami planów ochrony
	zakupionych w sklepach akwarystycznych (ryzyko wprowadzenia gatunków obcych oraz patogenów).			
INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA				
36.	Autostrada A2 przebiegająca przy południowej granicy parku i stanowiąca barierę migracyjną dla zwierząt. W wylocie niektórych przejść dla zwierząt zamontowano siatkę ogrodzeniową.	Udrożnienie przejścia dla zwierząt nad rzeką Pliszką.	Z, I	
37.	Możliwa zwiększona śmiertelność płazów na drogach asfaltowych w pobliżu stanowiska nr 12 (otulina parku)	Przeprowadzenie kontroli pod kątem śmiertelności płazów na drodze asfaltowej przebiegającej w bezpośrednim sąsiedztwie zbiornika w Jemiołowie.	W, P	
EKSPLOATACJA SUROWCÓW MINERALNYCH				
38.	Lokalizowanie w parku kopalni kruszyw, powodujących zmiany w stosunkach wodnych	Nielokalizowanie tego typu inwestycji w parku.	W, P	
39.	Lokalizowanie w parku odkrywek węgla brunatnego, którego złoża znajdują się w północno-wschodniej części parku.	Dążenie do nielokalizowania tego typu inwestycji w parku, z wyjątkiem terenów wyznaczonych do eksploatacji kopalni w już istniejących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, uzyskanych koncesjach na wydobywanie kopalni oraz na terenach, dla których udokumentowano już wcześniej złoża kopalni węgla brunatnego.	W, P	
ZAGOSPODAROWANIE TURYSTYCZNE				

Łagowsko-Sulęciński Park Krajobrazowy				
Lp.	Nazwa zagrożenia	Ocena zagrożenia, sposoby eliminacji lub ograniczenia skutków zagrożenia	Rodzaj zagrożenia (W – wewnętrzne, Z – zewnętrzne, I – istniejące, P – potencjalne)	Zgodność projektu Strategii z zapisami planów ochrony
40.	Turystyka wodna, penetrowanie brzegów wód przez turystów, zanieczyszczenie odpadami bytowymi - brzegi jezior zwłaszcza Łagowskiego i Trześniowskiego	Przeciwdziałanie: Aktywizacja i edukacja do proekologicznych postaw turystów. Działania edukacyjne polegające np. na akcjach sprzątanie odpadów na brzegach wód.	W, I	
41.	Turystyka, zabudowa letniskowa i czynne wykorzystanie brzegów jezior do tworzenia dzikich plaż i kąpielisk, zwiększenie podatności jeziora na odstonięcie brzegów poprzez samodzielne wykaszanie roślinności i niszczenie naturalnych barier ochronnych. Dostarczanie do jeziora ścieków bytowych i zaśmiecanie terenów nadbrzeżnych - zlewnie jezior Parku, szczególnie Łagowskiego i Trześniowskiego	Niedopuszczenie do samodzielnego wycinania, koszenia i hakowania roślin oraz tworzenia dzikich plaż. Działania edukacyjne: aktywizacja i zachęcanie do korzystania ze zorganizowanych kąpielisk i miejsc wyznaczonych do kąpeli.	W, I	
42.	Presje wędkarskie (zwłaszcza jez. Czarne)	Przeciwdziałanie: Ograniczenie liczby stanowisk wędkarskich, wprowadzenie lub utrzymanie zakazu stosowania przynęt spożywczych. Edukacja ekologiczna.	W, I	
43.	Wzrost ruchu turystycznego na terenie parku skutkujący zwiększoną antropopresją na	Przeciwdziałanie: Odpowiednia organizacja ruchu turystycznego uwzględniająca potrzeby ochrony przyrody. Oznakowanie wytyczonych tras turystycznych. Oznakowanie dojazdu do istniejących miejsc	W, Z, P	

Łagowsko-Sulęciński Park Krajobrazowy					
Lp.	Nazwa zagrożenia	Ocena zagrożenia, sposoby eliminacji lub ograniczenia skutków zagrożenia	Rodzaj zagrożenia (W – wewnętrzne, Z – zewnętrzne, I – istniejące, P – potencjalne)	Zgodność projektu Strategii z zapisami planów ochrony	
	cały obszar parku, a szczególnie na ekosystemy wodne	wykorzystywanych do kąpeli i kąpielisk. Kanalizacja ruchu turystycznego oraz tworzenie atrakcji turystycznych w miejscach oddalonych od najcenniejszych łęgów ptaków. Niewyznaczenie nowych szlaków turystycznych, kontrole straży leśnej i policji miejsc obszaru parku oraz edukacja społeczeństwa.			
44.	Fragmentacja obszarów kompleksów leśnych w związku z lokalizacją nowej infrastruktury technicznej, np. dróg, powodujących fragmentację siedlisk oraz zmniejszenie ich atrakcyjności dla gatunków o większym stopniu płochliwości, np. ptaki drapieżne.	Nielokalizowanie nowych inwestycji, związanych z trwałą wycinką lasu i odlesieniem gruntu.	W, P		
POZOSTAŁE ZAGROŻENIA					
45.	Ekspansja inwazyjnych gatunków obcych zwierząt: jenot azjatycki Nyctereutes procyonoides, szop pracz Procyon lotor, wizon amerykański Neogale vison, szakal złocisty Canis aureus.	Zwalczanie obcych gatunków inwazyjnych zgodnie z Ustawą z dnia 11 sierpnia 2021 r. o gatunkach obcych (Dz.U. 2023 poz. 1589) oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2022 r. w sprawie listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Unii i listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Polski, działań zaradczych oraz środków mających na celu przywrócenie naturalnego stanu ekosystemów (Dz.U. 2022 poz. 2649). Edukacja społeczeństwa. Współpraca z nadleśnictwami, kołami łowieckimi oraz zarządcami gruntów w zakresie zwalczania wizona amerykańskiego.	W, Z, I		
46.	Możliwa ekspansja rdestowca sachalińskiego i ostrokończystego oraz innych	Zwalczanie obcych gatunków inwazyjnych zgodnie z Ustawą z dnia 11 sierpnia 2021 r. o gatunkach obcych (Dz.U. 2023 poz. 1589) oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2022 r. w sprawie listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Unii i listy	W, P		

Łagowsko-Sulęciński Park Krajobrazowy				
Lp.	Nazwa zagrożenia	Ocena zagrożenia, sposoby eliminacji lub ograniczenia skutków zagrożenia	Rodzaj zagrożenia (W – wewnętrzne, Z – zewnętrzne, I – istniejące, P – potencjalne)	Zgodność projektu Strategii z zapisami planów ochrony
	obcych gatunków inwazyjnych.	inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Polski, działań zaradczych oraz środków mających na celu przywrócenie naturalnego stanu ekosystemów (Dz.U. 2022 poz. 2649). Edukacja społeczeństwa.		
47.	Ekspansja moczarki kanadyjskiej <i>Elodea canadensis</i> (jez. Trześniowskie)	Przeciwdziałanie: Analiza możliwości zwalczania moczarki i podjęcie działań zgodnie z jej wynikami.	W, I	
48.	Ekspansja niecierpka drobnokwiatowego <i>Impatiens parviflora</i> w leśnych siedliskach przyrodniczych. Gatunek notowany w płatach żyznych buczyn, grądów i łągów jesionowo-olszowych. Ekspansja nawłoci kanadyjskiej <i>Solidago canadensis</i> notowanej na skrajach lasów, przydrożach i nieużytkach.	Brak możliwości zapobiegania zagrożeniu.	W, I	
49.	Okresowe spadki poziomu wody na stanowiskach płazów nr 1, 2, 4, 7.	Przeciwdziałanie: Kontrolowanie poziomu i jakości wody na poszczególnych stanowiskach, w razie potrzeby pogłębienie zbiorników poprzez usunięcie warstw osadów dennych. Zabieg konieczny w przypadku stanowiska nr 7 w którym wykazano obecność traszki grzebieniastej.	W, I	
50.	Przesuszenie torfowisk powodujące wkraczanie podrostu drzew w płatach siedlisk przyrodniczych 7110 i 7140 powodujące	Przeciwdziałanie: Nieudrażnianie dawnych melioracji odprowadzających wodę z terenów podmokłych. Czynna ochrona wybranych torfowisk: • poprawa warunków wodnych wybranych torfowisk; • usuwanie nalotów gatunków drzewiastych (brzoza omszona, sosna zwyczajna, wierzba szara i in.) z wybranych torfowisk.	W, I	

Łągowsko-Sulęciński Park Krajobrazowy				
Lp.	Nazwa zagrożenia	Ocena zagrożenia, sposoby eliminacji lub ograniczenia skutków zagrożenia	Rodzaj zagrożenia (W – wewnętrzne, Z – zewnętrzne, I – istniejące, P – potencjalne)	Zgodność projektu Strategii z zapisami planów ochrony
	degenerację i zanik chronionych gatunków roślin.			
51.	Konkurencja. Zagrożenie dla stanowiska widłozęba zielonego <i>Dicranum viride</i> w oddz. 17 Nadleśnictwa Świebodziń.	Ekspansja gatunków plagiotropowych (głównie <i>Hypnum cupressiforme</i>) i wypieranie widłozęba zielonego jest procesem naturalnym. Brak sposobów przeciwdziałania.	W, I	
52.	Usuwanie drzew zasiedlonych przez chronione gatunki owadów saproksylicznych – pachnicę dębową, kozioroga dębosza i kozioroga bukowca	Ochrona drzew zasiedlonych przez owady.	W, P	
53.	Antagonizm awifauny ze zwierzętami domowymi - presja drapieżnicza wychodzących i bezdomnych kotów domowych. Obszar występowania: cały obszar parku, zwłaszcza lasy w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej i rekreacyjnej.	Edukacja mieszkańców i wczasowiczów (promowanie trzymania kotów niewychodzących).	W, P	
54.	Remonty budynków stanowiących schronienie nietoperzy, szczególnie: karlika drobnego (dz. ew. 296/5, 296/9 gm. obr. Wielowieś gm. Sulęcín). Termomodernizacje budynków zagrażające	Przeciwdziałanie: Edukacja właścicieli i użytkowników nieruchomości stanowiących schronienia nietoperzy w zakresie wartości przyrodniczej nietoperzy, jak również w zakresie odpowiedzialności karnej w przypadku niszczenia osobników i siedlisk gatunków objętych ochroną. Kontrole występowania kolonii nietoperzy w budynkach przeznaczonych do remontu i termomodernizacji	W, P	

Łagowsko-Sulęciński Park Krajobrazowy				
Lp.	Nazwa zagrożenia	Ocena zagrożenia, sposoby eliminacji lub ograniczenia skutków zagrożenia	Rodzaj zagrożenia (W – wewnętrzne, Z – zewnętrzne, I – istniejące, P – potencjalne)	Zgodność projektu Strategii z zapisami planów ochrony
	potencjalnym koloniom nietoperzy.			
55.	Niszczenie i brak troski o obiekty zabytkowe, miejsca historyczne, w tym cmentarze, kapliczki, mogiły, miejsca pamięci narodowej.	Przeciwdziałanie: Zwiększenie nadzoru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz skuteczna egzekucja prawna dbania o obiekty zabytkowe. Identyfikacja i oznaczenie miejsc historycznych. Zwiększenie nadzoru przez służby Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a także społecznych opiekunów zabytków. Podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie ochrony zabytków, poprzez m.in. działania popularyzatorskie i edukację szkolną.	W, P	

Zakazy:	Nazwa formy ochrony przyrody		Zgodność projektu Strategii ZIT z zapisami
	Pszczewski Park Krajobrazowy	Łagowsko-Sulęciński Park Krajobrazowy	
1. realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko	tak	tak	planowane projekty i podprojekty realizowane będą poza granicami parków krajobrazowych, ustalenia projektu Strategii nie będą w żadnym stopniu sprzeczne z zakazami obowiązującymi w parkach krajobrazowych.
2. umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarłisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej	tak	tak	
3. likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych	tak	tak	
4. pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu	tak	tak	
5. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych	tak	tak	
6. dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej	tak	tak	
7. budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od: <ul style="list-style-type: none"> • linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych, • zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne – z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej 	tak	tak	
8. lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od krawędzi brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego	nie	nie	
9. likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych	tak	tak	
10. wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych	tak	tak	
11. prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową	tak	tak	
12. utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych	tak	tak	
13. organizowania rajdów motorowych i samochodowych	tak	tak	
14. używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych	tak	tak	

2.10.3.4. Obszary Natura 2000

Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008		
Przedmiot ochrony	Opis zagrożenia	Zgodność z zapisami Strategii
3140 Twardowodne oligo-i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łakami ramienic (<i>Characteria spp.</i>)	<p>Istniejące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe (D01.01) – Parkingi samochodowe i miejsca postojowe (D01.03) – Wędkarstwo (F02.03) – Rybołówstwo i zbieranie zasobów wodnych (F02) – Nierodzone gatunki inwazyjne (I01) – Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska (J03.01) <p>Potencjalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Drogi, autostrady (D01.02) – Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (H01) – Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie (J02.01) – Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie (J02.05) – Sporty i różne formy czynnego wypoczynku, rekreacji, uprawiane w plenerze (G01) 	planowane projekty i podprojekty realizowane będą poza granicami obszaru N2000, ustalenia projektu Strategii nie będą w żadnym stopniu powodowały pogłębienia zidentyfikowanych zagrożeń
3150 Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze - zbiorowiskami z <i>Nymphaeion</i> , <i>Potamion</i>	<p>Istniejące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe (D01.01) – Parkingi samochodowe i miejsca postojowe (D01.03) – Wędkarstwo (F02.03) – Rybołówstwo i zbieranie zasobów wodnych (F02) – Nierodzone gatunki inwazyjne (I01) – Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska (J03.01) <p>Potencjalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Drogi, autostrady (D01.02) – Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (H01) – Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie (J02.01) – Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie (J02.05) – Sporty i różne formy czynnego wypoczynku, rekreacji, uprawiane w plenerze (G01) 	
3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	<p>Istniejące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Brak zagrożeń (X) <p>Potencjalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie (J02.01) – Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie (J02.05) 	

Buczyny Łagowsko-Sulecińskie PLH080008		
Przedmiot ochrony	Opis zagrożenia	Zgodność z zapisami Strategii
6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	Nie identyfikowano z powodu braku występowania siedliska przyrodniczego w części obszaru Natura 2000 objętej planem	
6430 Ziótorośla górskie <i>Adenostylion alliariae</i> i ziótorośla nadrzeczne <i>Convolvuletalia sepium</i>	Istniejące: – Brak zagrożeń (X) Potencjalne: – Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie (J02.01) – Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie (J02.05)	
6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie <i>Arrhenatherion elatioris</i>	Istniejące: – Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska (J03.01) Potencjalne: – Zaniechanie/brak koszenia (A03.03) – Zarzucanie pasterstwa, brak wypasu (A04.03) – Zalesianie terenów otwartych (B01) – Zmiana sposobu uprawy (A02)	
7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	Istniejące: – Ewolucja biocenotyczna, sukcesja (K02) Potencjalne: – Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie (J02.01) – Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie (J02.05) – Susze i zmniejszenie opadów (M01.02)	
7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>)	Istniejące: – Brak zagrożeń (X) Potencjalne: – Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie (J02.01) – Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie (J02.05) – Susze i zmniejszenie opadów (M01.02)	
9110 Kwaśne buczyny <i>Luzulo Fagetum</i>	Istniejące: – Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska (J03.01) Potencjalne: – Obce gatunki inwazyjne (I01)	
9130 Żyzne buczyny <i>Dentario glandulosae Fagenion</i> , <i>Galio odorati Fagenion</i>	Istniejące: – Zmniejszanie lub utrata określonych cech siedliska (J03.01) Potencjalne: – Obce gatunki inwazyjne (I01)	
9190 Kwaśne dąbrowy <i>Quercion robori-petraeae</i>	Istniejące: – Zmniejszanie lub utrata określonych cech siedliska (J03.01) Potencjalne: – Obce gatunki inwazyjne (I01)	
91D0 Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi Betuletum</i>)	Istniejące: – Brak zagrożeń (X)	

Buczyny Łagowsko-Sulecińskie PLH080008		
Przedmiot ochrony	Opis zagrożenia	Zgodność z zapisami Strategii
<i>pubescenties, Vaccinio uliginosi Pinetum, Pino mugo Sphagnetum, Sphagno girgensohnii Piceetum</i>) i brzoźowo sosnowe bagienne lasy borealne	Potencjalne: <ul style="list-style-type: none"> – Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie (J02.01) – Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie (J02.05) – Susze i zmniejszenie opadów (M01.02) 	
91E0 łągi wierzbowe. topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe	Istniejące: <ul style="list-style-type: none"> – Zmniejszanie lub utrata określonych cech siedliska (J03.01) Potencjalne: <ul style="list-style-type: none"> – Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie (J02.01) – Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie (J02.05) – Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych (J02.03.02) 	
91F0 łąkowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	Nie identyfikowano z powodu braku występowania siedliska przyrodniczego w części obszaru Natura 2000 objętej planem	
1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	Istniejące: <ul style="list-style-type: none"> – Brak zagrożeń (X) Potencjalne: <ul style="list-style-type: none"> – Drogi, ścieżki i drogi kolejowe (D01) – Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie-ogólnie (J02.01) – Modyfikowanie funkcjonowania wód-ogólnie (J02.05) 	
1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Nie identyfikowano z powodu braku występowania gatunku w części obszaru Natura 2000 objętej planem	
1149 Koza <i>Cobitis taenia</i>	Nie identyfikowano z powodu braku występowania gatunku w części obszaru Natura 2000 objętej planem	
1096 Minóg strumieniowy <i>Lampetra planeri</i>	Nie identyfikowano z powodu braku występowania gatunku w części obszaru Natura 2000 objętej planem	
1145 Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i>	Nie identyfikowano z powodu braku występowania gatunku w części obszaru Natura 2000 objętej planem	
5339 różanka <i>Rhodeus sericeus amarus</i>	Istniejące: <ul style="list-style-type: none"> – Brak zagrożeń (X) Potencjalne: <ul style="list-style-type: none"> – Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie (J02.01) – Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie (J02.05) 	
1355 wydra <i>Lutra lutra</i>	Istniejące: <ul style="list-style-type: none"> – Brak zagrożeń (X) Potencjalne: <ul style="list-style-type: none"> – Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie (J02.01) 	

Buczyny Łagowsko-Sulecińskie PLH080008		
Przedmiot ochrony	Opis zagrożenia	Zgodność z zapisami Strategii
	<ul style="list-style-type: none"> – Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie (J02.05) – Chwywanie, trucie, kłusownictwo (F03.02.03) 	

Dolina Leniwej Obry PLH080001		
Przedmiot ochrony	Opis zagrożenia	Zgodność z zapisami Strategii
3150 Starorzeczka i naturalne, eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nymphaeion</i> , <i>Potamion</i>	<p>Istniejące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Nie stwierdzono (X) <p>Potencjalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Nie stwierdzono (X) – 	planowane projekty i podprojekty realizowane będą poza granicami obszaru N2000, ustalenia projektu Strategii nie będą w żadnym stopniu powodowały pogłębienia zidentyfikowanych zagrożeń
6410 Zmiennowilgotne łąki trześciłcowe (<i>Molinion</i>)	<p>Istniejące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zaniechanie/brak koszenia (A03.03) – Zarzucanie pasterstwa, brak wypasu (A04.03) <p>Potencjalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zасыpywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie (J02.01) – Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie (J02.05) – Zalesianie terenów otwartych (B01) 	planowane projekty i podprojekty realizowane będą poza granicami obszaru N2000, ustalenia projektu Strategii nie będą w żadnym stopniu powodowały pogłębienia zidentyfikowanych zagrożeń
6430 Ziótorośla górskie <i>Adenostylion alliariae</i> i ziótorośla nadrzeczne <i>Convolvuletalia sepium</i>	<p>Istniejące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Nie stwierdzono (X) <p>Potencjalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zасыpywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie (J02.01) – Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie (J02.05) 	planowane projekty i podprojekty realizowane będą poza granicami obszaru N2000, ustalenia projektu Strategii nie będą w żadnym stopniu powodowały pogłębienia zidentyfikowanych zagrożeń
6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	<p>Istniejące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zaniechanie/brak koszenia (A03.03) – Zaniechanie pasterstwa, brak wypasu (A04.03) <p>Potencjalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zасыpywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie (J02.01) – Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie (J02.05) – Zalesianie terenów otwartych (B01) – Zaniechanie koszenia i wypasu (A02) 	planowane projekty i podprojekty realizowane będą poza granicami obszaru N2000, ustalenia projektu Strategii nie będą w żadnym stopniu powodowały pogłębienia zidentyfikowanych zagrożeń
7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>)	<p>Istniejące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Nie stwierdzono (X) <p>Potencjalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Nie stwierdzono (X) 	planowane projekty i podprojekty realizowane będą poza granicami obszaru N2000, ustalenia projektu Strategii nie będą w żadnym stopniu powodowały pogłębienia zidentyfikowanych zagrożeń
9190 Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>)	<p>Istniejące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Nie stwierdzono (X) <p>Potencjalne</p> <ul style="list-style-type: none"> – Obce gatunki inwazyjne (I01) 	planowane projekty i podprojekty realizowane będą poza granicami obszaru N2000, ustalenia projektu Strategii nie będą w żadnym stopniu powodowały pogłębienia zidentyfikowanych zagrożeń

Dolina Leniwej Obry PLH080001		
Przedmiot ochrony	Opis zagrożenia	Zgodność z zapisami Strategii
91D0 Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi Betuletum pubescenties, Vaccinio uliginosi Pinetum, Pino mugo Sphagnetum, Sphagno girgensohnii Piceetum</i>) i brzoźowo sosnowe bagienne lasy borealne	Istniejące: <ul style="list-style-type: none"> – Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska (J03.01) Potencjalne: <ul style="list-style-type: none"> – Zасыpywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie (J02.01) – Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie (J02.05) 	
91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis. Populetum albae, Alnion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródliskowe	Istniejące: <ul style="list-style-type: none"> – Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska (J03.01) Potencjalne: <ul style="list-style-type: none"> – Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych (J02.03.02) – Zасыpywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie (J02.01) – Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie (J02.05) – Obce gatunki inwazyjne (I01) 	
91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	Istniejące: <ul style="list-style-type: none"> – Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska (J03.01) Potencjalne: <ul style="list-style-type: none"> – Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych (J02.03.02) – Zасыpywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie (J02.01) – Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie (J02.05) – Obce gatunki inwazyjne (I01) 	
91T0 Sosnowy bór chrobotkowy (<i>Cladonio-Pinetum</i> i chrobotkowa postać <i>Peucedano-Pinetum</i>)	Istniejące: <ul style="list-style-type: none"> – Nie stwierdzono (X) Potencjalne: <ul style="list-style-type: none"> – Nie stwierdzono (X) 	
1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Istniejące: <ul style="list-style-type: none"> – Nie stwierdzono (X) Potencjalne: <ul style="list-style-type: none"> – Nie stwierdzono (X) 	
1335 Wydra <i>Lutra lutra</i>	Istniejące: <ul style="list-style-type: none"> – Nie stwierdzono (X) Potencjalne: <ul style="list-style-type: none"> – Zасыpywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie (J02.01) – Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie (J02.05) 	
1145 Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i>	Istniejące: <ul style="list-style-type: none"> – Nie stwierdzono (X) Potencjalne: <ul style="list-style-type: none"> – Nie stwierdzono (X) 	
1060 Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	Istniejące: <ul style="list-style-type: none"> – Nie stwierdzono (X) Potencjalne: <ul style="list-style-type: none"> – Nie stwierdzono (X) 	

Nietoperek PLH080003		
Przedmiot ochrony	Opis zagrożenia	Zgodność z zapisami Strategii
1324 nocek duży <i>Myotis myotis</i> 1323 nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i> 1318 nocek łydkowłosy <i>Myotis dasycneme</i> 1308 mopek zachodni <i>Barbastella barbastellus</i>	Istniejące: – Nie stwierdzono (X) Potencjalne: – Inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka (G05)	większość planowanych projektów i podprojektów realizowana będzie poza granicami obszaru N2000, ustalenia projektu Strategii nie będą w żadnym stopniu powodowały pogłębienia zidentyfikowanych zagrożeń. Jeden projekt ŚM_ZIT_09, który ma być zlokalizowany w granicach obszaru N2000 również w żadnym stopniu nie będzie sprzeczny z zakazami obowiązującymi w obszarze N2000, zaplanowane w ramach projektu działanie ma charakter ochrony, ma na celu utrzymanie właściwej liczebności populacji chronionych gatunków nietoperzy, będą polegać na rozbudowie instalacji monitoringu CCTV w podziemiach Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego i montażu krat zabezpieczających rezerwat na dworcu Bahnhof Dora. Ponadto w ramach projektu powstanie infrastruktura związana z kanalizowaniem ruchu turystycznego tj. chodnik z kostki betonowej.
1323 nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i> 1308 mopek zachodni <i>Barbastella barbastellus</i>	Istniejące: – Nie stwierdzono (X) Potencjalne: – Chirurgia drzewna, ścinanie na potrzeby bezpieczeństwa, usuwanie drzew przydrożnych (G05.06)	(This cell is merged with the one above and contains the same text as above)

2.10.3.6. Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Zakazy:	Nazwa formy ochrony przyrody		Zgodność projektu Strategii z zakazami
	Uroczysko Lubniewsko	Uroczysko Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego	
1. niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;	tak	tak	planowane projekty i podprojekty realizowane będą poza granicami zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, ustalenia projektu Strategii nie będą w żadnym stopniu sprzeczne z obowiązującymi zakazami
2. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych	tak	nie	
3. uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby	tak	nie	
4. dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej	tak	tak	
5. likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych	tak	tak	
6. wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych	tak	tak	
7. zmiany sposobu użytkowania ziemi	nie	nie	
8. wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu	tak	tak	
9. umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką	tak	tak	
10. zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych	tak	nie	
11. umieszczania tablic reklamowych	tak	tak	

3. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu

Misją strategiczną, a zarazem celem Strategii rozwoju ponadlokalnego Świebodzińskiego-Międzyrzeskiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 jest zrównoważony i trwały rozwój lokalny obszaru Partnerstwa. W projekcie Strategii założono, iż ŚMMOF powinien być obszarem aktywności gospodarczej i społecznej, którego rozwój jest coraz bardziej zrównoważony, a priorytet stanowią będą kwestie przyrodnicze i ochrona klimatu ze względu na jakość życia mieszkańców oraz atrakcyjność turystyczną obszaru. Powołany Związek Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych ŚMMOF pełni funkcję Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Jest to forma współpracy samorządów współfinansowana ze środków Funduszy Europejskich. Działania podejmowane w ramach ZIT ukierunkowane są na zrównoważony rozwój obszarów miejskich.

Na potrzeby ocenianego dokumentu projektu Strategii rozwoju ponadlokalnego Świebodzińskiego-Międzyrzeskiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 przeprowadzono diagnozę oraz przeprowadzono analizy problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych. Diagnozę przeprowadzono dla wszystkich obszarów bezpośrednio dotyczących lub mających wpływ na zakres Strategii, analiza SWOT objęła również kwestie środowiskowe.

Przy diagnozie problemów i potrzeb rozwojowych zidentyfikowano następujące kwestie problemowe związane z ochroną środowiska:

- nasilające się zjawisko suszy,
- deficyty wody,
- wysychanie jezior i rzek.

W kontekście potencjałów rozwojowych nie zidentyfikowano elementów powiązanych z ochroną środowiska. Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) wyznaczone w ramach Strategii uwzględniły jedną kwestię związaną z ochroną środowiska: transformacja energetyczna i dostosowanie do skutków klimatu – instalowanie odnawialnych źródeł energii, potrzeba likwidacji lokalnych palenisk oraz potrzeby w zakresie dostosowania do skutków zmian klimatu. OSI III: Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu w rozwinięciu wymienia kwestie potrzeby instalacji fotowoltaicznych oraz potrzebę dążenia do niskoemisyjności. W przypadku działania „Wsparcie dla działań związanych z dostosowaniem do zmian klimatu” zarekomendowano:

- stworzenie rozproszonego systemu gromadzenia wód opadowych w Międzyrzeczu,
- budowa systemu gromadzenia wód opadowych w Świebodziźnie,
- budowa zbiorników retencyjnych w Sulęcinie.

W Programie ochrony środowiska dla województwa lubuskiego do roku 2027 na przedmiotowym obszarze do problemów ochrony środowiska zaliczono m.in.:

- niską efektywność energetyczną budynków mieszkaniowych i publicznych,
- przekroczenia dopuszczalnych norm jakości powietrza w ocenie dla ochrony roślin dla O₃ dla celu długoterminowego,
- uciążliwość akustyczną,
- wykorzystywanie tradycyjnych i nieekologicznych systemów ogrzewania indywidualnego o niskiej efektywności,
- silne narażenie na suszę,
- narażenie na występowanie powodzi,
- występowanie gruntów zdegradowanych i zdewastowanych,
- presję urbanistyczną na tereny o wysokiej jakości produkcyjnej,
- wzmacnianie istniejących pól elektromagnetycznych przez nowe emitery.

4. Ocena potencjalnych zmian stanu środowiska przy braku realizacji projektów określonych w projekcie dokumentu

Spodziewane zmiany aktualnego stanu środowiska w przypadku niepodjęcia zaplanowanych w projekcie Strategii kierunków działań, będą kontynuacją obserwowanych obecnie problemów ochrony środowiska, które dodatkowo mogą narastać, ze względu na spodziewany, coraz większy wpływ zmian klimatycznych.

W projekcie Strategii określono 30 projektów zintegrowanych ZIT oraz 28 projektów przewidzianych do finansowania z pozostałych źródeł. Nie podjęcie części z nich będzie miało bezpośredni wpływ na zmianę stanu środowiska.

Projekty ŚM_ZIT_01 do ŚM_ZIT_04 instalacje fotowoltaiczne i magazyny energii w powiązaniu z obiektami komunalnymi, nie zrealizowanie tych projektów wiąże się z zaopatrywaniem obiektów komunalnych energią wytwarzaną w wyniku spalania paliw kopalnych, zatem nie zrealizowanie projektów związane jest z emisją zanieczyszczeń do powietrza w skali jak dotychczas.

Brak realizacji działań opisanych jako 1.1.2.termomodernizacja obiektów komunalnych, w tym mieszkalnych, 1.1.3. Likwidacja indywidualnych palenisk dzięki podłączeniu budynków do sieci ciepłowniczej związana jest z nieracjonalnym gospodarowaniem energią cieplną oraz ze zwiększoną emisją zanieczyszczeń do powietrza będącą wynikiem korzystania z indywidualnych palenisk (tzw. niska emisja).

Projekt ŚM_ZIT_09 Ochrona bioróżnorodności i zrównoważone wykorzystanie obszarów rezerwatu nietoperzy w Pniewie zakłada wprowadzenie kompleksowych działań mających na celu ochronę bioróżnorodności obszaru Natura 2000 Nietoperek PLH080003, na terenie którego utworzono specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa). Projekt ma na celu wprowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych na przedmiotowym obszarze. Zaplanowane działania ochronne mające na celu utrzymanie właściwej liczebności populacji chronionych gatunków nietoperzy będą polegać na rozbudowie instalacji monitoringu CCTV w podziemiach Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego i montażu krat zabezpieczających rezerwat na dworcu Bahnhof Dora. Ponadto w ramach przedsięwzięcia powstanie infrastruktura związana z kanalizowaniem ruchu turystycznego. Niezrealizowanie projektu może przyczynić się do negatywnych zmian w populacjach nietoperzy objętych ochroną.

Projekt ŚM_ZIT_11 i ŚM_ZIT_23 Modernizacja zielonej infrastruktury na terenie Ogródka Jordanańskiego w m. Sulęcín oraz Zagospodarowanie terenu na osiedlu Widok w Świebodzińsku obejmuje szereg działań w zakresie kształtowania terenów zielonych m.in.: wykonanie nowych nasadzeń. Brak realizacji projektu nie zwiększy lokalnej różnorodności przyrodniczej.

Wśród planowanych do realizacji projektów o charakterze inwestycyjnym, znajdują się również takie, które mogą generować negatywny wpływ na elementy środowiska przyrodniczego i środowisko

jako całość, zwłaszcza na etapie ich realizacji (np. budowa dróg rowerowych, budowa obiektów mostowych). Wielkość oddziaływania uzależniona będzie od zastosowanych rozwiązań technicznych, technologicznych oraz wariantu realizacji. W przypadku tych projektów/podprojektów, w sytuacji rezygnacji z ich realizacji przewidywane oddziaływanie nie wystąpi.

Zaznaczyć jednak należy, że brak podejmowania działań w zakresie rozwoju zielono-niebieskiej infrastruktury, zrównoważonej mobilności miejskiej, przeciwdziałających skutkom zmian klimatycznych, może prowadzić do pogłębienia skutków zmian klimatycznych poprzez wzrost lub utrzymanie czynników na nie wpływających.

5. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne) SKUTKÓW REALIZACJI DZIAŁAŃ OKREŚLONYCH W PROJEKCIE STRATEGII ROZWOJU PONADLOKALNEGO ŚWIEBODZIŃSKO-MIĘDZYRZECKIEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO DO ROKU 2030.

Zgodnie z zapisami art. 52 ust 1. ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112) informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 2, powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem. Zgodnie z wyżej przywołanym adekwatnie do szczegółowości ocenianego dokumentu sporządzono niniejszą prognozę.

Opracowany dokument w sposób kompleksowy przedstawia korzyści i zagrożenia wynikające z realizacji projektu Strategii rozwoju ponadlokalnego Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 w stosunku do poszczególnych elementów środowiska i środowiska jako całości.

W celu dokonania oceny przewidywanych oddziaływań na środowisko zastosowano przede wszystkim metodę opisową, kartograficzną oraz macierzy interakcji.

Ocena przebiegała dwuetapowo. W pierwszym etapie zapoznano się z listą projektów Strategii Świebodzińsko-Międzyrzeckiego MOF do roku 2030 i na podstawie ich opisów (i odniesienia przestrzennego w przypadkach, w których było to możliwe) zidentyfikowano te, których realizacja może potencjalnie oddziaływać na środowisko (tabela 20).

Następnie dla projektów/podprojektów, których realizacja może oddziaływać na środowisko sporządzono macierz oddziaływań. Projekty/podprojekty pogrupowano na działania o podobnym charakterze potencjalnych oddziaływań na środowisko i w tabeli 21. przedstawiono grupy projektów/podprojektów, które mogą potencjalnie oddziaływać na środowisko (pozytywnie, negatywnie) wraz z opisem najważniejszych zidentyfikowanych oddziaływań i interakcji, które mogą potencjalnie wystąpić pomiędzy planowanymi projektami/podprojektami, a poszczególnymi elementami środowiska i środowiskiem jako całością.

Oceny dokonano osobno dla każdej grupy projektów/podprojektów identyfikowanych jako mogące oddziaływać na środowisko, które zostały wymienione w projekcie Świebodzińsko-Międzyrzeckiego MOF do roku 2030, które zostały ocenione w niniejszej prognozie.

Autorzy prognozy podkreślają, że oceny dokonano na podstawie doświadczeń autorów w wykonywaniu ocen oddziaływania na środowisko, a ocena zawarta w tabeli nie przesądza ostatecznie o skali i charakterze oddziaływania. Aby dokładnie określić zasięg i charakter oddziaływania niezbędne jest uszczegółowienie planowanych działań w zakresie rozwiązań technicznych poszczególnych grup projektów/podprojektów, które na tym etapie nie są znane.

Tabela 20. Projekty/podprojekty planowane w ramach Strategii Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego MOF do roku 2030, których realizacja może oddziaływać na środowisko

- projekty/podprojekty mogące potencjalnie oddziaływać na środowisko

Nr projektu/ podprojektu	Projekt zintegrowany ZIT	
CEL STRATEGICZNY ZIT:		
1. TRANSFORMACJA ENERGETYCZNA I DOSTOSOWANIE DO ZMIAN KLIMATU		
CEL OPERACYJNY:		
1.1. TRANSFORMACJA ENERGETYCZNA		
1.1.1.	INSTALACJE FOTOWOLTAICZNE I MAGAZYNY ENERGII W POWIĄZANIU Z OBIEKTAMI KOMUNALNYMI	
ŚM_ZIT_01	Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania basenu miejskiego w Międzyrzeczu	Gmina Międzyrzecz
ŚM_ZIT_02	Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania basenu miejskiego w Świebodzinie	Gmina Świebodzin
ŚM_ZIT_03	Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania Stacji Uzdatniania Wody w Sulęcinie	Gmina Sulęcín
ŚM_ZIT_04	Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania oczyszczalni ścieków w Wędrzynie	Gmina Sulęcín
1.1.2.	TERMOMODERNIZACJA OBIEKTÓW KOMUNALNYCH, W TYM MIESZKALNYCH	
1.1.3.	LIKWIDACJA INDYWIDUALNYCH PALENISK DZIĘKI PODŁĄCZENIU BUDYNKÓW DO SIECI CIEPŁOWNICZEJ	
1.1.4.	POZOSTAŁE BEZEMISYJNE ŹRÓDŁA ENERGII	
1.1.5.	POZOSTAŁE PROJEKTY OBNIŻAJĄCE EMISJĘ CO ₂	
CEL STRATEGICZNY ZIT:		
1. TRANSFORMACJA ENERGETYCZNA I DOSTOSOWANIE DO ZMIAN KLIMATU		
CEL OPERACYJNY:		
1.2. DOSTOSOWANIE DO SKUTKÓW ZMIAN KLIMATU		
1.2.1.	TWORZENIE STRATEGII I PROGRAMÓW ADAPTACJI DO SKUTKÓW ZMIAN KLIMATU	
1.2.2.	PROJEKTY BUDOWY, ROZBUDOWY I PRZEBUDOWY KANALIZACJI DESZCZOWEJ	
1.2.3.	PROJEKTY GROMADZENIA I ZAGOSPODAROWANIA WÓD OPADOWYCH I ROZTOPOWYCH	
ŚM_ZIT_05	Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Międzyrzeczu	Gmina Międzyrzecz
ŚM_ZIT_06	Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Gminie Świebodzin	Gmina Świebodzin
ŚM_ZIT_07	Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Gminie Sulęcín	Gmina Sulęcín
1.2.4.	POZOSTAŁE PROJEKTY DOSTOSOWUJĄCE ŚMMOF DO SKUTKÓW ZMIAN KLIMATU	
CEL STRATEGICZNY ZIT:		
2. WZROST ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ I UCZESTNICZENIE W KULTURZE		
CEL OPERACYJNY:		
2.1. WZROST ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ		
2.1.1.	SYSTEMY INFORMACJI TURYSTYCZNEJ I MIEJSKIEJ	
2.1.2.	ZAGOSPODAROWANIE TURYSTYCZNE ZBIORNIKÓW WODNYCH, W TYM FUNKCJE OCHRONY PRZYRODY, RETENCYJNE I REKREACYJNE	

Nr projektu/ podprojektu	Projekt zintegrowany ZIT	
ŚM_ZIT_08	Utworzenie centrum ochrony bioróżnorodności i edukacji przyrodniczej w Świebodzinie	Gmina Świebodzin
ŚM_ZIT_09	Ochrona bioróżnorodności i zrównoważone wykorzystanie obszarów rezerwatu nietoperzy w Pniewie	Gmina Międzyrzecz
ŚM_ZIT_10	Wzmocnienie potencjału turystycznego gminy Międzyrzecz poprzez inwestycje w infrastrukturę turystyczną	Gmina Międzyrzecz
2.1.3.	ATRAKcje I KOMPLEKSY REKREACYJNO-ROZRYWKOWE WZBOGACAJĄCE PRODUKT TURYSTYCZNY	
2.1.4.	BUDOWA I MODERNIZACJA OBIEKTÓW SPORTOWYCH WZBOGACAJĄCYCH ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNĄ	
2.1.5.	POZOSTAŁE DZIAŁANIA PODNOSZĄCE ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNĄ ŚM MOF	
ŚM_ZIT_11	Modernizacja zielonej infrastruktury na terenie Ogródka Jordanowskiego w m. Sulęcín	Gmina Sulęcín
ŚM_ZIT_12	Modernizacja historycznego kompleksu sportowo-rekreacyjnego zlokalizowanego na Winnej Górze w m. Sulęcín – etap II	Gmina Sulęcín
CEL OPERACYJNY:		
2.2. WZMOCNIENIE UCZESTNICTWA W KULTURZE		
2.2.1.	ROZBUDOWA I MODERNIZACJA OBIEKTÓW INSTYTUCJI KULTURY	
ŚM_ZIT_13	Rozbudowa budynku Świebodzińskiego Domu Kultury – etap II	Gmina Świebodzin
2.2.2.	DOPOSAŻANIE INSTYTUCJI KULTURY	
2.2.3.	CYFRYZACJA UCZESTNICTWA W KULTURZE I ZWIĘKSZENIA DOSTĘPU DO KULTURY, W TYM ROZWIĄZANIA SMART-CITY	
CEL STRATEGICZNY ZIT:		
3. PODNIESIENIE POZIOMU EDUKACJI		
CELE OPERACYJNE:		
3.1. POPRAWA WARUNKÓW LOKALOWYCH EDUKACJI (PROJEKTY ŚM_ZIT_14 – ŚM_ZIT_19 ODPOWIADAJĄ CELOM 3.1.1. – 3.1.3.)		
3.1.1. PODNIESIENIE JAKOŚCI I ATRAKCYJNOŚCI OFERTY EDUKACYJNEJ		
3.1.2. BUDOWA/ROZBUDOWA/MODERNIZACJA PRZEDSZKOLI, SZKÓŁ I ZESPOŁÓW SZKOLNO-PRZEDSZKOLNYCH		
3.1.3. DOPOSAŻANIE PLACÓWEK EDUKACYJNYCH		
ŚM_ZIT_14	Akademia Zdolnych Przedszkolaków w Gminie Międzyrzecz	Gmina Międzyrzecz
ŚM_ZIT_15	Akademia Zdolnych Przedszkolaków w Gminie Świebodzin	Gmina Świebodzin
ŚM_ZIT_16	Akademia Zdolnych Uczniów w Gminie Międzyrzecz	Gmina Międzyrzecz
ŚM_ZIT_17	Akademia Zdolnych Uczniów w Gminie Świebodzin	Gmina Świebodzin
ŚM_ZIT_18	Nauka nie musi być nudna – edukacja w gminie Sulęcín	Gmina Sulęcín
ŚM_ZIT_19	Nauka nie musi być nudna – edukacja przedszkolna w gminie Sulęcín	Gmina Sulęcín
CEL OPERACYJNY:		
3.2. WZROST KOMPETENCJI KLUCZOWYCH I CYFROWYCH		
3.2.1.	EDUKACJA NA RZECZ KOMPETENCJI CYFROWYCH	
3.2.2.	ROZWÓJ KOMPETENCJI KLUCZOWYCH W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH	
CEL OPERACYJNY:		
3.3. EDUKACJA WŁĄCZAJĄCA		
3.3.1.	DZIAŁANIA Z ZAKRESU EDUKACJI WŁĄCZAJĄCEJ	
CEL STRATEGICZNY ZIT:		
4. WZMOCNIENIE SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ I DOSTOSOWANIE DO ZMIAN DEMOGRAFICZNYCH		
CELE OPERACYJNE:		
4.1. WZMOCNIENIE SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ		
4.1.1.	PROJEKTY NA RZECZ AKTYWNEJ INTEGRACJI ZAWODOWEJ I SPOŁECZNEJ	
ŚM_ZIT_20	Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją, w tym w szczególności osób bezrobotnych i biernych zawodowo z terenu gminy Międzyrzecz	Gmina Międzyrzecz

Nr projektu/ podprojektu	Projekt zintegrowany ZIT	
ŚM_ZIT_21	Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją, w tym w szczególności osób bezrobotnych i biernych zawodowo z terenu gminy Świebodzin	Gmina Świebodzin
ŚM_ZIT_22	Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją, w tym w szczególności osób bezrobotnych i biernych zawodowo z terenu gminy Sulęcín	Gmina Sulęcín
4.1.2.	PROJEKTY NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	
4.1.3.	PROJEKTY NA RZECZ WSPARCIA RODZIN, W TYM – RODZINNYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ	
4.1.4.	PROJEKTY TWORZENIA CENTRÓW USŁUG SPOŁECZNYCH	
4.1.5.	POZOSTAŁE DZIAŁANIA NA RZECZ ZWIĘKSZENIA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ	
CEL OPERACYJNY:		
4.2. DOSTOSOWANIE DO ZMIAN DEMOGRAFICZNYCH		
4.2.1.	ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH, W TYM – OPIEKA WYTCHEŃNIOWA	
4.2.2.	TWORZENIE MIESZKAŃ WSPOMAGANYCH I TRENINGOWYCH	
4.2.3.	DZIAŁANIA NA RZECZ DOBROSTANU I AKTYWIZACJI SENIORÓW	
4.2.4.	DZIAŁANIA NA RZECZ DOBROSTANU I AKTYWIZACJI MŁODZIEŻY	
CEL STRATEGICZNY ZIT:		
5. POPRAWA ŁADU PRZESTRZENNEGO, W TYM ZRÓWNOWAŻONEJ MOBILNOŚCI		
CELE OPERACYJNE:		
5.1. POPRAWA ŁADU PRZESTRZENNEGO		
5.1.1.	TWORZENIE WIELOPOKOLENIOWYCH PRZESTRZENI PUBLICZNYCH UWZGLĘDNIAJĄCYCH ASPEKTY BIOKLIMATYCZNE	
ŚM_ZIT_23	Zagospodarowanie terenu na osiedlu Widok w Świebodziń	Gmina Świebodziń
5.1.2.	BUDOWA OBIEKTÓW MOSTOWYCH – POPRAWA SKOMUNIKOWANIA PRZESTRZENNEGO	
5.1.3.	UZBROJENIE TERENÓW INWESTYCYJNYCH	
CEL OPERACYJNY:		
5.2. WSPIERANIE ZRÓWNOWAŻONEJ MOBILNOŚCI		
5.2.1.	BUDOWA DRÓG ROWEROWYCH I PIESZYCH ORAZ INFRASTRUKTURY ROWEROWEJ I PIESZEJ	
ŚM_ZIT_24	Rozwój transportu rowerowego w Gminie Międzyrzecz	Gmina Międzyrzecz
ŚM_ZIT_25	Rozwój transportu rowerowego na obszarze Gminy Świebodziń	Gmina Świebodziń
ŚM_ZIT_26	Rozwój transportu rowerowego poprzez budowę ścieżek rowerowych na terenie Gminy Sulęcín	Gmina Sulęcín
5.2.2.	SYSTEMY ROWERU MIEJSKIEGO	
5.2.3.	TRANSPORT PUBLICZNY W FORMULE DRT (TRANSPORT NA ŻYCZENIE) NA TERENACH WIEJSKICH	
5.2.4.	USŁUGI INDYWIDUALNEGO TRANSPORTU DOOR-TO-DOOR W PARTNERSTWIE Z PODMIOTAMI PRYWATNYMI	
CEL STRATEGICZNY ZIT:		
6. POPRAWA STANDARDU USŁUG PUBLICZNYCH, W TYM CYFRYZACJA		
CELE OPERACYJNE:		
6.1. CYFRYZACJA USŁUG PUBLICZNYCH, W TYM ROZWIĄZANIA SMART-CITY		
6.1.1.	CYFRYZACJA USŁUG ADMINISTRACYJNYCH, W TYM ROZWIĄZANIA SMART-CITY	
ŚM_ZIT_27	Rozwój i rozbudowa e-administracji w Gminie Świebodziń	Gmina Świebodziń
ŚM_ZIT_28	Rozwój i rozbudowa e-administracji w samorządach MOF – gmina Sulęcín	Gmina Sulęcín
ŚM_ZIT_29	Rozwój i rozbudowa e-administracji w samorządach MOF – Gmina Międzyrzecz	Gmina Międzyrzecz
6.1.2.	CYFRYZACJA USŁUG KOMUNALNYCH, W TYM ROZWIĄZANIA SMART-CITY	
6.1.3.	CYFRYZACJA USŁUG SPOŁECZNYCH, W TYM ROZWIĄZANIA SMART-CITY	
CEL OPERACYJNY:		

Nr projektu/ podprojektu	Projekt zintegrowany ZIT	
6.2. INNE DZIAŁANIA NA RZECZ PODNIESIENIA JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH		
6.2.1.	DZIAŁANIA NA RZECZ PRZEJRZYSTOŚCI PROCEDUR ADMINISTRACYJNYCH	
6.2.2.	POZOSTAŁE DZIAŁANIA PODNOSZĄCE JAKOŚĆ USŁUG PUBLICZNYCH	
CEL STRATEGICZNY ZIT:		
7. WSPIERANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO		
CELE OPERACYJNE:		
7.1. PRZEDSIĘWZIĘCIA NA RZECZ WSPARCIA PRZEDSIĘBIORCÓW		
7.1.1.	CENTRA OBSŁUGI INWESTORA	
ŚM_ZIT_30	Wspólne Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera dla Gmin Świebodzin, Międzyrzecz i Sulęcín	Gmina Świebodzin
7.1.2.	INKUBATORY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I PODOBNE FORMY WSPARCIA	
CEL OPERACYJNY:		
7.2. PRZYGOTOWANIE I ZBROJENIE TERENÓW INWESTYCYJNYCH		
7.2.1.	SCALANIE TERENÓW INWESTYCYJNYCH	
7.2.2.	ZBROJENIE TERENÓW INWESTYCYJNYCH	

Tabela 21. Projekty/podprojekty przewidziane do finansowania z pozostałych źródeł planowane w ramach Strategii Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego MOF do roku 2030, których realizacja może oddziaływać na środowisko

- projekty/podprojekty mogące potencjalnie oddziaływać na środowisko

Nr projektu/ podprojektu	Projekt	Przewidywany lider
CEL/KIERUNEK DZIAŁANIA/DZIAŁANIE:		
1. TRANSFORMACJA ENERGETYCZNA I DOSTOSOWANIE DO ZMIAN KLIMATU		
ŚM_POZ_01	Stworzenie Programu likwidacji emisji CO2	ŚM MOF
ŚM_POZ_02	Stworzenie mapy potencjału rozwoju OZE	Nadobrzański Klaster Energii Odnawialnej
ŚM_POZ_03	Ochrona zasobów wodnych – edukacja	NGO wyłoniony w konkursie
CEL/KIERUNEK DZIAŁANIA/DZIAŁANIE:		
2. WZROST ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ I UCZESTNICZENIE W KULTURZE		
ŚM_POZ_04	Wspólny system informacji turystycznej i kulturalnej	Organizacja turystyczna PTK
ŚM_POZ_05	Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza	NGO wyłoniony w konkursie
CEL/KIERUNEK DZIAŁANIA/DZIAŁANIE:		
3. PODNIESIENIE POZIOMU EDUKACJI		
ŚM_POZ_06	Kształtowanie kompetencji informatycznych dzieci i seniorów	NGO wyłoniony w konkursie
ŚM_POZ_07	Program wczesnoszkolnej edukacji technicznej „Od przedszkola do politechniki”.	NGO wyłoniony w konkursie
ŚM_POZ_08	Doskonalenie umiejętności zawodowych dorosłych	Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości w Świebodzinie

Nr projektu/ podprojektu	Projekt	Przewidywany lider
CEL/KIERUNEK DZIAŁANIA/DZIAŁANIE:		
4. WZMOCNIENIE SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ I DOSTOSOWANIE DO ZMIAN DEMOGRAFICZNYCH		
ŚM_POZ_09	Centrum Aktywności Lokalnej – Inkubator NGO	Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji „Pomost”
ŚM_POZ_10	Zwiększanie dostępu do dóbr kultury osób zagrożonych wykluczeniem	NGO wyłoniony w konkursie
ŚM_POZ_11	Mieszkania wspomagane i treningowe (rozbudowa) Świebodzin	Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji „Pomost”
ŚM_POZ_12	Rozwój usług społecznych Asystent Osobisty osoby z niepełnosprawnością.	Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji „Pomost”
ŚM_POZ_13	Dzienny dom pobytu	Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji „Pomost”
ŚM_POZ_14	Rozwój usług w zielonych gospodarstwach opiekuńczych transport door-to-door	NGO wyłoniony w konkursie
ŚM_POZ_15	Wsparcie psychologiczne psychiatryczne dla dzieci i młodzieży	NGO wyłoniony w konkursie
ŚM_POZ_16	Tworzenie miejsc opieki żłobkowej – wyrównanie szans na rynku pracy	Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji „Pomost”
ŚM_POZ_17	Readaptacja społeczno-zawodowa	Fundacja INSTEL
ŚM_POZ_18	Integracja społeczno-zawodowa CIS/KIS	Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji „Pomost”
ŚM_POZ_19	Wsparcie psychologiczne dla rodzin osób z niepełnosprawnością	NGO wyłoniony w konkursie
ŚM_POZ_20	Wsparcie dla osób zależnych – wolontariat	Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji „Pomost”
ŚM_POZ_21	Młodość za nami – pełnia życia przed nami	OPS Świebodzin
ŚM_POZ_22	Rozwój usług społecznych- Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	Stowarzyszenie „BONA FIDES”
ŚM_POZ_23	Rozwój usług społecznych – Opieka wytchnieniowa	Stowarzyszenie „BONA FIDES”
ŚM_POZ_24	Tworzenie i prowadzenie mieszkań wspomaganych, treningowych	Stowarzyszenie „BONA FIDES”
CEL/KIERUNEK DZIAŁANIA/DZIAŁANIE:		
5. POPRAWA ŁADU PRZESTRZENNEGO, W TYM ZRÓWNOWAŻONEJ MOBILNOŚCI		
ŚM_POZ_25	Aplikacja mapująca transport DRT	NGO wyłoniony w konkursie
ŚM_POZ_26	Murale absorbujące CO ₂	Stowarzyszenie Artystyczne Otwarcie
ŚM_POZ_27	Ogrody kieszonkowe w przestrzeni publicznej	Stowarzyszenie Artystyczne Otwarcie
CEL/KIERUNEK DZIAŁANIA/DZIAŁANIE:		
7. WSPIERANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO		
ŚM_POZ_28	Inkubator przedsiębiorczości i mikrogranting	Fundacja INSTEL Świebodzin

Projekty sporządzone do realizacji w ramach Strategii ŚMMOF do roku 2030 zostały podzielone ze względu na ich rodzaj:

- zintegrowane – projekty przewidziane do finansowania w ramach ZIT,
- przewidziane do finansowania z innych źródeł – projekty przewidziane do finansowania z funduszy zewnętrznych,
- dopuszczone – projekty wymienione w projekcie Strategii, w ramach których nie zostały sformułowane szczegółowe podprojekty w ramach tego podprojektu, lecz stworzony został ich zarys.

Projekty przewidziane do finansowania w ramach ZIT (kod: ŚM_ZIT_...) finansowane będą subwencjonowane w ramach Funduszy Europejskich dla Lubuskiego 2021-2027, natomiast projekty przewidziane do finansowania z innych źródeł (kod: ŚM_POZ_...) subsydiowane będą z następujących źródeł:

- Budżet województwa lubuskiego,
- Budżety własne gmin,
- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach lokalnej grupy działania,
- Europejski Fundusz Społeczny,
- Krajowy Plan Odbudowy,
- Program Ciepłe mieszkanie,
- Program Czyste powietrze,
- Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027,
- Program resortowy Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa”,
- Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021-2025.

Łącznie wskazano i opisano oddziaływanie na środowisko 46 projektów/podprojektów.

Tabela 22. Opis potencjalnych oddziaływań skutków realizacji działań projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030.

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu
	Cel operacyjny	Transformacja energetyczna
1.1.1.: ŚM_ZIT_01, ŚM_ZIT_02, ŚM_ZIT_03, ŚM_ZIT_04	Projekt zintegrowany:	1.1.1. Instalacje fotowoltaiczne i magazyny energii w powiązaniu z obiektami komunalnymi ŚM_ZIT_01 Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania basenu miejskiego w Międzyrzeczu (g. Międzyrzecz) ŚM_ZIT_02 Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania basenu miejskiego w Świebodzinie (g. Świebodzin) ŚM_ZIT_03 Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania Stacji Uzdatniania Wody w Sulęcinie (g. Sulęcín) ŚM_ZIT_04 Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania oczyszczalni ścieków w Wędrzynie (g. Sulęcín)
<p>W ramach celu operacyjnego 1.1. Transformacja energetyczna: Instalacje fotowoltaiczne i magazyny energii w powiązaniu z obiektami komunalnymi (1.1.1.) sformułowane zostały cztery projekty zintegrowane, których przedmiotem jest wykonanie instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) na potrzeby obiektów użyteczności publicznej: basenu miejskiego w Międzyrzeczu, basenu miejskiego w Świebodzinie, stacji uzdatniania wody w Sulęcinie oraz w powiązaniu z obiektem oczyszczalni ścieków w Wędrzynie. W przypadku instalacji OZE w Międzyrzeczu przewiduje się także wykonanie magazynu energii. Celem przedsięwzięć jest zwiększenie udziału wykorzystania źródeł energii odnawialnej, a przez to – obniżenie niskiej emisji. Projekty mają być sfinansowane z Funduszy Europejskich dla Lubuskiego 2021-2027.</p> <p>Oddziaływania opisano adekwatnie do stopnia szczegółowości ocenianego dokumentu, równocześnie starając się zidentyfikować wszystkie potencjalne oddziaływania, które mogą wystąpić w efekcie realizacji projektu.</p> <p>POTENCJALNE ODDZIAŁYWANIA POZYTYWNE</p> <p>- formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000 – dwa projekty zlokalizowane są w granicach form ochrony przyrody.</p> <p style="padding-left: 40px;">ŚM_ZIT_03 Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania Stacji Uzdatniania Wody w Sulęcinie (g. Sulęcín) – zlokalizowany jest w granicach OCHK Dolina Postonii</p> <p style="padding-left: 40px;">ŚM_ZIT_04 Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania oczyszczalni ścieków w Wędrzynie (g. Sulęcín) – zlokalizowany jest w granicy OCHK Pojezierze Lubniewisko-Sulęcińskie</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu
	Cel operacyjny	Transformacja energetyczna
1.1.1.: ŚM_ZIT_01, ŚM_ZIT_02, ŚM_ZIT_03, ŚM_ZIT_04	Projekt zintegrowany:	1.1.1. Instalacje fotowoltaiczne i magazyny energii w powiązaniu z obiektami komunalnymi ŚM_ZIT_01 Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania basenu miejskiego w Międzyrzeczu (g. Międzyrzecz) ŚM_ZIT_02 Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania basenu miejskiego w Świebodzinie (g. Świebodzin) ŚM_ZIT_03 Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania Stacji Uzdatniania Wody w Sulęcinie (g. Sulęcín) ŚM_ZIT_04 Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania oczyszczalni ścieków w Wędrzynie (g. Sulęcín)
<p>Planowane projekty polegają na budowie instalacji PV na potrzeby istniejącej SUW w Sulęcinie i oczyszczalni ścieków w Wędrzynie. Opis projektów nie wskazuje dokładnej lokalizacji planowanych instalacji PV. Niemniej należy przypuszczać, że instalacje będą zlokalizowane w granicach lub w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących obiektów SUW i oczyszczalni ścieków.</p> <p>Pozostałe projekty zlokalizowane są poza granicami form ochrony przyrody w tym poza granicami obszarów Natura 2000.</p> <ul style="list-style-type: none"> - różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny – nie przewiduje się wystąpienia oddziaływania na różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny, - ludzi – realizacja podprojektów będzie bezpośrednio i pośrednio, długookresowo, stale i pozytywnie oddziaływać na ludzi. Wzrost wykorzystania OZE prowadzi do zmniejszenia emisji z produkcji energii w elektrowniach konwencjonalnych zasilanych paliwami kopalnymi, - wody – nie przewiduje się by wystąpiło pozytywne oddziaływanie na wody, - powietrze i klimat – najważniejsze pozytywne, bezpośrednie i pośrednie oddziaływanie podprojektów na jakość powietrza, klimat i ludzi wystąpi poprzez zmniejszenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do powietrza głównie w wyniku zmniejszenia spalania paliw kopalnych na rzecz OZE, pośrednio zmniejszenie ilości paliw wykorzystywanych do ogrzewania obiektów. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza pośrednio wpływa na procesy związane ze zmianami klimatu, - powierzchnia ziemi – nie przewiduje się by wystąpiło pozytywne oddziaływanie na powierzchnię ziemi, - krajobraz – nie przewiduje się by wystąpiło pozytywne oddziaływanie na krajobraz, - zasoby naturalne – pośrednio oddziałuje na ograniczenie ilości spalanych paliw, zatem przyczynia się do ochrony zasobów naturalnych, - zabytki, dobra materialne – nie przewiduje się by wystąpiło pozytywne oddziaływanie na zabytki i dobra materialne. <p>Ze względu na skalę planowanych prac, realizacja podprojektów prawdopodobnie nie będzie wymagała uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu
	Cel operacyjny	Transformacja energetyczna
1.1.1.: ŚM_ZIT_01, ŚM_ZIT_02, ŚM_ZIT_03, ŚM_ZIT_04	Projekt zintegrowany:	1.1.1. Instalacje fotowoltaiczne i magazyny energii w powiązaniu z obiektami komunalnymi ŚM_ZIT_01 Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania basenu miejskiego w Międzyrzeczu (g. Międzyrzecz) ŚM_ZIT_02 Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania basenu miejskiego w Świebodzinie (g. Świebodzin) ŚM_ZIT_03 Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania Stacji Uzdatniania Wody w Sulęcinie (g. Sulęcín) ŚM_ZIT_04 Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania oczyszczalni ścieków w Wędrzynie (g. Sulęcín)
POTENCJALNE ODDZIAŁYWANIA NEGATYWNE		
<p>Poniżej w formie oceny opisowej przedstawiono najważniejsze negatywne oddziaływania, na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego, które mogą wystąpić jako skutek realizacji zaplanowanego projektu.</p> <p>Planowane w ramach projektu przedsięwzięcia ze względu na skalę nie będą kwalifikowane jako przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla których należałoby uzyskać decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach.</p> <p>- formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000 – dwa projekty zlokalizowane są w granicach form ochrony przyrody.</p> <p style="padding-left: 40px;">ŚM_ZIT_03 Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania Stacji Uzdatniania Wody w Sulęcinie (g. Sulęcín) – zlokalizowany jest w granicach OCHK Dolina Postomii</p> <p style="padding-left: 40px;">ŚM_ZIT_04 Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania oczyszczalni ścieków w Wędrzynie (g. Sulęcín) – zlokalizowany jest w granicy OCHK Pojezierze Lubniewisko-Sulęcińskie</p> <p>Realizacja planowanych przedsięwzięć nie jest sprzeczna z zakazami obowiązującymi w granicach OCHK.</p> <p>- różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny – moduły paneli PV lokalizowane będą w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących obiektów lub na ich dachach, nie zakłada się by planowany montaż i użytkowanie paneli PV w jakikolwiek sposób mógł negatywnie oddziaływać na różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny,</p> <p>- ludzi – montaż paneli PV na gruncie będzie oddziaływał na postrzeganie przestrzeni przez ludzi, panele PV postrzegane są jako obcy element w krajobrazie i wpływają na jego percepcję,</p> <p>- wody – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na wody,</p> <p>- powietrze i klimat – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na powietrze i klimat,</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu
	Cel operacyjny	Transformacja energetyczna
1.1.1.: ŚM_ZIT_01, ŚM_ZIT_02, ŚM_ZIT_03, ŚM_ZIT_04	Projekt zintegrowany:	1.1.1. Instalacje fotowoltaiczne i magazyny energii w powiązaniu z obiektami komunalnymi ŚM_ZIT_01 Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania basenu miejskiego w Międzyrzeczu (g. Międzyrzecz) ŚM_ZIT_02 Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania basenu miejskiego w Świebodzińsku (g. Świebodzińsk) ŚM_ZIT_03 Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania Stacji Uzdatniania Wody w Sulęcinie (g. Sulęcinek) ŚM_ZIT_04 Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania oczyszczalni ścieków w Wędrzynie (g. Sulęcinek)
<p>- powierzchnię ziemi - nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na powierzchnię ziemi,</p> <p>- krajobraz – lokalizacja instalacji PV na dachu lub na ziemi wpływa na percepcję przestrzeni przez ludzi, obecność paneli PV w widoku będzie oddziaływać na krajobraz, oddziaływanie takie jest nieuniknione w przypadku montażu paneli, zasięg oddziaływania na krajobraz będzie nieduży, ponieważ zasięgi widoczności planowanych instalacji będą niewielkie,</p> <p>- zasoby naturalne – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na zasoby naturalne,</p> <p>- zabytki, dobra materialne – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na zabytki i dobra materialne, pośrednio mogą oddziaływać na postrzeganie przestrzeni zatem pośrednio mogą oddziaływać na istniejącą zabudowę.</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu
	Cel operacyjny	Transformacja energetyczna
1.1.2.	Projekt dopuszczony:	Termomodernizacja obiektów komunalnych, w tym mieszkalnych
<p>W ramach celu operacyjnego 1.1. Transformacja energetyczna dopuszcza się realizację projektów z grupy Termomodernizacja obiektów komunalnych, w tym mieszkalnych (1.1.2.). W projekcie Strategii ŚMMOF do 2030 roku nie zostały sformułowane szczegółowe podprojekty w ramach tego podprojektu, lecz stworzony został ich zarys.</p> <p>Projekt ma być sfinansowany z Funduszy Europejskich dla Lubuskiego 2021-2027.</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu
	Cel operacyjny	Transformacja energetyczna
1.1.2.	Projekt dopuszczony:	Termomodernizacja obiektów komunalnych, w tym mieszkalnych
<p>Oddziaływania opisano adekwatnie do stopnia szczegółowości ocenianego dokumentu, równocześnie starając się zidentyfikować wszystkie potencjalne oddziaływania, które mogą wystąpić w efekcie realizacji projektu.</p> <p>POTENCJALNE ODDZIAŁYWANIA POZYTYWNE</p> <p>Działania, których celem jest termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, prowadzą do obniżenia emisji CO₂ ze spalania paliw kopalnych. Działania takie związane są z istniejącą zabudową i należy je uznać za pożądane. We większości przypadków realizacja planowanych działań nie będzie oddziaływać w istotny sposób na elementy środowiska i środowisko jako całość.</p> <p>Poniżej w formie oceny opisowej przedstawiono najważniejsze potencjalne pozytywne oddziaływania, na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego, których należy się spodziewać jako skutek realizacji zaplanowanego projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000 – większość obiektów użyteczności publicznej zlokalizowana jest poza granicami form ochrony przyrody. Podkreślić należy, że wszystkie planowane działania to działania realizowane na obiektach istniejących. Jeżeli planowana byłaby realizacja działań termomodernizacyjnych w granicach form ochrony przyrody wówczas planowane działania nie mogą być sprzeczne z celami ochrony i zakazami obowiązującymi w ich granicach, - różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny – nie przewiduje się wystąpienia oddziaływania na różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny. Realizacja planowanego projektu może pośrednio przyczynić się do wzrostu świadomości ekologicznej i ochrony przyrody, poprzez spotkania, które mogą być organizowane w ramach ich działalności. To może prowadzić do większej troski o środowisko i wspierania działań na rzecz ochrony przyrody, - ludzi – realizacja projektu będzie bezpośrednio i pośrednio, długookresowo, stale i pozytywnie oddziaływać na ludzi np. poprzez wzrost komfortu termicznego użytkowników budynków użyteczności publicznej, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, - wody – nie przewiduje się by wystąpiło pozytywne oddziaływanie na wody, - powietrze i klimat – najważniejsze pozytywne, bezpośrednie i pośrednie oddziaływanie projektu na jakość powietrza, klimat i ludzi wystąpi poprzez zmniejszenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do powietrza głównie w wyniku zmniejszenia spalania węgla na rzecz paliw niskoemisyjnych, zmniejszenie energochłonności budynków a pośrednio zmniejszenie ilości paliw wykorzystywanych do ogrzewania budynków. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza pośrednio wpływa na procesy związane ze zmianami klimatu, 		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu
	Cel operacyjny	Transformacja energetyczna
1.1.2.	Projekt dopuszczony:	Termomodernizacja obiektów komunalnych, w tym mieszkalnych
<p>- powierzchnia ziemi – nie przewiduje się by wystąpiło pozytywne oddziaływanie na powierzchnię ziemi,</p> <p>- krajobraz – realizacja podprojektów często związane będzie z remontami elewacji, co wpływa najczęściej bezpośrednio, długookresowo, stale pozytywnie na percepcję krajobrazu,</p> <p>- zasoby naturalne – pośrednio oddziałuje na ograniczenie ilości spalanych paliw, zatem przyczynia się do ochrony zasobów naturalnych,</p> <p>- zabytki, dobra materialne – działania termomodernizacyjne często prowadzą do zatrzymania procesu dekapitalizacji i bezpośrednio, długookresowo pozytywnie oddziałują na zabytki i dobra materialne.</p> <p>Prace planowane w ramach podprojektów zintegrowanych nie będą się kwalifikować do uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.</p> <p>POTENCJALNE ODDZIAŁYWANIA NEGATYWNE</p> <p>Poniżej w formie oceny opisowej przedstawiono najważniejsze negatywne oddziaływania, na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego, które mogą wystąpić jako skutek realizacji zaplanowanego projektu.</p> <p>- formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000 – większość obiektów użyteczności publicznej zlokalizowana jest poza granicami form ochrony przyrody. Podkreślić należy, że wszystkie planowane działania to działania realizowane na obiektach istniejących. Jeżeli planowana byłaby realizacja działań termomodernizacyjnych w granicach form ochrony przyrody wówczas planowane działania nie mogą być sprzeczne z celami ochrony i zakazami obowiązującymi w ich granicach,</p> <p>- różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny – w przypadku remontu elewacji budynków, termomodernizacji, każdorazowo przed podjęciem takich prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków (szczególnie jerzyka i wróbla) i nietoperzy. W razie stwierdzenia występowania chronionych gatunków ptaków i nietoperzy, termin i sposób wykonywania prac należy dostosować do ich okresów lęgowych, rozrodczych i hibernacji,</p> <p>- ludzi – nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na ludzi,</p> <p>- wody – nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na wody,</p> <p>- powietrze i klimat – na etapie budowy może wystąpić zwiększona emisja hałasu związana z pracą maszyn budowlanych realizujących zakładane w ramach projektu prace, maszyny te będą również źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza. Oddziaływanie to będzie miało charakter krótkoterminowy, ograniczony do czasu prowadzenia prac termomodernizacyjnych i nie będzie znacząco negatywne.</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu
	Cel operacyjny	Transformacja energetyczna
1.1.2.	Projekt dopuszczony:	Termomodernizacja obiektów komunalnych, w tym mieszkalnych
<p>- powierzchnia ziemi – nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na powierzchnię ziemi,</p> <p>- krajobraz – nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na krajobraz, działania termomodernizacyjne zwykle związane są z pracami remontowymi elewacji, w wyniku prac termomodernizacyjnych część elewacji może zostać pomalowana w barwach nie korespondujących z kolorystyką zabudowy w sąsiedztwie przez co może doprowadzić do negatywnej zmiany w krajobrazie,</p> <p>- zasoby naturalne – realizacja prac remontowych może wymagać wykonania prac budowlanych zatem realizacja podprojektów wiąże się pośrednio ze zwiększeniem zapotrzebowania na kruszywa naturalne (piasek, żwir, kamienie), poza tym nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na zasoby naturalne,</p> <p>- zabytki, dobra materialne - nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na zabytki i dobra materialne.</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu
	Cel operacyjny	Transformacja energetyczna
1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. ŚM_POZ_26	Projekty dopuszczone oraz przewidziany do finansowania z pozostałych źródeł:	<p>1.1.3. Likwidacja indywidualnych palenisk dzięki podłączeniu budynków do sieci ciepłowniczej</p> <p>1.1.4. Pozostałe bezemisyjne źródła energii</p> <p>1.1.5. Pozostałe projekty obniżające emisję CO₂</p> <p>ŚM_POZ_26 Murale absorbujące CO₂ (lider: Stowarzyszenie Artystyczne Otwarcie)</p>
<p>W ramach celu operacyjnego 1.1. Transformacja energetyczna dopuszcza się realizację projektów z grupy Likwidacja indywidualnych palenisk dzięki podłączeniu budynków do sieci ciepłowniczej (1.1.3.), Pozostałe bezemisyjne źródła energii (1.1.4.) oraz Pozostałe projekty obniżające emisję CO₂ (1.1.5.), natomiast w ramach nich nie zostały sformułowane szczegółowe podprojekty lecz stworzony został ich zarys.. W ramach projektu ŚM_POZ_26 – Murale absorbujące CO₂, który finansowany ma być finansowany z pozostałych źródeł, przewiduje się realizację ekologicznych murali z wykorzystaniem farby pochłaniającej CO₂. Przewidywanym liderem w realizacji tego projektu ma być Stowarzyszenie Artystyczne Otwarcie.</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu
	Cel operacyjny	Transformacja energetyczna
1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. ŚM_POZ_26	Projekty dopuszczone oraz przewidziany do finansowania z pozostałych źródeł:	1.1.3. Likwidacja indywidualnych palenisk dzięki podłączeniu budynków do sieci ciepłowniczej 1.1.4. Pozostałe bezemisyjne źródła energii 1.1.5. Pozostałe projekty obniżające emisję CO₂ ŚM_POZ_26 Murale absorbujące CO₂ (lider: Stowarzyszenie Artystyczne Otwarcie)
<p>Projekty 1.1.3. – 1.1.5. mają być sfinansowane z Funduszy Europejskich dla Lubuskiego 2021-2027, natomiast projekt ŚM_POZ_26 ma być sfinansowany z budżetu województwa lubuskiego oraz gmin.</p> <p>Oddziaływania opisano adekwatnie do stopnia szczegółowości ocenianego dokumentu, równocześnie starając się zidentyfikować wszystkie potencjalne oddziaływania, które mogą wystąpić w efekcie realizacji projektu.</p> <p>POTENCJALNE ODDZIAŁYWANIA POZYTYWNE</p> <ul style="list-style-type: none"> - formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000 – pośrednio w wyniku realizacji celów określonych w dokumentach strategicznych nastąpi zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, co może pozytywnie oddziaływać na gatunki zwierząt i roślin wrażliwych na zanieczyszczenia, których siedliska znajdują się w granicach form ochrony przyrody, - różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny – pośrednio poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza może nastąpić poprawa kondycji roślin i zwierząt, - ludzi – w wyniku poprawy jakości powietrza bezpośrednio wpłynie to na zdrowie ludzi i jakość ich życia, - wody – nie przewiduje się wystąpienia pozytywnego oddziaływania na wody, - powietrze i klimat – w wyniku realizacji projektów nastąpi poprawa jakości powietrza, ograniczenie niskiej emisji wpłynie bezpośrednio, długoterminowo, na zmniejszenie ilości zanieczyszczeń uwalnianych do powietrza w wyniku spalania paliw stałych, zmniejszy się ilość gazów cieplarnianych uwalnianych do atmosfery w wyniku czego zmniejszy się negatywne oddziaływanie na zmiany klimatu, - powierzchnię ziemi – nie przewiduje się wystąpienia pozytywnego oddziaływania na powierzchnię ziemi, - krajobraz – nie przewiduje się wystąpienia pozytywnego oddziaływania na krajobraz, - zasoby naturalne – produkcja energii cieplnej w elektrociepłowni wpłynie bezpośrednio na zoptymalizowanie zużycia paliw kopalnych i tym samym na zmniejszenie zapotrzebowania na paliwa kopalne. 		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu
	Cel operacyjny	Transformacja energetyczna
1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. ŚM_POZ_26	Projekty dopuszczone oraz przewidziany do finansowania z pozostałych źródeł:	1.1.3. Likwidacja indywidualnych palenisk dzięki podłączeniu budynków do sieci ciepłowniczej 1.1.4. Pozostałe bezemisyjne źródła energii 1.1.5. Pozostałe projekty obniżające emisję CO₂ ŚM_POZ_26 Murale absorbujące CO₂ (lider: Stowarzyszenie Artystyczne Otwarcie)
<p>- zabytki, dobra materialne – nie przewiduje się wystąpienia pozytywnego oddziaływania na zabytki i dobra materialne.</p> <p>POTENCJALNE ODDZIAŁYWANIA NEGATYWNE</p> <p>Poniżej w formie oceny opisowej przedstawiono najważniejsze negatywne oddziaływania, na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego, które mogą wystąpić jako skutek realizacji zaplanowanego projektu.</p> <p>W ramach celu operacyjnego Transformacja energetyczna zaplanowano realizację projektu 1.1.3. polegającego na likwidacji indywidualnych palenisk dzięki podłączeniu budynków do sieci ciepłowniczej, na obecnym etapie nie znana jest skala planowanego działania, planowane w ramach projektu przedsięwzięcia ze względu na skalę prawdopodobnie nie będą klasyfikowane jako przedsięwzięcia mogące zawsze i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, dla których należałoby uzyskać decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach. Poniżej na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839 ze zm.) niemniej nie można całkowicie wykluczyć takiej ewentualności i w niektórych przypadkach planowane działania mogą wymagać uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach na podstawie §3 ust. 1 punktu:</p> <p>32) instalacje do przesyłu pary wodnej lub ciepłej wody, z wyłączeniem osiedlowych sieci ciepłowniczych i przyłączy do budynków;</p> <p>Niemniej na obecnym etapie nie można stwierdzić, że planowane projekty i podprojekty w jakikolwiek sposób będą negatywnie oddziaływały na elementy środowiska przyrodniczego i środowisko jako całość.</p> <p>- formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000 – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000,</p> <p>- różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny - nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny,</p> <p>- ludzi – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na ludzi,</p> <p>- wody – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na wody,</p> <p>- powietrze i klimat – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na powietrze i klimat,</p> <p>- powierzchnię ziemi - nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na powierzchnie ziemi.</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu
	Cel operacyjny	Transformacja energetyczna
1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. ŚM_POZ_26	Projekty dopuszczone oraz przewidziany do finansowania z pozostałych źródeł:	1.1.3. Likwidacja indywidualnych palenisk dzięki podłączeniu budynków do sieci ciepłowniczej 1.1.4. Pozostałe bezemisyjne źródła energii 1.1.5. Pozostałe projekty obniżające emisję CO₂ ŚM_POZ_26 Murale absorbujące CO₂ (lider: Stowarzyszenie Artystyczne Otwarcie)
<p>- krajobraz – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na krajobraz,</p> <p>- zasoby naturalne – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na zasoby naturalne,</p> <p>- zabytki, dobra materialne – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na zabytki i dobra naturalne.</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu
	Cel operacyjny	Dostosowanie do skutków zmian klimatu
1.2.1. ŚM_POZ_01 ŚM_POZ_02 ŚM_POZ_03 1.2.4.	Projekt dopuszczony oraz przewidziane do finansowania z pozostałych źródeł:	1.2.1. Tworzenie strategii i programów adaptacji do skutków zmian klimatu ŚM_POZ_01 Stworzenie Programu likwidacji emisji CO₂ ŚM_POZ_02 Stworzenie mapy potencjału rozwoju OZE 1.2.4. Pozostałe projekty dostosowujące ŚMMOF do skutków zmian klimatu
<p>W ramach celu operacyjnego 1.2. Dostosowanie do skutków zmian klimatu dopuszcza się realizację projektu z grupy Tworzenie strategii i programów adaptacji do skutków zmian klimatu (1.2.1.), lecz nie zostały sformułowane szczegółowe podprojekty w ramach tej grupy. Projekty przewidziane do finansowania z pozostałych źródeł obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ŚM_POZ_01 – Stworzenie Programu likwidacji emisji CO₂ – ograniczenie niskiej emisji CO₂ poprzez likwidację indywidualnych pieców węglowych, transformacja energetyczna miejskich systemów ciepłowniczych poprzez zastąpienie węglowodorów odnawialnymi (ekologicznymi) źródłami energii – przewidywany lider: ŚMMOF, źródła finansowania projektu: Budżety własne gmin, program Ciepłe mieszkanie, program Czyste powietrze, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu
	Cel operacyjny	Dostosowanie do skutków zmian klimatu
1.2.1. ŚM_POZ_01 ŚM_POZ_02 ŚM_POZ_03 1.2.4.	Projekt dopuszczony oraz przewidziane do finansowania z pozostałych źródeł:	1.2.1. Tworzenie strategii i programów adaptacji do skutków zmian klimatu ŚM_POZ_01 Stworzenie Programu likwidacji emisji CO₂ ŚM_POZ_02 Stworzenie mapy potencjału rozwoju OZE 1.2.4. Pozostałe projekty dostosowujące ŚMMOF do skutków zmian klimatu
<ul style="list-style-type: none"> ŚM_POZ_02 – Stworzenie mapy potencjału rozwoju OZE - w ramach projektu stworzona zostanie wirtualna mapa określająca z jednej strony posiadany zasób OZE, a z drugiej wskazująca potencjał do rozwoju np. energii z biogazu, lokalizacji potencjalnych farm wiatrowych i fotowoltaiki – przewidywany lider: Nadobrzański Klaster Energii Odnawialnej, źródła finansowania projektu: Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 <p>W ramach celu operacyjnego 1.2. Dostosowanie do skutków zmian klimatu dopuszcza się realizację projektów z grupy Pozostałe projekty dostosowujące ŚMMOF do skutków zmian klimatu (1.2.4.). W projekcie Strategii ŚMMOF do 2030 roku nie zostały sformułowane szczegółowe podprojekty w ramach tej grupy, lecz stworzony został ich zarys. Projekt ma być sfinansowany z Funduszy Europejskich dla Lubuskiego 2021-2027.</p> <p>Oddziaływania opisano adekwatnie do stopnia szczegółowości ocenianego dokumentu, równocześnie starając się zidentyfikować wszystkie potencjalne oddziaływania, które mogą wystąpić w efekcie realizacji projektu.</p> <p>POTENCJALNE ODDZIAŁYWANIA POZYTYWNE</p> <p>Opisane projekty i podprojekty polegają na realizacji działań bezinwestycyjnych, których celem jest adaptacja do zmian klimatu poprzez opracowanie strategii i programów.</p> <p>- formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000 – pośrednio w wyniku realizacji celów określonych w dokumentach strategicznych nastąpi zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, co może pozytywnie oddziaływać na gatunki zwierząt i roślin wrażliwych na zanieczyszczenia, których siedliska znajdują się w granicach form ochrony przyrody. Stworzenie mapy potencjału rozwoju OZE pośrednio zmniejszy presję na realizację projektów OZE w granicach form ochrony przyrody,</p> <p>- różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny – pośrednio w wyniku realizacji celów określonych w dokumentach strategicznych nastąpi zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, co może pozytywnie oddziaływać na gatunki zwierząt i roślin wrażliwych na zanieczyszczenia,</p> <p>- ludzi – tworzenie programów likwidacji emisji CO₂ oraz opracowanie mapy potencjału rozwoju OZE, pośrednio będzie pozytywnie oddziaływać na ludzi poprzez zmniejszenie ekspozycji na zanieczyszczenia emitowane do powietrza w wyniku spalania paliw kopalnych, wskazanie miejsc predysponowanych do budowy instalacji OZE pozwoli na ograniczenie wystąpienia oddziaływań farm PV na krajobraz.</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu
	Cel operacyjny	Dostosowanie do skutków zmian klimatu
1.2.1. ŚM_POZ_01 ŚM_POZ_02 ŚM_POZ_03 1.2.4.	Projekt dopuszczony oraz przewidziane do finansowania z pozostałych źródeł:	1.2.1. Tworzenie strategii i programów adaptacji do skutków zmian klimatu ŚM_POZ_01 Stworzenie Programu likwidacji emisji CO₂ ŚM_POZ_02 Stworzenie mapy potencjału rozwoju OZE 1.2.4. Pozostałe projekty dostosowujące ŚM MOF do skutków zmian klimatu
<p>- wody – pośrednio w wyniku likwidacji źródeł emisji CO₂, zmniejszy się pośrednia emisja zanieczyszczeń do wód,</p> <p>- powietrze i klimat – stworzenie strategii, programów adaptacji do skutków zmian klimatu, stworzenie programu likwidacji emisji CO₂ (Ograniczenie niskiej emisji CO₂ poprzez likwidację indywidualnych pieców węglowych, transformacja energetyczna miejskich systemów ciepłowniczych poprzez zastąpienie węglowodorów odnawialnymi (ekologicznymi źródłami energii) pośrednio wpłynie na poprawę jakości powietrza, wpłynie na zmniejszenie emisji CO₂,</p> <p>- powierzchnię ziemi – nie przewiduje się wystąpienia pozytywnego oddziaływania na powierzchnię ziemi.</p> <p>- krajobraz – stworzenie mapy potencjału rozwoju OZE przyczyni się do lokalizowania urządzeń OZE w miejscach optymalnych z punktu widzenia krajobrazu, w sposób minimalizujący ich oddziaływanie na krajobraz,</p> <p>- zasoby naturalne – pośrednio poprzez realizację celów opisanych w planowanych do stworzenia dokumentach strategicznych przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń powstałych w wyniku spalania paliw kopalnych,</p> <p>- zabytki, dobra materialne – nie przewiduje się wystąpienia pozytywnego oddziaływania na zabytki i dobra materialne.</p> <p>POTENCJALNE ODDZIAŁYWANIA NEGATYWNE</p> <p>Niemniej na obecnym etapie nie można stwierdzić, że planowane projekty i podprojekty w jakikolwiek sposób będą negatywnie oddziaływały na elementy środowiska przyrodniczego i środowisko jako całość.</p> <p>- formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000 – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000,</p> <p>- różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny - nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny,</p> <p>- ludzi – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na ludzi.</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu
	Cel operacyjny	Dostosowanie do skutków zmian klimatu
1.2.1. ŚM_POZ_01 ŚM_POZ_02 ŚM_POZ_03 1.2.4.	Projekt dopuszczony oraz przewidziane do finansowania z pozostałych źródeł:	1.2.1. Tworzenie strategii i programów adaptacji do skutków zmian klimatu ŚM_POZ_01 Stworzenie Programu likwidacji emisji CO₂ ŚM_POZ_02 Stworzenie mapy potencjału rozwoju OZE 1.2.4. Pozostałe projekty dostosowujące ŚMMOF do skutków zmian klimatu
<p>- wody – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na wody,</p> <p>- powietrze i klimat – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na powietrze i klimat,</p> <p>- powierzchnię ziemi - nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na powierzchnie ziemi,</p> <p>- krajobraz – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na krajobraz,</p> <p>- zasoby naturalne – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na zasoby naturalne,</p> <p>- zabytki, dobra materialne – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na zabytki i dobra naturalne.</p>		

Numer projektu/ podprojektu zintegrowanego	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu
	Cel operacyjny	Dostosowanie do skutków zmian klimatu
1.2.1.: ŚM_POZ_03 1.2.2. 1.2.3.: ŚM_ZIT_05 ŚM_ZIT_06 ŚM_ZIT_07	Projekty dopuszczone oraz przewidziane do finansowania z pozostałych źródeł:	1.2.1. Tworzenie strategii i programów adaptacji do skutków zmian klimatu ŚM_POZ_03 Ochrona zasobów wodnych – edukacja 1.2.2. Projekty budowy, rozbudowy i przebudowy kanalizacji deszczowej 1.2.3. Projekty gromadzenia i zagospodarowania wód opadowych i roztopowych ŚM_ZIT_05 Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Międzyrzeczu (g. Międzyrzecz) ŚM_ZIT_06 Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Gminie Świebodzin (g. Świebodzin) ŚM_ZIT_07 Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Gminie Sulęcín (g. Sulęcín)
<p>W ramach celu operacyjnego 1.2. Dostosowanie do skutków zmian klimatu dopuszcza się realizację projektu z grupy Tworzenie strategii i programów adaptacji do skutków zmian klimatu (1.2.1.), lecz nie zostały sformułowane szczegółowe podprojekty w ramach tej grupy. Projekty przewidziane do finansowania z pozostałych źródeł obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> ŚM_POZ_03 – Ochrona zasobów wodnych – edukacja – edukacja w kierunku ograniczenia zużycia wody – tworzenie przyszłolnych zbiorników wodnych – przewidywany lider: NGO wyłoniony w konkursie, źródła finansowania projektu: Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 <p>W ramach celu operacyjnego 1.2. Dostosowanie do zmian klimatu dopuszczono realizację projektów z grupy Projekty budowy, rozbudowy i przebudowy kanalizacji deszczowej (1.2.2.), lecz nie zostały sformułowane szczegółowe podprojekty.</p> <p>W ramach grupy 1.2.3. Projekty gromadzenia i zagospodarowania wód opadowych i roztopowych określono trzy projekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Międzyrzeczu – gmina Międzyrzecz – Przedmiotem projektu będzie budowa kompleksowego systemu urządzeń służących gospodarowaniu wodami opadowymi. System gromadzenia i retencjonowania wód opadowych zostanie dostosowany do panujących warunków terenowych: wody zbierane będą z dachów dwóch budynków użyteczności publicznej będących w zarządzie gminy lub jej jednostki (hali widowiskowo-sportowej i szkoły podstawowej nr 6) i zostaną wykorzystane do podlewania przyległego do nich terenu zielonego. Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Gminie Świebodzin – gmina Świebodzin – W ramach projektu podjęte będą działania opisane w Katalogu zielono-niebieskiej infrastruktury, tj.: budowa retencji zbiornikowej oraz budowa systemu nawadniania. Przewiduje się montaż podziemnych zbiorników retencyjnych na deszczówkę gromadzących wody opadowe z dachów budynków użyteczności publicznej i budynków wielorodzinnych będących w zarządzie gminy Świebodzin. Woda będzie przeznaczona do podlewania zieleni miejskiej, a jej zbieranie i wykorzystanie odbędzie się w miejscu jej opadu. Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w gminie Sulęcín – gmina Sulęcín - W ramach projektu podjęte będą działania opisane w Katalogu zielono-niebieskiej infrastruktury, tj.: budowa 2 lub 3 kompleksowych systemów urządzeń służących gospodarowaniu wodami opadowymi: zbiorniki retencyjne, skrzynki rozsączające, instalacje do nawadniania terenów zielonych, pompy, zasilanie energetyczne do instalacji nawadniania, wyloty do odbiorników, podczyszczalnie ścieków deszczowych, budowa nowych kanałów deszczowych i renowacja istniejących kanałów deszczowych. Oczyszczone wody opadowe zostaną wykorzystane do podlewania terenu parków miejskich na terenie m. Sulęcín. <p>Projekty mają być sfinansowane z Funduszy Europejskich dla Lubuskiego 2021-2027.</p>		

Numer projektu/ podprojektu zintegrowanego	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu
	Cel operacyjny	Dostosowanie do skutków zmian klimatu
1.2.1.: ŚM_POZ_03 1.2.2. 1.2.3.: ŚM_ZIT_05 ŚM_ZIT_06 ŚM_ZIT_07	Projekty dopuszczone oraz przewidziane do finansowania z pozostałych źródeł:	1.2.1. Tworzenie strategii i programów adaptacji do skutków zmian klimatu ŚM_POZ_03 Ochrona zasobów wodnych – edukacja 1.2.2. Projekty budowy, rozbudowy i przebudowy kanalizacji deszczowej 1.2.3. Projekty gromadzenia i zagospodarowania wód opadowych i roztopowych ŚM_ZIT_05 Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Międzyrzeczu (g. Międzyrzecz) ŚM_ZIT_06 Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Gminie Świebodzin (g. Świebodzin) ŚM_ZIT_07 Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Gminie Sulęcín (g. Sulęcín)
<p>Oddziaływania opisano adekwatnie do stopnia szczegółowości ocenianego dokumentu, równocześnie starając się zidentyfikować wszystkie potencjalne oddziaływania, które mogą wystąpić w efekcie realizacji projektu.</p> <p>POTENCJALNE ODDZIAŁYWANIA POZYTYWNE</p> <p>Działania, których celem jest adaptacja do zmian klimatu, poprzez rozbudowę i usprawnienie systemu kanalizacji deszczowej oraz realizację rozproszonych systemów gromadzenia i zagospodarowania wód opadowych związane są nie tylko z przystosowaniem do niekorzystnych warunków klimatycznych i ich nasilenia/zmienności ale również pozytywnie będą wpływać na pozostałe elementy środowiska przyrodniczego. Poniżej w formie oceny opisowej przedstawiono najważniejsze pozytywne oddziaływania, na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego, których należy się spodziewać jako skutek realizacji zaplanowanych projektów/podprojektów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000 – większość działań opisanych w ramach projektów i podprojektów, które można zlokalizować w przestrzeni znajdują się poza granicami form ochrony przyrody, na podstawie przedstawionych opisów działań, ze względu na ich małą skalę nie przewiduje się wystąpienia istotnych oddziaływań na formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000. Oddziaływania, które mogą wystąpić będą miały charakter pozytywny średnio i długoterminowy, związany ze zwiększeniem retencji, zasilaniem wód podziemnych i powierzchniowych, przeciwdziałaniem zjawiskom suszy, utrzymaniem równowagi przyrodniczej, która w wyniku zmian klimatycznych jest zachwiana i może prowadzić do zmian w strukturze przyrodniczej. - różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny – lokalna skala zaplanowanych działań, będzie miała lokalny wymiar oddziaływania, zaznaczyć należy, że realizacja większej liczby działań retencyjnych poza łagodzeniem i ograniczeniem niekorzystnych skutków oddziaływania stresorów klimatycznych może mieć odczuwalny wpływ na lokalne stosunki wodne, a pośrednio na kondycję lokalnej bioróżnorodności, wzmocnienie struktury przyrodniczej. Zagospodarowanie wód w miejscu ich powstania, wykorzystywanie czystych wód opadowych oraz tworzenie systemów zbiorników retencyjnych/ systemów retencji pozwolą na zwiększenie lokalnych zasobów wody, która będzie mogła być wykorzystywana do zasilania terenów zieleni (np. parków). 		

Numer projektu/ podprojektu zintegrowanego	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu
	Cel operacyjny	Dostosowanie do skutków zmian klimatu
1.2.1.: ŚM_POZ_03 1.2.2. 1.2.3.: ŚM_ZIT_05 ŚM_ZIT_06 ŚM_ZIT_07	Projekty dopuszczone oraz przewidziane do finansowania z pozostałych źródeł:	1.2.1. Tworzenie strategii i programów adaptacji do skutków zmian klimatu ŚM_POZ_03 Ochrona zasobów wodnych – edukacja 1.2.2. Projekty budowy, rozbudowy i przebudowy kanalizacji deszczowej 1.2.3. Projekty gromadzenia i zagospodarowania wód opadowych i roztopowych ŚM_ZIT_05 Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Międzyrzeczu (g. Międzyrzecz) ŚM_ZIT_06 Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Gminie Świebodzin (g. Świebodzin) ŚM_ZIT_07 Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Gminie Sulęcín (g. Sulęcín)
<p>- ludzi – planowane działania pośrednio oddziaływać będą na warunki życia ludzi i ich zdrowie realizacja zadań wpłynie bezpośrednio na poprawę komfortu termicznego mieszkańców Świebodzińsko-Międzyrzeckiego MOF podczas fal upałów, rozwój systemu retencji pośrednio może wpłynąć na poprawę jakości powietrza, co przyczyni się do poprawy jakości warunków życia mieszkańców i poprawę stanu ich zdrowia. Ograniczenie odpływu wód deszczowych do kanalizacji, pośrednio wpłynie na ograniczenie skutków nawałnych opadów i powodzi miejskich, susz i burz, co bezsprzecznie jest pozytywnym oddziaływaniem, które bezpośrednio wpływa na ograniczenie ryzyka zalania i podtopienia, ryzyko wystąpienia powodzi miejskich czy deficytów wody w okresach suchych. Ponadto pośrednio poprzez podlewanie wpłynie na wzmocnienie systemu zieleni miejskiej i wpłynie na łagodzenie odczuwania upałów, tereny zielone dadzą schronienie przed nadmiernym nasłonecznieniem czyli wpłyną na poprawę komfortu życia w obszarach zabudowanych.</p> <p>- wody – obecnie w Świebodzińsko-Międzyrzeckim MOF na skutek działalności człowieka, przeobrażeniu ulegają praktycznie wszystkie elementy środowiska wodnego, na co największy wpływ mają zmiany zachodzące w pokryciu terenu, związane m.in. z usunięciem naturalnej pokrywy roślinnej i glebowej, a także przykryciem jej powierzchnią uszczelnioną, co skutkuje zmianą typów infiltracyjnych gruntów. Prowadzi to do zmniejszenia infiltracji i ograniczenia zasilania wód podziemnych, a zatem również do obniżenia ich poziomu, zmniejszenia zasilania cieków, a w konsekwencji ich zanikania. Osuszanie terenów podmokłych, niwelowanie naturalnych zagłębień i likwidacja oczek wodnych powoduje zmniejszanie się retencji powierzchniowej. Regulacja cieków poprzez ich prostowanie, umacnianie i przykrywanie, budowa systemów odwadniających i kanalizacji deszczowej wzdłuż dróg przyczynia się do szybszego odprowadzania wody w zlewni. Postępujące zmiany klimatu i urbanizacja zaburzają hydrologiczną stabilność obszaru, co przejawia się zmianą w reżimie odpływu, czego efektem jest m.in. skrócenie czasu koncentracji odpływu, duża częstość wezbrań oraz bardzo gwałtowne lokalne zmiany stanów i przepływów wody, szczególnie w ciekach miejskich. Występują także wezbrania, które dotychczas nie występowały przy tej samej wielkości i natężeniu opadu. Niżówki są płytsze, a znacznemu zmniejszeniu podlegają natomiast najniższe notowane przepływy, co jest rezultatem słabszego zasilania cieków wodami podziemnymi (Kowalczak 2011, Sobkowiak 2019, Jawgiel 2021). Jednym z podstawowych skutków ocieplenia klimatu jest ograniczenie dostępności zasobów wodnych, co wynika ze zwiększenia parowania z roślin i gruntu w bilansie wodnym, a co za tym idzie zmniejszenia retencji w ekosystemach. Istotnym czynnikiem jest również zwiększenie udziału deszczów nawałnych, co zwiększa udział sptywu powierzchniowego i dodatkowo ogranicza wielkość retencji gruntowej. Prowadzi to do lokalnego i regionalnego deficytu wody zarówno w cyklach krótko- jak i długoterminowych. W celu przeciwdziałania tym negatywnym oddziaływaniom niezbędne są działania na rzecz wydłużenia fazy lądowej cyklu hydrologicznego przez rozwijanie retencji naturalnej i technicznej w ekosystemach. Ma to niezmiernie istotne znaczenie dla łagodzenia skutków suszy. Działania adaptacyjne służące wzmocnieniu systemu retencionowania</p>		

Numer projektu/ podprojektu zintegrowanego	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu
	Cel operacyjny	Dostosowanie do skutków zmian klimatu
1.2.1.: ŚM_POZ_03 1.2.2. 1.2.3.: ŚM_ZIT_05 ŚM_ZIT_06 ŚM_ZIT_07	Projekty dopuszczone oraz przewidziane do finansowania z pozostałych źródeł:	1.2.1. Tworzenie strategii i programów adaptacji do skutków zmian klimatu ŚM_POZ_03 Ochrona zasobów wodnych – edukacja 1.2.2. Projekty budowy, rozbudowy i przebudowy kanalizacji deszczowej 1.2.3. Projekty gromadzenia i zagospodarowania wód opadowych i roztopowych ŚM_ZIT_05 Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Międzyrzeczu (g. Międzyrzecz) ŚM_ZIT_06 Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Gminie Świebodzin (g. Świebodzin) ŚM_ZIT_07 Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Gminie Sulęcín (g. Sulęcín)
<p>wody i oczyszczania wód opadowych i roztopowych, szczególnie w terenach zabudowanych, może przyczynić się do zwiększania lokalnych zasobów wody oraz ograniczenia liczby zanieczyszczeń spływających z terenów zabudowanych do odbiorników, tym samym należy się spodziewać pośrednich pozytywnych oddziaływań na wody zarówno powierzchniowe jak i podziemne oraz ekosystemy, które bez wystarczającej ilości wody nie będą prawidłowo funkcjonować.</p> <p>- powietrze i klimat – zwiększenie ilości retencjonowanej wody, zasilanie w nią terenów zielonych, będzie miał pośredni wpływ na temperaturę i jakość powietrza atmosferycznego. Związek między temperaturą powierzchniową, a zróżnicowaniem szaty roślinnej w ujęciu ilościowym mierzonym z wykorzystaniem wskaźników wegetacji, jest bardzo dobrze rozpoznany w literaturze. Im bujniejsza i zdrowsza pokrywa roślinna, tym mniejsze notowane wartości temperatury powierzchniowej i pośrednio temperatury powietrza na danym terenie. Dla regulacji warunków termicznych największe znaczenie mają tereny zielone ze względu na ich znaczny udział w strukturze pokrycia i użytkowania terenu (obniżenie temperatury przy powierzchni ziemi poprzez parowanie i zacienienie). Zatem planowane działania będą miały pośrednio wpływ na łagodzenie negatywnych oddziaływań ekstremalnych zjawisk klimatycznych poprzez łagodzenie ich skutków,</p> <p>- powierzchnię ziemi – zaplanowane działania związane z rozwojem retencji będą pozytywnie oddziaływać na powierzchnię ziemi, wzmocnienie istniejących terenów zielonych służy ochronie powierzchni ziemi i gleb np. poprzez ograniczenie erozji, tworzenie powierzchni biologicznie czynnych lub ich przywracanie, zwiększanie zdolności infiltracyjnych i retencyjnych. Zasilenie gruntów w wodę poza zasilaniem wód podziemnych przyczynia się do ograniczenia występowania suszy co pośrednio przyczynia się np. do ograniczenia erozji gruntów,</p> <p>- krajobraz – wzmocnienie struktury zieleni w wyniku zasilania wodami opadowymi, pośrednio może wzbogacić strukturę krajobrazu, może poprawiać estetykę przestrzeni, zieleni wpływa na percepcję krajobrazu poprzez wzrost siły oddziaływania wizualnego zieleni, zwiększenie w polu widzenia powierzchni zielonych wpłynie pośrednio na krajobraz,</p> <p>- zasoby naturalne – pośrednio, średnio i długoterminowo planowane działania przekładają się na oszczędność zasobów naturalnych, do których zalicza się wodę. Racjonalnie prowadzona gospodarka wodna w obszarach zurbanizowanych przekłada się bezpośrednio na zmniejszenie zapotrzebowania na wodę i wydłużania jej fazy lądowej cyklu hydrologicznego,</p>		

Numer projektu/ podprojektu zintegrowanego	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu
	Cel operacyjny	Dostosowanie do skutków zmian klimatu
1.2.1.: ŚM_POZ_03 1.2.2. 1.2.3.: ŚM_ZIT_05 ŚM_ZIT_06 ŚM_ZIT_07	Projekty dopuszczone oraz przewidziane do finansowania z pozostałych źródeł:	1.2.1. Tworzenie strategii i programów adaptacji do skutków zmian klimatu ŚM_POZ_03 Ochrona zasobów wodnych – edukacja 1.2.2. Projekty budowy, rozbudowy i przebudowy kanalizacji deszczowej 1.2.3. Projekty gromadzenia i zagospodarowania wód opadowych i roztopowych ŚM_ZIT_05 Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Międzyrzeczu (g. Międzyrzecz) ŚM_ZIT_06 Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Gminie Świebodzin (g. Świebodzin) ŚM_ZIT_07 Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Gminie Sulęcín (g. Sulęcín)
<p>- zabytki, dobra materialne – projekt zintegrowany Adaptacja do zmian klimatu poprzez ochronę zasobów wodnych na obszarze Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego poza podstawowym celem jakim jest przystosowanie do zmian klimatu, związany jest z wystąpieniem bezpośrednich, pośrednich, wtórnych oddziaływań na dobra materialne np. poprzez oszczędność wody i innych surowców, energii. Niwelując skutki gwałtownych zjawisk hydrologicznych działania te przyczynią się do wzrostu bezpieczeństwa majątku publicznego i prywatnego.</p> <p>POTENCJALNE ODDZIAŁYWANIA NEGATYWNE</p> <p>W ramach celu operacyjnego 1.2 dostosowanie do skutków zmian klimatu zaplanowano realizację projektu 1.2.2. polegającego na projektowaniu budowy, rozbudowy i przebudowy kanalizacji deszczowej, na obecnym etapie nie znana jest skala planowanego działania, planowane w ramach projektu przedsięwzięcia ze względu na skalę prawdopodobnie nie będą klasyfikowane jako przedsięwzięcia mogące zawsze i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, dla których należałoby uzyskać decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach. Poniżej na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839 ze zm.) niemniej nie można całkowicie wykluczyć takiej ewentualności i w niektórych przypadkach planowane działania mogą wymagać uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach na podstawie §3 ust. 1 punktu:</p> <p>81) sieci kanalizacyjne o całkowitej długości przedsięwzięcia nie mniejszej niż 1 km, z wyłączeniem:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) przebudowy tych sieci metodą bezwykopową, b) sieci kanalizacji deszczowej zlokalizowanych w pasie drogowym i obszarze kolejowym, c) przyłączy do budynków; <p>W przypadku realizacji pozostałych projektów uwzględniając skalę planowanych działań należy stwierdzić, że działania te nie stanowią ram dla przedsięwzięć wymagających uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.</p>		

Numer projektu/ podprojektu zintegrowanego	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu
	Cel operacyjny	Dostosowanie do skutków zmian klimatu
1.2.1.: ŚM_POZ_03 1.2.2. 1.2.3.: ŚM_ZIT_05 ŚM_ZIT_06 ŚM_ZIT_07	Projekty dopuszczone oraz przewidziane do finansowania z pozostałych źródeł:	1.2.1. Tworzenie strategii i programów adaptacji do skutków zmian klimatu ŚM_POZ_03 Ochrona zasobów wodnych – edukacja 1.2.2. Projekty budowy, rozbudowy i przebudowy kanalizacji deszczowej 1.2.3. Projekty gromadzenia i zagospodarowania wód opadowych i roztopowych ŚM_ZIT_05 Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Międzyrzeczu (g. Międzyrzecz) ŚM_ZIT_06 Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Gminie Świebodzin (g. Świebodzin) ŚM_ZIT_07 Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Gminie Sulęcín (g. Sulęcín)
<p>Poniżej przedstawiono potencjalne negatywne oddziaływania, które mogą wystąpić w wyniku realizacji planowanych działań.</p> <ul style="list-style-type: none"> - formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000 – nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na formy ochrony przyrody i obszary Natura 2000, - różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny - nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania, potencjalnie negatywne oddziaływanie może wystąpić na etapie budowy, rozwój i modernizacji systemów deszczowych do zatrzymywania i wykorzystywania wód opadowych, kiedy do realizacji działania wykorzystywany będzie sprzęt budowlany, który może prowadzić do płoszenia zwierząt i zniszczenia stanowisk zwierząt i roślin. Potencjalnym negatywnym oddziaływaniem może być realizacja nasadzeń gatunkami nierodzimiymi w najgorszym wypadku inwazyjnymi. By wyeliminować wystąpienie wyżej opisanych oddziaływań działania związane z retencjonowaniem wody każdorazowo powinno się konsultować z przyrodnikiem, - ludzi – nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na ludzi, - wody – część działań opisanych w podprojektach może mieć charakter inwestycyjny, mogą się wiązać z koniecznością przebudowy, rozwój i modernizacji systemów deszczowych do zatrzymywania i wykorzystywania wód opadowych, może wystąpić zmiana stosunków gruntowo-wodnych, jednak nie prognozuje się wystąpienia znacząco negatywnego oddziaływania na wody. Potencjalnie negatywne oddziaływanie mogą wystąpić na etapie budowy. Realizacja projektu, ze względu na charakter planowanych działań, nie będzie znacząco negatywnie oddziaływały na jednolite części wód oraz nie będą powodować nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”, - powietrze i klimat – nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na powietrze i klimat, - powierzchnię ziemi – nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na powierzchnię ziemi, - krajobraz – nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na krajobraz, większość planowanych działań będzie realizowana jako sieci, urządzenia podziemne, - zasoby naturalne – nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na zasoby naturalne, 		

Numer projektu/ podprojektu zintegrowanego	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu
	Cel operacyjny	Dostosowanie do skutków zmian klimatu
1.2.1.: ŚM_POZ_03 1.2.2. 1.2.3.: ŚM_ZIT_05 ŚM_ZIT_06 ŚM_ZIT_07	Projekty dopuszczone oraz przewidziane do finansowania z pozostałych źródeł:	1.2.1. Tworzenie strategii i programów adaptacji do skutków zmian klimatu ŚM_POZ_03 Ochrona zasobów wodnych – edukacja 1.2.2. Projekty budowy, rozbudowy i przebudowy kanalizacji deszczowej 1.2.3. Projekty gromadzenia i zagospodarowania wód opadowych i roztopowych ŚM_ZIT_05 Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Międzyrzeczu (g. Międzyrzecz) ŚM_ZIT_06 Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Gminie Świebodzin (g. Świebodzin) ŚM_ZIT_07 Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Gminie Sulęcín (g. Sulęcín)
- zabytki, dobra materialne – nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na zabytki i dobra materialne.		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Wzrost atrakcyjności turystycznej i uczestniczenie w kulturze
	Cel operacyjny	Wzrost atrakcyjności turystycznej
2.1.2.: ŚM_ZIT_08, ŚM_ZIT_09	Projekty zintegrowane:	2.1.2. Zagospodarowanie turystyczne zbiorników wodnych, w tym funkcje ochrony przyrody, retencyjne i rekreacyjne ŚM_ZIT_08 Utworzenie centrum ochrony bioróżnorodności i edukacji przyrodniczej w Świebodzinie (g. Świebodzin) ŚM_ZIT_09 Ochrona bioróżnorodności i zrównoważone wykorzystanie obszarów rezerwatu nietoperzy w Pniewie (g. Międzyrzecz)
W celu operacyjnym 2.1. Wzrost atrakcyjności turystycznej dopuszczono realizację projektów z grupy Zagospodarowanie turystyczne zbiorników wodnych, w tym funkcje ochrony przyrody, retencyjne i rekreacyjne (2.1.2.) w ramach której sformułowano następujące projekty: <ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie centrum ochrony bioróżnorodności i edukacji przyrodniczej w Świebodzinie (ŚM_ZIT_08) – gmina Świebodzin - Projekt polega na utworzeniu centrum ochrony bioróżnorodności i edukacji przyrodniczej w Świebodzinie poprzez zagospodarowanie terenu nieużytków zlokalizowanych we wschodniej części miasta Świebodzin, przy jeziorze Zamecko. Planowane działania dotyczyć będą m.in. założenia wieloletniej łąki kwietnej oraz zasadzeniu niskiej zieleni i zadrzewień, a tym samym – odtwarzaniu ekosystemów w celu wzrostu bioróżnorodności; • Ochrona bioróżnorodności i zrównoważone wykorzystanie obszarów rezerwatu nietoperzy w Pniewie (ŚM_ZIT_09) - Przewiduje się wprowadzenie szeregu działań mających na celu ochronę bioróżnorodności obszaru Natura 2000 jakim jest obszar Nietoperek PLH080003 na terenie którego, utworzono specjalny obszar ochrony 		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Wzrost atrakcyjności turystycznej i uczestniczenie w kulturze
	Cel operacyjny	Wzrost atrakcyjności turystycznej
2.1.2.: ŚM_ZIT_08, ŚM_ZIT_09	Projekty zintegrowane:	2.1.2. Zagospodarowanie turystyczne zbiorników wodnych, w tym funkcje ochrony przyrody, retencyjne i rekreacyjne ŚM_ZIT_08 Utworzenie centrum ochrony bioróżnorodności i edukacji przyrodniczej w Świebodzinie (g. Świebodzin) ŚM_ZIT_09 Ochrona bioróżnorodności i zrównoważone wykorzystanie obszarów rezerwatu nietoperzy w Pniewie (g. Międzyrzecz)
<p>siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa) oraz działania informacyjno-edukacyjne o obszarze. Zaplanowane działania ochronne mające na celu utrzymanie właściwej liczebności populacji chronionych gatunków nietoperzy będą polegać na rozbudowie instalacji monitoringu CCTV w podziemiach Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego i montażu krat zabezpieczających rezerwat na dworcu Bahnhof Dora. Ponadto w ramach przedsięwzięcia powstanie infrastruktura związana z kanalizowaniem ruchu turystycznego tj. chodnik z kostki betonowej.</p> <p>Projekty mają być sfinansowane z Funduszy Europejskich dla Lubuskiego 2021-2027.</p> <p>Oddziaływania opisano adekwatnie do stopnia szczegółowości ocenianego dokumentu, równocześnie starając się zidentyfikować wszystkie potencjalne oddziaływania, które mogą wystąpić w efekcie realizacji projektu.</p> <p>POTENCJALNE ODDZIAŁYWANIA POZYTYWNE</p> <p>- formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000 – w ramach projektu przewiduje się wprowadzenie szeregu działań mających na celu ochronę bioróżnorodności obszaru Natura 2000 jakim jest obszar Nietoperek PLH080003 na terenie którego, utworzono specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa) oraz działania informacyjno-edukacyjne o obszarze. Zaplanowane działania ochronne mające na celu utrzymanie właściwej liczebności populacji chronionych gatunków nietoperzy będą polegać na rozbudowie instalacji monitoringu CCTV w podziemiach Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego i montażu krat zabezpieczających rezerwat na dworcu Bahnhof Dora. Ponadto w ramach przedsięwzięcia powstanie infrastruktura związana z kanalizowaniem ruchu turystycznego tj. chodnik z kostki betonowej,</p> <p>- różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny – jak opisano wyżej, działanie ma bezpośrednio przyczynić się do utrzymania właściwej liczebności populacji chronionych gatunków nietoperzy, zatem w tym zakresie należy wskazać bezpośrednio pozytywne oddziaływanie na zwierzęta, budowa centrum ochrony bioróżnorodności w Świebodzinie, również bezpośrednio przyczyni się do pozytywnego oddziaływania na zwierzęta i rośliny oraz różnorodność biologiczną,</p> <p>- ludzi – utworzenie centrum ochrony bioróżnorodności wpłynie bezpośrednio na wzrost świadomości przyrodniczej ludzi, zatem wystąpi oddziaływanie bezpośrednio pozytywne,</p> <p>- wody – planowane działania dotyczyć będą m.in. założenia wieloletniej łąki kwietnej oraz zasadzeniu niskiej zieleni i zadrzewień, a tym samym – odtwarzaniu ekosystemów w celu wzrostu bioróżnorodności, działanie takie pośrednio przyczyni się do zwiększenia retencji, a tym samym należy ocenić, że będzie to oddziaływanie pozytywne, długookresowe, o charakterze stałym,</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Wzrost atrakcyjności turystycznej i uczestniczenie w kulturze
	Cel operacyjny	Wzrost atrakcyjności turystycznej
2.1.2.: ŚM_ZIT_08, ŚM_ZIT_09	Projekty zintegrowane:	2.1.2. Zagospodarowanie turystyczne zbiorników wodnych, w tym funkcje ochrony przyrody, retencyjne i rekreacyjne ŚM_ZIT_08 Utworzenie centrum ochrony bioróżnorodności i edukacji przyrodniczej w Świebodzińcu (g. Świebodziń) ŚM_ZIT_09 Ochrona bioróżnorodności i zrównoważone wykorzystanie obszarów rezerwatów nietoperzy w Pniewie (g. Międzyrzecz)
<p>- powietrze i klimat – założenia wieloletniej łąki kwietnej oraz zasadzeniu niskiej zieleni i zadrzewień to działania, które pośrednio wpływają na polepszenie jakości powietrza m.in. w wyniku zatrzymywania pyłu,</p> <p>- powierzchnię ziemi - założenia wieloletniej łąki kwietnej oraz zasadzeniu niskiej zieleni i zadrzewień przyczyni się do wzrostu odporności powierzchni ziemi na erozję, co należy ocenić jako działania pozytywne, o długookresowym oddziaływaniu,</p> <p>- krajobraz – założenia wieloletniej łąki kwietnej oraz zasadzeniu niskiej zieleni i zadrzewień przyczyni się do poprawy walorów estetycznych, co należy postrzegać jako oddziaływanie pozytywne długookresowe, stałe,</p> <p>- zasoby naturalne – nie zidentyfikowano oddziaływania pozytywnego na zasoby naturalne,</p> <p>- zabytki, dobra materialne – w ramach projektu ŚM_ZIT_09 planuje się montażu krat zabezpieczających rezerwat na dworcu Bahnhof Dora. Ponadto w ramach przedsięwzięcia powstanie infrastruktura związana z kanalizowaniem ruchu turystycznego tj. chodnik z kostki betonowej. Uznać należy, że planowane działania mają charakter pozytywnie oddziałujących na zabytki i dobra materialne. Oddziaływania będą miały charakter stały, długookresowy.</p> <p>POTENCJALNE ODDZIAŁYWANIA NEGATYWNE</p> <p>- formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000 – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000,</p> <p>- różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny - nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny,</p> <p>- ludzi – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na ludzi,</p> <p>- wody – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na wody,</p> <p>- powietrze i klimat – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na powietrze i klimat,</p> <p>- powierzchnię ziemi - nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na powierzchnię ziemi,</p> <p>- krajobraz – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na krajobraz,</p> <p>- zasoby naturalne – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na zasoby naturalne,</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Wzrost atrakcyjności turystycznej i uczestniczenie w kulturze
	Cel operacyjny	Wzrost atrakcyjności turystycznej
2.1.2.: ŚM_ZIT_08, ŚM_ZIT_09	Projekty zintegrowane:	2.1.2. Zagospodarowanie turystyczne zbiorników wodnych, w tym funkcje ochrony przyrody, retencyjne i rekreacyjne ŚM_ZIT_08 Utworzenie centrum ochrony bioróżnorodności i edukacji przyrodniczej w Świebodzińsku (g. Świebodziń) ŚM_ZIT_09 Ochrona bioróżnorodności i zrównoważone wykorzystanie obszarów rezerwatu nietoperzy w Pniewie (g. Międzyrzecz)
- zabytki, dobra materialne – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na zabytki i dobra naturalne.		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Wzrost atrakcyjności turystycznej i uczestniczenie w kulturze
	Cel operacyjny	Wzrost atrakcyjności turystycznej
2.1.2.: ŚM_ZIT_10	Projekty zintegrowane:	2.1.2. Zagospodarowanie turystyczne zbiorników wodnych, w tym funkcje ochrony przyrody, retencyjne i rekreacyjne ŚM_ZIT_10 Wzmocnienie potencjału turystycznego gminy Międzyrzecz poprzez inwestycje w infrastrukturę turystyczną (g. Międzyrzecz)
<p>W celu operacyjnym 2.1. Wzrost atrakcyjności turystycznej dopuszczono realizację projektów z grupy Zagospodarowanie turystyczne zbiorników wodnych, w tym funkcje ochrony przyrody, retencyjne i rekreacyjne (2.1.2.) w ramach której sformułowano projekt ŚM_ZIT_10 Wzmocnienie potencjału turystycznego gminy Międzyrzecz poprzez inwestycje w infrastrukturę turystyczną, który swoim zasięgiem obejmuje gminę Międzyrzecz.</p> <p>W ramach przedsięwzięcia ŚM_ZIT_10 realizowane będą dwa projekty, które inicjować będą działania związane z rozwojem infrastruktury turystycznej na obszarze MOF-u. Przedsięwzięcie przy uwzględnieniu naturalnych walorów turystycznych obszaru MOF-u przyczyni się do wzrostu jego atrakcyjności i wzmocnienia konkurencyjności MOF-u. Realizacja przedsięwzięcia dotyczy inwestycji w infrastrukturę turystyczną w Gminie Międzyrzecz – na terenie Ośrodka Wypoczynkowego Głęboke oraz przy obszarze folwarku w otoczeniu Zamku Królewskiego i Parku nad Obrą.</p> <p>POTENCJALNE ODDZIAŁYWANIA NEGATYWNE</p> <p>Poniżej w formie oceny opisowej przedstawiono najważniejsze negatywne oddziaływania, na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego, których należy się spodziewać jako skutek realizacji zaplanowanego projektu ZIT wraz z podprojektami.</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Wzrost atrakcyjności turystycznej i uczestniczenie w kulturze
	Cel operacyjny	Wzrost atrakcyjności turystycznej
2.1.2.: ŚM_ZIT_10	Projekty zintegrowane:	2.1.2. Zagospodarowanie turystyczne zbiorników wodnych, w tym funkcje ochrony przyrody, retencyjne i rekreacyjne ŚM_ZIT_10 Wzmocnienie potencjału turystycznego gminy Międzyrzecz poprzez inwestycje w infrastrukturę turystyczną (g. Międzyrzecz)
<p>W projekcie Strategii nie sprecyzowano na czym dokładnie będzie polegać realizacja podprojektów, niemniej działania mieszczące się w szeroko opisanych nazwach podprojektów mogą mieć charakter oddziaływań zarówno pozytywnych jak i negatywnych o różnym charakterze i długości trwania na obecnym etapie hipotetycznie zakłada się, że wszystkie działania prowadzone w obrębie terenów zielonych prowadzone z zachowaniem najwyższych standardów ochrony środowiska przyrodniczego i nie będą w znaczący sposób oddziaływać na poszczególne elementy środowiska oraz na środowisko jako całość.</p> <p>Planowane w ramach projektu przedsięwzięcia ze względu na skalę nie będą klasyfikowane jako przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla których należałoby uzyskać decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839 ze zm.):</p> <p>w §3 ust. 1 punkt:</p> <p>65) przystanie śródlądowe:</p> <p style="margin-left: 20px;">a) dla niemniej niż 10 statków,</p> <p style="margin-left: 20px;">b) wykorzystujące linię brzegową na długości większej niż 20 m.</p> <p>Na obecnym etapie nie znając szczegółowych rozwiązań technicznych nie można jednoznacznie stwierdzić, które z planowanych podprojektów planowane w projekcie Strategii będą wymagały uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.</p> <p>- formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000 – logiczne jest lokalizowanie terenów usług turystycznych w sąsiedztwie lub na terenach o wysokich walorach turystycznych czyli np. nad brzegami lub w bezpośrednim sąsiedztwie jezior, rzek niemniej tereny te zwykle są również atrakcyjne przyrodniczo.</p> <p>Część projektu ma być realizowana przy obszarze folwarku w otoczeniu Zamku Królewskiego i Parku nad Obrą w granicach OCHK Dolina Obry. W granicach OCHK obowiązują zapisy uchwały Nr XXV/351/16 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 14 listopada 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru chronionego krajobrazu o nazwie „Dolina Obry” ze zmianami, którą wprowadzono szereg zakazów, niemniej w wyniku realizacji planowanego działania nie przewiduje się by, którykolwiek z nich został naruszony.</p> <p>Nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na formy ochrony przyrody i obszary Natura 2000. Na obecnym etapie nie stwierdzono by, któreś z zadań było planowane w graniach obszarów Natura 2000 lub sąsiedztwie, które mogłyby doprowadzić do wystąpienia oddziaływania pośredniego negatywnego na obszary Natura 2000 lub</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Wzrost atrakcyjności turystycznej i uczestniczenie w kulturze
	Cel operacyjny	Wzrost atrakcyjności turystycznej
2.1.2.: ŚM_ZIT_10	Projekty zintegrowane:	2.1.2. Zagospodarowanie turystyczne zbiorników wodnych, w tym funkcje ochrony przyrody, retencyjne i rekreacyjne ŚM_ZIT_10 Wzmocnienie potencjału turystycznego gminy Międzyrzecz poprzez inwestycje w infrastrukturę turystyczną (g. Międzyrzecz)
<p>jakiegokolwiek innego. Wszystkie działania, które podjęte mogą być w granicach form ochrony przyrody, dla których ustanowiono plany ochrony, plany zadań ochronnych lub zadań ochronnych muszą być z nimi zgodne i nie mogą pogłębiać zagrożeń zidentyfikowanych w granicach form ochrony przyrody.</p> <p>- różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny – potencjalnie negatywne oddziaływanie może wystąpić na etapie realizacji zaplanowanych podprojektów, kiedy potencjalnie mogą być wykorzystywane maszyny budowlane, które mogą prowadzić do płoszenia zwierząt i zniszczenia stanowisk zwierząt i roślin. Część działań opisanych w podprojektach może wiązać się z koniecznością przebudowy, rozbudowy istniejącej infrastruktury turystycznej. Zbiorniki wodne często stanowią elementy korytarzy ekologicznych, zatem zintensyfikowana penetracja terenów przez rekreantów i turystów może doprowadzić do płoszenia zwierząt i obniżenia ich istotności, jednak ostatecznie o charakterze oddziaływań można będzie przesądzać po przeprowadzeniu inwentaryzacji przyrodniczych, których wykonanie dla analizowanych projektów będzie konieczne,</p> <p>- ludzi – nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na ludzi,</p> <p>- wody – oddziaływanie negatywne, chwilowe, bezpośrednie może wystąpić na etapie budowy np. mola, promenady poprzez wzburzenie osadu dennego, co doprowadzi do lokalnego i chwilowego pogorszenia warunków do bytowania organizmów wodnych. Ponadto użytkowanie jezior jako kąpielisk, może doprowadzić do lokalnego wzburzenia osadu i pogorszenia warunków fizykochemicznych,</p> <p>Zmniejszenie powierzchni naturalnej infiltracji, wody z powierzchni uszczelnionych we większości prawdopodobnie odprowadzane będą grawitacyjnie i będą infiltrować poza granicami terenów uszczelnionych, ze względu na ich małe rozmiary nie przewiduje się, by oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne miało charakter znaczący. Realizacja projektu, ze względu na charakter planowanych działań, nie będzie znacząco negatywnie oddziaływała na jednolite części wód oraz nie będą powodować nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”,</p> <p>- powietrze i klimat – na etapie budowy może wystąpić zwiększona emisja hałasu związana z poruszaniem się pojazdów realizujących przedsięwzięcie, pojazdy te będą również źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza. Oddziaływanie to będzie miało charakter krótkoterminowy, ograniczony do czasu budowy i nie będzie znacząco negatywne,</p> <p>- powierzchnia ziemi – w wyniku realizacji działań może nastąpić zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej, w wyniku prowadzonych prac nastąpi zmiana struktury gruntów, w celu zwiększenia nośności należy zagęścić grunty, w wyniku czego zmniejszy się objętość porów gruntowych, pośrednio zdolność retencyjna gruntów. Oddziaływanie takie będzie miało charakter lokalny, nieznaczący,</p> <p>- krajobraz – ze względu na fakt, że infrastruktura turystyczna i rekreacyjna planowana jest w bezpośrednim sąsiedztwie zbiorników wodnych, rzeki, zasięg widoczności planowanych podprojektów może być duży, niemniej siła oddziaływania wizualnego będzie mała nie wpłynie istotnie na zmianę struktury krajobrazu,</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Wzrost atrakcyjności turystycznej i uczestniczenie w kulturze
	Cel operacyjny	Wzrost atrakcyjności turystycznej
2.1.2.: ŚM_ZIT_10	Projekty zintegrowane:	2.1.2. Zagospodarowanie turystyczne zbiorników wodnych, w tym funkcje ochrony przyrody, retencyjne i rekreacyjne ŚM_ZIT_10 Wzmocnienie potencjału turystycznego gminy Międzyrzecz poprzez inwestycje w infrastrukturę turystyczną (g. Międzyrzecz)
<p>- zasoby naturalne – realizacja podprojektów może wymagać wykonania podsyпки z kruszywa, zatem wiąże się to pośrednio ze zwiększeniem zapotrzebowania na kruszywa naturalne (piasek, żwir), poza tym nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na zasoby naturalne,</p> <p>- zabytki, dobra materialne - nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na zabytki i dobra materialne.</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Wzrost atrakcyjności turystycznej i uczestniczenie w kulturze (2.); Poprawa ładu przestrzennego, w tym zrównoważonej mobilności (5.)
	Cel operacyjny	Wzrost atrakcyjności turystycznej (2.1.); Poprawa ładu przestrzennego (5.1.)
2.1.3. 2.1.4. 2.1.5.: ŚM_ZIT_11, ŚM_ZIT_12; 5.1.1.: ŚM_ZIT_23; ŚM_POZ_27	Projekty dopuszczone:	<p>2.1.3. Atrakcje i kompleksy rekreacyjno-rozrywkowe wzbogacające produkt turystyczny</p> <p>2.1.4. Budowa i modernizacja obiektów sportowych wzbogacających atrakcyjność turystyczną</p> <p>2.1.5. Pozostałe działania podnoszące atrakcyjność turystyczną ŚMMOF</p> <p style="padding-left: 20px;">ŚM_ZIT_11 Modernizacja zielonej infrastruktury na terenie Ogródka Jordanowskiego w m. Sulęcín (g. Sulęcín)</p> <p style="padding-left: 20px;">ŚM_ZIT_12 Modernizacja historycznego kompleksu sportowo-rekreacyjnego zlokalizowanego na Winnej Górze w m. Sulęcín – etap II (g. Sulęcín)</p> <p>5.1.1. Tworzenie wielopokoleniowych przestrzeni publicznych uwzględniających aspekty bioklimatyczne</p> <p style="padding-left: 20px;">ŚM_ZIT_23 Zagospodarowanie terenu na osiedlu Widok w Świebodzińcu</p> <p style="padding-left: 20px;">ŚM_POZ_27 Ogrody kieszonkowe w przestrzeni publicznej (lider: Stowarzyszenie Artystyczne Otwarcie)</p>
<p>W ramach celu operacyjnego 2.1. Wzrost atrakcyjności turystycznej dopuszczono realizację projektów z grupy 2.1.3. Atrakcje i kompleksy rekreacyjno-rozrywkowe wzbogacające produkt turystyczny oraz 2.1.4. Budowa i modernizacja obiektów sportowych wzbogacających atrakcyjność turystyczną. W projekcie Strategii ŚMMOF do 2030 roku nie zostały sformułowane szczegółowe podprojekty w ramach tego podprojektu, lecz stworzony został ich zarys.</p> <p>Projekt ma być sfinansowany z Funduszy Europejskich dla Lubuskiego 2021-2027.</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Wzrost atrakcyjności turystycznej i uczestniczenie w kulturze (2.); Poprawa ładu przestrzennego, w tym zrównoważonej mobilności (5.)
	Cel operacyjny	Wzrost atrakcyjności turystycznej (2.1.); Poprawa ładu przestrzennego (5.1.)
2.1.3. 2.1.4. 2.1.5.: ŚM_ZIT_11, ŚM_ZIT_12; 5.1.1.: ŚM_ZIT_23; ŚM_POZ_27	Projekty dopuszczone:	2.1.3. Atrakcje i kompleksy rekreacyjno-rozrywkowe wzbogacające produkt turystyczny 2.1.4. Budowa i modernizacja obiektów sportowych wzbogacających atrakcyjność turystyczną 2.1.5. Pozostałe działania podnoszące atrakcyjność turystyczną ŚMMOF ŚM_ZIT_11 Modernizacja zielonej infrastruktury na terenie Ogródka Jordanowskiego w m. Sulęcín (g. Sulęcín) ŚM_ZIT_12 Modernizacja historycznego kompleksu sportowo-rekreacyjnego zlokalizowanego na Winnej Górze w m. Sulęcín – etap II (g. Sulęcín) 5.1.1. Tworzenie wielopokoleniowych przestrzeni publicznych uwzględniających aspekty bioklimatyczne ŚM_ZIT_23 Zagospodarowanie terenu na osiedlu Widok w Świebodzińie ŚM_POZ_27 Ogrody kieszonkowe w przestrzeni publicznej (lider: Stowarzyszenie Artystyczne Otwarcie)
<p>W celu operacyjnym 2.1. Wzrost atrakcyjności turystycznej dopuszczono realizację projektów z grupy Pozostałe działania podnoszące atrakcyjność turystyczną (2.1.5.) w ramach której sformułowano dwa projekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja zielonej infrastruktury na terenie Ogródka Jordanowskiego w m. Sulęcín (ŚM_ZIT_11) – gmina Sulęcín - Zakres rzeczowy projektu obejmuje działania dotyczące: robót w zakresie kształtowania terenów zielonych, wykonanie nowych nasadzeń oraz pielęgnację i leczenie istniejącego drzewostanu wraz z budową automatycznego systemu nawadniania, położenia nowej sieci energetycznej, montażu słupów i opraw oświetleniowych, wytyczenie i budowę alejek i ciągów komunikacyjnych. • Modernizacja historycznego kompleksu sportowo-rekreacyjnego zlokalizowanego na Winnej Górze w m. Sulęcín – etap II – gmina Sulęcín - Projekt zakłada modernizację i rozbudowę infrastruktury sportowo-rekreacyjnej wraz z zapleczem oraz infrastrukturą towarzyszącą. W ramach modernizacji planowane są m.in. następujące zadania: przebudowa małego boiska, modernizacja trybun przy stadionie miejskim, przebudowa i rozbudowa ogrodzenia terenu kompleksu (ogrodzony zostanie teren tworzący spójną całość), zagospodarowanie zdegradowanej i/lub niewykorzystanej przestrzeni pod potrzeby rekreacyjno-sportowo-kulturalne mieszkańców m.in. poprzez budowę Street Workout lub placu zabaw, przebudowa ciągów pieszo-rowerowych. <p>W celu operacyjnym 5.1. Poprawa ładu przestrzennego dopuszczono realizację projektów z grupy Tworzenie wielopokoleniowych przestrzeni publicznych uwzględniających aspekty bioklimatyczne (5.1.1.), w ramach której sformułowano projekt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zagospodarowanie terenu na osiedlu Widok w Świebodzińie (ŚM_ZIT_23) – gmina Świebodziń - Celem projektu jest zwiększenie wykorzystania przestrzeni publicznej do celów społecznych, poprawa jakości życia mieszkańców oraz integracja międzypokoleniowa poprzez utworzenie wielopokoleniowej przestrzeni publicznej z uwzględnieniem aspektów bioklimatycznych na osiedlu Widok w Świebodzińie. Będzie to obszar mający za zadanie zaspokajanie potrzeb mieszkańców oraz ze względu na swoje położenie, jak i cechy funkcjonalno-przestrzenne sprzyjający nawiązywaniu kontaktów, ale również zapewniający bezpieczny odpoczynek czy dający możliwość uczestniczenia w różnych wydarzeniach kulturalnych, sportowych czy społecznych. Ma ona na celu zapewnienie miejsca spędzania czasu dla młodych osób, rodzin z dziećmi i seniorów. 		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Wzrost atrakcyjności turystycznej i uczestniczenie w kulturze (2.); Poprawa ładu przestrzennego, w tym zrównoważonej mobilności (5.)
	Cel operacyjny	Wzrost atrakcyjności turystycznej (2.1.); Poprawa ładu przestrzennego (5.1.)
2.1.3. 2.1.4. 2.1.5.: ŚM_ZIT_11, ŚM_ZIT_12; 5.1.1.: ŚM_ZIT_23; ŚM_POZ_27	Projekty dopuszczone:	<p>2.1.3. Atrakcje i kompleksy rekreacyjno-rozrywkowe wzbogacające produkt turystyczny</p> <p>2.1.4. Budowa i modernizacja obiektów sportowych wzbogacających atrakcyjność turystyczną</p> <p>2.1.5. Pozostałe działania podnoszące atrakcyjność turystyczną ŚMMOF</p> <p> ŚM_ZIT_11 Modernizacja zielonej infrastruktury na terenie Ogródka Jordanowskiego w m. Sulęcín (g. Sulęcín)</p> <p> ŚM_ZIT_12 Modernizacja historycznego kompleksu sportowo-rekreacyjnego zlokalizowanego na Winnej Górze w m. Sulęcín – etap II (g. Sulęcín)</p> <p>5.1.1. Tworzenie wielopokoleniowych przestrzeni publicznych uwzględniających aspekty bioklimatyczne</p> <p> ŚM_ZIT_23 Zagospodarowanie terenu na osiedlu Widok w Świebodzińsku</p> <p>ŚM_POZ_27 Ogrody kieszonkowe w przestrzeni publicznej (lider: Stowarzyszenie Artystyczne Otwarcie)</p>
<p>Projekt Ogrody kieszonkowe w przestrzeni publicznej (ŚM_POZ_27), którego przewidywanym liderem ma być Stowarzyszenie Artystyczne Otwarcie zakłada zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy pomocy ogrodów kieszonkowych (domki dla owadów, rośliny wieloletnie, wielokolorowe itp.) oraz zaangażowanie międzypokoleniowe.</p> <p>Projekty mają być sfinansowane z Funduszy Europejskich dla Lubuskiego 2021-2027.</p> <p>POTENCJALNE ODDZIAŁYWANIA POZYTYWNE</p> <p>Poniżej w formie oceny opisowej przedstawiono najważniejsze pozytywne oddziaływania, na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego, których należy się spodziewać jako skutek realizacji zaplanowanego projektu ZIT wraz z podprojektami dotyczącymi wzrostu atrakcyjności turystycznej i poprawy ładu przestrzennego:</p> <p>- formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000 –projekty zlokalizowane są poza granicami form ochrony przyrody, w związku z czym nie prognozuje się wystąpienia oddziaływania na FOP w tym obszary Natura 2000,</p> <p>- różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny – działania polegające na modernizacji zielonej infrastruktury na terenie Ogródka Jordanowskiego w m. Sulęcín, zagospodarowanie terenu na osiedlu Widok w Świebodzińsku czy realizacja ogrodów kieszonkowych, mogą wpłynąć pozytywnie długotrwale na różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny. Nasadzenia nowych drzew są bezpośrednio związane z lokalnym wzrostem bioróżnorodności. Właściwe wyeksponowanie wartości przyrodniczych może przyczynić się do wzrostu świadomości ekologicznej i ochrony przyrody. W miarę korzystania z udostępnionych terenów zielonych, użytkownicy będą mieli okazję do bezpośredniego kontaktu z przyrodą i obserwowania różnorodności biologicznej wokół nich. To może prowadzić do większej troski o środowisko i wspierania działań na rzecz ochrony przyrody,</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Wzrost atrakcyjności turystycznej i uczestniczenie w kulturze (2.); Poprawa ładu przestrzennego, w tym zrównoważonej mobilności (5.)
	Cel operacyjny	Wzrost atrakcyjności turystycznej (2.1.); Poprawa ładu przestrzennego (5.1.)
2.1.3. 2.1.4. 2.1.5.: ŚM_ZIT_11, ŚM_ZIT_12; 5.1.1.: ŚM_ZIT_23; ŚM_POZ_27	Projekty dopuszczone:	2.1.3. Atrakcje i kompleksy rekreacyjno-rozrywkowe wzbogacające produkt turystyczny 2.1.4. Budowa i modernizacja obiektów sportowych wzbogacających atrakcyjność turystyczną 2.1.5. Pozostałe działania podnoszące atrakcyjność turystyczną ŚMMOF ŚM_ZIT_11 Modernizacja zielonej infrastruktury na terenie Ogródka Jordanowskiego w m. Sulęcín (g. Sulęcín) ŚM_ZIT_12 Modernizacja historycznego kompleksu sportowo-rekreacyjnego zlokalizowanego na Winnej Górze w m. Sulęcín – etap II (g. Sulęcín) 5.1.1. Tworzenie wielopokoleniowych przestrzeni publicznych uwzględniających aspekty bioklimatyczne ŚM_ZIT_23 Zagospodarowanie terenu na osiedlu Widok w Świebodzińcu ŚM_POZ_27 Ogrody kieszonkowe w przestrzeni publicznej (lider: Stowarzyszenie Artystyczne Otwarcie)
<p>- ludzi – tereny zielone, zachęcają do aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia, co przekłada się na poprawę ogólnego zdrowia społeczeństwa. Korzyści te obejmują m.in. zmniejszenie otyłości, poprawę kondycji fizycznej, redukcję chorób serca i poprawę ogólnego samopoczucia,</p> <p>- wody – tereny zielone stanowią naturalne obszary o zwiększonej retencyjności, zatem można uznać, że oddziaływanie będzie pośrednie, długookresowe i stałe,</p> <p>- powietrze i klimat – tereny zielone stanowią naturalne filtry, które wpływają na poprawę jakości powietrza, wpływają łagodząco skutki zmian klimatu,</p> <p>- powierzchnia ziemi – tereny zielone wpływają na poprawę zdolności retencyjnych, pośrednio wpływają na wilgotność gruntów, zapobiegają erozji, zatem oddziaływanie należy uznać za pozytywne, długoterminowe, stałe,</p> <p>- krajobraz – dobrze zaprojektowana zieleń zintegrowana z otaczającym krajobrazem, wpływa pozytywnie na krajobraz, kształtuje poczucie estetyki,</p> <p>- zasoby naturalne – nie przewiduje się wystąpienie pozytywnego oddziaływania na zasoby naturalne,</p> <p>- zabytki, dobra materialne – planowane działanie polegające na modernizacji historycznego kompleksu sportowo-rekreacyjnego na Winnej Górze w Sulęcín, wpłynie pozytywnie na zabytki i dobra materialne.</p> <p>POTENCJALNE ODDZIAŁYWANIA NEGATYWNE</p> <p>Poniżej w formie oceny opisowej przedstawiono najważniejsze negatywne oddziaływania, na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego, których należy się spodziewać jako skutek realizacji zaplanowanych projektów wraz z podprojektami.</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Wzrost atrakcyjności turystycznej i uczestniczenie w kulturze (2.); Poprawa ładu przestrzennego, w tym zrównoważonej mobilności (5.)
	Cel operacyjny	Wzrost atrakcyjności turystycznej (2.1.); Poprawa ładu przestrzennego (5.1.)
2.1.3. 2.1.4. 2.1.5.: ŚM_ZIT_11, ŚM_ZIT_12; 5.1.1.: ŚM_ZIT_23; ŚM_POZ_27	Projekty dopuszczone:	<p>2.1.3. Atrakcje i kompleksy rekreacyjno-rozrywkowe wzbogacające produkt turystyczny</p> <p>2.1.4. Budowa i modernizacja obiektów sportowych wzbogacających atrakcyjność turystyczną</p> <p>2.1.5. Pozostałe działania podnoszące atrakcyjność turystyczną ŚMMOF</p> <p> ŚM_ZIT_11 Modernizacja zielonej infrastruktury na terenie Ogródka Jordanowskiego w m. Sulęcín (g. Sulęcín)</p> <p> ŚM_ZIT_12 Modernizacja historycznego kompleksu sportowo-rekreacyjnego zlokalizowanego na Winnej Górze w m. Sulęcín – etap II (g. Sulęcín)</p> <p>5.1.1. Tworzenie wielopokoleniowych przestrzeni publicznych uwzględniających aspekty bioklimatyczne</p> <p> ŚM_ZIT_23 Zagospodarowanie terenu na osiedlu Widok w Świebodzińcu</p> <p>ŚM_POZ_27 Ogrody kieszonkowe w przestrzeni publicznej (lider: Stowarzyszenie Artystyczne Otwarcie)</p>
<p>W projekcie Strategii nie sprecyzowano na czym dokładnie będzie polegać realizacja podprojektów, niemniej działania mieszczące się w szeroko opisanych nazwach podprojektów, prognozuje się, że przeważać będą oddziaływania pozytywne. Niemniej część działań szczególnie na etapie realizacji może chwilowo mieć charakter oddziaływań negatywnych, na obecnym etapie hipotetycznie zakłada się, że wszystkie działania prowadzone w obrębie terenów zielonych prowadzone będą z zachowaniem najwyższych standardów ochrony środowiska przyrodniczego i nie będą w znaczący sposób oddziaływać na poszczególne elementy środowiska oraz na środowisko jako całość.</p> <p>Planowane w ramach projektu przedsięwzięcia ze względu na skalę nie będą klasyfikowane jako przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, dla których należałoby uzyskać decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach.</p> <p>- formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000 – projekty zlokalizowane są poza granicami form ochrony przyrody, w związku z czym nie prognozuje się wystąpienia oddziaływania na FOP w tym obszary Natura 2000,</p> <p>- różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny – potencjalnie negatywne oddziaływanie może wystąpić na etapie realizacji zaplanowanych projektów, kiedy potencjalnie do ich realizacji mogą być wykorzystywane maszyny budowlane, które mogą prowadzić do płoszenia zwierząt i zniszczenia stanowisk zwierząt i roślin.</p> <p>Podkreślić należy, że celem działań jest głównie ekspozycja walorów przyrodniczych terenów zielonych, w związku z tym należy zwrócić szczególną uwagę na istniejące cenne elementy środowiska przyrodniczego, by nie doprowadzić do ich zniszczenia lub utraty walorów przyrodniczych poprzez zaplanowane prace.</p> <p>- ludzi – nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na ludzi,</p> <p>- wody – nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na wody. Realizacja projektu, ze względu na charakter planowanych działań, nie będzie znacząco negatywnie oddziaływała na jednolite części wód oraz nie będą powodować nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”.</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Wzrost atrakcyjności turystycznej i uczestniczenie w kulturze (2.); Poprawa ładu przestrzennego, w tym zrównoważonej mobilności (5.)
	Cel operacyjny	Wzrost atrakcyjności turystycznej (2.1.); Poprawa ładu przestrzennego (5.1.)
2.1.3. 2.1.4. 2.1.5.: ŚM_ZIT_11, ŚM_ZIT_12; 5.1.1.: ŚM_ZIT_23; ŚM_POZ_27	Projektu dopuszczone:	2.1.3. Atrakcje i kompleksy rekreacyjno-rozrywkowe wzbogacające produkt turystyczny 2.1.4. Budowa i modernizacja obiektów sportowych wzbogacających atrakcyjność turystyczną 2.1.5. Pozostałe działania podnoszące atrakcyjność turystyczną ŚMMOF ŚM_ZIT_11 Modernizacja zielonej infrastruktury na terenie Ogródka Jordanowskiego w m. Sulęcín (g. Sulęcín) ŚM_ZIT_12 Modernizacja historycznego kompleksu sportowo-rekreacyjnego zlokalizowanego na Winnej Górze w m. Sulęcín – etap II (g. Sulęcín) 5.1.1. Tworzenie wielopokoleniowych przestrzeni publicznych uwzględniających aspekty bioklimatyczne ŚM_ZIT_23 Zagospodarowanie terenu na osiedlu Widok w Świebodzińcu ŚM_POZ_27 Ogrody kieszonkowe w przestrzeni publicznej (lider: Stowarzyszenie Artystyczne Otwarcie)
<p>- powietrze i klimat – na etapie budowy może wystąpić zwiększona emisja hałasu związana z poruszaniem się pojazdów realizujących przedsięwzięcie, pojazdy te będą również źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza. Oddziaływanie to będzie miało charakter krótkoterminowy, ograniczony do czasu budowy i nie będzie znacząco negatywne,</p> <p>- powierzchnia ziemi – w wyniku realizacji działań polegających na utwardzeniu ciągów komunikacyjnych (chodników, ścieżek wewnętrznych) może nastąpić zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej, w wyniku prowadzonych prac nastąpi zmiana struktury gruntów, w celu zwiększenia nośności należy zagęścić grunty, w wyniku czego zmniejszy się objętość porów gruntowych, pośrednio lokalnie zdolność retencyjna gruntów. Oddziaływanie takie będzie miało charakter, nieznaczący,</p> <p>- krajobraz – nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na krajobraz,</p> <p>- zasoby naturalne – realizacja niektórych projektów może wymagać wykonania np. podsypki z kruszywa, zatem wiąże się to pośrednio ze zwiększeniem zapotrzebowania na kruszywa naturalne (piasek, żwir), poza tym nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na zasoby naturalne,</p> <p>- zabytki, dobra materialne - nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na zabytki i dobra materialne.</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Poprawa ładu przestrzennego, w tym zrównoważonej mobilności
	Cel operacyjny	Poprawa ładu przestrzennego
5.1.2.	Projekt dopuszczony:	Budowa obiektów mostowych – poprawa skomunikowania przestrzennego

W celu operacyjnym 5.1. Poprawa ładu przestrzennego dopuszczono realizację projektów z grupy Budowa obiektów mostowych – poprawa skomunikowania przestrzennego (5.1.2.). W projekcie Strategii ŚMMOF do 2030 roku nie zostały sformułowane szczegółowe podprojekty w ramach tej grupy, lecz stworzony został ich zarys.

Projekty mają być sfinansowane z Funduszy Europejskich dla Lubuskiego 2021-2027.

Oddziaływania opisano adekwatnie do stopnia szczegółowości ocenianego dokumentu, równocześnie starając się zidentyfikować wszystkie potencjalne oddziaływania, które mogą wystąpić w efekcie realizacji projektu.

POTENCJALNE ODDZIAŁYWANIA POZYTYWNE

Działanie, którego celem jest poprawa skomunikowania przestrzennego poprzez budowę obiektów mostowych należy uznać za zwiększenie integralności układów komunikacyjnych, optymalizację skrócenie czasu dojazdu, a pośrednio zmniejszenie emisji CO₂ należą do działań prośrodowiskowych.

- **formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000** – projekt został opisany na dużym poziomie ogólności nie wskazano konkretnych lokalizacji, w których planuje się budowę obiektów mostowych. Niemniej budowa obiektów mostowych nie spowoduje wystąpienia oddziaływań pozytywnych. Zakłada się, że realizacja projektu nie będzie oddziaływała na formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000,
- **różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny** – planowane działania pośrednio mogą przyczynić się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, emisji hałasu przez co wtórnie pozytywnie mogą oddziaływać na bioróżnorodność,
- **ludzi** – budowa obiektów mostowych pośrednio wpłynie na poprawę bezpieczeństwa ruchu, wpłynie na możliwość sprawnego/szybkiego przemieszczania się doprowadzi do wzrostu komfortu życia mieszkańców,
- **wody** – pośrednio skrócenie dróg dojazdów wpłynie na zmniejszenie ilości emitowanych przez transport zanieczyszczeń, które trafią do wód i środowiska gruntowo-wodnego,
- **powietrze i klimat** – najważniejsze oddziaływania to pośrednie, oddziaływanie na powietrze i klimat poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z transportu, w wyniku skrócenia drogi i czasu dojazdu, usprawnienie ruchu pośrednio wpłynie na zmniejszenie kongestii pośrednio na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, hałasu i wibracji. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza pośrednio pozytywnie wpływa na postępujące procesy związane ze zmianami klimatu,

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Poprawa ładu przestrzennego, w tym zrównoważonej mobilności
	Cel operacyjny	Poprawa ładu przestrzennego
5.1.2.	Projekt dopuszczony:	Budowa obiektów mostowych – poprawa skomunikowania przestrzennego

- **powierzchnia ziemi** – budowa obiektów mostowych nie będzie bezpośrednio pozytywnie oddziaływać na powierzchnię ziemi, pośrednio poprzez skrócenie drogi dotarcia do celu zmniejszy się emisja zanieczyszczeń do środowiska w tym do gruntu,

- **krajobraz** – dobrze zaprojektowane obiekty mostowe mogą być harmonijnie zintegrowane z otaczającym krajobrazem. Budowa obiektów mostowych może wpłynąć na poprawę estetyki przestrzeni publicznych,

- **zasoby naturalne** – pośrednio oddziałuje na ograniczenie ilości spalanych paliw, zatem przyczynia się do ochrony zasobów naturalnych,

- **zabytki, dobra materialne** – nie przewiduje się wystąpienia pozytywnego oddziaływania na zabytki, pośrednio poprzez poprawę jakości nawierzchni i skrócenie drogi dotarcia do celu można założyć, że skróci się czas użytkowania pojazdów i wydłuży się ich czas eksploatacji.

POTENCJALNE ODDZIAŁYWANIA NEGATYWNE

Planowane w ramach projektu przedsięwzięcia ze względu na skalę nie będą klasyfikowane jako przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla których należałoby uzyskać decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach. Poniżej na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839 ze zm.) wymieniono przedsięwzięcia, które potencjalnie mogą oddziaływać na środowisko i które mogą być związane z budową obiektów mostowych, dla których obligatoryjnie należy uzyskać decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach:

w §3 ust. 1 punkt:

62) drogi o nawierzchni twardej o całkowitej długości przedsięwzięcia powyżej 1 km inne niż wymienione w § 2 ust. 1 pkt 31 i 32 lub obiekty mostowe w ciągu drogi o nawierzchni twardej, z wyłączeniem przebudowy dróg lub obiektów mostowych, służących do obsługi stacji elektroenergetycznych i zlokalizowanych poza obszarami objętymi formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;

Poniżej w formie oceny opisowej przedstawiono najważniejsze negatywne oddziaływania, na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego, których należy się spodziewać jako skutek realizacji zaplanowanego projektu.

- **formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000** – podkreślić należy, że na obecnym etapie nie znana jest dokładna lokalizacja obiektów mostowych, zatem nie można stwierdzić czy wystąpią oddziaływania na formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000. Niemniej przy założeniu, że realizacja obiektów mostowych będzie się odbywała zgodnie z warunkami określonymi w decyzjach środowiskowych nie prognozuje się wystąpienie negatywnych oddziaływań na formy ochrony przyrody.

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Poprawa ładu przestrzennego, w tym zrównoważonej mobilności
	Cel operacyjny	Poprawa ładu przestrzennego
5.1.2.	Projekt dopuszczony:	Budowa obiektów mostowych – poprawa skomunikowania przestrzennego
<p>- różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny – w ramach działania planuje się budowę obiektów mostowych, których realizacja może wymagać przeprowadzenia wycinki drzew i krzewów, a tym samym pośrednio mogą wpłynąć głównie na ornitofaunę, dla której drzewa i krzewy mogą stanowić miejsca odpoczynku, żerowania, rozrodu. Jako działania minimalizujące stosowane będą nasadzenia kompensacyjne wykonane gatunkami rodzimymi. Budowa obiektów mostowych może również doprowadzić do zmniejszenia powierzchni biologicznie czynnej poprzez utwardzenia. Realizacja nowych dojazdów do obiektów mostowych może prowadzić do zakłócenia życia zwierząt, głównie ich płoszenia będącego efektem wzrostu emisji hałasu i wzrostu natężenia ruchu.</p> <p>- ludzi – nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na ludzi.</p> <p>- wody – oddziaływanie negatywne może wystąpić w wyniku utwardzenia powierzchni pod budowę mostów, nastąpi zmniejszenie powierzchni naturalnej infiltracji. Wody z powierzchni utwardzonych w większości odprowadzane będą grawitacyjnie do gruntu i będą naturalnie infiltrować w głąb profilu glebowego, ze względu na ich skalę planowanych przedsięwzięć nie przewiduje się, by oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne miało charakter znaczący. Realizacja projektu, ze względu na charakter planowanych działań, nie będzie znacząco negatywnie oddziaływać na jednolite części wód oraz nie będą powodować nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”.</p> <p>- powietrze i klimat – na etapie budowy może wystąpić zwiększona emisja hałasu związana z poruszaniem się pojazdów realizujących budowę, pojazdy te będą również źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza. Oddziaływanie to będzie miało charakter krótkoterminowy, ograniczony do czasu budowy i nie będzie znacząco negatywne. Na etapie użytkowania również wzrośnie natężenie ruchu w okolicach planowanych obiektów mostowych, zatem wzrośnie emisja hałasu i emisja zanieczyszczeń do powietrza. Podkreślić należy, że wzrost będzie miała charakter lokalny i nieznaczący,</p> <p>- powierzchnia ziemi – w wyniku realizacji przedsięwzięcia nastąpi zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej, w wyniku prowadzonych prac nastąpi zmiana struktury gruntów, w celu zwiększenia nośności należy zagęścić grunty, w wyniku czego zmniejszy się objętość porów gruntowych, pośrednio zdolność retencyjna gruntów,</p> <p>- krajobraz – oddziaływanie na krajobraz rozumiany jako przestrzeń widziana przez człowieka ograniczy się do kilkudziesięciu, a w najgorszym wypadku kilkuset metrów i nie wpłynie istotnie na zmianę struktury krajobrazu. Siła oddziaływania wizualnego planowanych działań będzie mała, zatem oddziaływanie na krajobraz nie będzie miało charakteru oddziaływania znacząco negatywnego. W przypadku realizacji wysokich obiektów mostowych może wystąpić lokalnie duże oddziaływanie na krajobraz,</p> <p>- zasoby naturalne – budowa obiektów mostowych wymagać będzie wykorzystania kruszyw, głównie piasku i żwiru, zatem działanie wiąże się pośrednio ze zwiększeniem zapotrzebowania na kruszywa naturalne, poza tym nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na zasoby naturalne,</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Poprawa ładu przestrzennego, w tym zrównoważonej mobilności
	Cel operacyjny	Poprawa ładu przestrzennego
5.1.2.	Projekt dopuszczony:	Budowa obiektów mostowych – poprawa skomunikowania przestrzennego
- zabytki, dobra materialne - nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na zabytki, dobra materialne.		
Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Poprawa ładu przestrzennego, w tym zrównoważonej mobilności (5.); Wspieranie rozwoju gospodarczego (7.)
	Cel operacyjny	Poprawa ładu przestrzennego (5.1.); Przygotowanie i zbrojenie terenów inwestycyjnych (7.2.)
5.1.3., 7.2.1., 7.2.2.	Projekty dopuszczone:	5.1.3. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych 7.2.1. Scalanie terenów inwestycyjnych 7.2.2. Zbrojenie terenów inwestycyjnych
<p>W celu operacyjnym 5.1. Poprawa ładu przestrzennego dopuszczono realizację projektów z grupy Uzbrojenie terenów inwestycyjnych (5.1.3.), natomiast cel operacyjny 7.2. Przygotowanie i zbrojenie terenów inwestycyjnych dopuszcza realizację projektów z grup: Scalanie terenów inwestycyjnych (7.2.1.) oraz Zbrojenie terenów inwestycyjnych (7.2.2.). W projekcie Strategii ŚMMOF do 2030 roku nie zostały sformułowane szczegółowe podprojekty w ramach wymienionych grup, lecz stworzony został ich zarys.</p> <p>Projekty mają być sfinansowane z Funduszy Europejskich dla Lubuskiego 2021-2027.</p> <p>Oddziaływania opisano adekwatnie do stopnia szczegółowości ocenianego dokumentu, równocześnie starając się zidentyfikować wszystkie potencjalne oddziaływania, które mogą wystąpić w efekcie realizacji projektu.</p> <p>POTENCJALNE ODDZIAŁYWANIA POZYTYWNE</p> <p>- formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000 – projekty mają zapis ogólny i nie są zlokalizowane przestrzenie, nie przewiduje się by uzbrojenie terenów inwestycyjnych, scalanie terenów inwestycyjnych miało pozytywnie oddziaływać na formy ochrony przyrody w tym obszarze Natura 2000,</p> <p>- różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny – projekty mają zapis ogólny i nie są zlokalizowane przestrzenie, nie przewiduje się by uzbrojenie terenów inwestycyjnych, scalanie terenów inwestycyjnych miało pozytywnie oddziaływać na różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny,</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Poprawa ładu przestrzennego, w tym zrównoważonej mobilności
	Cel operacyjny	Poprawa ładu przestrzennego
5.1.2.	Projekt dopuszczony:	Budowa obiektów mostowych – poprawa skomunikowania przestrzennego
<p>- ludzi – pośrednio realizacja projektów może pozytywnie oddziaływać na ludzi w formie polepszenia jakości życia poprzez stworzenie nowych miejsc pracy.</p> <p>- wody – nie przewiduje się wystąpienia pozytywnego oddziaływania na wody,</p> <p>- powietrze i klimat – nie przewiduje się wystąpienia pozytywnego oddziaływania na powietrze i klimat,</p> <p>- powierzchnię ziemi – nie przewiduje się wystąpienia pozytywnego oddziaływania na powierzchnię ziemi,</p> <p>- krajobraz – nie przewiduje się wystąpienia pozytywnego oddziaływania na krajobraz,</p> <p>- zasoby naturalne – nie przewiduje się wystąpienia pozytywnego oddziaływania na zasoby naturalne,</p> <p>- zabytki, dobra materialne – nie przewiduje się wystąpienia pozytywnego oddziaływania na zabytki i dobra materialne.</p> <p>POTENCJALNE ODDZIAŁYWANIA NEGATYWNE</p> <p>- formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000 – projekty mają zapis ogólny i nie są zlokalizowane przestrzenie, nie przewiduje się by uzbrojenie terenów inwestycyjnych, scalanie terenów inwestycyjnych miało negatywnie oddziaływać na formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000,</p> <p>- różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny - projekty mają zapis ogólny i nie są zlokalizowane przestrzenie, nie przewiduje się by uzbrojenie terenów inwestycyjnych, scalanie terenów inwestycyjnych miało negatywnie oddziaływać na różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny. Niemniej uruchomienie nowych powierzchni pod zabudowę zawsze wiąże się z zniszczeniem dotychczasowej pokrywy roślinnej oraz ograniczeniem przestrzeni, w której żyją zwierzęta. Oddziaływania tego wiążą się z każdym rodzajem przekształcenia powierzchni na cele prowadzenia działalności gospodarczej.</p> <p>- ludzi – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na ludzi,</p> <p>- wody – w związku z docelowym zagospodarowaniem/ utwardzeniem/uszczelnieniem powierzchni, powierzchnia na jakiej woda może infiltrować w głąb profilu ulegnie zmniejszeniu, niemniej założyć należy, że wody opadowe i roztopowe będą zagospodarowane w granicach działek, na których planuje się realizację przedsięwzięć. Założyć również należy, że w przypadku wystąpienia konieczności tereny będą wyposażone w środki minimalizujące potencjalne oddziaływania np. osadniki i/lub separatory,</p> <p>- powietrze i klimat – uzbrojenie terenów realizowane jest na potrzeby uruchomienia nowych terenów na cele rozwoju zabudowy, co z związane jest z większym natężeniem ruchu pojazdów i większą emisją zanieczyszczeń do powietrza i hałasu, podobnie jak urządzenia, które mogą być montowane na dachach planowanych obiektów. Niemniej złożyć</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Poprawa ładu przestrzennego, w tym zrównoważonej mobilności
	Cel operacyjny	Poprawa ładu przestrzennego
5.1.2.	Projekt dopuszczony:	Budowa obiektów mostowych – poprawa skomunikowania przestrzennego
<p>należy, że wszystkie przedsięwzięcia realizowane będą zgodnie z obowiązującymi przepisami i emisja zanieczyszczeń do powietrza i hałasu nie będzie przekraczać dopuszczalnych przepisami prawa poziomów,</p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnię ziemi - uzbrojenie terenów realizowane jest na potrzeby uruchomienia nowych terenów na cele rozwoju zabudowy, zatem nastąpi zajęcie powierzchni ziemi poprzez planowane przedsięwzięcia, nastąpi utwardzenie i uszczelnienie powierzchni gruntu, oddziaływanie tego typu wiąże się z jakąkolwiek formą zainwestowania i nie powinno mieć charakteru znaczącego, - krajobraz – pojawienie się nowych obiektów kubaturowych będzie w sposób bezpośredni oddziaływało na krajobraz, w przestrzeni pojawią się nowe obiekty, które zmienią strukturę krajobrazu, oddziaływanie takie związane jest z jakąkolwiek formą zainwestowania w obiekty kubaturowe, - zasoby naturalne – w wyniku realizacji projektów powstaną nowe tereny inwestycyjne, które będą wymagały doprowadzenia mediów w tym energii cieplnej, elektrycznej co związane jest z koniecznością wytworzenia tej energii, w części zapewne z paliw kopalnych, - zabytki, dobra materialne – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na zabytki i dobra materialne. 		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Poprawa ładu przestrzennego, w tym zrównoważonej mobilności
	Cel operacyjny	Wspieranie zrównoważonej mobilności
5.2.1.: ŚM_ZIT_24 ŚM_ZIT_25 ŚM_ZIT_26 5.2.2	Projekty zintegrowane:	5.2.1. Budowa dróg rowerowych i pieszych oraz infrastruktury pieszej i rowerowej ŚM_ZIT_24 Rozwój transportu rowerowego w Gminie Międzyrzecz (g. Międzyrzecz) ŚM_ZIT_25 Rozwój transportu rowerowego na obszarze Gminy Świebodzin (g. Świebodzin) ŚM_ZIT_26 Rozwój transportu rowerowego poprzez budowę ścieżek rowerowych na terenie Gminy Sulęcín (g. Sulęcín) 5.2.2. System roweru miejskiego
W ramach celu operacyjnego 5.2. Poprawa ładu przestrzennego, w tym zrównoważonej mobilności: Wspieranie zrównoważonej mobilności (5.2.1.) sformułowane zostały trzy projekty zintegrowane: <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój transportu rowerowego w gminie Międzyrzecz (ŚM_ZIT_24) – gmina Międzyrzecz - W ramach przedsięwzięcia zrealizowana zostanie inwestycja związana z budową szlaku rowerowego w ciągu byłej drogi krajowej nr 3 na odcinku od Międzyrzecza do granicy administracyjnej z Gminą Świebodzin o łącznej długości ok. 6,4 km. Planowana droga pokrywa się także z Regionalnym Szlakiem Rowerowym nr 763, co po zrealizowaniu inwestycji znacząco wpłynie na podniesienie atrakcyjności całości szlaku. • Rozwój transportu rowerowego na obszarze Gminy Świebodzin (ŚM_ZIT_25) – gmina Świebodzin - W ramach przedsięwzięcia zrealizowana zostanie inwestycja związana z budową ścieżki rowerowej w ciągu byłej drogi krajowej nr 3 o łącznej długości ok. 5,5 km. Planowana droga pokrywa się także z Regionalnym Szlakiem Rowerowym nr 763, co po zrealizowaniu inwestycji znacząco wpłynie na podniesienie atrakcyjności całości szlaku. • Rozwój transportu rowerowego poprzez budowę ścieżek rowerowych na terenie Gminy Sulęcín (ŚM_ZIT_26) – gmina Sulęcín - W ramach projektu zrealizowana zostanie inwestycja polegająca na budowie ciągu pieszo-rowerowego na terenie miasta Sulęcín o łącznej długości ok. 1,09 km. Celem projektu jest rozwój infrastruktury transportu niezmotoryzowanego na terenie Gminy Sulęcín po-przez inwestycję w tworzenie sieci połączeń dróg rowerowych. Projekty mają być sfinansowane z Funduszy Europejskich dla Lubuskiego 2021-2027.		
Na mapie stanowiącej załącznik 1 do niniejszej prognozy zaznaczono, przybliżone lokalizację podprojektów realizowanych w ramach planowanego projektu na tle form ochrony przyrody.		
<p>Ocenę podzielono na dwie części w pierwszej przedstawiono opis oddziaływań pozytywnych, których należy się spodziewać jako skutek realizacji prac zaplanowanych w ramach podprojektów, a w drugiej części opisano potencjalne oddziaływania negatywne, które mogą być wystąpić w wyniku realizacji planowanych projektów/podprojektów.</p> Oddziaływania opisano adekwatnie do stopnia szczegółowości ocenianego dokumentu, równocześnie starając się zidentyfikować wszystkie potencjalne oddziaływania, które mogą wystąpić w efekcie realizacji projektu.		
<p>POTENCJALNE ODDZIAŁYWANIA POZYTYWNE</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Poprawa ładu przestrzennego, w tym zrównoważonej mobilności
	Cel operacyjny	Wspieranie zrównoważonej mobilności
5.2.1.: ŚM_ZIT_24 ŚM_ZIT_25 ŚM_ZIT_26 5.2.2	Projekty zintegrowane:	<p>5.2.1. Budowa dróg rowerowych i pieszych oraz infrastruktury pieszej i rowerowej ŚM_ZIT_24 Rozwój transportu rowerowego w Gminie Międzyrzecz (g. Międzyrzecz) ŚM_ZIT_25 Rozwój transportu rowerowego na obszarze Gminy Świebodzin (g. Świebodzin) ŚM_ZIT_26 Rozwój transportu rowerowego poprzez budowę ścieżek rowerowych na terenie Gminy Sulęcín (g. Sulęcín)</p> <p>5.2.2. System roweru miejskiego</p>
<p>Działania, których celem jest wspieranie zrównoważonej mobilności zakładają realizację projektów polegających na rozwoju sieci dróg rowerowych w granicach gminy Międzyrzecz, Świebodzin i Sulęcín.</p> <p>Poniżej w formie oceny opisowej przedstawiono najważniejsze pozytywne oddziaływania, na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego, których należy się spodziewać jako skutek realizacji zaplanowanych projektów dotyczących budowy dróg rowerowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000 – logiczne jest lokalizowanie dróg rowerowych wzdłuż atrakcyjnych przyrodniczo terenów, np. wzdłuż zadrzewień, które w okresie lata obniżają temperaturę powietrza i chronią użytkowników poprzez rzucający cień, dają ochronę przed wiatrem, niemniej w przypadku lokalizacji dróg rowerowych w granicach form ochrony przyrody i na terenach atrakcyjnych przyrodniczo i krajobrazowo należy zwrócić szczególną uwagę na cenne elementy środowiska przyrodniczego, by nie doprowadzić do ich zniszczenia lub utraty walorów przyrodniczych, krajobrazowych, - różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny – drogi rowerowe, szczególnie te, wzdłuż których znajduje się zieleń, mogą wpływać na ułatwienie migracji mogą służyć jako swego rodzaju korytarz ekologiczny, mogą stanowić połączenie pomiędzy fragmentami siedlisk, co może ułatwić migrację, rozprzestrzenianie się gatunków i wymianę genów. To może przyczynić się do utrzymania zdrowych populacji zwierząt i roślin oraz ochrony różnorodności biologicznej. Budowa dróg rowerowych może przyczynić się do wzrostu świadomości ekologicznej i ochrony przyrody. W miarę korzystania z dróg rowerowych, użytkownicy mają okazję do bezpośredniego kontaktu z przyrodą i obserwowania różnorodności biologicznej wokół nich. To może prowadzić do większej troski o środowisko i wspierania działań na rzecz ochrony przyrody, - ludzi – budowa dróg rowerowych wpływa na poprawę bezpieczeństwa ruchu pieszych i rowerzystów, budowa dróg rowerowych zachęca do aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia. Kiedy więcej osób korzysta z roweru, zmniejsza się liczba osób korzystających z samochodów, co przekłada się na poprawę ogólnego zdrowia społeczeństwa. Korzyści te obejmują m.in. zmniejszenie otyłości, poprawę kondycji fizycznej, redukcję chorób serca i poprawę ogólnego samopoczucia, - wody – pośrednio zmniejszenie ilości emitowanych spalin przekłada się na zmniejszenie zanieczyszczeń, które trafiają do wód i środowiska gruntowo-wodnego. Poprzez zwiększenie liczby rowerzystów i zmniejszenie ruchu samochodowego, zmniejsza się ilość substancji chemicznych, olejów, paliw i innych zanieczyszczeń, które mogą przedostawać się z nawierzchni drogi do wód, 		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Poprawa ładu przestrzennego, w tym zrównoważonej mobilności
	Cel operacyjny	Wspieranie zrównoważonej mobilności
5.2.1.: ŚM_ZIT_24 ŚM_ZIT_25 ŚM_ZIT_26 5.2.2	Projekty zintegrowane:	<p>5.2.1. Budowa dróg rowerowych i pieszych oraz infrastruktury pieszej i rowerowej ŚM_ZIT_24 Rozwój transportu rowerowego w Gminie Międzyrzecz (g. Międzyrzecz) ŚM_ZIT_25 Rozwój transportu rowerowego na obszarze Gminy Świebodzin (g. Świebodzin) ŚM_ZIT_26 Rozwój transportu rowerowego poprzez budowę ścieżek rowerowych na terenie Gminy Sulęcín (g. Sulęcín)</p> <p>5.2.2. System roweru miejskiego</p>
<p>- powietrze i klimat – najważniejsze oddziaływania to pośrednie, oddziaływanie na powietrze i klimat poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z ruchu samochodów na rzecz ruchu rowerowego, zmniejszenie natężenia ruchu samochodów wpływa na zmniejszenie kongestii pośrednio na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, hałasu i wibracji. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza pośrednio wpływa na procesy związane ze zmianami klimatu,</p> <p>- powierzchnia ziemi – budowa dróg rowerowych wymaga zajęcia mniejszej powierzchni niż jezdni dla ruchu samochodów, ograniczenie zanieczyszczenia powietrza pośrednio wpływa na stan gleby poprzez zmniejszenie kumulacji zanieczyszczeń w glebie,</p> <p>- krajobraz – dobrze zaprojektowane drogi rowerowe mogą być harmonijnie zintegrowane z otaczającym krajobrazem. Mogą być dostosowane do naturalnych warunków terenowych, takich jak nachylenia, łuki, drzewa czy wody powierzchniowe. Przykładem mogą być ścieżki rowerowe prowadzące wzdłuż brzegów rzek, które podkreślają piękno i walory przyrodnicze tych obszarów. Budowa dróg rowerowych i rozwój wzdłuż nich tzw. zielonej infrastruktury może wzbogacić strukturę krajobrazu, poprawić estetykę przestrzeni, może również wpłynąć na poprawę percepcji przestrzeni poprzez wzrost siły oddziaływania wizualnego elementów zielonej infrastruktury, poprzez zwiększenie w polu widzenia roślin,</p> <p>- zasoby naturalne – pośrednio oddziałuje na ograniczenie ilości spalanych paliw, zatem przyczynia się do ochrony zasobów naturalnych,</p> <p>- zabytki, dobra materialne – wzrost liczby osób korzystających z roweru jako środka komunikacji, pośrednio wpływa na zmniejszenie emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza, które mają wpływ na utratę walorów estetycznych i mogą wpływać na dekapitalizacji infrastruktury miejskiej, budynków, zabytków itd. Budowa dróg rowerowych może przynieść wymierne korzyści finansowe lokalnym przedsiębiorcom, jak pokazują badania rowerzyści i piesi wydają w centrach miast znacznie więcej niż użytkownicy samochodów, bo punkty handlowe są dla nich łatwiej dostępne.</p> <p>Zgodnie z komunikatem Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 6 kwietnia 2022 r. nr DOOŚ.-WAPIS.400.55.2022.MDz, który dotyczy kwalifikacji chodników oraz ścieżek rowerowych w kontekście wymogu uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, w którym stwierdzono, że użytkowanie tego rodzaju infrastruktury nie wiąże się zasadniczo z generowaniem oddziaływań, bowiem nie jest nią prowadzony ruch pojazdów silnikowych. W podsumowaniu stanowiska znajduje się zapis, że realizacja przedsięwzięcia polegającego na budowie chodnika lub ścieżki rowerowej nie wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, gdyż nie stanowi ono przedsięwzięcia, które może znacząco oddziaływać na środowisko, niezależnie od sposobu realizacji (samodzielne przedsięwzięcie czy też przebudowa lub rozbudowa drogi) oraz umiejscowienia</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Poprawa ładu przestrzennego, w tym zrównoważonej mobilności
	Cel operacyjny	Wspieranie zrównoważonej mobilności
5.2.1.: ŚM_ZIT_24 ŚM_ZIT_25 ŚM_ZIT_26 5.2.2	Projekty zintegrowane:	5.2.1. Budowa dróg rowerowych i pieszych oraz infrastruktury pieszej i rowerowej ŚM_ZIT_24 Rozwój transportu rowerowego w Gminie Międzyrzecz (g. Międzyrzecz) ŚM_ZIT_25 Rozwój transportu rowerowego na obszarze Gminy Świebodzin (g. Świebodzin) ŚM_ZIT_26 Rozwój transportu rowerowego poprzez budowę ścieżek rowerowych na terenie Gminy Sulęcín (g. Sulęcín) 5.2.2. System roweru miejskiego
<p>(w pasie drogowym, poza pasem drogowym, na obiekcie mostowym). Bez wpływu na kwalifikację pozostaje również kwestia surowca, z którego wykonany zostanie chodnik czy ścieżka rowerowa.</p> <p>W związku z powyższym drogi rowerowe nie wymagają uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.</p> <p>POTENCJALNE ODDZIAŁYWANIA NEGATYWNE</p> <p>Poniżej w formie oceny opisowej przedstawiono najważniejsze negatywne oddziaływania, na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego, których należy się spodziewać jako skutek realizacji zaplanowanego projektu ZIT wraz z podprojektami.</p> <p>- formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000 – przybliżone lokalizację planowanych dróg rowerowych przedstawiono na załączniku nr 1 do niniejszej prognozy, planowana droga rowerowa w gminie Międzybóże zakłada realizację szlaku rowerowego w ciągu byłej drogi krajowej nr 3 na odcinku od Międzyrzecz do granicy administracyjnej z Gminą Świebodzin o łącznej długości ok. 6,4 km. Na znacznej długości przebiega po granicy obszaru Natura 2000 PLH080003 Nietoperek – analizując charakter planowanego przedsięwzięcia i jego lokalizację (w ciągu byłej DK nr 3) oraz uwzględniając zagrożenia dla obszaru N2000 nie przewiduje się wystąpienia jakiegokolwiek oddziaływania na cele, przedmiot ochrony i integralność obszaru Natura 2000. W granicach gminy Świebodzin planowana jest budowa drogi rowerowej w ciągu byłej drogi krajowej nr 3 o łącznej długości ok. 5,5 km. Planowana w granicach gminy droga rowerowa będzie przebiegać po granicy OCHK rynna Paklicy i Ołoboku, również w tym przypadku nie prognozuje się wystąpienia oddziaływania na OCHK. W granicach gminy Sulęcín planowana droga rowerowa zlokalizowana będzie poza granicami FOP.</p> <p>Wszystkie działania, które podjęte mogą być w granicach form ochrony przyrody, dla których ustanowiono plany ochrony, plany zadań ochronnych lub zadań ochronnych muszą być z nimi zgodne i nie mogą pogłębiać zagrożeń zidentyfikowanych w granicach form ochrony przyrody.</p> <p>- różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny – drogi rowerowe nie są zaliczane do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, niemniej przed ich budową należy szczegółowo rozpoznać teren, przez który drogi rowerowe mają przebiegać, drogi rowerowe często realizowane są w pasach drogowych istniejących lub modernizowanych, przebudowywanych dróg, w graniach, których znajdują się drzewa i krzewy będące lokalnymi siedliskami zwierząt głównie ptaków. Ruch rowerzystów na drogach może zakłócać życie dzikich zwierząt, szczególnie wrażliwych na hałas i ruch,</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Poprawa ładu przestrzennego, w tym zrównoważonej mobilności
	Cel operacyjny	Wspieranie zrównoważonej mobilności
5.2.1.: ŚM_ZIT_24 ŚM_ZIT_25 ŚM_ZIT_26 5.2.2	Projekty zintegrowane:	5.2.1. Budowa dróg rowerowych i pieszych oraz infrastruktury pieszej i rowerowej ŚM_ZIT_24 Rozwój transportu rowerowego w Gminie Międzyrzecz (g. Międzyrzecz) ŚM_ZIT_25 Rozwój transportu rowerowego na obszarze Gminy Świebodzin (g. Świebodzin) ŚM_ZIT_26 Rozwój transportu rowerowego poprzez budowę ścieżek rowerowych na terenie Gminy Sulęcín (g. Sulęcín) 5.2.2. System roweru miejskiego
<p>- ludzi – nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na ludzi,</p> <p>- wody – oddziaływanie negatywne może wystąpić w wyniku utwardzenia powierzchni pod drogę rowerową, zmniejszenie powierzchni naturalnej infiltracji, wody z dróg rowerowych we większości odprowadzane są grawitacyjnie i infiltrują poza jej powierzchnią, ze względu na ich rozmiary nie przewiduje się, by oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne miało charakter znaczący. Realizacja projektu, ze względu na charakter planowanych działań, nie będzie znacząco negatywnie oddziaływać na jednolite części wód oraz nie będą powodować nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”,</p> <p>- powietrze i klimat – na etapie budowy może wystąpić zwiększona emisja hałasu związana z poruszaniem się pojazdów realizujących budowę budujących, pojazdy te będą również źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza. Oddziaływanie to będzie miało charakter krótkoterminowy, ograniczony do czasu budowy i nie będzie znacząco negatywne,</p> <p>- powierzchnia ziemi – w wyniku realizacji przedsięwzięcia nastąpi zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej, w wyniku prowadzonych prac nastąpi zmiana struktury gruntów, w celu zwiększenia nośności należy zagęścić grunty, w wyniku czego zmniejszy się objętość porów gruntowych, pośrednio zdolność retencyjna gruntów,</p> <p>- krajobraz – ze względu na fakt, że drogi rowerowe w większości prowadzone są po terenie, w niektórych przypadkach na nasypach lub w wykopach to ich oddziaływanie na krajobraz, rozumiany jako przestrzeń widziana przez człowieka ograniczy się do kilku, kilkudziesięciu metrów i nie wpłynie istotnie na zmianę struktury krajobrazu. Siła oddziaływania wizualnego dróg rowerowych będzie mała, zatem oddziaływanie na krajobraz nie będzie miało charakteru oddziaływania znacząco negatywnego,</p> <p>- zasoby naturalne – budowa dróg rowerowych może wymagać wykonania podsypki z kruszywa, zatem budowa dróg rowerowych wiąże się pośrednio ze zwiększeniem zapotrzebowania na kruszywa naturalne (piasek, żwir), ponadto nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na zasoby naturalne,</p> <p>- zabytki, dobra materialne - nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na zabytki i dobra materialne.</p>		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Poprawa ładu przestrzennego, w tym zrównoważonej mobilności
	Cel operacyjny	Wspieranie zrównoważonej mobilności
5.2.3. 5.2.4. ŚM_POZ_25	Projekty dopuszczone oraz przewidziany do finansowania z pozostałych źródeł:	5.2.3. Transport publiczny w formule DRT (transport na życzenie) na terenach wiejskich 5.2.4. Usługi indywidualnego transportu door-to-door w Partnerstwie z podmiotami prywatnymi ŚM_POZ_25 Stworzenie aplikacji na telefon w celu łączenia kierowców prywatnych z mieszkańcami
<p>W ramach celu operacyjnego 5.2. Wspieranie zrównoważonej mobilności dopuszcza się realizację projektów z grup: Transport publiczny w formule DRT (transport na życzenie) na terenach wiejskich (5.2.3.) oraz Usługi indywidualnego transportu door-to-door w Partnerstwie z podmiotami prywatnymi (5.2.4.). W projekcie Strategii ŚMPOF do 2030 roku nie zostały sformułowane szczegółowe podprojekty w ramach tych grup. Projekty mają być sfinansowane z Funduszy Europejskich dla Lubuskiego 2021-2027.</p> <p>Projekt Aplikacja mapująca transport DRT (ŚM_POZ_25), którego przewidywanym liderem ma być NGO wyłoniony w konkursie zakłada stworzenie aplikacji na telefon w celu łączenia kierowców prywatnych z mieszkańcami. Nie określono źródła finansowania tego projektu.</p> <p>Oddziaływania opisano adekwatnie do stopnia szczegółowości ocenianego dokumentu, równocześnie starając się zidentyfikować wszystkie potencjalne oddziaływania, które mogą wystąpić w efekcie realizacji projektu.</p> <p>POTENCJALNE ODDZIAŁYWANIA POZYTYWNE</p> <p>Działania, których celem jest wspieranie zrównoważonej mobilności poprzez organizację transportu publicznego w formule DRT, usługi indywidualnego transportu door-to-door należą do działań prośrodowiskowych.</p> <ul style="list-style-type: none"> - formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000 – zakłada się, że realizacja projektu nie będzie pozytywnie oddziaływała na formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000, - różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny – planowane działania pośrednio mogą przyczynić się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, emisji hałasu przez co wtórnie pozytywnie mogą oddziaływać na bioróżnorodność, - ludzi – realizacja usług transportu publicznego w formule DRT, czy usługi indywidualnego transportu door-to-door wpłynie na zwiększenie dostępności transportu publicznego, doprowadzi do wzrostu komfortu życia mieszkańców, - wody – pośrednio zoptymalizowanie siatki połączeń wpłynie na zmniejszenie ilości emitowanych przez transport zanieczyszczeń, które trafią do wód i środowiska gruntowo-wodnego, - powietrze i klimat – najważniejsze oddziaływania to pośrednie, oddziaływanie na powietrze i klimat poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z transportu, w wyniku realizacji usług transportowych tylko w przypadku wystąpienia potrzeby zasygnalizowanej przez mieszkańców. Pośrednio zoptymalizowanie liczby połączeń pośrednio 		

Numer projektu/ podprojektu	Przewidywane potencjalne oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody w tym obszary, Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne	
	Cel strategiczny	Poprawa ładu przestrzennego, w tym zrównoważonej mobilności
	Cel operacyjny	Wspieranie zrównoważonej mobilności
5.2.3. 5.2.4. ŚM_POZ_25	Projekty dopuszczone oraz przewidziany do finansowania z pozostałych źródeł:	5.2.3. Transport publiczny w formule DRT (transport na życzenie) na terenach wiejskich 5.2.4. Usługi indywidualnego transportu door-to-door w Partnerstwie z podmiotami prywatnymi ŚM_POZ_25 Stworzenie aplikacji na telefon w celu łączenia kierowców prywatnych z mieszkańcami
<p>wpłyne na zmniejszenie kongestii i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, hałasu i wibracji. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza pośrednio pozytywnie wpływa na postępujące procesy związane ze zmianami klimatu,</p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia ziemi – nie przewiduje się wystąpienia pozytywnego oddziaływania na powierzchnię ziemi, - krajobraz – nie przewiduje się wystąpienia pozytywnego oddziaływania na krajobraz, - zasoby naturalne – pośrednio oddziałuje na ograniczenie ilości spalanych paliw, zatem przyczynia się do ochrony zasobów naturalnych, - zabytki, dobra materialne – nie przewiduje się wystąpienia pozytywnego oddziaływania na zabytki i dobra materialne, <p>POTENCJALNE ODDZIAŁYWANIA NEGATYWNE</p> <ul style="list-style-type: none"> - formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000 – nie prognozuje się wystąpienia negatywnych oddziaływań na formy ochrony przyrody. W tym obszary Natura 2000, - różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny – nie prognozuje się wystąpienia negatywnych oddziaływań na różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, - ludzi – nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na ludzi, - wody – nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na wody, - powietrze i klimat – nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na powietrze i klimat, - powierzchnia ziemi – nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na powierzchnie ziemi, - krajobraz – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na krajobraz, - zasoby naturalne – nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na zasoby naturalne, - zabytki, dobra materialne - nie prognozuje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na zabytki, dobra materialne. 		

6. Rozwiązania alternatywne

Projekt Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 jest instrumentem rozwoju terytorialnego, mającym na celu przede wszystkim realizację zintegrowanych projektów z zakresu zrównoważonego rozwoju miejskich obszarów funkcjonalnych, odpowiadających na wspólne potrzeby, problemy i wyzwania rozwojowe obszaru realizacji ZIT, wpływających na zwiększanie kapitału współpracy na tych obszarach. Projekt Strategii określa zintegrowane działania służące rozwiązywaniu problemów gospodarczych, środowiskowych, demograficznych i społecznych, które mają wpływ na funkcjonowanie i rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych.

W projekcie Strategii ocenianego dokumentu zdefiniowano 15 celów operacyjnych, które należy zrealizować jako pożądany obraz Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego m.in. w zakresie ochrony zasobów środowiska przyrodniczego i adaptacji do zmian klimatu (**pogrubiono**).

- **Transformacja energetyczna;**
- **Dostosowanie do skutków zmian klimatu;**
- **Wzrost atrakcyjności turystycznej;**
- Wzmocnienie uczestnictwa w kulturze;
- Poprawa warunków lokalowych edukacji;
- Wzrost kompetencji kluczowych i cyfrowych;
- Edukacja włączająca;
- Wzmocnienie spójności społecznej;
- Dostosowanie do zmian demograficznych;
- **Poprawa ładu przestrzennego;**
- **Wspieranie zrównoważonej mobilności;**
- Cyfryzacja usług publicznych, w tym rozwiązania Smart-City;
- Inne działania na rzecz podniesienia jakości usług publicznych;
- Przedsięwzięcia na rzecz wsparcia przedsiębiorców;
- **Przygotowanie i zbrojenie terenów inwestycyjnych.**

Przedstawiony w projekcie dokumentu pakiet projektów i podprojektów został opracowany w oparciu o diagnozę ŚMMOF oraz analizy problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych (SWOT), która stanowi część ocenianego projektu dokumentu.

Projekt Strategii jest dokumentem o małym stopniu szczegółowości, przedsięwzięcia często nie są osadzone w konkretnej przestrzeni, lokalizacji. Należy jednak zauważyć, że o oddziaływaniu na środowisko decyduje nie tylko lokalizacja, ale również rozwiązania techniczne, organizacyjne i skala przedsięwzięcia. Przedmiotowy dokument nie definiuje rozwiązań technicznych. Do tego trzeba dodać zmieniające się uwarunkowania finansowe i postęp techniczny, który może spowodować, że dany projekt/podprojekt nie będzie zrealizowany lub będzie zrealizowany w części.

Z powyższych względów rozwiązania alternatywne będą pojawiały się sukcesywnie w miarę zmieniających się uwarunkowań finansowych, koncepcyjnych i prawnych.

Ponadto, proces wdrażania Strategii wymaga monitorowania i ewaluacji.

Monitorowanie wdrażania Strategii to obserwowanie w czasie rzeczywistym procesu realizacji projektów i powstawania w ich ramach produktów. Monitorowanie polega na systematycznym zbieraniu i przetwarzaniu danych opisujących postęp realizacji projektów strategicznych i uzupełniających i skupia się przede wszystkim na terminowości realizacji zadań i osiągnięcia produktów w zaplanowanych terminach. Taki monitoring pełni również funkcję systemu wczesnego ostrzegania o potencjalnych nieprawidłowościach.

Partnerstwo Świebodzińsko-Międzyrzecki MOF po pozytywnym zaopiniowaniu podejmuje uchwałę w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030. Dalej zgodnie z jej zapisami prowadzony będzie monitoring realizacji i ewaluacja Strategii, zgodnie z wytycznymi w niej zapisanymi.

Jeśli do tego dodać konieczny etap procedur planistyczno-lokalizacyjnych z przypisanymi im procedurami oceny oddziaływania na środowisko, to można stwierdzić, że zostaną przedstawione wszystkie istotne okoliczności pozwalające na wybór optymalnych rozwiązań łączących aspekty rozwojowe, środowiskowe i dotyczące jakości życia mieszkańców.

Konieczność rozpatrywania rozwiązań alternatywnych w stosunku do rozwiązań zawartych w projekcie dokumentu, a także rozwiązań kompensujących zachodzi w przypadku stwierdzenia możliwości wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań w rozumieniu art. 3 ust. 1. pkt 17 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Analizy przeprowadzone na potrzeby sporządzenia Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii nie wykazały możliwości wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań na przedmioty, cele i integralność obszarów Natura 2000.

Nie występuje zatem konieczność przedstawienia rozwiązań kompensujących potencjalne oddziaływania. Działania minimalizujące potencjalne oddziaływania negatywne zostały zaproponowane w rozdziale 8 niniejszej prognozy.

7. Napotkane trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

Jako podstawową trudność przy ocenie oddziaływania projektów zintegrowanych ZIT opisanych w projekcie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 uznaje się charakter dokumentu, który co zrozumiale, opisuje działania w sposób ogólny. W ramach działań przewidzianych do realizacji znajdują się zadania mogące posiadać charakter inwestycyjno-budowlany i działania organizacyjne. Na obecnym etapie nie są znane rozwiązania techniczne planowane do zastosowania w ramach tych projektów, co więcej część z nich obecnie nie została zlokalizowana przestrzennie, w związku z tym trudno oceniać w sposób jednoznaczny i precyzyjny jakie oddziaływania na środowisko mogą wystąpić.

Jednak z uwagi na cel w jakim sporządzane są Strategie ZIT, zakłada się, że oddziaływanie planowanych projektów na środowisko będzie pozytywne, długookresowe i stałe na poszczególne elementy środowiska oraz na środowisko jako całość.

Ponadto należy podkreślić, że prognozę zgodnie z art. 52 ust.1 ustawy z dnia z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, o udziale społeczeństwa w ochronie środowiska i ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112) sporządzono stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowano do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu.

8. Proponowane rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000

Treści ocenianego projektu Strategii nie przesądzają o znaczącym oddziaływaniu na przedmiot, cele i integralność obszarów Natura 2000, w niektórych przypadkach zaplanowane działania mogą wpłynąć pośrednio pozytywnie na środowisko Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz występujące na jego obszarze formy ochrony przyrody.

W związku z powyższym trzeba się zgodzić z tezami przedstawionymi przez Kistowskiego i Pchałka (2009), że charakter rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację

przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko (w przypadku dokumentów o ogólnym charakterze) koncentrować się powinien na generalnym łagodzeniu oraz generalnej kompensacji oddziaływań. W związku z tym autorzy prognozy sformułowali ogólne zasady zapobiegania i ograniczania oddziaływań powstających na etapie realizacji i eksploatacji ewentualnych działań posiadających charakter inwestycyjny, wynikających z ocenianego dokumentu, jednocześnie starano się odnieść je do projektów opisanych w projekcie dokumentu:

- na etapie realizacji prac i użytkowania należy stosować najlepsze dostępne technologie;
- należy w sposób odpowiedni zabezpieczać ewentualne place budowy;
- należy stosować środki zapobiegające zwiększonej emisji hałasu, np. poprzez stosowanie rozwiązań funkcjonalnych i organizacyjnych;
- należy ograniczyć ilość emisji zanieczyszczeń do powietrza, środowiska gruntowo-wodnego w trakcie prowadzonych prac;
- rekomenduje się by działania związane z realizacją zielono-niebieskiej infrastruktury, każdorazowo konsultować z przyrodnikiem, który wybierze optymalny czas realizacji zadania uwzględniając lokalne uwarunkowania przyrodnicze, działania takie pozwolą uniknąć błędów, które mogą prowadzić do zniszczenia cennych przyrodniczo obszarów lub zminimalizować oddziaływanie planowanych działań na te obszary w tym na etapie budowy;
- w przypadku projektu 1.1.2. należy przeprowadzić inwentaryzację przyrodniczą w zakresie budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków (szczególnie jerzyka i wróbla) i nietoperzy;
- tworzenie infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej z ograniczeniem naruszania strefy brzegowej (buforowej) jezior;
- wszystkie działania, które podjęte mogą być w granicach form ochrony przyrody, dla których ustanowiono plany ochrony, plany zadań ochronnych lub zadań ochronnych muszą być z nimi zgodne i nie mogą pogłębiać zagrożeń zidentyfikowanych w granicach form ochrony przyrody;
- drogi rowerowe należy projektować w sposób minimalizujący konieczność wycinki drzew czy krzewów;
- drzewa lub krzewy mogą stanowić siedliska chronionych gatunków zwierząt m.in. ptaków i nietoperzy. W stosunku do ww. gatunków zwierząt obowiązują zakazy wymienione w rozporządzeniu w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, m.in.: zakaz niszczenia, usuwania lub uszkodzenia gniazd, zimowisk lub innych schronień oraz zakaz niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania. Przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację przyrodniczą pod kątem występowania chronionych gatunków zwierząt w tym ptaków i nietoperzy, na drzewach i krzewach, które przewidziane będą do wycinki. W razie stwierdzenia występowania chronionych gatunków zwierząt termin i sposób wykonania prac należy

- dostosować do ich okresów lęgowych, rozrodczych i hibernacji, a w przypadku naruszenia zakazów obowiązujących w stosunku do gatunków objętych ochroną zwrócić się do właściwego regionalnego dyrektora ochrony środowiska lub do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o uzyskanie zezwolenia na odstępstwa od obowiązujących zakazów;
- nie wolno dopuścić, aby wokół drzew sąsiadujących z planowanymi działaniami doszło do zmiany poziomu gruntu ani zagęszczenia gleby, wskutek np. składowania materiałów budowlanych pod drzewami. Należy również pamiętać, aby zabezpieczyć drzewa przed zmianą właściwości chemicznych gleby przez zanieczyszczenie wodą używaną na budowie np. z wapnem i cementem;
  - podczas prac inwestycyjnych sąsiadujących z drzewami należy pamiętać o zastosowaniu rozwiązań zapewniających ochronę drzew i gleby, tj. zastosowanie ogrodzenia tymczasowej strefy ochrony drzew (SOD) - wyznaczonej przez inspektora nadzoru dendrologicznego, zastosowanie murków oporowych na granicy SOD w celu zachowania oryginalnego poziomu gruntu, zabezpieczenie konarów i pni (nie należy wycinać całych konarów, ogławiać ani podkrzesywać koron drzew). W przypadku konieczności pozostawienia otwartej ściany wykopu w SOD, na czas robót budowlanych, konieczne jest zamontowanie ekranu korzeniowego w celu ochrony przed przesuszeniem i przemarzeniem korzeni żywicielskich;
  - wprowadzanie do środowiska przyrodniczego i przemieszczanie w nim gatunków obcych, jest, co do zasady zakazane, zatem wszystkie nasadzenia, które planuje się realizować w ramach projektów opisanych w projekcie Strategii należy prowadzić tylko w oparciu tylko o gatunki rodzime;
  - inwestor zobowiązany jest do przestrzegania art. 75 ustawy Prawo ochrony środowiska, tj. uwzględnienia ochrony środowiska w trakcie prac budowlanych. Zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska zobowiązują inwestora do oszczędnego korzystania z terenu w trakcie przygotowywania i realizacji inwestycji oraz ochrony gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych. Zgodnie z art. 75 ust. 2 ww. ustawy wykorzystywanie i przekształcanie elementów przyrodniczych przy prowadzeniu prac budowlanych dopuszcza się wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją inwestycji;
  - w związku z planowanymi działaniami polegającymi na remontach, modernizacjach itp. budynków, każdorazowo przed podjęciem takich prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków (szczególnie jerzyka i wróbla) i nietoperzy. W razie stwierdzenia występowania chronionych gatunków ptaków i nietoperzy, termin i sposób wykonywania prac należy dostosować do ich okresów lęgowych, rozrodczych i hibernacji;
  - w miarę możliwości stosować podczyszczanie wód deszczowych i roztopowych odprowadzanych z powierzchni utwardzonych w separatorach substancji ropopochodnych;
  - należy dążyć do umożliwienia infiltracji wód opadowych do gruntu;

- należy stosować materiały energooszczędne oraz ekologiczne;
- należy w racjonalny sposób korzystać z zasobów wodnych;
- należy ograniczać zmiany stosunków wodnych;
- należy minimalizować ilość wytwarzanych odpadów i ilości odpadów poddawanych unieszkodliwianiu poprzez składowanie;
- należy dbać o stan techniczny urządzeń wykonujących prace budowlane;
- w celu ochrony wartości krajobrazowych należy dbać o estetyczny wymiar planowanych działań.

9. Oddziaływanie transgraniczne

Projekt Prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 dotyczy obszaru, który zlokalizowany jest w znacznej odległości od granicy państwa (do granicy z Republiką Federalną Niemiec w linii prostej od granic Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego odległość ta wynosi ok 30 km, do granicy z Republiką Czeską ok 130 km). W związku z tym i z uwagi na charakter dokumentu nie przewiduje się transgranicznego oddziaływania jego ustaleń na środowisko w krajach sąsiednich.

10. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030

Jednym z najczęściej stosowanych sposobów prowadzenia monitoringu jest zastosowanie metod wskaźnikowych. Poniżej w zestawieniu tabelarycznym (tabela 23) zaprezentowane zostały wskaźniki proponowane do zastosowania w celu monitorowania skutków realizacji postanowień zawartych w projekcie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030. Dodatkowo uzupełnieniem monitoringu wskazanego w niniejszej Prognozie może być monitoring prowadzony Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach zadań Państwowego Monitoringu Środowiska.

Tabela 23. Wskaźniki proponowane do zastosowania w celu monitorowania skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030.

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Pożądanie zmiany	Cykliczność gromadzenia danych
Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu	ha	↑	raz na 2 lata
Pojemność obiektów małej retencji	m ³	↑	raz na 2 lata
Liczba wspartych systemów zagospodarowania wód opadowych/roztopowych	szt.	↑	raz na dwa lata
Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury	osoby	↑	raz na 2 lata
Długość dróg rowerowych w gminie	km	↑	raz na 2 lata
Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	użytkownicy/rok	↑	raz na 2 lata
Wysokość nakładów na wsparcie małej retencji wodnej i rozwój zielononiebieskiej infrastruktury	zł	↑	raz na dwa lata
Średnia roczna poziomy PM10 w powietrzu	µg/m ³	↓	raz na dwa lata
Częstość przekraczania dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych PM10 w roku	szt.	↓	raz na dwa lata
Średnia roczna poziomy PM2,5 w powietrzu	µg/m ³	↓	raz na dwa lata
Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.	↑	raz na dwa lata
Liczba obiektów infrastruktury na cele ukierunkowania ruchu turystycznego albo edukacji przyrodniczej	szt.	↑	raz na dwa lata

Opracowanie własne

11. Podsumowanie i wnioski

1. Informacje zawarte w niniejszej prognozie oddziaływania na środowisko, zgodnie z art. 52 ust.1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, o udziale społeczeństwa w ochronie środowiska i ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112)., zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane są do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu, a także etapu przyjęcia tego dokumentu.
2. Prognoza nie jest dokumentem rozstrzygającym o realizacji zamierzeń inwestycyjnych mogących wynikać z ustaleń projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030, a jedynie przedstawia prawdopodobne skutki, jakie może nieść za sobą realizacja zapisów dokumentu, dla poszczególnych komponentów środowiska oraz środowiska jako całości.
3. Podstawowym celem prognozy było wykazanie czy zapisy projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 mogą oddziaływać na środowisko, a jeśli tak to jaki charakter i siłę będą miały hipotetyczne oddziaływania. Po dokładnej analizie i ocenie uwzględniającej dużą złożoność zjawisk przyrodniczych oraz charakter badanego dokumentu stwierdzono, że oddziaływania wynikające z realizacji zaplanowanych projektów/działań nie będą miały charakteru oddziaływań znacząco negatywnych.
4. Jednoznacznie można stwierdzić, że analiza projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030, na obecnym etapie nie definiuje działań/przedsięwzięć, które dyskwalifikowałyby ją ze względu na skalę i charakter oddziaływań na cele, przedmiot ochrony i integralność obszarów Natura 2000 i innych form ochrony przyrody.
5. Analiza oddziaływań na poszczególne elementy środowiska wskazuje, że realizacja ustaleń projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030, wpłynie korzystnie na poprawę stanu środowiska przyrodniczego i adaptację obszaru Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do zmian klimatu.
6. Etap realizacji niektórych działań określonych w projekcie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030, przede wszystkim tych posiadających charakter inwestycyjno-budowlany może wpłynąć na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego. Oddziaływanie to można ograniczyć lub wyeliminować poprzez zastosowanie na etapie realizacji i użytkowania odpowiednich zabezpieczeń technicznych lub organizacyjnych.

7. Część z działań wskazanych w projekcie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 może chwilowo negatywnie oddziaływać na środowisko w skali lokalnej, jednak długookresowy i ponadlokalny efekt ekologiczny będzie pozytywny.
8. Można postawić tezę, że długookresowym efektem ekologicznym realizacji założeń projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 będzie ochrona zasobów wodnych, rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury, zmniejszona emisja zanieczyszczeń do powietrza w tym emisji CO₂, niższa emisja hałasu i poprawa stanu środowiska przyrodniczego.

12. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Cel opracowania

Niniejsza prognoza została sporządzona w oparciu o wymogi wynikające z przepisu art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r., poz. 1112 ze zm.). Prognoza dotyczy projektu do projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030. Podstawowym celem prognozy jest wskazanie jak realizacja określonych w projekcie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 celów, projektów ZIT może oddziaływać na środowisko oraz mieć wpływ na jego stan.

Zakres prognozy

Zakres prognozy oraz stopień jej szczegółowości został uzgodniony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim pismem z dnia 21 sierpnia 2024 r. nr WZŚ.411.102.2024.DT, Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego pismem z dnia 16 sierpnia 2024 r. nr NZ.0922.373.2024.JZ, a także wynika on z artykułu 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r., poz. 1112 ze zm.).

Położenie obszaru objętego prognozą

Obszar objęty prognozą obejmuje gminy Międzyrzecz, Sulęcín i Świebodziń (ryc. 1). Wszystkie ww. jednostki samorządowe tworzą od 2021 r. Partnerstwo Świebodzińsko-Międzyrzeckie Miejski Obszar Funkcjonalny (ŚMMOF), które funkcjonuje w formie porozumienia międzygminnego. Na obszarze gminy Sulęcín znajduje się Ośrodek Szkolenia Poligonowego Wojsk Lądowych w Wędrzynie. Jest to teren zamknięty, który zajmuje około 27,8% powierzchni gminy Sulęcín i około 10,3% powierzchni terenu ŚMMOF. Obszar działania Partnerstwa, zgodnie z zawartym Porozumieniem Międzygminnym nr 1/2023z dnia 9 lutego 2023 r., został określony jako obszar realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Świebodzińsko-Międzyrzeckim Miejskim Obszarze Funkcjonalnym.

Główne cele projektu Strategii

Świebodzińsko-Międzyrzecki Miejski Obszar Funkcjonalny powinien być obszarem aktywności gospodarczej i społecznej, którego rozwój jest coraz bardziej zrównoważony, a kwestie przyrodnicze i ochrona klimatu stanowią priorytet ze względu na jakość życia mieszkańców oraz atrakcyjność turystyczną obszaru.

Główną wizją a zarazem celem Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 jest podnoszenie jakości życia mieszkańców, rozwój przyjaznych usług i nowoczesnej gospodarki, budowanie efektywnej i niskoemisyjnej sfery transportu, a także zwiększenie adaptacyjności do zmian klimatu oraz kształtowania ładu przestrzennego dzięki umiejętnemu wykorzystaniu i łączeniu potencjałów jednostek samorządu terytorialnego, wchodzących w skład Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Misją strategiczną a zarazem celem Strategii rozwoju ponadlokalnego Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 jest **zrównoważony i trwały rozwój lokalny Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego**. Powołany Związek Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego pełni funkcję Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Jest to forma współpracy samorządów współfinansowana ze środków Funduszy Europejskich. Działania podejmowane w ramach ZIT ukierunkowane są na zrównoważony rozwój obszarów miejskich.

By osiągnąć ww. cele w Strategii rozwoju ponadlokalnego Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 wyznaczono 7 celów strategicznych, takich jak:

1. Transformacja energetyczna i dostosowanie do zmian klimatu;
2. Wzrost atrakcyjności turystycznej i uczestnictwa w kulturze;
3. Podniesienie poziomu edukacji;
4. Wzmocnienie spójności społecznej i dostosowanie do zmian demograficznych;
5. Poprawa ładu przestrzennego, w tym zrównoważona mobilność;
6. Poprawa standardu usług publicznych, w tym cyfryzacja;
7. Wspieranie rozwoju gospodarczego.

W ramach ww. celów strategicznych określono 15 celów operacyjnych.

1. Transformacja energetyczna;
2. Dostosowanie do skutków zmian klimatu;
3. Wzrost atrakcyjności turystycznej;
4. Wzmocnienie uczestnictwa w kulturze;
5. Poprawa warunków lokalowych edukacji;
6. Wzrost kompetencji kluczowych i cyfrowych;
7. Edukacja włączająca;
8. Wzmocnienie spójności społecznej;
9. Dostosowanie do zmian demograficznych;
10. Poprawa ładu przestrzennego;
11. Wspieranie zrównoważonej mobilności;

12. Cyfryzacja usług publicznych, w tym rozwiązania Smart-City;
13. Inne działania na rzecz podniesienia jakości usług publicznych;
14. Przedsięwzięcia na rzecz wsparcia przedsiębiorców;
15. Przygotowanie i zbrojenie terenów inwestycyjnych.

Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu

Sformułowane w analizowanym dokumencie cele oraz zadania powinny wpisywać się i być spójne z założeniami dokumentów wyższego rzędu: europejskimi, krajowymi czy regionalnymi. Komplementarność z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji Strategii. W dokumencie odniesiono się do następujących dokumentów: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju, Europejski Zielony Ład, Nowy Europejski Bauhaus, Europejska Konwencja Krajobrazowa, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, Krajowa Polityka Miejska 2030, Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030, Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju (aPWŚK), Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego do 2030 r., Program ochrony środowiska dla województwa lubuskiego do roku 2027, Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego, Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027, Program ochrony powietrza dla strefy lubuskiej.

Procedura i metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

W celu sporządzenia Prognozy przeprowadzono następujące prace:

- zaznajomiono się z projektem Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030,
- przeanalizowano cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym i wojewódzkim, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu,
- zaznajomiono się z danymi ekofizjograficznymi oraz innymi dostępnymi opracowaniami sozologicznymi obejmującymi obszar objęty Prognozą,
- zapoznano się z literaturą przedmiotu,
- poddano analizie i ocenie istniejący stan środowiska oraz określono potencjalne jego zmiany w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- wykonano macierze oddziaływań kierunków działań zaproponowanych w projekcie Strategii na elementy środowiska oraz na środowisko przyrodnicze jako całość,
- określono potencjalne oddziaływania na środowisko, które mogą wynikać z realizacji działań opisanych w projekcie Strategii.

W celu dokonania oceny przewidywanych oddziaływań na środowisko zastosowano przede wszystkim metodę opisową, kartograficzną oraz macierzy interakcji.

Ocena przebiegała dwuetapowo. W pierwszym etapie zapoznano się z listą projektów Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 i na podstawie ich opisów (i odniesienia przestrzennego w przypadkach, w których było to możliwe) zidentyfikowano te, których realizacja może potencjalnie oddziaływać na środowisko (tabela 21).

Następnie dla projektów, których realizacja może oddziaływać na środowisko sporządzono macierz oddziaływań. Projekty pogrupowano na działania o podobnym charakterze potencjalnych oddziaływań na środowisko i w tabeli 22. przedstawiono grupy projektów, które mogą potencjalnie oddziaływać na środowisko (pozytywnie, negatywnie) wraz z opisem najważniejszych zidentyfikowanych oddziaływań i interakcji, które mogą potencjalnie wystąpić pomiędzy planowanymi projektami, a poszczególnymi elementami środowiska i środowiskiem jako całością.

Oceny dokonano osobno dla każdej grupy projektów, zidentyfikowanych jako mogące oddziaływać na środowisko, które zostały wymienione w projekcie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030, które zostały ocenione w niniejszej prognozie.

Analiza i ocena stanu środowiska na obszarze objętym projektem STRATEGII ROZWOJU PONADLOKALNEGO ŚWIEBODZIŃSKO-MIĘDZYRZECKIEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO DO ROKU 2030

Zgodnie z regionalizacją geograficzną Polski (Rychling, Solon i inni, 2021) obszar ŚMMOF położony jest w Prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, Podprowincji Pojezierza Południowobałtyckiego, w granicach dwóch makroregionów i czterech mezoregionów. Większość Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego MOF znajduje się w ramach dwóch mezoregionów fizycznogeograficznych: Bruzdy Zbąszyńskiej oraz Pojezierza Łągowskiego. Są to wysoczyzny morenowe faliste oraz równiny. Od południa i zachodu Partnerstwo ograniczone jest przez pradolinę Warciańsko-Odrzańską, od północy przez pradolinę Toruńsko-Eberswaldzką oraz od wschodu przez Pojezierze Poznańskie. Tereny o najniższych wartościach wysokości bezwzględnej, osiągając około 40 m n.p.m. lokalizują się przy jeziorze Głębokim w gminie Międzyrzecz. Z kolei obszary najwyższe, które osiągają wartości około 227 m n.p.m. Jest to wzgórze Bukowiec zlokalizowane na 0,4 km na wschód od rezerwatu Buczyna Łągowska. W powierzchniowych utworach geologicznych na terenie Partnerstwa dominują utwory czwartorzędu. Na obszarach wysoczyznowych występują w przewadze gliny zwałowe, ich zwietrzliny oraz piaski i żwiry lodowcowe. Stosunkowo duże powierzchnie zajmują także piaski i żwiry sandrowe. Strefach występowania wzniesień czołowo morenowych wykształciły się żwiry, piaski, głązy i gliny moren czołowych. Doliny cieków budują przeważnie piaski, żwiry, mułki rzeczne, mady rzeczne oraz torfy i namuły. Na analizowanym terenie największy odsetek stanowią

gleby klas IV, przy czym gleby klasy I nie występują wcale. Gleby klasy II stanowią niewielki odsetek, natomiast gleby klasy III obejmują znaczną część obszaru Partnerstwa. Grunty orne najlepszych klas gleb związane są z obszarami morenowymi utworzonymi z glin, natomiast grunty najłabsze najczęściej mieszczą się na glebach utworzonych na piaskach. Należy przyjąć, iż w ogólnym ujęciu obszar Partnerstwa jakość gleb jest średnia. Rozmieszczenie typów i rodzajów gleb nawiązuje do litologii warstw przypowierzchniowych. Największą część Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego MOF stanowią gleby brunatne wyługowane i kwaśne oraz gleby bielcowe właściwe i pseudobielcowe o średniej i niskiej żyzności. W mozaice z glebami brunatnymi i bielcowymi występują czarne ziemie, których szczególne skupisko występuje w pierścieniu wokół miasta Międzyrzecz, jednakże w ogólnym ujęciu stanowią one niewielki odsetek. Gleby deluwialne występują przede wszystkim na terenach z utrudnionym odpływem wód. W lasach obszaru Partnerstwa przeważają gleby bielcowe wytworzone z piasków i żwirów polodowcowych. Gleby pochodzenia organicznego: torfowe i murszowo-torfowe lokalizują się w dolinach rzek i cieków wodnych. Według podziału regionalnego zwykłych wód podziemnych (Paczyński i Sadurski, 2007) przedmiotowy obszar znajduje się w prowincji niżowej, regionie wielkopolskim (IV). Jest to region dość rozległy o powierzchni około 35 tys. km², o naturalnych granicach hydrodynamicznych – od północy pradolina Noteci i Warty (notecko-warciańska), od zachodu dolina Odry, a od południa kulminacja wału trzebnicko-ostrzeszowskiego. Obszar ŚMMOF znajduje się w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 144 „Dolina Kopalna Wielkopolska”. Zgodnie z podziałem na Jednolite Części Wód Podziemnych z 2022 roku, obszar Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego znajduje się w granicach sześciu Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd) – ryc. 5. Obszar objęty analizą charakteryzuje się dobrze rozwiniętą i równomiernie rozmieszczoną siecią rzeczną, należącą do dorzecza Odry. Dwoma najważniejszymi rzekami są przepływająca przez gminę Międzyrzecz rzeka Obra oraz rzeka Postomia, która przepływa przez gminę Sulęcín. Są to rzeki silnie meandrujące w odcinkach przechodzących przez obszar Partnerstwa. Łącznie przez teren ŚMMOF przepływa około 20 rzek, cieków wodnych i strumieni. Na terenie objętym niniejszą prognozą występują liczne zbiorniki wodne, które stanowią istotny element zasobów wód powierzchniowych Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego MOF. Największymi zbiornikami wodnymi są jeziora: Paklicko Wielkie, Wilkowskie, Głębokie, Bukowieckie oraz Kursko. Lokalizują się one w rynnach polodowcowych reprezentując jeziora rynnowe i przyozowe. W każdej z gmin wchodzących w skład Partnerstwa występuje znaczna ilość jezior. Na analizowanym obszarze występują również sztuczne zbiorniki wodne, pełniące rozmaite funkcje, np. stawów hodowlanych. W granicach Strategii rozwoju ponadlokalnego Świebodzińskiego-Międzyrzeckiego MOF wyróżniono 38 zlewni jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), z których 34 posiada status naturalnych JCWP, 4 zaliczonych zastało do silnie zmienionych w wyniku działalności człowieka. Obszar objęty niniejszą prognozą zlokalizowany jest w województwie lubuskim, które leży w strefie klimatu umiarkowanego, w obszarze wzajem-

nego przenikania się wpływów morskich i kontynentalnych, co za tym idzie analizowany teren charakteryzuje się pewnym zróżnicowaniem klimatycznym. Za czynniki, które kształtują klimat Świebodzińsko-Międzyrzeckiego MOF uznaje się: rzeźbę terenu i związaną z tym wysokość nad poziomem morza, odległość od sieci wód powierzchniowych, rodzaj podłoża (decydujący o ilości absorbowanej energii słonecznej), rodzaj zabudowy i użytkowania terenu. Średnia roczna temperatura powietrza w obszarze opracowania jest wyższa od średniej rocznej temperatury Polski (8,4°C) i przekracza 9°C (średnia z lat 1991-2020). Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, natomiast najzimniejszym styczeń. Nieprzerwanie uwidacznia się tendencja wzrostu temperatury średniej rocznej, która regularnie przekracza wartości średniej wieloletniej. W 2022 roku GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Zielonej Górze przeprowadził roczną ocenę jakości powietrza z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin. Wyniki opublikowane zostały w wojewódzkim za rok 2023. W 2023 roku nie wystąpiło przekroczenie obowiązujących standardów jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi w strefie lubuskiej. Dla każdej z badanych substancji ww. strefa otrzymała klasy A, za wyjątkiem przekroczenia celu długoterminowego dla ozonu. Ze względu na ochronę roślin strefa lubuska została sklasyfikowana w klasie A dla wszystkich tych trzech zanieczyszczeń. Jednak w strefie tej zostało przekroczone obowiązujące dla ozonu kryterium poziomu celu długoterminowego ze względu na ochronę roślin (klasa D2).

Pogorszenie klimatu akustycznego staje się, ze względu na swoją powszechność jednym z najbardziej istotnych problemów, dotyczących zarówno mieszkańców wielkich aglomeracji, jak i mniejszych ośrodków miejskich. Klimat akustyczny Świebodzińsko-Międzyrzeckiego MOF jest kształtowany przede wszystkim przez hałas komunikacyjny, w tym drogowy i kolejowy. Ze względu na powszechność występowania źródeł hałasu i wielkość analizowanego terenu, duża liczba mieszkańców pozostaje w zasięgu oddziaływania ponadnormatywnego hałasu, emitowanego przede wszystkim przez samochody. Problem uciążliwości akustycznej transportu kolejowego jest istotny – zwłaszcza w porze nocnej – ze względu na znaczny zasięg oddziaływania tego rodzaju hałasu. Powierzchnia gmin wchodzących w skład ŚMMOF wynosi około 862 km². Lasy i zagajniki o powierzchni 449,2 km² oraz pozostałe tereny zadrzewień (rozumianych jako tereny zadrzewione, kosodrzewina, tereny krzewiaste) o powierzchni 0,14 km² stanowią łącznie 449,34 km², czyli 52,14% analizowanego obszaru. W granicach analizowanego obszaru, z uwagi na jego znaczną powierzchnię znajduje się wiele obszarowych form ochrony przyrody. Ich zestawienie zaprezentowano poniżej.

Rezerваты przyrody:

- Buczyzna Łagowska
- Dębowy Ostrów
- Nietoperek

Specjalne obszary ochrony siedlisk Natura 2000:

- Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008
- Dolina Leniwej Obry PLH080001
- Nietoperek PLH080003

Parki Krajobrazowe:

- Łagowsko-Sulęciński Park Krajobrazowy wraz z jego otuliną
- Pszczewski Park Krajobrazowy

Obszary Chronionego Krajobrazu:

- Dolina Jeziornej Strugi
- Dolina Obry
- Dolina Postonii
- Pojezierze Lubniewicko-Sulęcińskie
- Rynna Paklicy i Ołoboku
- Rynny Obrzycko-Obrzańskie

Zespoły Przyrodniczo Krajobrazowe:

- Uroczyska Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego
- Uroczysko Lubniewsko

Użytki ekologiczne:

- Bagna nad Jeziorem Głębokie
- Bagno Kumaków
- Bagno Kumaków I
- Bagno Zwyczajne
- Bagno Zwyczajne I
- Biały Domek
- Buszenko
- Długie
- Duże Bagno
- Głębokie
- Jezioro Księżno
- Kalsko
- Klipa
- Kwiecie
- Łąka Storczykowa w Wielowisi
- Łąki Kęszyckie
- Łąki Rojewskie
- Miedzianka
- Mokradełka
- Mokradła na Jeziornej Strudze
- Mszar Wełniakowy
- Nad Jeziorem Nietoperek
- Nad Kanałem
- Nad Paklicą
- Pasek
- Pastwiska

- Poligon
- Skoki
- Sosnówka
- Torfowisko Kopaniec
- Zalesione Kalsko
- Żurawina
- Żurawina I

Ponadto na terenie Świebodzińsko-Międzyrzeckiego MOF, zgodnie z danymi zawartymi w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody, prowadzonym przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska, zlokalizowanych jest 138 pomników przyrody.

Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu

Na potrzeby ocenianego dokumentu projektu „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Świebodzińsko-Międzyrzeckiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030” przeprowadzono diagnozę oraz przeprowadzono analizy problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych. Diagnozę przeprowadzono dla wszystkich obszarów bezpośrednio dotyczących lub mających wpływ na zakres Strategii, analizę SWOT przeprowadzono również w obszarze Środowisko przyrodnicze – adaptacja do zmian klimatu. Jako słabe strony, które należy identyfikować jako istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu wskazano:

- pogarszający się bilans wodny (zwiększone ryzyko w trakcie suszy),
- wysoki poziom uszczelnienia powierzchni (zwłaszcza na obszarach miejskich),
- uwarunkowania fizjograficzne (zróżnicowane spadki terenu, morfologii koryta),
- niedostateczne umiejscowienie zagadnień adaptacji do zmian klimatu w gminnych strategiach i politykach sektorowych,
- brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na całej powierzchni MP,
- niedobory w zakresie zielonej i niebieskiej infrastruktury,
- postępujący ubytek i fragmentaryzacja terenów cennych przyrodniczo,
- rozdrobnienie obszarów leśnych oraz niska lesistość,
- obecna duża tendencja do kanalizowania wód opadowych,
- wzrost liczby opadów w ciągu roku, skutkujący gwałtownymi powodziąmi, spowodowanymi deszczami nawalnymi, podtopieniami,
- osuszanie terenów podmokłych, niwelowanie naturalnych zagłębień i likwidacja oczek wodnych powodujące zmniejszanie się obszarów retencji powierzchniowej,
- regulacja cieków wodnych i ich sztuczne utwardzenia, prowadzące często do szybszego odpływu wód ze zlewni,

- wzrost liczby najcieplejszych dni w roku, skutkujący zagrożeniami zdrowotnymi dla ludności i nadmiernym powstawaniem „wysp ciepła”,
- powiększająca się skala i obszary suszy,
- zagrożenie zwiększonej śmiertelności ludzi z powodu ekstremalnych zjawisk pogodowych,
- wzrost cen dóbr i kryzys energetyczny,
- nadchodząca recesja lub kryzys gospodarczy na rynkach globalnych,
- zmiany prawne (w tym podatkowe) skutkujące zmniejszeniem poziomu niezależności finansowej samorządu terytorialnego i pogorszeniem się bieżącej sytuacji budżetowej.

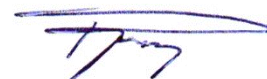
Poznań, 29 października 2024 r.

Oświadczenie

Niniejszym oświadczam, że wszyscy członkowie zespołu opracowującego „Prognozę oddziaływania na środowisko „STRATEGII ROZWOJU PONADLOKALNEGO ŚWIEBODZIŃSKO-MIĘDZYRZECKIEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO DO ROKU 2030” z wyjątkiem Pana Bartosza Bartkowiaka, spełniają wymagania wynikające z art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, o udziale społeczeństwa w ochronie środowiska i ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zmianami). Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

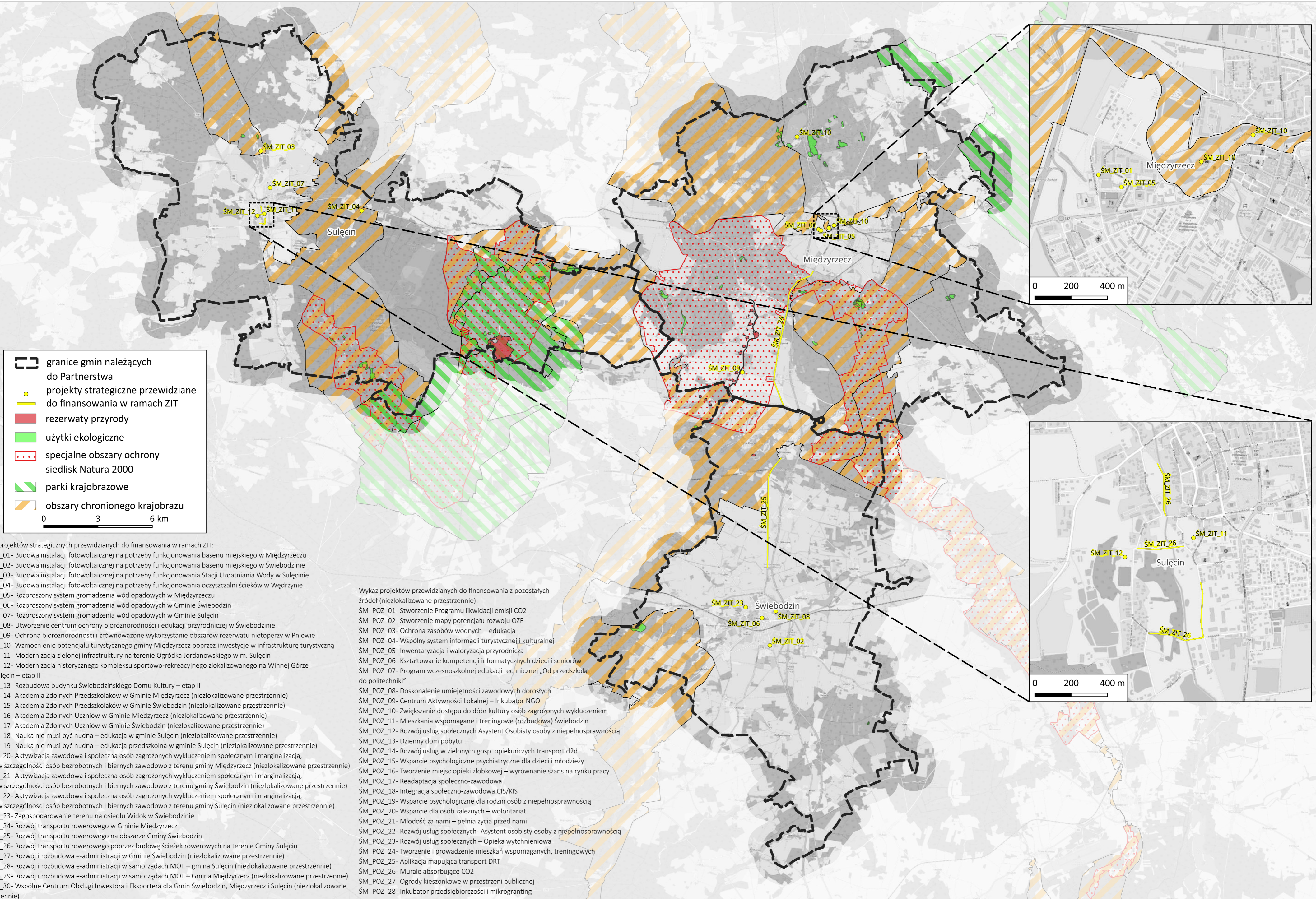
Kierownik zespołu

Krzysztof Pyszny

LOKALIZACJA PROJEKTÓW STRATEGICZNYCH
na tle form ochrony przyrody

— — — granice gmin należących do Partnerstwa

● projekty strategiczne przewidziane do finansowania w ramach ZIT

■ rezerwy przyrody

■ użytki ekologiczne

■ specjalne obszary ochrony siedlisk Natura 2000

■ parki krajobrazowe

■ obszary chronionego krajobrazu

0 3 6 km

0 200 400 m

0 200 400 m

Wykaz projektów strategicznych przewidzianych do finansowania w ramach ZIT:

ŚM_ZIT_01- Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania basenu miejskiego w Międzyrzeczu

ŚM_ZIT_02- Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania basenu miejskiego w Świebodziń

ŚM_ZIT_03- Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania Stacji Uzdatniania Wody w Sulęcín

ŚM_ZIT_04- Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby funkcjonowania oczyszczalni ścieków w Wędrzynie

ŚM_ZIT_05- Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Międzyrzeczu

ŚM_ZIT_06- Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Gminie Świebodziń

ŚM_ZIT_07- Rozproszony system gromadzenia wód opadowych w Gminie Sulęcín

ŚM_ZIT_08- Utworzenie centrum ochrony bioróżnorodności i edukacji przyrodniczej w Świebodziń

ŚM_ZIT_09- Ochrona bioróżnorodności i zrównoważone wykorzystanie obszarów rezerwatu nietoperzy w Pniewie

ŚM_ZIT_10- Wzmocnienie potencjału turystycznego gminy Międzyrzecz poprzez inwestycje w infrastrukturę turystyczną

ŚM_ZIT_11- Modernizacja zielonej infrastruktury na terenie Ogródka Jordanowskiego w m. Sulęcín

ŚM_ZIT_12- Modernizacja historycznego kompleksu sportowo-rekreacyjnego zlokalizowanego na Winnej Górze w m. Sulęcín – etap II

ŚM_ZIT_13- Rozbudowa budynku Świebodzińskiego Domu Kultury – etap II

ŚM_ZIT_14- Akademia Zdolnych Przedszkolaków w Gminie Międzyrzecz (niezlokalizowane przestrzenie)

ŚM_ZIT_15- Akademia Zdolnych Przedszkolaków w Gminie Świebodziń (niezlokalizowane przestrzenie)

ŚM_ZIT_16- Akademia Zdolnych Uczniów w Gminie Międzyrzecz (niezlokalizowane przestrzenie)

ŚM_ZIT_17- Akademia Zdolnych Uczniów w Gminie Świebodziń (niezlokalizowane przestrzenie)

ŚM_ZIT_18- Nauka nie musi być nudna – edukacja w gminie Sulęcín (niezlokalizowane przestrzenie)

ŚM_ZIT_19- Nauka nie musi być nudna – edukacja przedszkolna w gminie Sulęcín (niezlokalizowane przestrzenie)

ŚM_ZIT_20- Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją, w tym w szczególności osób bezrobotnych i biernych zawodowo z terenu gminy Międzyrzecz (niezlokalizowane przestrzenie)

ŚM_ZIT_21- Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją, w tym w szczególności osób bezrobotnych i biernych zawodowo z terenu gminy Świebodziń (niezlokalizowane przestrzenie)

ŚM_ZIT_22- Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją, w tym w szczególności osób bezrobotnych i biernych zawodowo z terenu gminy Sulęcín (niezlokalizowane przestrzenie)

ŚM_ZIT_23- Zagospodarowanie terenu na osiedlu Widok w Świebodziń

ŚM_ZIT_24- Rozwój transportu rowerowego w Gminie Międzyrzecz

ŚM_ZIT_25- Rozwój transportu rowerowego na obszarze Gminy Świebodziń

ŚM_ZIT_26- Rozwój transportu rowerowego poprzez budowę ścieżek rowerowych na terenie Gminy Sulęcín

ŚM_ZIT_27- Rozwój i rozbudowa e-administracji w Gminie Świebodziń (niezlokalizowane przestrzenie)

ŚM_ZIT_28- Rozwój i rozbudowa e-administracji w samorządach MOF – gmina Sulęcín (niezlokalizowane przestrzenie)

ŚM_ZIT_29- Rozwój i rozbudowa e-administracji w samorządach MOF – Gmina Międzyrzecz (niezlokalizowane przestrzenie)

ŚM_ZIT_30- Wspólne Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera dla Gmin Świebodziń, Międzyrzecz i Sulęcín (niezlokalizowane przestrzenie)

Wykaz projektów przewidzianych do finansowania z pozostałych źródeł (niezlokalizowane przestrzenie):

ŚM_POZ_01- Stworzenie Programu likwidacji emisji CO2

ŚM_POZ_02- Stworzenie mapy potencjału rozwoju OZE

ŚM_POZ_03- Ochrona zasobów wodnych – edukacja

ŚM_POZ_04- Wspólny system informacji turystycznej i kulturalnej

ŚM_POZ_05- Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza

ŚM_POZ_06- Kształtowanie kompetencji informatycznych dzieci i seniorów

ŚM_POZ_07- Program wczesnoszkolnej edukacji technicznej „Od przedszkola do politechniki”

ŚM_POZ_08- Doskonalenie umiejętności zawodowych dorosłych

ŚM_POZ_09- Centrum Aktywności Lokalnej – Inkubator NGO

ŚM_POZ_10- Zwiększanie dostępu do dóbr kultury osób zagrożonych wykluczeniem

ŚM_POZ_11- Mieszkania wspomagane i treningowe (rozbudowa) Świebodziń

ŚM_POZ_12- Rozwój usług społecznych Asystent Osobisty osoby z niepełnosprawnością

ŚM_POZ_13- Dzienny dom pobytu

ŚM_POZ_14- Rozwój usług w zielonych gosp. opiekuńczych transport d2d

ŚM_POZ_15- Wsparcie psychologiczne psychiatryczne dla dzieci i młodzieży

ŚM_POZ_16- Tworzenie miejsc opieki żłobkowej – wyrównanie szans na rynku pracy

ŚM_POZ_17- Readaptacja społeczno-zawodowa

ŚM_POZ_18- Integracja społeczno-zawodowa CIS/KIS

ŚM_POZ_19- Wsparcie psychologiczne dla rodzin osób z niepełnosprawnością

ŚM_POZ_20- Wsparcie dla osób zależnych – wolontariat

ŚM_POZ_21- Młodość za nami – pełnia życia przed nami

ŚM_POZ_22- Rozwój usług społecznych- Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością

ŚM_POZ_23- Rozwój usług społecznych – Opieka wytchnieniowa

ŚM_POZ_24- Tworzenie i prowadzenie mieszkań wspomaganych, treningowych

ŚM_POZ_25- Aplikacja mapująca transport DRT

ŚM_POZ_26- Murale absorbujące CO2

ŚM_POZ_27- Ogrody kieszonkowe w przestrzeni publicznej

ŚM_POZ_28- Inkubator przedsiębiorczości i mikrogranting

ŚM_ZIT_23 Świebodziń

ŚM_ZIT_06 ŚM_ZIT_08

ŚM_ZIT_02

ŚM_ZIT_25

ŚM_ZIT_24

ŚM_ZIT_12

ŚM_ZIT_26

ŚM_ZIT_11

Sulęcín

ŚM_ZIT_26